

ΙΩΑΝ. ΚΑΤΟΥΡΑ
Γυμνασιάρχου

Ποίησ. Γ. Γαίνου

Αρ. ελ. 45263

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Ἐγκειμένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἀριθ. Ἐγκριτ. Ἀποφάσεως $\frac{44268/15}{12/8/32}$ 95

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ποίησιν

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	60193
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου.....	Δρ. 37.85
Ἀξία βιβλιοσήμου.....	» 15.15
Πρόσθετος φόρος Ἀναγκ. Δανείου	» 4.70
Συνολικὴ Τιμὴ Δρ.	57.70

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
52-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ 52
ΑΘΗΝΑΙ

1932

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΩΑΝ. Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ

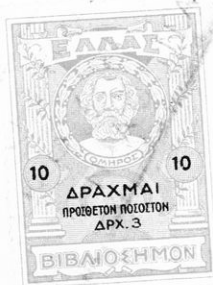
Γυμνασιάρχου

Ιωάν. Κ. Ζούραρι

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Εγκριμένη υπό τοῦ Υ.

Ποστ. Αποσ.

10 ΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

52 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

1932

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τὸν κ. Ἰωάν. Κ. Ζουράριον

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ 12ῃ τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 41 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ βιβλίον ὑμῶν *Λατινικὴ Γραμματικὴ* διὰ τὰ Γυμνάσια διὰ μίαν δεκαετίαν, λογιζομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1927—28, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως συμμορφωθῇτε πρὸς τὰς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐκθέσεσιν ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντὴς

Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
αὐθημερόν

Ὁ Τμηματάρχης

Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα (*lingua latina*), ἡ γλῶσσα τῶν κατοίκων τοῦ Λατίου, τῶν Λατίνων, ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν. Ὁμιλουμένη κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Λατίῳ ἐπεξετάθη διὰ τῶν κατακτήσεων τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσας αὐτοῦ, οὐ μόνον εἰς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας, αἱ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὑποτάξει· ἐκ τῆς ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις λαλουμένης δημώδους λατινικῆς γλώσσης προῆλθον αἱ νεώτεραι λατινογενεῖς λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἰσπανικὴ, ἡ πορτογαλικὴ καὶ ἡ ρουμανικὴ.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἐλαλεῖτο μέχρι τοῦ ΣΤ' μ. Χ αἰῶνος, ὅτε ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ ὥς ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν βαρβάρων, οἵτινες κατέλυσαν τὸ δυτικὸν ῥωμαϊκὸν κράτος (476 μ. Χ.)· ἀλλὰ καὶ ἔκτοτε καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν λατινογενῶν γλωσσῶν ἐξηκολούθει νὰ ὑφίσταται ὥς γλῶσσα διπλωματικὴ (μέχρι Λουδοβίκου XIV τῆς Γαλλίας), ὥς γλῶσσα τῶν λογίων καὶ ὥς ἐπίσημος γλῶσσα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ἐνθα ἐπικρατεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα, ὥς καὶ πᾶσα ἄλλη, ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον· ἐνταῦθα ὅμως θὰ ἐξετάσωμεν αὐτὴν ὥς ἐγράφετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Λατινικῆς πεζογραφίας, κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος.

μεσα

C^u

G^g

1

9.4

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Γράμματα (litterae)

§ 1. Τὰ γράμματα τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι 24, τὰ ἑξῆς·

A a	ἄ	I i	ἱ	R r	ῥ
B b	(μ) πὲ	J j	γιώτ)	S s	ῥς
C c	Κά	L l	ἔλ	T t	τὲ
D d	(ν) τὲ	M m	ἔμ	U u	οὐ
E e	ἔ	N n	ἔν	V v	βὲ
F f	ἔφ	O o	ὀ	X x	ῥξ
G g	γκὲ	P p	πὲ	Y y	ὀ ψιλόν
H h	(χ) ἄ	Q q	κοὐ	Z z	ζῆτα

ΣΗΜ. 1. Ἀρχαιότερον ἦτο ἐν χρήσει καὶ τὸ γράμμα Kk καὶ : Kalendae (καὶ Καλάνδαι)· ὕστερον ὁμοῦς ἀντ' αὐτοῦ μεταχειρίζονται τὸ C : Calendae.

ΣΗΜ. 2. Τὸ Z εἰσῆχθη εἰς τὴν Λατινικὴν μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἢ ἄλλης τινὸς γλώσσης, π. χ. Zona, Zama.

§ 2) Τὰ γράμματα διαίρουνται εἰς φωνήεντα (vocales) a, e, i, o, u, y, καὶ εἰς σύμφωνα (consonantes) b, c, d, f, g, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

ΣΗΜ. Τὸ h εἶναι κυρίως σημεῖον τοῦ θασέος πνεύματος, ὅχι φθόγγου θηλωτικόν : Hesiōdus (Ἡσιόδος), Homērus (Ὅμηρος).

§ 3. Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶνε πάντα δίχρονα. ἦτοι ἄλλοτε μὲν λαμβάνονται ὡς μακρὰ (longae—), ἄλλοτε δὲ ὡς βραχέα (breves—). Φωνῆεν πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ h, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ πάλιν φωνῆεν, εἶναι σχεδὸν πάντοτε βραχὺ (vocalis ante vocalem corripitur) : dēus (θεός), filius (υἱός), contrāho (συστέλλω).

§ 4. Τὰ σύμφωνα διακίροῦνται εἰς ἄφωνα (mutae) b, c, d, g, p, q, t· εἰς ὑγρά (liquidae) l, r· ἔρρινα (nasales) m, n· συριστικά (sibilantes ἢ spirantes) j, s, f, v καὶ διπλᾶ (duplices) X (cs, gs, Ks), Z (ds).

§ 5. Τὰ ἄφωνα ὑποδιακίροῦνται εἰς οὐρανισκόφωνα (gutturales) c, g, q· χειλεόφωνα (labiales) b, p καὶ ὀδοντόφωνα (dentales) d t.

§ 6. Δασέα σύμφωνα ἢ Λατινικὴν δὲν ἔχει, τὰ δὲ τῆς ἑλληνικῆς θ, φ, χ ἀποδίδονται ἐν αὐτῇ διὰ τῶν th, ph, ch : thesaurus (θησαυρός), philosophia (φιλοσοφία), Chios (Χίος). Κατὰ ταῦτα καὶ pulcher (ὠραίος), sepulchrum (τάφος).

ΣΗΜ. Τὸ ἀρχαϊκὸν ῥ ἀποδίδεται ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τοῦ ih : Rhodus (Ῥόδος), τὸ δ' ἐν μέσῳ λέξεως rr διὰ τοῦ irh : Pyrrhus (Πύρρος).

Προφορὰ τῶν γραμμάτων.

§ 7. Τὰ Λατινικὰ φωνήεντα a, e, i, o, y προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ u ὡς ἡ ἑλληνικὴ δίφθογγος ου.

§ 8. Ἐκ τῶν συμφώνων τὰ f, l, m, n, p, r, t, v, x, z προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ φ, λ, μ, ν, π, ρ, τ, θ, ξ, ζ.

Τὸ b καὶ τὸ d προφέρονται ὡς ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ : barba (πώγων), domīnus (κύριος).

Τὸ c προφέρεται ὡς κ π.χ. caput (κεφαλή), color (χρῶμα), custos (φύλαξ), cras (αὔριον), Cicero (Κικέρων), Cyrus (Κῦρος), caelum (οὐρανός).

Τὸ g προφέρεται ὡς γκ : genus (γένος)· τὸ gu ὅμως μετὰ ἔρρινον n καὶ πρὸ φωνήεντος προφέρεται ὡς γκθ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος : lingua (γλῶσσα).

Τὸ j προφέρεται ὡς γι : janua (θύρα).

Τὸ q ἀκολουθοῦμενον πάντοτε ὑπὸ τοῦ u συνεκφωνεῖται μετ'

αὐτοῦ ὡς καὶ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, aqua (ὕδωρ).

Τὸ s προφέρεται ὡς σ· soror (ἀδελφή), μεταξὺ ὅμως δύο φωνήεντων ἐν μέσῳ λέξεως συνήθως ἐκφωνεῖται ὡς ζ· musa (μουσα), causa (καίτις).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Δίφθογγοι (Diphthongi)

§ 9. Αἱ δίφθογγοι ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι 4 :

ἡ ae ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἐλληνικὴν αι καὶ προφερομένη ὡς αὐτή· Aegyptus (Αἴγυπτος).

ἡ au ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν αυ καὶ ἡ eu ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ευ, ἀλλὰ προφερόμεναι οὕτως ὥστε νὰ ἀκούωνται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι a - u καὶ e - u ἐν μιᾷ συλλαβῇ : nau - ta (ναύτης), Eu - ro - pa (Εὐρώπη).

καὶ τέλος ἡ oe ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν οι καὶ φ καὶ προφερομένη ὡς ἡ γαλλικὴ eu : Boeotia (Βοιωτία), comoedia (κωμῳδία).

Αἱ δίφθογγοι πᾶσαι εἶναι μακραί.

ΣΗΜ. Ἄντι τῆς ἐλληνικῆς διφθόγγου ει ἡ Λατινικὴ ἔχει πρὸ συμφώνου μὲν πάντοτε ī, πρὸ φωνήεντος δὲ ē ἢ ī : Aristides (Ἀριστείδης), Darēus ἢ Darīus (Δαρεῖος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Συλλαβισμός, ποσότης συλλαβῶν, τονισμός.

§ 10. Ὁ συλλαβισμός ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ : co - rō - na (στέφανος), a - crī - ter (ὀξύεις), ca - pil - lus (κόμη), fruc - tus (καρπός), om - nis (πᾶς), in - e - o (εἴσεμι).

§ 11. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συλλαβὴ τις (syllaba) εἶνε βραχεῖα (brevis), ἂν ἔχῃ βραχὺ φωνήεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ ἁπλοῦ συμφώνου ἢ ἐν τέλει λέξεως : deus (θεός), animal (ζῷον), terrā

(γγ)· φύσει μακρά (natūra longā), ἂν ἔχη μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον: amicus (φίλος), coena (δειπνον)· θέσει μακρά (positiōne longa), ἂν ἔχη βραχὺ φωνήεν πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ: praecēptor (διδάσκαλος), axis (ἄξων)· καὶ τέλος δίχρονος ἢ ἀδιέφορος (anceps), ἂν ἔχη βραχὺ φωνήεν πρὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὕγρον (muta cum liquida): tenēbrae (σκοτός), volūcris (πτηνόν).

ΣΗΜ. Αἱ ἐκ τῆς ἐλληνικῆς εἰλημμένοι λέξεις τηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, ἣν ἔχουσι καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, τονίζονται: δ' ὁμοῦ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λατινικῆς: Mēdēa (Μήδεια), Mēnēlāus (Μενέλαος).

§ 12. Ἐπὶ τῶν λέξεων τῆς Λατινικῆς οὐδεὶς τόνος τίθεται, δὲ τὸ τονισμὸς αὐτῶν ἀκολουθεῖ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

Αἱ δισύλλαβοι λέξεις τονίζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς: ara (βωμός), liber (βιβλίον), mater (μήτηρ).

Αἱ πολυσύλλαβοι λέξεις τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς μὲν ἂν ἢ παραλήγουσα εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά: regīna (βασίλισσα), fenestra (παράθυρον), puella (κόρη)· ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς δὲ ἂν ἢ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα: fabūla (μῦθος), oppīdum (πόλις).

ΣΗΜ. Ὅταν εἰς λέξεις προπαροξύτονους ἢ παροξύτονους προστίθενται τὰ ἐγκλιτικὰ μόρια que (τε), -ve (ἤ), -ne (ἐρωτηματικόν μόριον), -nam (ὅπερ προστίθεται εἰς ἐρωτηματικὰς λέξεις, οἷον quisnam, equisnam, quandōnam, ubinam),—per (ὅπερ προστίθεται εἰς τὰς λέξεις parum καὶ paulis=ὀλίγον), οἱ προσχηματισμοί—te, -ce, -met, pte (οἷτινες προστίθενται εἰς ἀντωνυμίας), τότε ταῦτα μεταθετέοντες τὸν τόνον αὐτῶν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως, αἷτη δὲ ἀποβάλλει τὸν τόνον αὐτῆς: π.χ. corpus (σῶμα) corpūs-que, corōnā (στéφανος) corōnā-que, ubi (ὅπου) ubique (καὶ ὅπου), ita (οὕτω) itā-que (καὶ οὕτω). Ἄλλ' ἐὰν ἡ λήγουσα τῆς προηγούμενης λέξεως εἶναι βραχεῖα καὶ ἐκ τῆς προσθήκης τῶν ἐγκλιτικῶν μορίων δέν ἀποτελεῖται θέσει μακρά συλλαβή, ἀλλὰ μένη βραχεῖα, τότε ὁ τονισμὸς ἀκολουθεῖ τοὺς γενικούς κανόνας π. χ. uhi-nam (ποῦ;), egō-met (ἐγώ-γε), tibi-met (σοί-γε). Οἱ γενικοὶ κανόνες τοῦ τονισμοῦ τηροῦνται ἐπίσης καὶ ὅταν διὰ τῆς προσθήκης τοῦ -que σχηματίζεται νέα λέξις, ἰδίαν ἔχουσα σημασίαν, π. χ. undi-que (πανταχόθεν), itā-que (ὁθεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Σημεῖα στίξεως.

§ 13. Τὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐν χρήσει σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἑξῆς:

- 1) ἡ τελεία στιγμὴ . (punctum)
- 2) τὸ κῶλον : (colon)
- 3) τὸ ἡμίκωλον ; (punctum et comma ἢ semicōlon)
- 4) τὸ κόμμα , (comma ἢ virgula)
- 5) τὸ ἐρωτηματικόν ? (signum interrogatiōnis)
- 6) τὸ ἐπιφωνηματικόν ! (signum exclamatiōnis)
- 7) ἡ παρένθεσις () (parenthēsis)
- 8) ἡ παράγραφος § (paragraphus).

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Μέρη τοῦ λόγου (partes oratiōnis).

§ 14. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι 9, τὰ ἑξῆς:

- 1) ὄνομα οὐσιαστικόν (nomen substantivum)
- 2) ὄνομα ἐπίθετον (nomen adjectivum)
- 3) ἀριθμητικόν (numerales)
- 4) ἀντωνυμία (pronomen)
- 5) ῥῆμα (verbum)
- 6) ἐπίρρημα (adverbium)
- 7) πρόθεσις (praepositio)
- 8) σύνδεσμος (conjunctio)
- 9) ἐπιφώνημα (interjectio).

ΣΗΜ. Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὰ ὅς πρῶτα εἶναι κλιτὰ (declinabilia), τὰ δὲ λοιπὰ ἀκλιτὰ ἢ μόρια (indeclinabilia ἢ particulae)· ἐκ δὲ τῶν κλιτῶν τὰ οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἀριθμητικά καὶ ἀντωνυμίαι εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, πτωτικά (casualia).

§ 15. Τὰ οὐσιαστικά διακρίνονται εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ ἀφηρημένα (abstracta)· τὰ συγκεκριμένα ὑποδιαίρονται εἰς κύρια (propria), προσηγορικά (appellativa) καὶ περιληπτικά (collectiva).

Α΄. ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Πτωτικά.

§ 16. Τὰ παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν εἶναι τὸ γένος (genus), ὁ ἀριθμὸς (numerus), ἡ πτώσις (casus) καὶ ἡ κλίσις (declinatio).

Τὰ γένη εἶναι τρία: ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum).

Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο: ἐνικός (singulāris) καὶ πληθυντικός (plurālis).

Αἱ πτώσεις εἶναι ἕξ: ὀνομαστική (nominativus), γενική (genetivus), δοτική (dativus), αἰτιατική (accusativus), κλητική (vocativus) καὶ ἀφαιρετική (ablativus).

Αἱ κλίσεις εἶναι πέντε:

α') ἡ πρώτη κλίσις (prima declinatio) ἔχουσα χαρακτηῖρα *ā*.

β') ἡ δευτέρα (secunda) ἔχουσα χαρακτηῖρα *ο*.

γ') ἡ τρίτη (tertia) ἔχουσα χαρακτηῖρα σύμφωνον ἢ *i*.

δ') ἡ τετάρτη (quarta) ἔχουσα χαρακτηῖρα *u*.

καὶ ε') ἡ πέμπτη (quinta) ἔχουσα χαρακτηῖρα *e*.

ΣΗΜ. Ὁ χαρακτηῖρ τῶν ὀνομάτων εὐρίσκεται ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ διὰ μὲν τὴν α' καὶ β' κλίσιν τῆς καταλήξεως—*rum*: gloria (δόξα) gloriā—*rum*, hortus (κῆπος) hortō—*rum*: διὰ δὲ τὴν γ' καὶ δ' τῆς *um*: lex (νόμος) leg—*um*, civis (πολίτης) civi—*um*, fructus (καρπός) fructu—*um*, διὰ δὲ τὴν ε' τῆς *um*: dies (ἡμέρα) diē—*rum*.

στικὴν τοῦ
β' κλίσεως διαφέρει τῆς ὀνομαστικῆς
(κύριος), dminē.

β') Ἡ δοτικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ τοῦ
τοτε τὴν αὐτὴν κατάληξιν.

γ') Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐκάστης κλίσεως ἔχουσιν εἰς ὅλας
τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις.

δ') Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστι-
κὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ· ἐν τῷ πληθυντικῷ
εἰς πάσας τὰς κλίσεις τὰ οὐδέτερα εἰς τὰς πτώσεις ταύτας λή-
γουσιν εἰς ᾧ.

ε') Αἱ καταλήξεις τῶν οὐδετέρων ἐν ἐκάστη κλίσει διαφέρουσι
τῶν καταλήξεων τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνο-
μαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ· εἰς τὰς λοι-
πὰς πτώσεις αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ αὐταί.

δ') Ὀνόματά τινα τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσιν εἰς *um* ἀντὶ *arum*: *drachma* (δραχμή) *drachmum* ἀντὶ *drahmārum*.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως.

§ 22. Τὰ ὀνόματα τῆς α' κλίσεως εἶναι ἐν γένει γένους θηλυκοῦ· ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά τὰ σημαίνοντα ἄνδρας, ἐπάγγελμα ἀνδρῶν, λαοὺς καὶ ποταμούς, *Publicola* (Ποπλικόλας), *agricola* (γεωργός), *Persa* (Πέρσης), *Sequana* (Σηκουάνης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Δευτέρα κλίσις (Secunda declinatio).

§ 23. Ἡ β' κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά λήγοντα εἰς *-us* καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς *-um*.

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς :

Singularis

Nom.	<i>lud - us</i> (ἀγὼν)	<i>mal - us</i> (μηλέα)	<i>oppid - um</i> (πόλις)
Gen.	<i>lud - i</i>	<i>mal - i</i>	<i>oppid - i</i>
Dat.	<i>lud - o</i>	<i>mal - o</i>	<i>oppid - o</i>
Acc.	<i>lud - um</i>	<i>mal - um</i>	<i>oppid - um</i>
Voc.	<i>lud - e</i>	<i>mal - e</i>	<i>oppid - um</i>
Abl.	<i>lud - o</i>	<i>mal - o</i>	<i>oppid - o</i>

Pluralis

Nom.	<i>lud - i</i> (ἀγῶνες)	<i>mal - i</i> (μηλέαι)	<i>oppid - a</i> (πόλεις)
Gen.	<i>lud - orum</i>	<i>mal - orum</i>	<i>oppid - orum</i>
Dat.	<i>lud - is</i>	<i>mal - is</i>	<i>oppid - is</i>
Acc.	<i>lud - os</i>	<i>mal - os</i>	<i>oppid - a</i>
Voc.	<i>lud - i</i>	<i>mal - i</i>	<i>oppid - a</i>
Abl.	<i>lud - is</i>	<i>mal - is</i>	<i>oppid - is</i>

§ 24. Ὀνόματά τινα ἀρσενικά λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομα-

στικῇ εἰς -rus ἀπέβαλον τὰς καταλήξεις -us καὶ -e τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς : puer (us) (παῖς), puer (e)· ὅσα δὲ τοῦτων πρὸ τοῦ r εἶχον σύμφωνον, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ -u καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r τὸ φωνῆεν ἑ π. χ. (agrus, agr-) ager (ἀγρός). Κατὰ τὰ λοιπὰ κλίνονται ὡς τὰ εἰς us.

Sing. puer, pueri, puero, puerum, puer, puero.

Plur pueri, puerorum, pueris, pueros, pueri, pueris.

Sing. ager, agri, agro, agrum, ager, agro.

Plur. agri, agrorum, agris, agros, agri, agris.

Κατὰ τὸ puer κλίνονται καὶ τὸ gener (γαμβρός), socer (παυνθερός), liberi orum (τὰ τέκνα), vesper (ἑσπέρα) κτλ. ἔτι δὲ τὸ μοναδικὸν vir (ἄνθρωπος) κατὰ τὸ ager τὰ liber (βιβλίον), magister (διδάσκαλος), minister (ὑπουργός, ὑπηρετής), caper (τράγος) κτλ.

§ 25. Ἀνωμαλίαι τῆς β' κλίσεως.

α') Τὰ εἰς ius καὶ ium ὑπερδυσύλλαθα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ συναϊροῦσι τὸ ii εἰς i, τότε δὲ τονίζονται· ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς καὶ ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα, Vergilius (Βεργίλιος) Vergili, consilium (βουλὴ) consili.

β') Τὰ εἰς ius γνήσια λατινικὰ κύρια ὀνόματα καὶ τὸ προσηγορικὸν filius (υἱός) ἔχουσιν ἐν τῇ κλητικῇ i ἀντὶ ie : Vergili (Βεργίλιε), fili (υἱέ).

γ') Τὸ deus κλίνεται ὡς ἑξῆς : deus, dei, deo, deum, dive (deus), deo—dei, καὶ dii καὶ di, deorum καὶ deum, deis καὶ diis καὶ dis, deos, dei καὶ dii καὶ di, deis καὶ diis καὶ dis.

δ') Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πολλῶν ὀνομάτων λήγει εἰς um ἀντὶ orum : vir (ἄνθρωπος) virum, liberi (τέκνα) liberum, socius (σύμμαχος) socium. Τοῦτο μάλιστα παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν σημερινῶν νομίσματα ἢ μέτρα καὶ συνακεφομένων μετ' ἀριθμητικοῦ προσδιορισμοῦ : duo milia talentum (δύο χιλιάδες ταλάντων), quinque medimnum (πέντε μεδίμνων).

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως.

§ 26. Τὰ εἰς us εἶναι καθόλου ἀρσενικά· θηλυκὰ μόνον εἶναι :

α') Τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων : cupressus (κυπάρισσος), laurus (δάφνη).

β') τὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένα θήλυκά: methōdus (μέθοδος).

γ') τὰ πύλων, νήσων καὶ χωρῶν ὀνόματα: Corinthus (Κόρινθος), Delus (Δῆλος), Aegyptus (Αἴγυπτος), καί.

δ') τὰ ὀνόματα alvus (καιλία), humus (γῆ), vannus (λίχνον).

Τρίτη-ἐπίσης εἰς us εἶναι οὐδέτερα: pelāgus (πέλαγος), virus (δηλητήριον), vulgus (ὄχλος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

①

Τρίτη κλίσις (tertia declinatio).

§ 27. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἄρσενικά, θήλυκά καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν εἰς τὰ φωνήεντα a, e, i, o, y, καὶ εἰς τὰ σύμφωνα c, l, n, r, s, t, x, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς is.

§ 28. Τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως διακρίνονται εἰς ἰσοσύλλαβα (parisyllāba), ἔχοντα χαρακτῆρα i - οῖον civis (πολίτης) civ - is civi - um, nubes (νεφέλη) nub - is nubi - um, καὶ εἰς περιτοσύλλαβα (imparisyllāba), ἔχοντα χαρακτῆρα σύμφωνον (πλὴν τῶν grus gru - is (γέρανος) καὶ sus su - is (σὺς, ἀγριόχοιρος) ἔχόντων χαρακτῆρα u), οῖον lapis (λίθος) lapid - is lapid - um, lex (νόμος) leg - is leg - um, corpus (σῶμα) corpōr - is corpor - um.

§ 29. Τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Singularis

	ἀρσενικά	θήλ.	οὐδ.
Nom.	dux (ἡγεμῶν)	origō (ἀρχή)	fulgūr (ἀστραπή)
Gen.	duc - is	origin - is	fulgur - is
Dat.	duc - ī	origin - ī	fulgur - ī
Acc.	duc - em	origin - em	fulgur
Voc.	dux	origō	fulgur
Abl.	duc - e	origin - e	fulgur - e

Pluralis

Nom.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Gen.	duc - um	origin - um	fulgur - um
Dat.	duc - ībus	origin - ībus	fulgur - ībus
Acc.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Voc.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Abl.	duc - ībus	origin - ībus	fulgur - ībus

§ 30. Ἀνωμαλῖαι τῆς γ' κλίσεως.

1) Ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσιν ium ἀντὶ um τὰ κάτωθι:

α') Τὰ εἰς is καὶ es ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγοντα ἰσοσύλλαθα ὀνόματ'z, οἷον hostis (ἐχθρὸς) host - is host - ium, avis (πτηνὸν) av - is av - ium, clades (ὄλεθρος) clad - is clad - ium.

ΣΗΜ. Τὰ ἰσοσύλλαθα canis (κύων), juvenis (νεανίας) καὶ sedes (ἔδρα) σχηματίζονται ἑμαλῶς: canum, juvenum, sedum.

β') Τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς is πλεονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα, οἷον mons ἄρσ. (ὄρος) mont - is mont - ium, dens ἄρσ. (ὀδοῦς) dent - is dent - ium, ars θηλ. (τέχνη) art - is art - ium, nox θηλ. (νύξ) noct - is noct - ium, os οὐδ. (ὀστοῦν) oss - is oss - ium.

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα pater patr - is (πατήρ), mater matr - is (μήτηρ), frater frat - is (ἀδελφός) καὶ parentes (γονεῖς) σχηματίζονται ἑμαλῶς: patr - um, matr - um, frat - um, parent - um.

γ') Τὰ εἰς as ātis καὶ is itis ἐθνικὰ ὀνόματ'z οἷον Arpīnas (ὁ κάτοικος τοῦ Ἀρπίνου ἐν Ἰταλίᾳ) Arpinat - is Arpinat - ium, Samnis (Σαυνίτης) Samnit - is Samnit - ium. Ἐπὶ δὲ τὰ ὀνόματα optimātes (ἀρισταῖς) optimat - ium καὶ penātes (παῖδες θεοὶ) penat - ium.

δ') Τὰ ὀνόματ'z dos θηλ. (προίξ) dot - is, dot - ium
fauces θηλ. (φάρυγξ) fauc - ium
fraus θηλ. (δόλος) fraud - is fraud - ium
lis θηλ. (ἔρις) lit - is lit - ium
mus ἄρσ. (μῦς) mur - is mur - ium.

nix θηλ. (χιών) niv - is niv - ium.

vis θηλ. (δύναμις) πληθ. vir - es vir - ium.

2) Ἐν τῇ ἐνικῇ αἰτιατικῇ ἔχουσιν im καὶ ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ī τὰ κάτωθι:

α) Τὰ εἰς is ἰσοσύλλαθα ποταμῶν καὶ πόλεων ὀνόματα Tiberis ἄρσ. (Τίβερις) Tiber - im, Tiber - ī, Neapolis θηλ. (Νεάπολις) Neapol - im, Neapol - ī.

β) Τὰ προσηγορικά

febris θηλ. (πυρετός) febr - im febr - ī

puppis θηλ. (πρόμνη) pupp - im pupp - ī

securis θηλ. (πέλεκυς) secur - im secur - ī

sitis θηλ. (δίψα) sit - im sit - ī

turris θηλ. (πύργος) turr - im turr - ī

vis θηλ. (δύναμις) vim vī.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ἔχουσι πολλάκις ī καὶ ἄλλα ἰσοσύλλαθα ὀνόματα, οἷον civis (πολίτης) civī, navis (ναῦς) navī, avis (πτηνόν) avi, ignis (πῦρ) ignī· πάντοτε δ' ἔχουσιν ī τὰ ὡς οὐσιαστικά λαμβανόμενα εἰς is ἐπίθετα, οἷον aequalis (ὀμῆλικος) aequali, annālis (χρονογραφία) annali, consularis (ὀπατικὸς) consulari, familiaris (οἰκετός) familiari, sodālis (ἐταῖρος) sodali, ὡς καὶ τὰ εἰς is καὶ ἐν ὀνόματι τῶν μηνῶν οἷον Aprilis (Ἀπρίλιος) Aprili, December (Δεκέμβριος) Decembri. Τὸ trirēmis (navis) (τριήρης) ἔχει trirēmi καὶ trirēme.

3) Τὰ εἰς ē ἂν καὶ ἄρ οὐδέτερα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ τὸ ī, ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ ium καὶ ἐν τῇ πληθυντικῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ ia οἷον mare (θάλασσα) mar - is, mar - ī, mar - ium, mar - ia — rete (δίκτυον) ret - is, ret - ī, ret - ium, ret - ia — animal (ζῷον) animāl - is, animal - ī, animal - ium, animal - ia — calcar (πτερνιστήριον) calcār - is, calcar - ī, calcar - ium, calcar - ia, par (ζεύγος) par - is.

§ 31. Πάντα τὰ ὀνόματα τὰ ἔχοντα εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν ium κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν λατινικῶν γραμμάτων εἶχον εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ is ἀντὶ ēs οἷον hostis (πολέμιος) host - is ἀντὶ host - ēs, civis (πολίτης) civ - is ἀντὶ civ - ēs.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως.

§ 32. Ἀρσενικά εἶναι τὰ λήγοντα

α') εἰς or color colōris (χρῶμα), amor amōris (ἀγάπη). Ἐξαι-

ρδονται τὰ soror sorōris (ἀδελφή), uxor uxōris (σύζυγος), arbor arbōris (δένδρον) ὄντα θηλυκά καὶ τὰ cor cordis (καρδία), marmor marmōris (μάρμαρον) καὶ aequor aequōris (ἐπιφάνεια, πέλαγος) ὄντα οὐδέτερα.

β') εἰς os: mos mōris (ἔθος), flos flōris (ἄνθος). Ἐξαιροῦνται τὰ dos dotis (προίξ) καὶ cos cotis (ἀκόνη) ὄντα θηλυκά καὶ τὰ os oris (στόμα) καὶ os ossis (ὀστον) ὄντα οὐδέτερα.

γ') εἰς er imber imbris (βροχή), venter ventris (κοιλία). Ἐξαιροῦνται τὰ linter lintris (λέμβος) ὃν θηλυκὸν καὶ τὰ cadaver cadaveris (πτῶμα), iter itineris (ὁδός), uber uberis (μαστός), ver veris (ἄαρ), verber verberis (μάστιξ, μαστιγώσεις) ὡς καὶ τὰ εἰς er ὀνόματα τῶν δένδρων, οἷον acer acēris (σφένδαμνος), papaver papaveris (μήκων) ὄντα οὐδέτερα.

δ') εἰς es περιττοσύλλαβα pes pedis (πούς), aries arietis (κρίος), paries parietis (τοιχος). Ἐξαιροῦνται τὰ quies quietis (ἡσυχία), merces mercēdis (μισθός), seges segētis (σπαρτὸν) καὶ compes compēdis (πέδη, δεσμός) ὄντα θηλυκά καὶ τὸ aes aeris (χαλκός) ὃν οὐδέτερον.

§ 33. Θηλυκά εἶναι τὰ λήγοντα

α') εἰς o, do καὶ go: oratio oratiōnis (ῥητορικὸς λόγος), magnitudo magnitudinis (μέγεθος), imago imaginis (εἰκὼν). Ἐξαιροῦνται ὄντα ἀρσενικά τὰ sermo sermonis (λόγος, γλῶσσα), ordo ordinis (τάξις), cardo cardinis (στρόφιγξ), pugio pugionis (ἐπιφίδιον), septentriones septentrionum (βορρᾶς), τὰ ὀνόματα τῶν ζώων leo leōnis (λέων) καὶ τὰ τοπικά οἷον Sulmo Sulmōnis (Σουλμον, πόλις τῆς Ἰταλίας).

β') εἰς as: aetas aetātis (ἡλικία), aestas aestātis (θέρος). Ἐξαιροῦνται τὰ as assis (ἀσσάριον, ῥωμαϊκὸν νόμισμα) ὃν ἀρσενικὸν καὶ τὸ vas vāsis (ἀγγεῖον) ὃν οὐδέτερον.

γ') εἰς is: navis navis (ναῦς). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά τὰ λήγοντα εἰς nis οἷον cinis cineris (κόνις), ignis, ignis (πῦρ), finis, finis (σύνορον), ἔτι δὲ τὰ περιττοσύλλαβα lapis lapidis (λίθος), pulvis pulvērīs (κονιορτός), sanguis sanguinis (αἷμα) καὶ τὰ ἰσοσύλλαβα collis (λόφος), fascis (δέσμη), mensis (μήν), orbis (κύκλος), piscis (ἰχθύς), postis (παραστιάς), unguis (ὄνυξ).

δ') εἰς x: vox vocis (φωνή), lex legis (νόμος), lux lucis

(φῶς). Ἐξαιροῦνται ὄντα ἀρσενικά τὰ grex gregis (ἀγέλη), calix calicis (κύλιξ, ποτήριον) καὶ τὰ εἰς ex γενική ἴσις οἶον cortex corticis (φλοιός), codex codicis (βιβλος, κώδιξ), vertex verticis (δίνη).

ε') εἰς es ἰσοσύλλαδα nubes nubis (νεφέλη), strues struis (σωρός).

στ') εἰς s προηγουμένου συμφώνου : ars artis (τέχνη), mens mentis (νοῦς, διάνοια). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά dens dentis (ὀδός), fons fontis (πηγή), mons montis (ὄρος), pons pontis (γέφυρα).

§ 34. Οὐδέτερα εἶνε τὰ λήγοντα

α') εἰς e, l, ar : mare maris (θάλασσα), animal animālis (ζῷον), calcar calcāris (περυστήριον). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά τὰ sol solis (ἥλιος) καὶ sal salis (ἕλας).

β') εἰς us γεν. ūris, us γεν. ōris, us γεν. ēris : jus jūris (δικαίον), corpus corpōris (σῶμα), genus genēris (γένος). Ἐκ τούτων ἐξαιροῦνται καὶ εἶνε ἀρσενικά μὲν τὰ ὀνόματα τῶν ζῴων, οἶον lepus lepōris (λαγώς), mus mūris (μῦς), θηλυκά δὲ τὸ tellus tellūris (χθών, γῆ) καὶ τὰ εἰς us ūtis ἢ ūdis ὀνόματα οἶον salus salutis (σωτηρία), virtus virtūtis (ἀρετή), palus palūdis (τέλμα), pecus pecūdis (κτηνος).

γ') εἰς men, ma : nomen nomīnis (ὄνομα), poema poe-mātis (ποίημα).

δ') εἰς ur : fulgur fulgūris (ἀστραπή, κεραυνός), sulfur sulfuris (θεῖον), ebur ebōris (ἐλεφάντινον ὀστοῦν). Ἐξαιρεῖται ὅν ἀρσενικὸν τὸ vultur vultūris (γύψ).

ε') εἰς c, t : lac lactis (γάλα), caput capītis (κεφαλή).

§ 35. Τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ λαμβανόμεναι ὡς οὐσιαστικά διατηροῦσι τὸ γένος τοῦ παραλειπομένου οὐσιαστικοῦ, annālis (liber) ἀρσ. (χρονογραφία), aprilis (mensis) ἀρσ. (Ἀπρίλιος), continens (terra) θηλ. ἡ πειρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τετάρτη κλίσις (quarta declinatio)

§ 36. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά λήγοντα εἰς us καὶ τινὰ οὐδέτερα λήγοντα εἰς u.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα :

Singularis

ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Nom. fructu - s (καρπός)	manu - s (χείρ)	cornū (κέρας)
Gen. fructū - s	manū - s	cornū - s
Dat. fructu - i	manu - i	cornū
Acc. fructu - m	manu - m	cornū
Voc. fructu - s	manu - s	cornū
Abl. fructū	manū	cornū

Pluralis

Nom. fructū - s	manū - s	cornu - a
Gen. fructu - um	manu - um	cornu - um
Dat. fructī - bus	manī - bus	cornī - bus
Acc. fructū - s	manū - s	cornu - a
Voc. fructū - s	manū - s	cornu - a
Abl. fructī - bus	manī - bus	cornī - bus

✓ § 37. Ἀνωμαλίζι.

α') Ἡ κατάληξις **i** τῆς ἐνικῆς δοτικῆς μετὰ τοῦ προηγουμένου **u** συνκρίεται· ἐνίστε εἰς **ū** : senatū ἀντὶ senatui, fructū ἀντὶ fructui.

✓ β') Τὰ δισύλλαβα τὰ ἔχοντα **c** πρὸ τοῦ **us** καὶ **u** ὡς **arcus** (τόξον), **asus** (βαλόνη), **pecu** (κτήνος) καὶ τὸ **artus** (μέλος τοῦ σώματος) καὶ **tribus** (φυλὴ) ἔχουσιν ἐν τῇ πληθυντικῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ **ūbus** ἀντὶ **ibus** : **arcūbus**, **acūbus**, **pecūbus**, **artūbus**, **tribūbus**.

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα **lacus** (λίμνη), **portus** (λιμὴν), **partus** (τοκετός) καὶ **veru** (ὀδελός) διφοροῦνται ὡς **lacibus** καὶ **lacūbus**.

✓ γ') Τὸ **domus** (οἶκος) ἔχει τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὴν 6^η κλίναν : **domo**, **domorum**, **domos**.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος **domi** (οἶκοι) πάντοτε καὶ οἱ τύποι **domum** (οἶκον), **domo** (οἶκον), **domum** (οἶκον) λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς ὡς **domi manēre** (οἶκο· μένειν), **domum reverti** (οἶκον ἐπιστρέφειν), **domo emigrare** (οἶκον ἀποδημεῖν).

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς δ'. κλίσεως.

§ 38. Τὰ εἰς us εἶναι ἀρσενικά· θηλυκὰ εἶναι μόνον τὰ acus (βελόνη), domus (οἶκος), idus iduum (Εἰδοί), manus (χείρ), porticus (στοὰ) καὶ tribus (φυλή)· τὰ δὲ εἰς u λήγοντα εἶναι οὐδέτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Πέμπτη κλίσις (quinta declinatio)

§ 39. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς es.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα :

Singularis

Nom.	diē - s (ἡμέρα)	rē - s (πράγμα)
Gen.	diē - i	rē - i
Dat.	diē - i	rē - i
Acc.	diē - m	re - m
Voc.	diē - s	rē - s
Abl.	diē	rē

Pluralis

Nom.	diē - s	rē - s
Gen.	diē - rum	rē - rum
Dat.	diē - bus	rē - bus
Acc.	diē - s	rē - s
Voc.	diē - s	rē - s
Abl.	diē - bus	rē - bus

Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἔχουσι μόνον τὰ dies καὶ res. Ἐκ τῶν λοιπῶν τινὰ ἔχουσι μόνον τὰς εἰς es ληγούσας πτώσεις· acies (παράταξις), effigies (εἰκὼν), facies (ὄψις, πρόσωπον), species (ὄψις), spes (ἐλπίς), τὰ δὲ ἄλλα στεροῦνται ἔντελως πληθυντικοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

§ 40. Τὸ ε τῆς καταλήξεως εἰ εἶναι μακρὸν μὲν ἂν προηγῇται φωνῆεν diēi, βραχὺ δὲ ἂν προηγῇται σύμφωνον: fides (πίστις) fidēi.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς ε' κλίσεως.

§ 41. Τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως εἶναι πάντα θηλυκὰ πλὴν τοῦ dies (ἡμέρα) καὶ meridies (μεσημέρια), ἅτινα εἶναι ἀρσενικά· οἷον proximus dies (ἡ προσεχὴς ἡμέρα)· τὸ dies ὅμως εἶναι ἐν τῷ ἐνικῷ θηλυκὸν ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἢ προθεσίαν· οἷον longa dies (μακρὸς χρόνος), certa dies (ὠρισμένη προθεσμία).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IB'.

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 42. Τὰ ἀνώμαλα οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς ἑλλειπτικά (defectiva), πλεονάζοντα (abundantia), ἀκλίτα (indeclinabilia) καὶ ἀνώμαλα κατὰ τὴν κλίσιν.

A'. Ἑλλειπτικά (defectiva)

§ 43. Ταῦτα ὑποδιαιροῦνται 1) εἰς ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero) καὶ 2) εἰς ἑλλειπτικά κατὰ πτώσεις (defectiva casibus).

1) Ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν.

§ 44. Τὰ ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν ἀπαντῶσιν εἴτε εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (singularia tantum), εἴτε εἰς τὸν πληθυντικὸν (pluralia tantum).

1) Singularia tantum εἶναι

α') Τὰ ἐν τῷ ἐνικῷ ἀπαντῶντα κύρια ὀνόματα Roma (Ῥώμη), Latium (Λάτιον), Caesar (Καῖσαρ).

ΣΗΜ. Τὰ δηλωτικὰ προσώπων κύρια ὀνόματα σχηματίζουσι πληθυντικὸν ἐνίοτε ὅταν σημαίνωσιν πολλοὺς ὁμωνύμους ἄνδρας, οἷον duo Catōnes

(οἱ δύο Κάτωνες) ἢ πολλοὺς ἄνδρας ἔχοντας ὁμοιότητά τινα πρὸς τὸ διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐν τῷ ἐνικῷ δηλούμενον γνωστὸν πρόσωπον, οἷον multi Cicerōnes (πολλοὶ Κικέρωνες, ἔξοχοι δηλ. ῥήτορες, οἷος ἦτο ὁ Κικέρων).

β') Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ justitia (δικαιοσύνη), pietas (εὐσέβεια), virtus (ἀρετή)· καὶ ταῦτα ὅμως τίθενται ἐνίοτε κατὰ πληθυντικὸν ἵνα ἐντονώτερον ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια αὐτῶν, οἷον virtutes oratoriae (ἀρεταὶ ῥητορικαί), delectationes (ἡδοναί), odia (μίσση).

γ') Τὰ περιληπτικὰ vulgus (ὄχλος), plebs (πληθὺς).

δ') Τὰ σημαίνοντα ὕλην: aurum (χρυσός), ferrum (σίδηρος).

ε') Τὰ meridies (μεσημβρία), vesper (ἑσπέρα), ver (ἔαρ), justitium (δικαιοσύνη), letum (θάνατος), specimen (δείγμα).

2) Pluralia tantum εἶναι

α') Τὰ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀπκντῶντα κύρια ὀνόματα: Athēnae (Ἀθηναί), Gabii (Γάβιοι), Ueji (Οὐῆιοι, Βῆιοι).

β') Τὰ πλείστα ὀνόματα τῶν ἑορτῶν: Saturnalia (Κρόνια), Bacchanalia (Διονύσια).

γ') Τὰ κάτωθι συνηθέστατα ὀνόματα:

arma orum (ὅπλα)	liberi orum (τέκνα)
angustiae arum (στενὴ δίοδος)	majores orum (πρόγονοι)
calendae arum (ἡ πρώτη ἐκά- [στου μηνός])	manes ium (σκιαὶ τεθνεώτων, [νεκροί])
divitiae arum (πλοῦτος)	moenia ium (τείχος)
epulae arum (δειπνον)	Nonae arum (Νῶναι)
excubiae arum (φρουρά, φυλακή)	nuptiae arum (γάμος)
exuviae arum (σκῦλα)	nugae arum (φλυαρία)
fasti orum (ἡμερολόγιον)	nundinae arum (ἡ ἡμέρα τῆς [ἀγορᾶς])
fauces ium (φάρυγξ)	posteriores orum (οἱ ἀπόγονοι)
feriae arum (ἑορταί)	procēres um (οἱ πρωτεύοντες, [οἱ μεγιστάνες])
gemini orum (δίδυμοι)	
idus ium (Εἰδοί)	
indutiae arum (ἀνακωχή)	reliquiae arum (λείψανα)
inferi orum (οἱ κάτω, οἱ ἐν "A- [δου])	superi orum (οἱ ἄνω θεοί)
	tenēbrae arum (σκότος)
insidiae arum (ἐνέδρα)	viscera rum (τὰ σπλάγχνα)

§ 45. Οὐσιαστικά τινα ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν ἐν τῷ ἐνίκῳ καὶ ἄλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ.

aedes is (ναὸς)

aedes ium (οἶκος)

auxilium i (βοήθεια)

auxilia orum (ἐπικουρικὸν στρά-
τευμα)

castrum i, castellum i (φρού-
ριον)

castra orum (στρατόπεδον)

comitium i (ὁ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ
ἀγορᾷ τόπος ἐν ᾧ συνήρχετο
ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ)

comitia orum (ἡ ἐκκλησία αὐτῇ)

copia ae (ἀφθονία)

copiae arum (στράτευμα)

fortūna ae (τύχη)

fortūnae arum (τὰ τῆς τύχης
[ἄγασθαι])

impedimentum i (κώλυμα)

impedimenta orum (κωλύματα,
[ἀποσκευαί])

littera ae (γράμμα)

litterae arum (τὰ γράμματα καὶ
[ἡ ἐπιστολή])

opēra ae (κόπος)

opērae arum (ἐργαταί)

rostrum i (ῥάμφος τῶν πτη-
νῶν, ἔμβολον τῶν νεῶν)

rostra orum (ῥάμφη, ἔμβολα, τὸ
ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἀγορᾷ
δημόσιον δῆμα)

2) Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσεις.

§ 46. Τὰ συνηθέστερα τούτων εἶναι

fas (ῥσιον) nefas (ἀνόσιον)· ἔχουσι μόνον ὀνομαστικὴν καὶ αἰτια-
τικὴν τοῦ ἐνικοῦ

dicis γενικὴ ἐνικοῦ· ἐν τῇ φράσει dicis causā ἢ dicis gratiā
(λόγου χάριν, διὰ τὸν τύπον)

fors ὀνομαστικὴ καὶ forte ἀφαιρετικὴ ἐνικοῦ (τύχη)

infitias αἰτιατικὴ πληθυντικὴ ἐν τῇ φράσει infitias ire (ἀρ-
νεῖσθαι)

nauci γενικὴ ἐνικοῦ· homo non nauci (ἄνθρωπος οὐτιδανός)

pondo ἀφαιρετικὴ (κατὰ τὸ βάρος) auri quinque (librae) pondo
(χρυσοῦ 5 λίτραι τὸ βάρος)

sponte ἀφαιρετικὴ ἐνικοῦ : mea sponte (ἐμῇ βουλήσει), sua
sponte (οἰκείᾳ βουλήσει)

vis (πίξ, δύναμις), vim, vi. Πληθυν. vires, virium, viribus...

B'. Πλεονάζοντα (abundantia)

§ 47. Πλεονάζοντα λέγονται τὰ ἔχοντα διπλοῦς τύπους ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι δὲ τριῶν εἰδῶν.

α') Τὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν κλίσιν καὶ διάφορον γένος, οἷον
bacūlus i καὶ bacūlum i (βακτηρία)
callus i καὶ callum i (τύλος, κάλλος)
clipeus i καὶ clipeum i (ἀσπίς)
pileus i καὶ pileum i (πῖλος)

β') Τὰ ἔχοντα διάφορον κλίσιν καὶ τὸ αὐτὸ γένος οἷον
elephantus i καὶ elephas antis (ἐλέφας)
barbaria ae καὶ barbaries ēi (βαρβαρότης)
duritia ae καὶ durities ēi (σκληρότης)
luxuria ae καὶ luxuries ēi (τροφή)
materia ae καὶ materies ēi (ὕλη)
mollitia ae καὶ mollities ēi (μαλακότης)
plebs plebis καὶ plebes ēi (πληθὺς)

γ') Τὰ ἔχοντα διάφορον κλίσιν καὶ διάφορον γένος, οἷον
alimonia ae καὶ alimonium i (τροφή)
penuſ us θηλ. καὶ penus ōris οὐδ. τῆς γ' καὶ penum i,
οὐδ. τῆς β' (τροφή, τὰ ἐπιτήδεια)
tapētum i καὶ tapes ētis (τάπης).

§ 48. Εἰς τὰ πλεονάζοντα δύνανται νὰ ἀναχθῶσι καὶ τὰ ἑτερογενῆ (heterogenea) καὶ τὰ ἑτερόκλιτα (heteroclīta).

1) Ἑτερογενῆ λέγονται ὅσα χωρὶς νὰ μεταβάλλωσι κλίσιν ἔχουσιν ἄλλο γένος ἐν τῇ ἐνικῇ καὶ ἄλλα ἐν τῇ πληθυντικῇ, οἷον
frenum i (χαλινός) πληθ. freni καὶ frena
jocus i (παῖδις) » joci καὶ joca
locus i (τόπος) » loci (χωρίον βιβλίον), loca
Tartārus i (Τάρταρος) » Tartāra

2) Ἑτερόκλιτα λέγονται ὅσα ἐκ μιᾶς ὀνομαστικῆς ὁρμώμενα σχηματίζουσι πτώσεις τινὰς κατὰ κλίσιν διάφορον τῆς ὑπὸ τῆς ὀνομαστικῆς δηλουμένης. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὀνόματα

ficus (συκὴ) καὶ laurus (δάφνη) τῆς β'. κλίσεως, ἀλλὰ λαμβάνουσι καὶ ἐκ τῆς δ' τὰς εἰς us καὶ u ληγουσας πτώσεις

vas vasis οὐδ. (ἀγγείον ἐν τῷ ἐνικῷ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν δ', vasa, vasorum, vasis
jugerum i (πλέθρον) ἐν τῷ ἐνικῷ κατὰ τὴν δ' κλίσειν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν γ' jugera, jugerum, jugeribus
requies ētis (ἀνάπαυλα, ἡσυχία) κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ἀλλὰ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν καὶ κατὰ τὴν ε' requiem, requie.

Γ'. Ἀκλίτα (indeclinabilia)

§ 49. Ἀκλίτα εἶναι

α') Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων jota (ἰώτα)

β') Ἑνικά τινα ὀνόματα Adam (Ἀδάμ)

γ') Τὰ ὀνόματα secus (γένος), mane (πρωΐα), instar (σχήμα).

Δ'. Ἀνώμαλα κατὰ τὴν κλίσειν

§ 50. Ὄνόματά τινα τῆς γ' κλίσεως σχηματίζουνσι τύπους τινὰς καὶ ἐξ ἄλλου θέματος. Τὰ συνηθέστερα τούτων εἶναι τὰ ἐξῆς.

Juppiter (Ζεὺς), Jovis, Jovī, Jovem, Juppiter, Jove
caro (κρέας) carnis, carni κτλ. Πληθ. carnes, carniū, car-

nibus κτλ.

bos (βοῦς) bovis, bovi κτλ. Πληθ. boves, γεν. boum, δοτ. και ἀφαιρ. bōbus καὶ būbus

iecur (ἥπαρ), jecōris καὶ jecinōris δοτ. jecōri καὶ jecinōri κτλ.

iter (ὁδός), itinēris κτλ. Πληθ. itinera.

senex (γέρον) γεν. senis, senī, senem, sene. Πληθ. senes
senum, senibus

nix (χιών), nivis, nivī κτλ. Πληθ. nives, nivium κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἐπίθετα (adjectiva)

§ 51. Τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἰς τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

Τὰ τρικατάληκτα ἐπιθέτα λήγουσιν εἰς
 α') us, a, um : bonus, a, um (ἀγαθός), clarus, a, um (ἐνδοξός)
 β') er, (e) ra, (e) rum, liber, libera, liberum (ἐλεύθερος),
 piger, pigra, pigrum (νωθρός)
 γ') er, (e) ris, (e) re : celer, celeris, celere (ταχύς), acer,
 acris, acre (δξύς).

Τὰ δικατάληκτα λήγουσιν εἰς is διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυ-
 κὸν καὶ ε διὰ τὸ οὐδέτερον, fortis, forte (ισχυρός).

α') x γεν. cis : audax acis (τολμηρός)
 β') r γεν. ris : pauper eris (πτωχός)
 γ') l γεν. lis : vigil ilis (ἄγρυπνος)
 δ') ans γεν. antis : elegans antis (ἐξαίρετος)
 ε') ens γεν. entis : prudens entis (συνατός)
 στ') us γεν. eris : vetus eris (παλαιός)
 ζ') es γεν. itis : dives itis (πλούσιος).

§ 52. Ἐκ τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὰ λήγοντα εἰς us, a, um καὶ er, (e) ra, (e) rum κλίνουν εἰς τὸ μὲν ἀρσενικὸν καὶ οὐδέ-
 τερον κατὰ τὴν δ' κλίσιν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν α'. Τὰ δὲ
 τρικατάληκτα εἰς er, (e) ris, (e) re ὡς καὶ πάντα τὰ δικατά-
 ληκτα καὶ μονοκατάληκτα κλίνονται εἰς πάντα τὰ γένη κατὰ τὴν
 γ' κλίσιν.

§ 53. Κλίσεις τῶν εἰς us, a, um καὶ er, (e) ra, (e) rum ἐπι-
 θέτων.

Singularis

Nom.	clar-us	clar-a	clar-um	liber	liber-a	liber-um
Gen.	clar-ī	clar-ae	clar-ī	liber-ī	liber-ae	liber-ī
Dat.	clar-ō	clar-ae	clar-ō	liber-ō	liber-ae	liber-ō
Acc.	clar-um	clar-am	clar-um	liber-um	liber-am	liber-um
Voc.	clar-e	clar-a	clar-nm	liber	liber-a	liber-um
Abl.	clar-ō	clar-ā	clar-ō	liber-ō	liber-ā	liber-ō

Pluralis

Nom.	clar-ī	clar-ae	clar-a	liber-ī	liber-ae	liber-a
Gen.	clar-ōrum	clar-ārum	clar-ōrum	liber-ōrum	liber-ārum	liber-ōrum
Dat.	clar-īs	clar-īs	clar-īs	liber-īs	liber-īs	liber-īs
Acc.	clar-ōs	clar-ās	clar-a	liber-ōs	liber-ās	liber-a
Voc.	clar-ī	clar-ae	clar-a	liber-ī	liber-ae	liber-a
Abl.	clar-īs	clar-īs	clar-īs	liber-īs	liber-īs	liber-īs

Singularis

Pluralis

Nom.	piger	pigr-a	pigr-um	pigr-ī	pigr-ae	pigr-a
Gen.	pigr-ī	pigr-ae	pigr-ī	pigr-ōrum	pigr-ārum	pigr-ōrum
Dat.	pigr-ō	pigr-ae	pigr-ō	pigr-īs	pigr-īs	pigr-īs
Acc.	pigr-um	pigr-am	pigr-um	pigr-ōs	pigr-ās	pigr-a
Voc.	piger	pigr-a	pigr-um	pigr-ī	pigr-ae	pigr-a
Abl.	pigr-ō	pigr-ā	pigr-ō	pigr-īs	pigr-īs	pigr-īs

Κατὰ τὸ liber κλίνεται καὶ τὸ μοναδικὸν satur, satūra, satūrum (πλήρης), τὸ δὲ dexter (δεξιὸς) ἔχει dextera καὶ dextra, dextērum καὶ dextrum.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς er ἐπίθετα προήλθον ἐκ τῶν εἰς rus ἐπιθέτων ὅπως τὰ εἰς er οὐσιαστικά ἐκ τῶν εἰς rus οὐσιαστικῶν διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ us καὶ ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ: liber (us), liber (e)· ὅσα δὲ τούτων πρὸ τοῦ rus εἶχον σύμφωνον, ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ us καὶ ἐ ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r τὸ φωνῆεν e pigr (us) piger, pigr-a, pigrum.

§ 54. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα καὶ ἐπιθετικά ἀντωνυμίαι εἰς us, a, um καὶ er, (e) ra, (e) rum σχηματίζουσιν ἀνωμάλως τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς ius καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ī.

solus, a, um (μόνος)	γεν.	solius	δοτ.	solī
totus, a, um (ὅλος)	»	totius	»	totī
ullus, a, um (τις)	»	ullius	»	ullī
nullus, a, um (οὐδεὶς)	»	nullius	»	nullī
alius, a, ud (ἄλλος)	»	alius	»	aliī
uter, tra, trum (πότερος)	»	ūtrius	»	ūtrī
alter ōra, ōrum (ἕτερος)	»	altērius	»	alterī
neuter, tra, trum (οὐδέτερος)	»	nēūtrius	»	nēūtrī

ΣΗΜ. Τὸ ī τῆς γενικῆς ius πολλάκις παρὰ ποιητικῆς εὑρίσκεται βραχύ: alterius, utrius.

§ 55. Κλίσεις τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων.

Τὰ κατὰ τὴν γ' κλίσειν κλινόμενα ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ī, ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ ium, καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων ia. Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Singularis

Pluralis

Nom.	acer	acr-is	acr-e	acr-ēs	acr-ia
Gen.		acr-is		acr-ium	
Dat.		acr-ī		acr-ibus	
Acc.		acr-em	acr-e	acr-ēs	acr-ia
Voc.	acer	acr-is	acr-e	acr-ēs	acr-ia
Abl.		acr-ī		acr-ibus	

Nom.	fort-is	fort-e	fort-ēs	fort-ia
Gen.	fort-is		fort-ium	
Dat.	fort-ī		fort-ibus	
Acc.	fort-em	fort-e	fort-ēs	fort-ia
Voc.	fort-is	fort-e	fort-ēs	fort-ia
Abl.	fort-ī		fort-ibus	

Nom.	felix (εὐτυχής)		felic-ēs	felic-ia
Gen.	felic-is		felic-ium	
Dat.	felic-ī		felic-ibus	
Acc.	felic-em	felix	felic-ēs	felic-ia
Voc.	felix		felic-ēs	felic-ia
Abl.	felic-ī		felic-ibus	

ΣΗΜ. Τὰ εἰς er τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως celer, eris, ere (ταχύς), acer, cris, cre (ὀξύς), celēber, bris, bre (περίφημος) equester, stris, stre (ἵππικος) κτλ. ἦσαν κατ' ἀρχῆς δικατάληκτα (celeris ἄρσ. καὶ θηλ. celere οὐδ. acris ἄρσ. καὶ θηλ. acre οὐδ. κτλ.), εἰτα ὁμοῦ τὰ ἀρσενικά ἀπέβαλον τὴν κατὰληξιν is τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ οὕτω ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα, π.χ. celer (is), celeris, celere· ἐὰν δὲ πρὸ τοῦ i ὑπῆρχεν ἕτερον σύμφωνον τότε ἀνεπτύχθη μεταξὺ αὐτῶν ἡ π. χ. acr (is) acēr, acris, acre.

Ἀνωμαλῖαι

§ 56. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ἔ, ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ um καὶ ἐν τῇ πληθυντικῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τῶν οὐδετέρων a
vetus ἔris (πᾶλαιός), vetere, veterum, vetera
dives divītis (πλούσιος), divite, divitum

pauper ēris (πτωχός), paupere, pauperum
 princeps principis (πρόκριτος), principe, principum
 paticeps cipis (μέτοχος), participe, participum
 compos compōtis (ἐγκρατής), sospes sospitis (σῶς, ἀκέρατος),
 superstes superstitis (πυχρών, ἐπιζών), caelebs caelibis (ἄ-
 γαμος).

ΣΗΜ. Τὸ inops inōpis (ἐνδεής) ἔχει ἀφαιρετικὴν inopī, γεν. πληθ.
 inopum· ὁμοίως τὸ memor memōris (μνήμων) memōri, memorum.

§ 57. Τὰ ἐπίθετα λαμβανόμενα ὡς κύριον ὀνόματα ἔχουσιν
 ἀφαιρετικὴν ε οἶον Felix Felice (Φήλιξ), Celer Celere (Κέλερ)·
 ὁμοίως τὰ εἰς ans καὶ ens ἐπίθετα οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα εἰς
 δῆλωσιν προσώπου : adolescens adolescentis (νεανίας), infans
 infantis (νήπιον) π. χ. ab adolescente magnae res gestae
 factae sunt (ὕπὸ τοῦ νεανίου μεγάλα ἔργα ἐγένοντο)—ab infante
 quies domus perturbatur (ὕπὸ τοῦ νηπίου ἡ ἡσυχία τοῦ οἴκου
 διαταράσσεται),

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

§ 58. Κλίσεις τῶν μετοχῶν

Αἱ μετοχαὶ εἰς us τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παθητικοῦ
 παρακείμενου κλίνονται κανονικῶς κατὰ τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα
 οἶον amaturus, a, um (ἀγαπήσων), amatus, a, um (ἡγαπημένος).

Αἱ μετοχαὶ εἰς ans antis καὶ ens entis τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνε-
 στῶτος κλίνονται κατὰ τὰ εἰς ans antis καὶ ens entis μονοκα-
 τάληκτα ἐπίθετα. Καὶ ὅταν μὲν λαμβάνωνται ὡς κυρίως μετοχαὶ
 ἢ εἰς δῆλωσιν προσώπου ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ε, οἶον
 errans (πλανώμενος) errante, errantium, errantia,—sāpiens
 (σοφός) a sapiente· ὅταν δὲ λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν
 τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ι οἶον constans (εὐσταθής) constanti,
 constantium, constantia π.χ. ab homine per silvam errante
 fons aquae dulcis visa est (ὕπ' ἀνδρὸς ἀνὰ τὸ ῥόδατος πλανωμένου
 παρητηρήθη πηγὴ γλυκέος ὕδατος)—A constanti viro omnis
 difficultas superatur (ὕπὸ τοῦ εὐσταθοῦς ἀνδρὸς πᾶσα δυσκολία
 ὑπερνικᾶται).

Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων

§ 59. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως (gradus

comparationis) εἶναι τρεῖς: ὁ θετικὸς (gradus positivus), ὁ συγκριτικὸς (gr. comparativus) καὶ ὁ ὑπερθετικὸς (gr. superlativus).

§ 60. Τὰ συγκριτικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένων τῶν καταλήξεων *i* καὶ *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *ior* διὰ τὸ ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ *ius* διὰ τὸ οὐδέτερον, ὡς

longus (μακρὸς) *long-i* *long-ior*, *long-ius*

celer (ταχὺς) *celer-is*, *celer-ior*, *celer-ius*

acer (ὀξύς) *acr-is*, *acr-ior*, *acr-ius*

brevis (βραχύς) *brev-is*, *brev-ior*, *brev-ius*

felix (εὐτυχής) *felic-is*, *felic-ior*, *felic-ius*

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>long-ior</i>	<i>long-ius</i>	<i>long-iōres</i>	<i>long-iōra</i>
Gen.	<i>long-iōris</i>		<i>long-iōrum</i>	
Dat.	<i>long-iōri</i>		<i>long-iōribus</i>	
Acc.	<i>long iōrem</i>	<i>long ius</i>	<i>long iōres</i>	<i>long iōra</i>
Voc.	<i>long-ior</i>	<i>long-ius</i>	<i>long-iōres</i>	<i>long-iōra</i> δχι
Abl.	<i>long-iōre</i>		<i>long-iōribus</i>	

Τὰ ὑπερθετικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένων τῶν καταλήξεων *i* καὶ *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *issimus*, *issima*, *issimum*, ὡς

longus *long-i* *long-issimus a, um*

brevis *brev-is* *brev-issimus, a, um*

felix *felic-is* *felic-issimus, a, um*

§ 61. Ἀνωμαλίαι.

α') Τὰ εἰς *er* ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως *rimus*, *rima*, *rimum* εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ ὡς

celer celer-rimus, *rima*, *rimum*

pulcher (ὥρατος) *pulcher-rimus*, *rima*, *rimum*

β') Τὰ ἐπίθετα *facilis* (εὐκολός), *difficilis* (δύσκολος), *similis* (ὅμοιος), *dissimilis* (ἀνόμοιος), *humilis* (ταπεινός), *gracilis* (ὀσχνός), σχηματίζουσι τὸ ὑπερθετικὸν μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *limus*, *lima*, *limum*, ὡς

facilis, facil-is, facil-ior facil-limus a, um, similis simil-is, sim-
mil-ior, simil-limus a, um

γ') Τὰ εἰς dīcus, fīcus καὶ vōlus σύνθετα ἐπίθετα (ἔχοντα
ὡς β'. συνθετικὸν τὸ ῥῆμα dico=λέγω, facio=ποιῶ, volo=βοῦ-
λομαι) σχηματίζουσι τὰ παραθετικά μεταβαλλομένης τῆς καταλή-
ξεως ἰ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν εἰς entior,
entius, διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν εἰς entissimus, a, um, οἷον
maledīcus (κακολόγος) maledic-i, maledic-entior, maledic-en-
tissimus

magnificus (μεγαλοπρεπής) magnific-i, magnific-entior, magni-
fic-entissimus

benevōlus (εὐμενής) benevol-i, benevol-entior, benevol-entis-
simus

Κατ' ἀναλογία τούτων καὶ τὸ providus (προνοητικός) pro-
vid-entior, provid-entissimus, egēnus (ἐνδεής) egentior,
egentissimus

δ') τὰ κάτωθι ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἀνωμάλως τὰ παραθε-
τικά,

1) bonus (ἀγαθός) melior (ἀμείνων) optimus (ἄριστος)

2) malus (κακός) peior (χείρων) pessimus (χειρίστος)

3) magnus (μέγας) maior (μεῖζων) maximus (μέγιστος)

4) parvus (μικρός) minor (ἐλάσσων) minimus (ἐλάχιστος)

5) multus (πολύς) plus (οὐδ. πλέον) plurimus (πλεῖστος)

6) dives (πλούσιος) divitior καὶ ditior, divitissimus καὶ di-
tissimus

nequam (οὐτιδανός), nequior (οὐδαμινώτερός), nequissi-
mus (οὐδαμινώτατος)

frugi (χρηστός), frugalior, frugalissimus

dexter (δεξιός), dexterior, dextimus

sinister (ἀριστερός), sinisterior, sinistimus

matūrus (ώριμος), maturior, maturissimus καὶ matur-
rimus.

ΣΗΜ. Τοῦ plus (συγκριτ. τοῦ multus) εἶναι ἐν χρήσει εἰς μὲν τὸν
ἐνικὸν μόνον ἢ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου plus καὶ ἡ γενικὴ
plūcis (μόνον ὡς γενικὴ τοῦ τμήματος), εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν πᾶσαι αἱ
πτώσεις· ἄρσ. καὶ θηλ. ὀνομ. plures, γεν. plurium κτλ., οὐδ. ὀνομ. plura
γεν. plurium κτλ.

§ 62. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά τῶν ἐπιθέτων σχηματί-
ζονται ἐνίστα καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ magis (μᾶλλον), maxime

(μάλιστα) μετὰ τοῦ θετικοῦ· τοῦτο συμβαίνει κανονικῶς εἰς τὰ εἰς us ἐπίθετα τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ us φωνήεν, ὡς idoneus (ἄρμοδιος), magis idoneus (ἄρμοδιώτερος), maxime idoneus (ἄρμοδιώτατος).

§ 63. Τὰ κάτωθι παραθετικά στεροῦνται θετικοῦ

(citra)	citerior	(ὁ ἐγγυτέρω),	citimus	(ὁ ἐγγυτάτω)
(ultra)	ulterior	(ὁ πέραν),	ultimus	(ὁ ἔσχατος) <u>1^{ον}</u>
(prope)	propior	(ἐγγύτερος)	proximus	(ἐγγύτατος) <u>2^{ον}</u>
(intra)	interior	(ἐνδότερος),	intimus	(ἐνδότατος) <u>1^{ον}</u>
—	deterior	(χειρῶν),	detrēmus	(χειρίστος)
—	prior	(πρότερος),	primus	(πρῶτος) <u>2^{ον}</u>
—	potior	(κρείσσω),	potissimus	(κράτιστος)
—	ocior	(ὠκύτερος),	ocissimus	(ὠκύτατος)

§ 64. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα ἔχουσι διπλοῦν ὑπερθετικόν
exterus (ὁ ἔξω), exterior (ἐξώτερος), extrēmus καὶ extimus
(ὁ ἐξώτατος)

inferus (ὁ κάτω), inferior (κατώτερος), infimus καὶ imus (κατώτατος)

superus (ὁ ἄνω), superior (ὕπερτερος) suprēmus καὶ summus
(ὑπατος, ὕψιστος)

posterus (ὁ ὕστερον), posterior (ὕστερος), postrēmus καὶ posttūmus (ὕστατος, ἔσχατος)

§ 65. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα στεροῦνται συγκριτικοῦ.

falsus (ψευδής) falsissimus
diversus (διάφορος, ἐναντίος) diversissimus
inclitus (ἐνδοξος, περικλυτός) inclitissimus
invitus (ἄκων) invitissimus
sacer (ἱερός) sacerrimus
novus (νέος) novissimus
nuperus (νεαρός) nuperrimus
vetus (πάλαιός) (vetustior) veterrimus

Ὑπερθετικοῦ δὲ στεροῦνται τὰ ἐπίθετα adolescens (νέος) συγκρ. adolescentior, juvenis (νέος), συγκρ. juvenior καὶ junior, senex (γέρον), συγκρ. senior καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀπὸ ῥημάτων παραγομένων εἰς ilis ἐπιθέτων π. χ. agilis (εὐκίνητος), credibilis (πιστευτός), docilis (εὐμαθής).

§ 66. Δὲν σχηματίζουν παραθετικά τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ;

ὄλῃν, οἶον aureus (χρυσοῦς), ferreus (σιδηροῦς)
 χρόνον, οἶον matutinus (ἑωθινός), vespertinus (ἑσπερινός)
 καταγωγὴν, π. χ. Romanus (ῥωμαϊκός)
 καὶ τελείαν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν π. χ. omnipotens (παντο-
 δύναμος), mortālis (θνητός), immortalis (ἀθάνατος).

Παράθεσις τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 67. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἐξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν σχηματιζόμενα εἰς ē, iter καὶ er ἐπιρρήματα (§ 120) σχηματίζουσι συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν. Καὶ ὁ μὲν συγκριτικός εἶναι αὐτὸ τὸ οὐδέτερον τοῦ ἐνικοῦ τοῦ συγκριτικοῦ τῶν ἐπιθέτων, ὁ δὲ ὑπερθετικός σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως ἰ τῆς γενικῆς εἰς e (σπανίως εἰς o ἢ εἰς um) π. χ.

recte (ὀρθῶς), rectius, rectissime
 facile (εύκολως), facilius, facillime
 bene (εὖ, καλῶς), melius, optime
 male (κακῶς), peius, pessime
 misere (ἀθλίως), miserius, miserrime

Ἐὰν τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχωσι συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν τότε καὶ τὰ παρθετικά τῶν ἐπιρρημάτων ἐκφέρονται περιφραστικῶς διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ maxime (μάλιστα), οἶον dubie (ἀμφιβόλως), magis dubie, maxime dubie.

§ 68. Τὰ μὴ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρήματα δὲν ἐπιδέχονται σύγκρισιν. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐξῆς :

diu	(πολὸν χρόνον),	diutius,	diutissime
sæpe	(πολλάκις),	sæpius,	sæpissime
magnopere	(μεγάλως),	magis,	maxime
nuper	(νεωστί),	—	nuperrime
prope	(ἐγγύς),	propius,	proxime
satis	(ἀρκετά),	satius (μᾶλλον)	—
temperi	(ἐγκαίρως),	temperius	—
ocīter	(ταχέως),	ocius,	ocissime

Ἐπίσης τὰ κάτωθι στερούμενα θετικοῦ

— deterius (χειρόν), deterime

- potius (ἄμεινον), potissimum (σσίμῃ)
 — prius (πρότερον) primum (πρῶτον)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἀριθμητικά (numeralia)

§ 69. Τὰ ἀριθμητικά διαίρονται εἰς ἐπίθετα ἀριθμητικά (adjectiva numeralia) καὶ εἰς ἐπιρρήματα ἀριθμητικά (adverbia numeralia).

Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα ὑποδιαίρονται α') εἰς ἀπόλυτα (cardinalia) β') εἰς τακτικά (ordinalia) γ') εἰς διανεμητικά (distributiva) δ') εἰς πολλαπλασιαστικά (multiplicativa) καὶ ε') εἰς ἀναλογικά (proportionalia).

ΣΗΜ. Αἱ ἐρωτηματικαὶ λέξεις εἰς ἃς ἀποκρινόμεθα δι' ἀριθμητικῶν εἶναι quot (πόσοι) ἐπὶ τῶν ἀπολύτων, quotus (πόστος) ἐπὶ τῶν τακτικῶν, quotēni (ἐν ἑκά πόσους) ἐπὶ τῶν διανεμητικῶν, quotuplex (ποσαπλάσιος) ἐπὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν καὶ quoties (ποσάκις) ἐπὶ τῶν ἐπιρρημάτων, π.χ. Quot discipuli (πόσοι μαθηταί;) — Decem (δέκα). Quota hora est? (πόση ὥρα ἐστίν;) — Quarta (τετάρτη) κτλ.

§ 70. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα εἶναι τὰ ἑξῆς·

α') Ἀπόλυτα

β') Τακτικά

1	I	unus, una, unum (εἷς μία ἓν)	primus (πρῶτος)
2	II	duo, duae, duo (δύο)	secundus ἢ alter, era, erum (δεύτερος)
3	III	tres, tria (τρεις, τρία)	tertius
4	IV	quattuor	quartus
5	V	quinque	quintus
6	VI	sex	sextus
7	VII	septem	septimus
8	VIII	octo	octāvus
9	IX	novem	nonus
10	X	decem	decimus
11	XI	undecim	undecimus
12	XII	duodecim	duodecim
13	XIII	tredecim	tertius decimus
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus

15	XV	quindĕcim	quintus decimus
16	XVI	sedĕcim ἡ decem et sex	sextus decimus
17	XVII	septendĕcim ἡ decem et septem	septimus decimus
18	XVIII	duodeviginti ἡ decem et octo	duodevicesimus ἡ octavus decimus
19	XIX	undeviginti ἡ decem et novem	undevicesimus ἡ nonus decimus
20	XX	viginti	vicesimus
21	XXI	viginti unus	vicesimus primus
30	XXX	triginda	tricesimus
40	XL	quadraginta	quadragesimus
50	L	quinquaginta	quingagesimus
60	LX	sexaginta	sexagesimus
70	LXX	septuaginta	septuagesimus
80	LXXX	octoginta	octogesimus
90	XC	nonnaginta	nonagesimus
100	C	centum	centesimus
200	CC	ducenti, æ, a	ducentesimus
300	CCC	trecenti, æ, a	trecentesimus
400	CCCC	quadringenti, æ, a	quadringentesimus
500	D(IJ)	quingenti, æ, a	quingentesimus
600	DC	sescenti, æ, a	sescentesimus
700	DCC	septingenti æ, a	septingentesimus
800	DCCC	octingenti, æ, a	octingentesimus
900	DCCCC	nongenti, æ, a	nongentesimus
1000	M(CIJ)	mille	millesimus
2000	MM ἡ (IJC)	duo milia	bis millesimus
3000	MMM	tria milia	ter millesimus
5000	IJJ	quinque milia	quinq̄ies millesimus
10000	CCIJJJ	decem milia	decies millesimus
50000	IJJJJ	quinquaginta milia	quingagies millesimus
100000	(CC)IJJJ	centum milia	centies millesimus

γ') Διανεμητικά

1	singuli, æ, a (ἀνὰ ἕνα)	7	septeni
2	bini, æ, a (ἀνὰ δύο)	8	octoni
3	terni (trini) (ἀνὰ τρεῖς)	9	noveni
4	quaterni	10	deni
5	quini	11	undēni
6	seni	12	duodēni

13	terni deni	100	centēni
14	quaterni deni	200	ducēni
15	quini deni	300	trecēni
16	seni deni	400	quadringēni
17	septeni deni	500	quingēni
18	octonideni ἢ duodevicēni	600	sescēni
19	noveni deni ἢ undevicēni	700	septingēni
20	vicēni	800	octingēni
21	viceni singuli	900	nongēni
30	tricēni	1000	singula milia
40	quadragēni	2000	bina milia
50	quinguagēni	3000	terna milia
60	sexagēni	5000	quina milia
70	septuagēni	10000	dena milia
80	octogēni	50000	quinguagēna milia
90	nonagēni	100000	centēna milia.

δ') Πολλαπλασιαστικά

Τὰ ἐν χρήσει τούτων εἶναι

simplex (ἁπλοῦς)	quincuplex (πενταπλοῦς)
duplex (διπλοῦς)	septemplex (ἑπταπλοῦς)
triplex (τριπλοῦς)	decemplex (δεκαπλοῦς)
quadruplex (τετραπλοῦς)	centuplex (ἐκατονταπλοῦς)

ε') Ἀναλογικά

Τούτων εὔχρηστα εἶναι

simplus (ἁπλοῦς)	quadruplus (τετραπλάσιος)
duplus (διπλάσιος)	octuplus (ὀκταπλάσιος)
tripplus (τριπλάσιος)	

§ 71. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα εἶναι τὰ ἑξῆς :

1	semel (ἕπαξ)	8	octies
2	bis (δίς)	9	novies
3	ter (τρίς)	10	decies
4	quater	11	undecies
5	quinqüies	12	duodécies
6	sexies	13	ter decies ἢ tredecies
7	septies	14	quaterdecies ἢ quattuordecies

15	quinquies decies ἢ quindecies	200	ducenties
16	sexies decies ἢ sedecies	300	trecenties
17	septies decies	400	quadringenties
18	duodevicies ἢ octies decies	500	quingenties
19	undevicies ἢ novies decies	600	sescenties
20	vicies	700	septingenties
21	vicies semel ἢ semel et vicies	800	octingenties
30	trices	900	nongenties
40	quadrages	1000	millies
50	quingagies	2000	bis millies
60	sexagies	3000	ter millies
70	septuagies	5000	quinquies millies
80	octogies	10000	decies millies
90	nonagies	40000	quingagies millies
100	centies	100000	centies millies

§ 72. Ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

1) Τὰ ἀπλότα εἶναι ἄκλιτα. Κλιτὰ εἶναι μόνον τὸ unus, una, unum, ὅπερ κλίνεται ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ, τὰ duo, duae, duo καὶ tres, tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ καὶ αἱ ἑκατοντάδες ἀπὸ τοῦ ducenti μέχρι τοῦ nongeni, αἵτινες κλίνονται ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα.

Τὰ unus duo καὶ tres κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Singularis

Pluralis

Nom.	unus	una	unum	uni	unae	una
Gen.		unius		unorum	unarum	unorum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unos	unas	una
Voc.	une	una	unum	uni	unae	una
Abl.	uno	una	uno		unīs	

Nom.	duo, duae, duo	trēs	tria
Gen.	duorum, duarum, duorum		trium
Dat.	duobus, duabus, duobus		tribus
Acc.	duo ἢ duos, duas, duo	trēs	tria
Abl.	duobus, duabus, duobus		tribus

Τὸ mille εἶναι ἐπίθετον ἄκλιτον π. χ. mille milites (χίλιοι στρατιῶται), mille militum (χιλίων στρατιωτῶν), τὸ δὲ milia (ἀρχαιότερον millia) εἶναι οὐσιαστικὸν πληθυντικὸν γένους οὐδετέρου κλινόμενον κατὰ τὸ tria π. χ. quattuor milia militum (τέσσαρες χιλιάδες στρατιωτῶν).

ΣΗΜ. Τὸ unus ἀπαντᾷ ἐν τῷ πληθυντικῷ

α') Ὅταν συνάπτεται μὲ οὐσιαστικὰ pluralia tantum (§ 44,2)
π. χ. unae nuptiae (εἰς γάμος)

β') ὅταν σημαίνει μόνος: uni Suēbi (μόνοι οἱ Σουῆβοι)

γ') ὅταν σημαίνει ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος: Lacedaemonii septingentos annos unis moribus et legibus utebantur (οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ ἑπτακόσια ἔτη τὰ αὐτὰ ἔθνη καὶ νόμους μετεχειρίζοντο)

δ') ὅταν σημαίνει οἱ μὲν ἐν τῇ φράσει uni...alteri (οἱ μὲν...οἱ δέ).

Τὰ τακτικά, διανεμητικά καὶ ἀναλογικά κλίνονται κατὰ τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα, τὰ διανεμητικά, ὅμως πλὴν τοῦ singuli ἔχουσι τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου εἰς um ἀντὶ ὅρου π. χ. binum, binarum, binum· τέλος τὰ πολλαπλασιαστικά κλίνονται ὡς τὰ μονοκατάληκτα εἰς x' ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως.

2) Τὰ διανεμητικά εἶναι ἐν χρήσει

α') ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, π. χ. bini milites (ἀνὰ δύο στρατιώταις)

β') ἀντὶ τῶν ἀπολύτων (πλὴν τοῦ singuli καὶ terni) ὅταν συνάπτονται μὲ οὐσιαστικὰ pluralia tantum π. χ. bina castra (δύο στρατόπεδα), ἀλλὰ duo castra (δύο φρούρια) καὶ

γ') ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ π. χ. bis bina sunt quattuor ($2 \times 2 = 4$)

3) Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ μέχρι μὲν τοῦ 100 ἐκφέρονται κατὰ δύο τρόπους, ἢ προτάσσοντος τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιτάσσοντος τοῦ μεγαλυτέρου, μεσολαβούντος τοῦ et, ac, atque (καί), ἢ προτάσσοντος τοῦ μεγαλυτέρου, καὶ ἐπιτάσσοντος τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ et, ac, atque, π. χ. quinque et quadraginta ἢ quadraginta (et) quinque (45). Πέραν δὲ τοῦ 100 προτάσσεται πάντοτε ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος· καὶ ἂν μὲν οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, τότε τὸ et καὶ τίθεται καὶ παραλείπεται π. χ. centum (et) viginti (120), tria milia (et) trecenti milites (3300 στρατιῶται)· ἂν δὲ οἱ ἀριθμοὶ εἶναι περισσότεροι παραλείπεται ὁ et mille ducenti octoginta milites (1280 στρατιῶται).

4) Οἱ μετὰ τῶν 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29, κτλ, ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος· π. χ. duo de viginti (18) (ἀρχαῖον ἐλληνικὸν δυοὶν δέοντα εἰκοσί) — undequadragesima (39) (ἐνὸς δέοντα τεσσαράκοντα).

§ 73. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ὡς ἑξῆς

$\frac{1}{2}$	dimidia pars	$\frac{3}{4}$	tres (quartae) partes
$\frac{1}{3}$	tertia pars	$\frac{5}{9}$	quinque nonae partes
$\frac{1}{4}$	quarta pars	$\frac{45}{8}$	quattuor et quinque octavae partes
$\frac{1}{10}$	decima pars		
$\frac{2}{3}$	duae (tertia) partes		

Δηλαδή, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ὁ μὲν ἀκέραιος καὶ ὁ ἀριθμητὴς τοῦ κλάσματος δηλοῦνται δι' ἀπολύτων, ὁ δὲ παρονομαστὴς διὰ τακτικῶν ἀριθμητικῶν. Ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμητὴς εἶναι ἡ μονάς, λέγεται μόνον ὁ παρονομαστὴς μετὰ τοῦ pars $\frac{1}{10}$ = decima pars, ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστὴς εἶναι μείζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα, τότε τίθεται ὁ ἀριθμητὴς μετὰ τοῦ pars παραλειπομένου συνήθως τοῦ παρονομαστοῦ $\frac{5}{6}$ = quinque partes.

§ 74. Οἱ Λατίνοι ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ ἑξῆς σημεῖα I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, D ἢ IO=500, M=1000. Διὰ τούτων ἔγραφον τοὺς ἀριθμοὺς ἀκολουθοῦντες τοὺς ἑξῆς κανόνας.

α') Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς προσγραφόμενος ἄλλῳ μεγαλυτέρῳ ἢ ἴσος ἴσῳ σημαίνει πρόσθεσιν III=(1+1+1)3, XVI(10+5+1)16, XX(10+10)20, DCCLXXXII(500+100+100+50+10+10+10+1+1) 782.

β') Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς γραφόμενος πρὸ μεγαλυτέρου σημαίνει ἀφαίρεσιν IV(5-1)4, XL(50-10)40, MCMXXVII(1000+1000-100+10+10+5+1+1) 1927

γ') Τὸ C ἀνεστραμμένον προστιθέμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ D ἢ IO ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μηδενικὸν τῶν ἀραδικῶν σημείων D(IO)=500, IOO=5000, IOOO=50,000.

δ') Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται ὅταν ἐξ ἀριστερῶν τῆς γραμμῆς κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ D ὡς IO προστεθῶσι τόσα C ὅσα εἶναι τὰ ἐκ δεξιῶν: IO=500, CIO=1000, IOO=5000, CCIOO=10000, IOOO=50000, CCCIOOO=100000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ἀντωνυμίαι (pronomina)

§ 75. Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι

- 1) προσωπικαὶ (pronomina personalia)
- 2) κτητικαὶ (pron. possessīva)
- 3) δεικτικαὶ (pron. demonstrativa)
- 4) ὀριστικαὶ (pron. determinativa)
- 5) ἀναφορικαὶ (pron. relativa)
- 6) ἐρωτηματικαὶ (pron. inderrogativa)
- 7) ἀόριστοι (pron. indefinīta)

§ 76. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αὗται εἶναι

Singularis

	prima persona	secunda persona	tertia persona
Nom.	ἐγὼ (ἐγὼ)	σύ (σύ)	—
Gen.	μεῖ	σὺ	αὐτοῦ
Dat.	ἐμοί	σοί	αὐτῷ
Acc.	ἐμέ	σέ	αὐτόν
Abl.	ἐμὲ	σέ	αὐτόν

Pluralis

Nom.	οἱ	οἱ	—
Gen.	ἐστέ	ἐστέ	αὐτῶν
Dat.	ὑμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς
Acc.	αὐτοὺς	αὐτοὺς	αὐτούς
Abl.	ἐξ αὐτῶν	ἐξ αὐτῶν	ἐξ αὐτῶν

Ἡ ἀντωνυμία sui, sibi, se, se λαμβάνεται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας καὶ λέγεται αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία (pronomēn reflexivum) καὶ στερεῖται ὀνομαστικῆς ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ· εἰς δὲ τῶν δὲ τοῦ τρίτου προσώπου λαμβάνεται συνηθέστερον μὲν ἢ ὀριστικῇ is, ea, id, ἐνίοτε δὲ αἱ δεικτικαὶ ille, iste κτλ.

ΣΗΜ. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι πλὴν τῆς tu καὶ τῆς γενικῆς πληθυν-
τικῆς τοῦ α' καὶ ε' προσώπου ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς met : egōmet
(ἐγώγε), nosmet, tibi met, sēmet Τὸ tu ἐπιτείνεται διὰ τοῦ te : tute (σύγε).
Οἱ δὲ τύποι mē, tē, sē, ἐπιτείνονται διὰ διπλασιασμοῦ : memē (ἐμέγε),
tete (σέγε), sese (ἐαυτόν γε).

§ 77. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αὗται γίνονται ἐκ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν καὶ εἶναι
αἱ ἐξῆς

- 1) meus, a um (ἐμός, ἐμή, ἐμόν)
- 2) noster, tra, trum (ἡμέτερος, α, ον).
- 3) tuus, a, um (σός, σή, σόν)
- 4) vester, tra, trum (ἀρχαῖκῶς voster) (ὕμέτερος, α, ον).
- 5) suus, a, um (ὁ, ἡ, τὸ ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς, ἐαυτοῦ, ὁ, ἡ, τὸ
ἐαυτῶν).

Κλίνονται δὲ ὡς τὰ εἰς us, a, um καὶ er, ra, rum τρικατά-
ληκτα ἐπίθετα.

Παρατηρήσεις

α') Ἡ κλητικὴ τοῦ meus εἶναι ἡ meus : meus animus
(ψυχὴ μου), ἡ mi : mi fili (υἱέ μου).

β') Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἀρχαῖκῶς εἶχεν um
καὶ om ἀντὶ ὄrum : maiorum meum (τῶν ἐμῶν προγόνων).

ΣΗΜ. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς met ἢ pte,
π. χ meāmet facta (τὰ ἐμάγε κατορθώματα), suāpte manu (τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ
χειρί).

§ 78. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ δη-
λοῦντα τὴν πατρίδα μονοκατάληκτα ἐπίθετα (nomina patria)
nostras ātis (ἡμεδαπός) καὶ vestras vestrātis (ὕμεδαπός) ἀπο-
κρινόμενα εἰς τὸ ἐρώτημα cuius ātis (ποδαπός).

§ 79. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι

Αὗται εἶναι

- 1) hic, haec, hoc (ὅδε, ἡδε, τόδε).
- 2) iste, ista, istud (οὗτος, αὕτη, τοῦτο ἢ οὗτοςί.).
- 3) ille, illa, illud (ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο).
- 4) talis ἀρσ. καὶ θηλ. tale (τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο).
- 5) tantus, tanta, tantum (τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο).
- 6) tot ἄκλιτον (τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα).
- 7) totīdem ἄκλιτον (ἕτεροι τοσοῦτοι).

Αἱ hic, iste καὶ ille κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Singularis

Pluralis

Nom.	hic haec hoc	hī hae, haec
Gen.	hūius	hōrum, hārum, hōrum
Dat.	huīc	hīs
Acc.	hunc hanc hoc	hōs hās haec
Abl.	hōc hāc hōc	hīs

Nom.	istē istā istud	istī istae istā
Gen.	istius	istōrum istārum istōrum
Dat.	istī	istīs
Acc.	istum istam istud	istōs istās istā
Abl.	istō istā istō	istīs

Nom.	illē, illā illud	illī illae illā
Gen.	illius	illōrum, illārum, illōrum
Dat.	illī	illīs
Acc.	illum, illam illud	illōs illas, illā
Abl.	illō illā illō	illīs

Αἱ ἀντωνομῖαι talis καὶ tantus κλίνονται ὡς τὰ ὁμοίως λήγοντα ἐπίθετα.

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τῶν ἀντωνομιῶν hic, iste καὶ ille οἱ λήγοντες εἰς s ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς ce, σίον huiusce, hosce, hasce.

§ 80. Ὅριστικαὶ ἀντωνομῖαι.

Αὐταὶ εἶναι

1) is, ea, id (οὗτος, αὕτη τοῦτο—αὐτός, αὐτή, αὐτό—ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο πρὸ τῶν ἀναφορικῶν).

2) idem, eādem, idem (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό : idem rex=ὁ αὐτὸς βασιλεὺς). Αὕτη εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ is, ea, id καὶ τοῦ ἀκλίτου dem.

3) ipse, ipsa, ipsum (αὐτός, αὐτή, αὐτό : ipse rex αὐτὸς ὁ βασιλεὺς).

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς

Singularis				Pluralis		
Nom.	is	ěa	id	iī (ěī)	ěae	ěa
Gen.		ěius		ěōrum	ěārum	ěōrum
Dat.		ei			īīs (ěīs)	
Acc.	ěum	ěam	id	ěōs	ěās	ěa
Abl.	ěō	ěā	ěō	īīs (ěīs)		

Nom.	īdem	ěādem	īdem	eīdem (īīdem)	ěaedem	ěādem
Gen.		ěiusdem		ěōrundem	ěarundem	ěōrundem
Dat.		ěīdem		ěīsdem (īisdem)	και	īsdem
Acc.	ěundem	ěandem	īdem	ěōsdem	ěāsdem	ěādem
Abl.	ěōdem	ěādem	ěōdem	ěīsdem (īisdem)	και	īsdem

Nom.	ipse	ipsā	ipsum	ipsī	ipsae	ipsā
Gen.		ipsīus		ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.		ipsī			ipsīs	
Acc.	ipsum	ipsam	ipsum	ipsōs	ipsās	ipsā
Abl.	ipsō	ipsā	ipsō		ipsīs	

§ 81. Ἀναφορικὰ καὶ ἀντωνυμίαι.

Αὐταί εἶναι

- 1) qui, quae, quod (ὅς, ἥ, ὅ)
- 2) qualis ἄρσ. καὶ θηλ. quale (οἷος, οἷα, οἷον)
- 3) quantus, a, um (ὅσος, ἥλικος)
- 4) uter, tra, trum (ἐπότερος)
- 5) quot ἄκλιτον (ὅσοι)
- 6) quicumque, quaecumque, quodcumque (ὅστις/ὅποτε)
- 7) qualiscumque, qualecumque (οἷοσδήποτε)
- 8) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque (ὅσοσδήποτε)
- 9) uterumque, utracumque, utrumcumque (ἐπότεροσδήποτε)
- 10) quotcumque (ὅσοι/ὅποτε)

11) quotquot (ὅσοιδὴποτε)

12) quisquis, quidquid (ὅστι:σδὴποτε)

Ἡ qui, quae, quod κλίνεται ὡς ἐξῆς

Singularis

Pluralis

Nom.	qui	quae	quod	qui	quae	quae
Gen.		cuius		quorum	quarum	quorum
Dat.		cui			quibus	
Acc.	quem	quam	quod	quos	quas	quae
Abl.	quo	qua	quo		quibus	

Αἱ ἀντωνυμῖαι qualis, quantus, uter κλίνονται ὡς τὰ ὁμοίως λήγοντα ἐπίθετα, τῶν δὲ quicumque, qualiscumque, quantuscumque καὶ utercumque κλίνεται μόνον ἢ ἀντωνυμία.

ΣΗΜ. 1. Ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῆς qui ἦτο ἐν χρήσει καὶ ὁ τύπος qui, κοινὸς καὶ διὰ τὰ τρία γένη, ὅστις εὑρίσκεται συνημμένος μετὰ τῆς cum προθέσεως : quicum (μεθ' οὔ).

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν αἱ μὲν πέντε πρῶται λέγονται pronomina relativa definita (ὀριστικαὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι), αἱ δὲ δευτέραι σχηματιζόμεναι ἐκ τῶν πρώτων διὰ τῆς προσθήκης τοῦ μορίου cumque ἢ δι' ἐπαναλήψεως λέγονται pronomina relativa indefinita (ἀόριστοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι).

§ 82. Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι.

Αὗται εἶναι

1) quis ἄρσ. θηλ. quid (τίς, τί) συνήθως οὐσιαστικῇ

Singularis

Pluralis

Nom.	quis (τίς) quid (τί)	qui (τίνες) quae (τίνες) quae (τίνα)
Gen.	cuius (τίνος)	ὧς ἢ ἀναφορικῇ
Dat.	cui (τίνι)	
Acc.	quem (τίνα) quid (τί)	
Abl.	quo	

2) qui, quae, quod (ποῖος), συνήθως ἐπιθετικῇ. Κλίνεται ὡς ἡ ἀναφορικῇ.

3) uter, tra, trum (πότερος)	Κλίνονται ὡς αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικά
4) quantus, a, um (πόσος, πηλίκος)	
5) qualis ἄρσ. θηλ. quale οὐδ. (ποῖος)	
6) quot ἄκλιτον (πόσοι)	Κλίνεται μόνον ἡ ἀντωνυμία, τὸ δὲ nam μένει ἄκλιτον
7) quisnam, quidnam (τίς δὴ)	
8) quinam, quaenam, quodnam (ποῖος δὴ)	
9) cujas ātis ; (ποδαπός)	

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ quo ἡ ἀντωνυμία quis ἔχει καὶ τὸν τύπον qui, ὅστις μετὰ τῆς προθέσεως cum εὐρίσκεται πάντοτε συνημμένος εἰς μίαν λέξιν quicum? (μετὰ τίνας;) πολλάκις δὲ λαμβάνεται καὶ ὡς τροπικὸν ἐπίρρημα: qui fit? (πῶς γίνεται;)

§ 83. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

Αὗται εἶναι

Οὐσιαστικά

Ἐπιθετικά

1) aliquis, aliquid (τίς, τί) γέν. alicuius, ὁστ. alicui, αἰτ. aliquem, aliquid, ἄφρσ. aliquo. γέν. alicuius, ὁστ. alicui, αἰτ. aliquem, aliquam, aliquod, ἄφ. Τοῦ οὐδ. ἢ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. aliquo, aliquā, aliquo τοῦ οὐδ. καὶ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. aliqua

2) quis quid (τίς, τί), γέν. cuius. qui, qua, quod (τίς, τί) γέν. cuius. Τοῦ οὐδ. ἢ πληθ. ὄνομ.

Τοῦ οὐδ. καὶ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. συνηθέστερον qua ἢ quae αἰτ. συνηθέστερον qua ἢ quae.

Ἡ ἀντωνυμία quis, quid καὶ qui, qua, quod εἶναι ἐν χρήσει μὲ τοὺς συνδέσμους si (εἰ, ἐάν), nisi (εἰμή), ne (ἵνα μή), num (ἄρα, εἰ).

Τῶν κάτωθι συνθέτων ἀντωνυμιῶν κλίνεται μόνον τὸ α' μέρος, τὸ δὲ β' μένει ἄκλιτον.

3) quisquam, quidquam ἢ quicquam ullus, ulla, ullum. quam (τίς τί).

Ἡ ullus τίθεται μόνον ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσιν.

4) quispiam, quidpiam (τίς, τί), quispiam, quæpiam, quodpiam.

5) quidam, quædam, quiddam (τίς, τί), quidam, quædam, quoddam (τίς, τί),

Singularis

Nom.	quīdam	quædam	quiddam ἢ ἐπιθ. quoddam
Gen.		cūiusdam	
Dat.		cuīdam	
Acc.	quendam	quandam	quiddam ἢ ἐπιθ. quoddam
Abl.	quōdam	quādam	quōdam

Pluralis

Nom.	quīdam	quædam	quædam
Gen.	quorundam	quarundam	quorundam
Dat.		quibusdam	
Acc.	quōsdam	quāsdam	quædam
Abl.		quibusdam	

Ὀὔσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

6) quisque quidque (ἕκαστος)	quisque, quæque, quodque
7) unusquisque, unumquid-
que (εἷς ἕκαστος)	unusquisque, unaquæque,
unumquodque
8) quivis, quævis, quidvis
(ὅστις ὅποτε).	quivis, quævis, quodvis
9) quilibet, quaelibet, quid-
libet (ὅστις ὅποτε).	quilibet, quaelibet, quodlibet.
10) aliquot (τινὲς).	
11) uterque utrāque, utrum-
que (ἕκαστερος).	—
12) utervis, utrāvis, utrum-
vis (ὁποτέρου, ἕκαστερος).	—
13) uterlibet, utrālibet,
utrumlibet (ὁποτέρου).	—
14) nemo (οὐδεὶς) γεν. nul-
lius, δοτ. nemini, αἰτ. nemi-
nem, ἀφ. nullο.	nullus, nulla, nullum
15) —	neuter, neutra, neutrum (οὐ-
δέτερος).

Οὐσιαστικαὶ

Ἑπιθετικαὶ

16) nihil (οὐδὲν) γεν. nullius rei, δοτ. nulli rei, αἰτ. nihil, ἀφ. nulla re. Πληθ. nullae res κτλ.

17) —

aliquantus, a, um (ποσός)

18) ambo, ambae, ambo (ἄμφω, ἀμφότεροι.) Κλίνεται κατὰ τὸ duo.

19) —

alter, era, erum (ἕτερος)

20) —

alius, a, ud (ἄλλος)

§ 84. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomina correlativa)
Αὗται ἐμφαίνονται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα.

Ἑρωτηματικαὶ

Δεικτικαὶ

Ἀναφορικαὶ

Ἀόριστοι

1) quis, quid hic (ἔδε)	qui, quae, quod aliquis, aliquid
(τίς, τί) ille (ἐκεῖνος)	(ὅστις, ἥτις, ὅτι) (τίς, τί)
is (αὐτός)	
2) qualis, talis, tale (τοῖ-	qualis (οἷος)
quale (ποῖος) οὗτος)	qualiscumque
	(οἷοσδὴποτε)
3) quantus, tantus, a, um	quantus (ὅσος,
a, um (πόσος, (τόσος, τοσοῦ-	ἡλίκος)
πηλίκος) τος)	quantuscumque
	(ὅσοσδὴποτε)
4) quantum tantum (τόσον,	quantum (ὅσον, aliquantum
(πόσον) τοσοῦτον)	ἡλίκον) (τί, ποσῶς)
tantundem	quantumcumque
(ἕτερον τοσοῦτο)	(ὅσονδὴποτε)
5) quot (πόσοι, πόσαι, πόσα)	quot (ὅσοι, ὅσαι, alīquot (τι-
tot (τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα)	ὅσα) νές, ἔνιοι)
quot totīdem (ἕτεροι τοσοῦτοι)	quotcumque καὶ quotquot
	(ὅσοιδὴποτε)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ῥήματα (Verba)

§ 85. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, αἱ διαθέσεις, αἱ φωναί, αἱ ἐγκλίσεις, οἱ χρόνοι, οἱ ἀριθμοί, τὰ πρόσωπα καὶ αἱ συζυγίαι.

1) Αἱ διαθέσεις, (genera) εἶναι τέσσαρες.

α') ἡ ἐνεργητικὴ (genus actīvum) amo (ἀγαπῶ)

β') ἡ παθητικὴ (genus passīvum) amor (ἀγαπῶμαι)

γ') ἡ μέση (genus medium) labor (λούομαι) καὶ

δ') ἡ οὐδετέρα (genus neutrum) valeo (ὀφείλω).

Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα (verba activa) εἶναι ἢ μεταβατικὰ (transitīva) ἢ ἀμετάθετα (intransitīva).

2) Αἱ φωναί (formae) εἶναι δύο

α') ἡ ἐνεργητικὴ (forma activa) λήγουσα εἰς ο : laudo (ἐπαινῶ)

β') ἡ παθητικὴ (forma passiva) λήγουσα εἰς or : laudor (ἐπαινοῦμαι).

3) Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς

α') ἡ ὀριστικὴ (modus indicatīvus)

β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus conjunctīvus) καὶ

γ') ἡ προστακτικὴ (modus imperatīvus)

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐξῆς ὀνομαστικοὶ τύποι.

α') τὸ ἀπαρέμφατον (infinitivus)

β') ἡ μετοχὴ (participium)

γ') τὸ ὑπτιον ἢ σουπῖνον (supīnum)

δ') τὸ γερούνδιον ἢ πρῶτον θετικὸν (gerundium) καὶ

ε') τὸ γερουνδιακὸν ἢ δεύτερον θετικὸν (gerundivum).

Ἐκ τῶν ἄνω τύπων ἡ ὀριστικὴ, ἡ προστακτικὴ, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἀντιστοιχοῦσι καθόλου πρὸς τὰ ἑλληνικά.

Ἡ ὑποτακτικὴ ἀντιστοιχεῖ ὅτε μὲν πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν, ὅτε δὲ πρὸς τὴν εὐκτικήν.

Τὸ ὑπτιον ἔχει δύο τύπους : τὸν εἰς um, ὅστις τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων καὶ δηλοῖ σκοπόν, π. χ. eo visum (πορεύομαι ὁφόμενος, ἵνα ἴδω) καὶ τὸν εἰς u, ὅστις δηλοῖ ἀναφοράν, π. χ. incredibile dictu (ἀπίστευτον εἰπεῖν).

Τὸ γερουνδιον ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἔχον γενικὴν ndi, δοτ. ndo, αἰτ. ndum, ἀφαιρ. ndo καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔναρθρον ἀπαρέμφατον, π. χ. ars dicendi (ἡ τέχνη τοῦ λέγειν).

Τὸ γερουνδιακὸν λήγει εἰς ndus, nda, ndum καὶ ἰσοδυναμεῖ συνήθως μὲ τὰ εἰς τέως ῥηματικά, π. χ. delenda est Carthāgo (καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών).

- 4) Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἑξῆς
 α') ὁ ἐνεστώς (praesens)
 β') ὁ παρατατικὸς (imperfectum)
 γ') ὁ μέλλων (futūrum)
 δ') ὁ παρακείμενος (perfectum)
 ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum) καὶ
 στ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum).

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος τῆς λατινικῆς ἰσοδυναμεῖ ἄλλοτε μὲν πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἑλληνικῆς, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸν παρακείμενον, π. χ. amavi (ἠγάπησα καὶ ἠγάπηκα).

- 5) Οἱ ἀριθμοὶ (numeri) εἶναι δύο
 α') ἐνικὸς (singularis) καὶ
 β') πληθυντικὸς (pluralis).
 6) Τὰ πρόσωπα (personae) εἶναι τρία
 α') τὸ πρῶτον πρόσωπον (prima persona)
 β') τὸ δεύτερον πρόσωπον (secunda persona) καὶ
 γ') τὸ τρίτον πρόσωπον (tertia persona).

ΣΗΜ. Πᾶς ῥηματικὸς τύπος κλινόμενος κατὰ ἑγκλίσιν, χρόνον, ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον λέγεται παρεμφατικὸν ῥῆμα (verbum finitum).

7) αἱ συζυγίαι (conjugationes) εἶναι τέσσαρες καὶ διακρίνονται ἐκ τῆς κατάληξεως τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος. Καὶ τῆς μὲν α' εἶναι āre : amāre (ἀγαπᾶν), τῆς β' ēre : delēre (καταστρέφειν), τῆς γ' ĕre : legĕre (ἀναγινώσκειν), tribuĕre (ἀπονέμειν), τῆς δὲ δ' ĭre : audĭre (ἀκούειν).

§ 86. Τὸ θέμα τῶν ῥημάτων εὐρίσκομεν ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος ἀφαιροῦντες διὰ μὲν τὴν α', β' καὶ δ' συζυγίαν τὴν κατάληξιν re, διὰ δὲ τὴν γ' ĕre, οἷον ama - re, delē - re, leg - ĕre, tribu - ĕre, audĭ - re' θέμα ama -, dele-, leg -, tribu -, audi -. Ἐπομένως ἡ α' συζυγία ἔχει χαρακτηριστὰ ā, ἡ β' ē, ἡ γ' σύμφωνον ŋ u καὶ ἡ δ' ĭ.

§ 87. Ἐν τῇ κλίσει τῶν ῥημάτων ἔχομεν τὰς ἑξῆς προσωπικὰς καταλήξεις.

Ἑνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I Ὅριστικὴ καὶ ὑποτακτικὴ

Ἑνικός	1—ο ἦ-m	(πρ. -i)	—r ἦ-or
»	2—s	(πρ. -isti)	—ris
»	3—t	(πρ. -it)	—tur
Πληθ.	1—mus	(πρ. imus)	—mur
»	2—tis	(πρ. istis)	—mini
»	3—nt	(πρ. ūrunt)	—ntur

II Προστακτικὴ

Ἑνεστώς	Μέλλον	Ἑνεστώς	Μέλλον
Ἑνικός 2 ἀκατάληκτος ἦ e	—to	—re	—tor
» 3	—to		—tor
Πληθ. 2	—te	—tōte	—mini
» 3	—nto		—ntor

III Ἀπαρέμφατον

Ἑνεστώς	—re	—ri (γ' συζυγίας—i)
Παρακ.	—isse	περιφραστικῶς

IV Μετοχή

Ἑνεσι.	ns	λείπει
Παρακ.	λείπει	us, a, um
Μελλ.	urus, a, um	λείπει

ΣΗΜ. Ἡ κατάληξις ε τοῦ 6' ἐνικοῦ προσώπου τῆς προστακτικῆς τοῦ ἑνεργητικοῦ ἑνεστώτος μετὰ μὲν τοῦ χαρακτῆρος a, e καὶ ἰ τῆς α' 6' καὶ δ' αἰωνιότητος συναιρεῖται εἰς ā, ē, ī π. χ. ama—e=amā, dele—e=delē, audi e=audi, μετὰ δὲ τοῦ χαρακτῆρος u ἢ συμφώνου τῆς γ' παραμένει, π. χ. arbi—e, leg—e.

§ 88. Οἱ κύριοι τύποι παντὸς ῥήματος, ἑξ ὧν σχηματίζονται καὶ οἱ ἄλλοι πάντων τῶν χρόνων καὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων εἶναι α')

ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς β') ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς καὶ γ') τὸ ὑπιόν.

Οἱ τύποι οὗτοι λέγονται ἀρχικοὶ χρόνοι (tempora primitiva).

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος *esse*

§ 89. Τὸ ῥήμα *sum, fui, esse* (εἶναι) καλεῖται βοηθητικὸν (verbum auxiliāre), διότι τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ σχηματίζονται τύποι τινὲς τῶν ἄλλων ῥημάτων.

Κλίνεται δὲ ὡς ἑξῆς

I Indicativus

II Conjunctivus

Ἐνεστώς

Sing.	{	sum	εἰμὶ	sim	ᾤ	εἶην
		ēs	εἶ	sīs	ῆς	εἶης
		est	ἐστίν	sit	ῆ	εἶη
Plur.	{	sūmus	ἐσμέν	sīmus	ᾤμεν	εἶημεν
		estis	ἐστέ	sītis	ῆτε	εἶητε
		sunt	εἰσίν	sint	ᾠσιν	εἶησαν

Imperfectum

Sing.	{	eram	ἦν	essem	εἶθε νὰ ἦμην
		erās	ἦσθα	essēs	εἶθε νὰ ἦσο
		erat	ἦν	esset	εἶθε νὰ ἦτο
Plur.	{	erāmus	ἦμεν	essēmus	εἶθε νὰ ἦμεθα
		erātis	ἦτε	essētis	εἶθε νὰ ἦσθε
		erant	ἦσαν	essent	εἶθε νὰ ἦσαν

Futurum

Sing.	{	erō	ἔσομαι	futūrus, a, um	{	sim
		eris	ἔσει			sis
		erit	ἔσται			sit
Plur.	{	erīmus	ἔσόμεθα	futūri, æ, a	{	simus
		erītis	ἔσεσθε			sītis
		erunt	ἔσονται			sint

I Indicativus

II Conjunctivus

Perfectum

Sing.	fui	γέγονα ἢ ἐγενόμην	fuërim
	fuiſtī	γέγονας ἢ ἐγένου	fuëris
	fuit		fuërit
Plur.	fuīmus		fuërimus
	fuiſtis		fuëritis
	fuērunt		fuërint

Plusquamperfectum

Sing.	fuëram	εἶχον γίνεσθαι	fuiſſem
	fuërās	εἶχες γίνεσθαι	fuiſſēs
	fuërat		fuiſſet
Plur.	fuërāmus		fuiſſēmus
	fuërātis		fuiſſētis
	fuërant		fuiſſent

Futurum exactum

Sing.	fuëro	θὰ ἔγω γίνασθαι	
	fuëris	θὰ ἔχῃς γίνασθαι...	
	fuërit		ἔλλείπει
Plur.	fuërimus		
	fuëritis		
	fuërint		

III Imperativus

Praesens

Futurum

Sing.	2 es	ἔσθι	Sing.	2 esto	ἔσθι	3 esto	ἔστω
Plur.	2 este	ἔστω	Plur.	2 estote	ἔστω	3 sunt	ἔστωσαν

IV Infinitivus

Praesens esse εἶναι

Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι

Futurum : futūrum, am, um } esse ἢ fōre ἔσεσθαι
futūros, as, a }

V Participium

Futurum : futūrus, a, um, ἐσόμενος, η, ον.

Παρατηρήσεις

α') Το sum είναι ῥῆμα ἀνώμαλον ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται ὑπτίου, γερουνδίου καὶ γερουνδιακοῦ.

β') Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος sens εἶναι εὐχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις absens (ἀπὼν) καὶ praesens (παρὼν).

γ') Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ essem, esses, esset, essent εἶναι καὶ fōrem, fōres, fōret, fōrent.

δ') Ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς ἀρχαιότερον ἦτο siem, sies, siet, simus, sitis, sient. Πλὴν τούτων ὑπῆρχον καὶ αἱ αἰτιαται fuam, fuas, fuat, fuant.

§ 90. Κατὰ τὸ sum κλίνονται καὶ τὰ κάτωθι σύνθετα αὐτοῦ.

absum	afui	abesse	(ἄπειμι)
adsum	adfui	adesse	(πάρειμι, βοηθῶ)
dēsum,	dēfui,	dēesse	(ἐλλείπω, ἀπολείπω)
insum,	fui in	in esse	(εἵσεμι, ἐνυπάρχω)
inter sum,	interfui,	interesse	(παραγίγνομαι)
obsum,	obfui,	obesse	(ἐναντιοῦμαι, ἐλάττω)
praesum,	praefui,	praesse	(προῖσταμαι)
prōsum,	prōfui,	prōdesse	(ὠφελῶ)
supersum,	superfui,	superesse	(περιγίγνομαι)

§ 91. Τὰ ῥήματα τῶν τεσσάρων συζυγιῶν σχηματίζονται ὡς ἑξῆς :

A'. Ἐνεργητικὴ φωνή

I Indicativus

Praesens

amō (¹) dele - ō lēg - ō audi - ō

amā - s	delē - s	leg - ī - s	audī - s
ama - t	delē - t	leg - ī - t	audi - t
amā - mus	delē - mus	leg - ī - mus	audī - mus
amā - tis	delē - tis	leg - ī - tis	audī - tis
ama - nt	dele - nt	leg - u - nt	audi - u - nt

Imperfectum

amā - ba - m	delē - ba - m	leg - ē - ba - m	audi - ē - ba - m
amā - ba - s	delē - ba - s	leg - ē - ba - s	audi - ē - bā - s
amā - ba - t	delē - ba - t	leg - ē - ba - t	audi - ē - ba - t
amā - bā - mus	delē - bā - mus	leg - ē - bā - mus	audi - ē - bā - mus
amā - bā - tis	delē - bā - tis	leg - ē - bā - tis	audi - ē - bā - tis
amā - ba - nt	delē - ba - nt	leg - ē - ba - nt	audi - ē - ba - nt

Futurum

amā - bō	delē - bō	leg - a - m	audi - a - m
amā - bi - s	delē - bi - s	leg - ē - s	audi - ē - s
amā - bi - t	delē - bi - t	leg - e - t	audi - e - t
amā - bī - mus	delē - bī - mus	leg - ē - mus	audi - ē - mus
amā - bī - tis	delē - bī - tis	leg - ē - tis	audi - ē - tis
amā - bu - nt	delē - bu - nt	leg - e - nt	audi - e - nt

Perfectum

amāv - ī	delēv - ī	leg - ī	audiv - ī
amāv - istī	delēv - istī	leg - istī	audiv - istī
amāv - it	delēv - it	leg - it	audiv - it
amāv - īmus	delēv - īmus	leg - īmus	audiv - īmus
amāv - istis	delēv - istis	leg - istis	audiv - istis
amāv - ērant	delēv - ērant	leg - ērant	audiv - ērant

Plusquamperfectum

amāv - ēra - m	delēv - ēra - m	leg - ēra - m	audiv - ēra - m
amāv - ēra - s	delēv - ēra - s	leg - ēra - s	audiv - ēra - s
amāv - ēra - t	delēv - ēra - t	leg - ēra - t	audiv - ēra - t
amāv - ērā - mus	delēv - ērā - mus	leg - ērā - mus	audiv - ērā - mus
amāv - ērā - tis	delēv - ērā - tis	leg - ērā - tis	audiv - ērā - tis
amāv - ēra - nt	delēv - ēra - nt	leg - ēra - nt	audiv - ēra - nt

Futurum exactum

amāv - ěrō	delēv - ěrō	leg - ěrō	audiv - ěrō
amāv - ěri - s	delēv - ěri - s	leg - ěri - s	audiv - ěri - s
amāv - ěri - t	delēv - ěri - t	leg - ěri - t	audiv - ěri - t
amāv - ěrī - mus	delēv - ěrī - mus	leg - ěrī - mus	audiv - ěrī - mus
amāv - ěrī - tis	delēv - ěrī - tis	leg - ěrī - tis	audiv - ěrī - tis
amāv - ěri - nt	delēv - ěri - nt	leg - ěri - nt	audiv - ěri - nt

II Coniunctivus

Praesens

ame - m	dele - a - m	leg - a - m	audi - a - m
amē - s	dele - ā - s	leg - ā - s	audi - ā - s
ame - t	dele - a - t	leg - a - t	audi - a - t
amē - mus	dele - ā - mus	leg - ā - mus	audi - ā - mus
amē - tis	dele - ā - tis	leg - ā - tis	audi - ā - tis
ame - nt	dele - a - nt	leg - a - nt	audi - a - nt

Imperfectum

amā - re - m	delē - re - m	leg - ě - re - m	audī - re - m
amā - rē - s	delē - rē - s	leg - ě - rē - s	audī - rē - s
amā - re - t	delē - re - t	leg - ě - re - t	audī - re - t
amā - rē - mus	delē - rē - mus	leg - ě - rē - mus	audī - rē - mus
amā - rē - tis	delē - rē - tis	leg - ě - rē - tis	audī - rē - tis
amā - re - nt	delē - re - nt	leg - ě - re - nt	audī - re - nt

Futurum

amatūrus, a,	deletūrus, a,	lectūrus, a	auditūrus, a,
um sim, sis	um sim, sis	um sim, sis	um sim, sis
sit	sit	sit	sit
amatūri, æ	deletūri, æ	lectūri, æ a	auditūri, æ a
a, simus, sitis	a simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,
sint	sint	sint	sint

Perfectum

amāv - ěri - m	delēv - ěri - m	lēg - ěri - m	audiv - ěri - m
amāv - ěri - s	delēv - ěri - s	leg - ěri - s	audiv - ěri - s

amāv - eri - t	delēv - eri - t	leg - eri - t	audiv - eri - t
amāv - eri - mus	delēv - eri - mus	leg - eri - mus	audiv - eri - mus
amāv - eri - tis	delēv - eri - tis	leg - eri - tis	audiv - eri - tis
amāv - eri - nt	delēv - eri - nt	leg - eri - nt	audiv - eri - nt

Plusquamperfectum

amāv - isse - m	delēv - isse - m	lēg - isse - m	audiv - isse - m
amāv - isse - s	delēv - isse - s	leg - isse - s	audiv - isse - s
amāv - isse - t	delēv - isse - t	leg - isse - t	audiv - isse - t
amāv - isse - mus	delēv - isse - mus	leg - isse - mus	audiv - isse - mus
amāv - isse - tis	delēv - isse - tis	leg - isse - tis	audiv - isse - tis
amāv - isse - nt	delēv - isse - nt	leg - isse - nt	audiv - isse - nt

III Imperativus

Praesens

Sing. 2 amā	delē	leg - ē	audī
Plur. 2 amā - te	delē - te	leg - ē - te	audī - te

Futurum

Sing. 2 amā tō	delē - tō	leg - i - tō	audī - tō
3 amā - tō	delē - tō	leg - i - tō	audī - tō
Plur. 2 amā - tōte	delē - tōte	leg - i - tōte	audī - tōte
3 amā - ntō	delē - ntō	leg - u - ntō	audī - u - ntō

IV Infinitivus

Praesens

amā - re	delē - re	leg - ē - re	audī - re
----------	-----------	--------------	-----------

Futurum

amatūrum, am, um	deletūrum, am, um	lectūrum, am, um	auditūrum, am, um, esse
esse	esse	esse	esse
amatūros, as, a	deletūros, as, a	lectūros, as, a	auditūros, as, a
esse	esse	esse	esse

Perfectum *Παρακείμενος*

amāv - isse delēv - isse leg - isse audīv - isse

V Gerundium

Gen. ama - ndi dele - ndi leg - e - ndi audi - e - ndi
Dat. ama - ndō dele - ndō leg - e - ndo audi - e - ndō
Acc. ama - ndum dele - ndum leg - e - ndum audi - e - ndum
Abl. ama - ndō dele - ndō leg - e - ndō audi - e - ndō

VI Supinum

amā - tu - m delē - tu - m lec - tu - m audī - tu - m
amā - tū delē - tū lec - tu audī - tu

Participium *Μετέχον*

Praesens

amā - ns, ntis delē - ns, ntis leg - ē - ns, ntis audi - ē - ns, ntis

Futurum

amā - tūrus a, um, dele - tūrus, a, um, lec - tūrus, a, um, audi - tūrus, a, um

B'. Παθητική φωνή

Προσημείωσις. Τῆς παθητικῆς φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὑπερ-
συντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων σχηματίζονται περιφρα-
στικῶς ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τῶν τύπων sum,
eram, ero τοῦ βοηθητικοῦ esse· οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματί-
ζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς διὰ τῆς μετα-
βολῆς τοῦ ο εἰς or, τοῦ bam εἰς bar, τοῦ am εἰς ar καὶ τοῦ
em εἰς er.

I Indicativus

Praesens

amo - r (¹) dele - or leg - o - r audi - o - r

(¹) ἐκ τοῦ ama - or.

amā - ris	delē - ris	leg - ē - ris	audī - ris
amā - tur	delē - tur	leg - ī - tur	audī - tur
amā - mur	delē - mur	leg - ī - mur	audī - mur
amā - mīnī	delē - mīnī	leg - ī - mīnī	audī - mīnī
amā - ntur	delē - ntur	leg - u - ntur	audi - u - ntur

Imperfectum

amā - ba - r	dele - ba - r	leg - ē - ba - r	audi - ē - ba - r
amā - bā - ris	dele - bā - ris	leg - ē - bā - ris	audi - ē - bā - ris
amā - bā - tur	dele - bā - tur	leg - ē - bā - tur	audi - ē - bā - tur
amā - bā - mur	dele - bā - mur	leg - ē - bā - mur	audi - ē - bā - mur
amā - bā - mīnī	dele - bā - mīnī	leg - ē - bā - mīnī	audi - ē - bā - mīnī
amā - ba - ntur	dele - ba - ntur	leg - ē - ba - ntur	audi - ē - bā - ntur

Futurum

amā - bo - r	dele - bo - r	leg - a - r	audi - a - r
amā - bē - ris	dele - bē - ris	leg - ē - ris	audi - ē - ris
amā - bī - tur	dele - bī - tur	leg - ē - tur	audi - ē - tur
amā - bī - mur	dele - bī - mur	leg - ē - mur	audi - ē - mur
amā - bī - mīnī	dele - bī - mīnī	leg - ē - mīnī	audi - ē - mīnī
amā - bu - ntur	dele - bu - ntur	leg - e - ntur	audi - e - ntur

Perfectum

amātus	sum delētus	sum lectus	sum audītus	sum
a, um	es a, um	es a, um	es a, nm	es
	est	est	est	est
amati	sumus deleti	sumus lecti	sumus auditi	sumus
æ, a	estis æ, a	estis æ, a	estis æ, a	estis
	sunt	sunt	sunt	sunt

Pusquamperfectum

amatus	eram deletus, a	eram lectus	eram audītus	eram
a, um	eras um	eras a, um	eras a, um	eras
	erat	erat	erat	erat
amati	eramus deleti	eramus lecti	eramus auditi	eramus
æ, a	eratis æ, a	eratis æ, a	eratis æ, a	eratis
	erant	erant	erant	erant

Futurum exactum

amatus	ero deletus	ero lectus	ero auditus	ero
a, um	eris a, um	eris a, um	eris a, um	eris
	erit	erit	erit	erit
amati	erimus deleti	erimus lecti	erimus auditi	erimus
æ, a	eritis æ, a	eritis æ, a	eritis æ, a	eritis
	erunt	erunt	erunt	erunt

II Conjunctivus

Praesens

amē - r	dele - a - r	leg - a - r	audi - a - r
amē - ris	dele - ā - ris	leg - ā - ris	audi - ā - ris
amē - tur	dele - ā - tur	leg - ā - tur	audi - ā - tur
amē - mur	dele - ā - mur	leg - ā - mur	audi - ā - mur
amē - mīnī	dele - ā - mīnī	leg - ā - mīnī	audi - ā - mīnī
amē - ntur	dele - a - ntur	leg - a - ntur	audi - a - ntur

Imperfectum

amā - re - r	delē - re - r	leg - ē - re - r	audi - re - r
amā - rē - ris	delē - rē - ris	leg - ē - rē - ris	audi - rē - ris
amā - rē - tur	delē - rē - tur	leg - ē - rē - tur	audi - rē - tur
amā - rē - mur	delē - rē - mur	leg - ē - rē - mur	audi - rē - mur
amā - rē - mīnī	delē - rē - mīnī	leg - ē - rē - mīnī	audi - rē - mīnī
amā - rē - ntur	delē - re - ntur	leg - ē - re - ntur	audi - re - ntur

Futurum

Ἐλλείπει

Perfectum

amatus	sim deletus	sim lectus	sim auditus	sim
a, um	sis a, um	sis a, um	sis a, um	sis
	sit	sit	sit	sit
amati	simus deleti	simus lecti	simus auditi	simus
æ, a	sitis æ, a	sitis æ, a	sitis æ, a	sitis
	sint	sint	sint	sint

Plusquamperfectum

amatus	essem delētus	essem lectus	essem auditus	essem
a, um	esses a, um	esses a, um	esses a, um	esses
	esset	esset	esset	esset
amati	essēmus deleti	essēmus lecti	essēmus auditi	essēmus
æ, a	essētis æ, a	essētis æ, a	essētis æ, a	essētis
	essent	essent	essent	essent

III Imperativus

Praesens

Sing. amā - re	delē - re	leg - ě - re	audī - re
Plur. ama - mīni	dele - mīni	leg - ī - mīni	audī - mīni

Futurum

Sing. 2 amā - tor	delē - tor	leg - ī - tor	audī - tor
3 amā - tor	delē - tor	leg - ī - tor	audī - tor
Plur. 3 amā - ntor	dele - ntor	leg - u - ntor	audi - u - ntor

IV Infinitivus

Praesens

amā - rī	delē - rī	leg - ī	audī - rī
----------	-----------	---------	-----------

Perfectum

amātum, am	deletum, am	lectum, am	auditum, am
um esse	um esse	um esse	um esse
amātos, as,	delētos, as,	lectos, as, a	auditos, as,
a, esse	a esse	esse	a esse

Futurum

amātum īrī	deletum īrī	lectum īrī	auditum īrī
------------	-------------	------------	-------------

Futurum exactum

amātum, am,	deletum, am	lectum, am,	auditum, am
um fore	um fore	um fore	um fore
amātos, as, a	deletos as, a,	lectos, as, a,	auditos, as,
fore	fore	fore	a fore

V Participium

Perfectum

amā - tus, a, um delē - tus, a, um lec - tus, a, um audī - tus, a, um

VI Gerundivum

ama - ndus, a, um dele - ndus, a, um leg - e - ndus, a, um, audi - e - ndus, a, um

/ Σχηματισμός τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν

§ 92. Πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, τοῦ παρκακείμενου τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ὑπτίου.

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρκατακτικός τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ μέλλων τῆς ὀριστικῆς, ἡ προστακτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν, ἔτι δὲ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος, τὸ γερουνδιον καὶ τὸ γερουνδικόν. Θέμα ἐνεστώτος ama : amo (ama - o), amor, amabam, amabar, amem, amer, amārem, amarer, amabo, amabor, ama, amare, amari, amans, amandī, amandus.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρκακείμενου σχηματίζεται ὁ παρκακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ ὁ παρκακείμενος τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς. Θέμα παρκακ. amav-amavī, amaveram, amaverim, amavissem, amavero, amavisse.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου σχηματίζεται τὸ ὑπτίον (ἐξ οὗ καὶ τοῦ iri ὁ παθητικός μέλλων τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ παθητικός παρκακείμενος τῆς μετοχῆς (ἐξ οὗ καὶ τοῦ esse ὁ παρκακείμενος τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς παθητικῆς φωνῆς) καὶ ὁ ἐνεργητικός μέλλων τῆς μετοχῆς (ἐξ οὗ καὶ τοῦ esse ὁ ἐνεργητικός μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου). Θέμα ὑπτίου amat : amatum (amatum iri), amatus (amatus sum, amatus sim, amatum esse, amatus eram, amatus essem, amatus ero, amatum fore), amaturus (amaturus sim, amaturum esse).

§ 93. Οἱ ἀρχικοί χρόνοι τῶν τεσσάρων συζυγιῶν σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα,

Α' συζυγία· θέμα ama. Ἐν. amo (ama-o) (ἀγαπῶ), παρκκ. amā-vi, ὑπτιον amā-tum, ἀπαρέμφ. amā-re.

Β' συζυγία· θέμα dele. Ἐν. -dele-o (καταστρέφω), παρκκ. delē-vi, ὑπτιον delē-tum, ἀπαρέμφ. delē-re ἢ συνηθέστερον θέμα mone- Ἐν. mone-o (παραινῶ), παρκκ. mon-ui, ὑπτιον mon-itum, ἀπαρ. monē-re

Γ' συζυγία· θέμα tribu. Ἐν. tribu-o (ἀπονέμω), παρκκ. tribu-i, ὑπτιον tribūtum, ἀπαρ. tribu-ere.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ οὐρανισκόφωνον ἢ χειλεόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου γίνεται ὁμόπουν πρὸς αὐτό. Ἐν. leg-o (ἀναγινώσκω), ὑπτιον (leg-tum) lec-tum, Ἐν. scribo (γράφω), ὑπτιον (scrib-tum) scrip-tum.

Δ' συζυγία· θέμα audi. Ἐν. audi-o (ἀκούω), παρκκ. audī-vi, ὑπτιον audī-tum, ἀπαρ. audī-re.

§ 94. Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς τέσσαρας ὁμαλὰς συζυγίας, α') Οἱ εἰς āvi, ēvi καὶ īvi παρακείμενοι μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν vi ἢ ve ἀκολουθῇ ἑτέρα συλλαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ i ἢ r ἀποβάλλουσι τὸ v, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ φωνήεντα συναϊροῦνται· ἐξαϊροῦνται μόνον τὰ φωνήεντα ie τῆς δ'· συζυγίας, ἅτινα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ v δὲν συναϊροῦνται, οἷον amasti, amāram, amasse ἀντὶ amavisti, amaveram, amavisse· delesti, delēram ἀντὶ delevisti, delevēram· audisse ἀντὶ audivisse, ἀλλὰ audieram ἀντὶ audiveram.

β') Τὸ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς ἀντὶ τοῦ ērunt ἔχει καὶ ἕτερον τύπον ἥττον εὐχρηστον εἰς ēre π. χ. amavērunt καὶ amavēre.

γ') Ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ ὅλων τῶν συζυγιῶν τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον ἀντὶ τῆς καταλήξεως ris ἔχει πολλάκις rē π. χ. amaris καὶ amare, amabāris καὶ amabāre, amabēris καὶ amabēre, amēris καὶ amēre, amarēris καὶ amarēre κτλ.

Περιφραστικὴ συζυγία (conjugatio periphrastica):

§ 95. Πλὴν τῶν τεσσάρων συζυγιῶν αἵτινες σχηματίζουσι καὶ τύπους τινὰς περιφραστικῶς, ὑπάρχει καὶ συζυγία τις, τῆς ὁποίας πάντες οἱ τύποι σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἢ περιφραστικῇ λεγομένη συζυγία (conjugatio periphrastica).

Ταύτης διακρίνονται δύο κύρια εἶδη.

α') Ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (conj. periph. activa) σχηματίζομένη ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ sum : scripturus sum (μέλλω γράφειν), scripturus eram (ἔμελλον γράφειν) κτλ.

καὶ β') ἡ παθητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (conj. periph. passiva) ἐκ τοῦ γερουνδιακοῦ καὶ τοῦ sum : laudandus sum (μέλλω ἐπαινεῖσθαι), laudandus eram (ἔμελλον ἐπαινεῖσθαι) κτλ.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὸ ῥῆμα habeo καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, π. χ. legi καὶ lectum habeo, audīvi καὶ auditum habeo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ἀποθετικά ῥήματα (verba deponentia)

§ 96. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικά (verba deponentia: ἐνικ. verbum depōnēns), δηλαδή ῥήματα, ἅτινα ἀπαντῶσιν εἰς μόνην τὴν παθητικὴν φωνήν, ἔχουσιν ὅμως ἐνεργητικὴν ἢ οὐδετέραν σημασίαν πλὴν τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπερ ἐξαιρεῖται καὶ ἔχει πάντοτε παθητικὴν σημασίαν (πρβλ. ἐλλήγν., κτῶμαι, ὄνοδμαι, ἡδῶμαι, μάχομαι, κτλ.).

Παραδείγματα

α') συζυγία hortor, hortātus sum, hortāri (προτρέπω)

β') συζυγία vereor, verētus sum, verēri (εὐλαβοῦμαι)

γ') συζυγία sequor, secūtus sum, sequi (ἀκολουθῶ)

δ') συζυγία blandior, blandītus sum, blandīri (κολακεύω)

§ 97. Τὰ ἀποθετικά σχηματίζονται ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ῥήματα τῆς παθητικῆς φωνῆς μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοὺς ἑξῆς τύπους:

α') τὸ ὑπτιον

β') τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς

γ') τὸν μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου

δ') τὸ γερουνδιον

ε') τὸν ἐνεστῶτα τῆς μετοχῆς καί

στ') τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς.

Ἦκ δὲ τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουσι τὸν μέλ-
λοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς.

I Indicativus

Praesens

horto - r	vere - or	sequ - o - r	blandi-o-r
hortā - ris	verē - ris	sequ - ē - ris	blandī-ris
hortā - tur	verē - tur	sequ - ī - tur	blandī-tur
hortā - mur	verē - mur	sequ - ī - mur	blandī-mur
hortā - mīni	verē - mīni	sequ - ī - mīni	blandī-mīni
horta - ntur	vere - ntur	sequ - u - ntur	blandi-u-ntur

Imperfectum

hortā - ba - r	verē - ba - r	sequ - ē - ba - r	blandi-ē-ba-r
horta - bā - ris	verē - bā - ris	sequ - ē - bā - ris	blandi-ē-bā-ris
horta - bā - tur	verē - bā - tur	sequ - ē - bā - tur	blandi-ē-bā-tur
horta - bā - mur	verē - bā - mur	sequ - ē - bā - mur	blandi-ē-ba-mur
horta - bā - mīni	verē - bā - mīni	sequ - ē - bā - mīni	blandi-ē-ba-mīni
horta - ba - ntur	vere - ba - ntur	sequ - ē - ba - ntur	blandi-ē-ba-ntur

Futurum

hortā - bo - r	verē - bo - r	sequ - a - r	blandi-a-r
horta - bē - ris	verē - bē - ris	sequ - ē - ris	blandi-ē-ris
horta - bī - tur	verē - bī - tur	sequ - ē - tur	blandi-ē-tur
horta - bī - mur	verē - bī - mur	sequ - ē - mur	blandi-ē-mur
horta - bī - mīni	verē - bī - mīni	sequ - ē - mīni	blandi-ē-mīni
horta - bu - ntur	vere - bu - ntur	sequ - e - ntur	blandi-ē-ntur

Perfectum

hortātus, sum	verītus	sum	secūtus	sum	blandītus	sum
a, um	es	a, um	es	a, um	es	a, um
est	est	est	est	est	est	est
hortāti, sumus	verīti, sumus	secūti, sumus	blandīti, sumus			
ae, a	estis	ae, a	estis	ae, a	estis	estis
sunt	sunt	sunt	sunt	sunt	sunt	sunt

Plusquamperfectum

hortātus	eram	verītus	eram	secūtus,	eram	blandītus,	eram
a, um	eras	a, um	eras	a, um	eras	a, um	eras
	erat		erat		erat		erat
hortāti,	eramus	verīti	eramus	secūti	eramus	blandīti	eramus
æ, a	eratis	æ, a	eratis	æ, a	eratis	æ, a	eratis
	erant		erant		erant		erant

Futurum exactum

hortātus,	ero	verītus,	ero	secūtus,	ero	blandītus,	ero
a, um	eris	a, um	eris	a, um	eris	a, um	eris
	erit		erit		erit		erit
hortāti	erīmus	verīti,	erīmus	secūti, æ,	erīmus	blandīti,	erīmus
æ, a	erītis	æ, a	erītis	a	erītis	æ, a	erītis
	erunt		erunt		erunt		erunt

II Conjunctivus

Praesens

horte-r	vere-a-r	sequ-a-r	blandi-a-r
hortē-ris	vere-ā-ris	sequ ā-ris	blandi-ā-ris
hortē-tur	vere-ā-tur	sequ ā-tur	blandi-ā-tur
hortē-mur	vere--ā-mur	sequ-ā-mur	blandi-ā-mur
hortē-mīni	vere ā-mīni	sequ-ā-mīni	blandi-ā-mīni
horte-ntur	vere-a-ntur	sequ a-ntur	blandi-a-ntur

Imperfectum

hortā-re-r	verē-re-r	sequ-ē-re-r	blandi-re-r
horta-rē-ris	vere-rē-ris	sequ ē-rē-ris	blandi-rē-ris
horta-rē-tur	vere-rē-tur	sequ-ē-rē-tur	blandi-rē-tur
horta-rē-mur	vere-rē-mur	sequ-ē-rē-mur	blandi-rē-mur
horta-rē-mīni	vere-rē-mīni	sequ-ē-rē-mīni	blandi-rē-mīni
horta-re-ntur	vere-re-ntur	sequ-ē-re-ntur	blandi-re-ntur

Futurum

hortatūrus	sim	veritūrus,	sim	secutūrus	sim	blandītūrus	sim
a, um	sis	a, um	sis	a, um	sis	a, um	sis
	sit		sit		sit		sit

hortatūri	simus	veritūri	simus	secutūri	simus	blanditūri	simus
æ, a	sitis	æ, a	sitis	æ, a	sitis	æ, a	sitis
	sint		sint		sint		sint

Perfectum

hortātus	sim	verītus	sim	secūtus	sim	blandītus	sim
a, um	sis	a, um	sis	a, um	sis	a, um	sis
	sit		sit		sit		sit
hortāti,	simus	verīti,	simus	secūti,	simus	blandīti,	simus
æ, a	sitis	æ, a	sitis	æ, a	sitis	æ, a	sitis
	sint		sint		sint		sint

Plusquamperfectum

hortātus,	essem	verītus,	essem	secūtus,	essem	blandītus,	essem
a, um	esses	a, um	esses	a, um	esses	a, um	esses
	esset		esset		esset		esset
hortāti	essēmus	verīti,	essēmus	secūti,	essēmus	blandīti	essēmus
æ, a	essētis	æ, a	essētis	æ, a	essētis	æ, a	essētis
	essent		essent		essent		essent

III Imperativus

Praesens

Sing.	2	hortā-re	verē-re	sequ-ē-re	blandī-re
Plur.	2	hortā-mīni	verē-mīni	sequ-ī-mīni	blandī-mīni

Futurum

Sing.	2	hortā-tor	verē-tor	sequ-ī-tor	blandī-tor
	3	hortā-tor	verē-tor	sequ-ī-tor	blandī-tor
Plur.	3	horta-ntor	vere-ntor	sequ u-ntor	blandi-u-ntor

IV Infinitivus

Praesens

hortā-ri	verē-ri	sequ-i	blandī-ri
----------	---------	--------	-----------

Perfectum

hortātum, am,	verītum, am,	secūtum, am,	blandītum, am,
um esse	um esse	um esse	um esse

hortātos, as, a esse	verītos, as, a esse	secūtos, as, a esse	blandītos, as, a esse
-------------------------	------------------------	------------------------	--------------------------

Futurum

hortatūrum, am, um esse	veritūrum, am, um esse	secutūrum, am, um esse	blanditūrum, am, um esse
hortatūros, as, a esse	veritūros, as, a esse	secutūros, as, a esse	blanditūros, as, a esse

Futurum exactum

hortātum, am, um fore	verītum, am, um fore	secūtum, am, um fore	blandītum, am, um fore
hortātos, as, a fore	verītos, as, a fore	secūtos, as, a fore	blandītos, as, a fore

V Supinum

hortā - tum	verī - tum	secū - tum	blandī - tum
hortā - tū	verī - tū	secū - tū	blandī - tū

VI Gerundium

Gen. horta - ndi	vere - ndi	sequ - e - ndi	blandi - e - ndi
Dat. horta - ndo	vere - ndo	sequ - e - ndo	blandi - e - ndo
Acc. horta - ndum	vere - ndum	sequ - e - ndum	blandi - e - ndum
Abl. horta - ndo	vere - ndo	sequ - e - ndo	blandi - e - ndo

VII Gerundivum

horta-ndus, a, um vere-ndus, a, um sequ-e-ndus, a, um, blandi e-ndus, a, um

VIII Participium

Praesens

horta-ns ntis	vere-ns ntis	sequ-e-ns ntis	blandi-e-ns ntis
---------------	--------------	----------------	------------------

Perfectum

hortā-tus, a, um	verītus, a, um	secūtus, a, um	blandītus, a, um
------------------	----------------	----------------	------------------

Futurum

horta-tūrus, a, um	veritūrus, a, um	secutūrus, a, um	blanditūrus, a, um
--------------------	------------------	------------------	--------------------

§ 98. Ἡμισποθετικά (semideponentia)

Τούτων ἄλλα μὲν ὄντα ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχουσι τὸν παρακαίμενον καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους κατὰ τὴν παθητικὴν φωνήν, ἄλλα δὲ τὸναντίον ὄντα παθητικῆς φωνῆς ἔχουσι τὸν παρακαίμενον καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους κατὰ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν (πρὸς. ἑλλην. ἀκούω ἀκούσομαι, γινώσκω γινώσομαι, μανθάνω μαθήσομαι κτλ., ἀλίσκομαι ἑάλω, ἑάλωκα, ἔλλωμι, ἔλωκα).

Ταῦτα εἶναι

audio, ausus sum, audēre (τολμῶ)
gaudeo, gavīsus sum, gaudēre (χαίρω)
soleo, solītus sum, solēre (εἴωθα)
confido, confīsus sum, confidēre (πέποιθα)
diffīdo, diffīsus sum, diffidēre (δυσπιστῶ)
revertor, reverti, reverti (ἐπιστρέφω)
assentior, assensi, assentīri (συγκαίνω)

ΣΗΜ. Ἀποθεματικῶν τινῶν ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακαίμενου λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἐνεργητικῆς καὶ ἐπὶ παθητικῆς σημασίας, ὡς comītor (συνοδεύω), comītātus (συνοδεύσας καὶ συνοδευθεὶς), dimetior (καταμετρῶ) dimensus (καταμετρήσας καὶ καταμετρηθεὶς), ementior (ἀπατῶ) ementītus (ἀπατήσας καὶ ἀπατηθεὶς), populor (δηῶ) populatus (δηώσας καὶ δηωθείς) κτλ.

Ἀντιθέτως μετοχαί τινες τοῦ παθητικοῦ παρακαίμενου ἐνεργητικῶν ῥημάτων ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν: coeno (δειπνῶ) coenatus (δειπνήσας), —prandeo (ἄριστῶ) pransus (ἄριστήσας), —juro (ῥυνομί) juratus (ῥυμόσας). Αἱ δὲ μετοχαί potus τοῦ poto, potare (πίνειν) καὶ tacītus τοῦ taceo, tacēre (σιωπῶ), ἔχουσιν ἄλλοτε μὲν ἐνεργητικὴν, ἄλλοτε δὲ παθητικὴν σημασίαν.

§ 99. Ῥήματα οὐδέτερα παθητικά.

Ἀντίθετα πρὸς τὰ ἀποθετικά εἶναι τὰ οὐδέτερα παθητικά (verba neutralia passiva) ἔχοντα ἐνεργητικὸν τύπον καὶ παθητικὴν σημασίαν, π.χ. pereō, perīre, (ἀπόλλυμαι), veneo, venīre (πωλοῦμαι), vapūlo, vapulare (μσστιγοῦμαι).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἀνώμαλα ῥήματα.

§ 100. Τὰ ἀνώμαλα τῆς λατινικῆς διακρίνονται εἰς δύο τάξεις: ἡ πρώτη ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην τάξιν, ἡ δὲ δεύτερη εἰς τὴν δευτέραν.

α') εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν μόνον τύπων, τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων τύπων σχηματιζομένων ὁμαλῶς, καὶ

β') εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν σχηματισμὸν ὅχι μόνον τῶν ἀρχικῶν τύπων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων (κυρίως ἀνώμαλα).

Α'. Ἀνώμαλα ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν μόνον τύπων.

ΣΗΜ. Ταῦτα κλίνουν τοὺς παραγομένους τύπους κατὰ τὴν συζυγίαν τοῦ οἰκείου ἀρχικοῦ.

§ 101. Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς ἀντὶ νὰ προσλάβῃ ἀμέσως μετὰ τὸν χαρακτήρα τὴν κατάληξιν ο ὡς amo (ama-o), dele-o leg-o, audi-o, παρουσιάζει τὰς ἐξῆς συνήθεις ἀνωμαλίας.

1) Λαμβάνει ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν π. χ. θέμα gen—(ἐξ οὗ gen-ui, gen-ĭtum) ἐν. gigno (gig(e)no) (γενῶ), ἑλλ. γί-γν-ο-μαι, si-st^h-o, ἑλλ. σί-στη-μι, ἴ-στη-μι (ἴστημι).

2) Προσλαμβάνει μεταξὺ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς κατάληξεως διάφορα προσφύματα, ἥτοι

α') τὸ πρόσφυμα a π. χ. θέμα sec—(ἐξ οὗ sec-ui, sec-tum) ἐν. (sec-a-o) seco (τέμνω)

β') τὸ πρόσφυμα e π. χ. θέμα lug—(ἐξ οὗ(lug-tum) luctum ἐν. lug-e-o (θρηνῶ)

γ') τὸ πρόσφυμα i π. χ. θέμα fug—(ἐξ οὗ fug-i) ἐν. fug-i-o (φεύγω)—θέμα aper—(ἐξ οὗ aper-ui, aper-tum) ἐν. aper-i-o (ἀνοίγω).

δ') τὸ πρόσφυμα n π. χ. θέμα cer—(ἐξ οὗ cer-tus) ἐν. cer-n-o (κρίνω)—θέμα fal—(ἐξ οὗ falsum) ἐν. (fal-n-o) fallo (σφάλλω). πρβ. ἑλλ. τέμ-ν-ω.

ΣΗΜ. Ῥήματα τινὰ τὸ n λαμβάνουσι πρὸ τοῦ χαρακτήρος π. χ. θέμα frag—(ἐξ οὗ (frag-tum fractum) ἐν. fra-n-go (θραύω, ῥήγνυμι) πρβ. ἑλλ. μα-ν-θάνω.

ε') τὸ πρόσφυμα t π. χ. θέμα pec—(ἐξ οὗ (pec-si) pexi, (pec-sum pexum) ἐν. pec-t-o (κτανίζω)

στ') τὸ πρόσφυμα sc π. χ. θέμα pa—(ἐξ οὗ pa-vi) ἐν. pa-sc-o (ποιμαίνω)

ΣΗΜ. Εἰς τινὰ ῥήματα τὸ πρόσφυμα τοῦ ἀνεστῶτος μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀρχικοὺς τύπους, εἴτε ἀμφοτέρους π. χ. jug—(jug-um) ἐν. ju-n-go, πρκ. ju-n-xi, ὑπτιον ju-n-ctum (ζεύγνυμι), εἴτε εἰς τὸν ἑταρον μόνον π.χ. θέμα rig—ἐν. ri-n-go πρκ. ri-n-xi, ὑπτιον (rig-tum) pictum (ζωγραφῶ).

§ 102. Ὁ παρακαίμενος παρουσιάζει τὰς ἐξῆς συνήθεις ἀνωμαλίας.

- 1) Λαμβάνει ἀναδιπλασιασμόν
do (δίδωμι), dedi, dare
pendo (σταθμίζωμι), pependi, pendere
cano (ᾄδω), cecini, canere
pario (γεννῶ), peperī, parere
spondeo (σπένδομαι), spopondi, spondere
cædo (φονεύω), cecidi, cædere
posco (ζητῶ), poposci, poscere
sto (ἵσταμαι), stēti, stare
curro (τρέχω), cucurri, currere
mordeo (δάκνω), momordi, mordere.

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς ἐ' συνθετικὸν δὲν λαμβάνουσι συνήθως ἀναδιπλασιασμόν π. χ. concido (κατακόπτω), concidi, concidere.

- 2) Ἐκτείνει τὸ φωνήεν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος π. χ.

lēgo (ἀναγινώσκω), lēg-i, legere
vīdeo (ὄρω), vidī, videre
vēnio (ἔρχομαι), vēni, venire
mōveo (κινῶ), mōvi, movere
lāvo (λούω), lāvi, lavare
ēdo (ἐσθίω), ēdi, edere

- 3) Μεταβάλλει μετὰ τῆς ἐκτάσεως τὸ θεματικὸν φωνήεν ᾧ εἰς ἔ π. χ.

fācio (ποιῶ), fēcī, facere
jācio (ρίπτω), jēcī, jacere
cāpio (λαμβάνω), cēpi, capere
frango (ῥήγνυμι), frēgi, frangere
āgo (ἄγω), ēgi, agere.

ΣΗΜ. Οἱ παρακαίμενοι καὶ τῶν τριῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ἔχουσι πάντοτε χρονικὴν κατάληξιν i (οὐδέποτε vi ἢ ui ἢ si) οἰκοδόμησις συζυγίας καὶ ἂν εἶναι τὸ ῥήμα.

- 4) Σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τῆς κατάληξεως si π. χ.
scribo (γράφω), (scrib-si) scripsi, scribere

dico (λέγω), (dic-si) dixi, dicere
 maneo (μένω), mansi, manere

ΣΗΗ. Ῥημάτων τινῶν τῆς γ' συζυγίας ὁ παρακείμενος ἐσχηματίσθη εἰς
 iνι ὡς ὁ παρακείμεν. τῶν ῥημάτων τῆς δ' συζυγίας π. χ.
 peto (ζητῶ), petīvi, petere
 quaero (ζητῶ), quaeīvi, quaerere

§ 103. Τὸ ὑπτίον πλὴν τῆς συνήθους καταλήξεως εἰς —tum, ὅθεν ama-tum, dele-tum, lec-tum, audi-tum, λαμβάνει πολλάκις καὶ τὴν κατάληξιν—sum. Τοῦτο συμβαίνει κυρίως εἰς τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα d, t, διότι ὁ χαρακτήρ d, t μετὰ τοῦ t τῆς καταλήξεως tum γίνεται ss, ὅθεν concutio (συγκρούω), concussum, (concut-tum).

Τὰ ss ἀπλοποιουνται εἰς s, ὅταν προηγῇται σύμφωνα, μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγος π. χ.

ardeo (φλέγομαι), arsum (ard-tum, ars-sum)

rideo (γελῶ), risum (rid-tum, ris-sum).

claudio (κλείω), clausum (claud-tum, claus-sum)

Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ ἄλλα ῥήματα π. χ. fallo (σφάλω), falsum, μάλιστα δὲ τὰ ἔχοντα παρακείμενον εἰς si, οἷον maneo (μένω) mansi, mansum figo (πήγνομαι), fixi (fig-si), fixum (fig-sum)

§ 104. Τὰ εἰς ātum, ētum ūtum ὑπτια ἔχουσι τὰ φωνήεντα a, e καὶ u μακρά : amātum, delētum, minūtum.

Ἐξαίρουνται καὶ ἔχουσιν αὐτὰ βραχέα τὸ dātum τοῦ dare (διδόναι), τὸ rātum τοῦ reri (νομίζειν), τὸ sātum τοῦ serere (σπείρειν), τὸ rūtum τοῦ ruere (καταρρέειν) καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα circum-dātum, obrūtum κτλ.

Τὰ εἰς itum ὑπτια, ἐὰν μὲν ὁ παρακείμενος λήγῃ εἰς iνι, ἔχουσι τὸ i μακρὸν, ἐὰν δὲ λήγῃ εἰς ui, ἔχουσι τὸ i βραχὺ π.χ. auditum (audīvi) τοῦ audio, habitum (habui) τοῦ habeo.

Ἐξαίρουνται καὶ ἔχουσι ī, καίτοι ὁ παρακείμενος ἔχει iνι, τὰ itum τοῦ eo (ivi) (πορεύομαι), citum τοῦ cieo (cīvi) (κινῶ), litum τοῦ lino (līvi καὶ levi) (ἀλείφω), quītum τοῦ queo (quīvi) (δύναμαι), situm τοῦ sino (sīvi) (ἀφήνω) καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα οἷον adītum κτλ.

B'. Κυρίως ἀνώμαλα.

§ 105. Ταῦτα πλὴν τοῦ sum, fui, esse εἶναι 1) τὰ εἰς io ῥήματα τῆς γ' συζυγίας 2) possum (δύναμαι) 3) edo (ἐσθίω), 4) volo (βούλομαι), nolo (οὐ βούλομαι), malo (προτιμῶ) 5) eo (εἶμι) 6) queo (δύναμαι), nequeo (οὐ δύναμαι) 7) fero (φέρω) 8) fio (γίνομαι).

1) *Τὰ εἰς io ῥήματα τῆς γ' συζυγίας.*

§ 106. Ῥήματά τινα τῆς γ' συζυγίας εἰς io λήγοντα ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς ὁριστικῆς καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ παραγομένοις χρόνοις ἀποβάλλουσι τὸ i τοῦτο, ὅταν ἀκολουθῇ ἄλλο i, ἢ συλλαβὴ ἐr ἢ τὸ τελικὸν ē.

Ταῦτα εἶναι

capio, cēpi, captum, capere (λαμβάνω)
cupio, cupīvi, cupitum cupere (ἐπιθυμῶ)
facio, fēci, factum, facere (ποιῶ)
fodio, fōdi, fossum, fodere (ὀρύττω)
fugio, fūgi, fugitum, fugere (φεύγω)
jacio, jēci, jactum, jacere (ρίπτω)
lacio, —, —, lacere (ἐφέλκω) κυρίως τὰ σύνθετα
elicio, elicui, elicium elicere (ἐξέλκω) κτλ.
pario, pepēri, partum, parere (τίκτω, γεννῶ)
quatio—, quassum, quatere (σειῶ), σύνθ.
concutio, concussi, concussum, concutere (συσσεῖω)
rapio, rapui, raptum rapere (ἁρπάζω)
sapio, sapīvi—, sapere (γεῦσιν ἔχω)
specio, spexi, spectrum, specere (σκοπῶ), σύνθ.
conspicio, conspexi, conspectum, conspiciere (θεῶμαι)
gradior, gressus suū, gradi (βαδίζω), σύνθ.
adgredior, adgressus sum, adgrēdi (προσέρχομαι, προσβαίνω)
mорий, mortuus sum, mori (ἀποθνήσκω)
patior, passus sum, pati (πάσχω).

Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἑξῆς παράδειγμα.

Ἐνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I. Indicativus

Praesens

cap - i - o	cap - i - or
capī - s (capi - is)	cap - ē - ris (capi - eris)
capī - t (capi - it)	cap - ī - tur (capi - ĭtur)
capī - mus (capi - ĭmus)	cap - ī - mur (capi - ĭmur)
capī - tis (capi - ĭtis)	cap - i - mīni (capi - imīni)
cap - i - unt	cap - i - untur

Imperfectum

cap - **i - ēbam**, cap - i - ēbas... cap - i - **ēbar**, cap - i - ebāris...

Futurum

cap - **i - am**, cap - i - ēs... cap - **i - ar**, cap - i - ēris...

II Conjunctivus

Praesens

cap - **i - am**, cap - i - as... cap - **i - ar**, cap - i - āris...

Imperfectum

cap - ē - rem (capiērem)	cap - ē - rer (capiērer)
cap - ē - res (capiēres)...	cap - e - rēris (capiērēris)...

III Imperativus

Praesens

2 ἑν. cap - e (capie)	cap - ere (capie)
2 πλ. cap - ite (capiite)	cap - imīni (capiimīni)

Futurum

Ἐν. 2 cap - ito (capiito)	cap - itor (capiitor)
3 cap - ito (capiito)	cap - itor (capiitor)

Πληθ. 2 cap - **itote** (capiitote)

3 cap - **i - unto**

cap - **i - untor**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

VI Infinitivus

Praesens

cap - **ere** (capiēre)

cap - **i** (capii)

Οἱ λοιποὶ τύποι ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. Τὸ facio ἔχει τὸ ε' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς fac ἀντὶ face. Τὰ ἐκ τοῦ facio ὅμως σύνθετα τὰ μεταβάλλοντα τὸ α εἰς ι ἔχουσι τὴν προστακτικὴν κανονικὴν confice, effice.

Κατὰ τὸ fac ἔχομεν καὶ duc, dic, fer, τῶν ῥημάτων ducere (ἄγειν), dicere (λέγειν), ferre (φέρειν), ἅτινα καὶ ἐν συνθέσει φυλάττουσι, τὸν τύπον αὐτόν, οἷον adduc, infer.

2) Possum, potui, posse

§ 107. Τὸ possum εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (potis ἢ pote = δυνατός) καὶ τοῦ sum, οὗ ἀκολουθεῖ καὶ τὸν σχηματισμόν.

I Indicativus

Praesens

possum, potes, potest, possumus, potestis, possunt.

Imperfectum

poteram, poteras, poterat, poteramus, poteratis, poterant.

Futurum

potero, poteris, poterit, poterimus, poteritis, poterunt.

II Conjunctivus

Praesens

possim, possis, possit, possimus, possitis, possint.

Imperfectum

possem, posses, posset, possemus, possētis, possent.

III Imperativus

ἐλλείπει

IV Infinitivus

Praesens

posse

V Participium

Praesens

potens ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετον (δυνατὸς)

¹⁰Ο παρακείμενος και οι εξ αυτού παραγόμενοι χρόνοι σχηματίζονται όμαλως.

3) **ědo, ēdi, ēsum, eděre**

§ 108. Τὸ ἔδο κλίνεται ὁμοιωτῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ἔχει ὅμως ἐνιαχοῦ καὶ τινες συγκεκριμένους τύπους ὁμοιάζοντας πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ sum μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τῶν τύπων τοῦ μὲν ἔδο τὸ ε εἶναι μακρόν, τοῦ δὲ sum τὸ ε εἶναι βραχύ.

I Indicativus

Praesens

edo, edis *xxi* ēs, e-dit *xxi* ēst, edīmus, edītis *xxi* ēstis, edunt.

II Conjunctivus

Imperfectum

edĕrem xxi essem, edĕres xxi esses, edĕret xxi esset, ederē-
mus xxi essēmus, ederētis xxi essētis, edĕrent xxi essent.

III Imperativus

Praesens

2 ἐν. ede καὶ ἑς

2 πληθ. edite καὶ este

Futurum

Ev. 2 edito xxi esto 3 edito xxi esto

Πληθ. 2 Ψηφίστηκε από τα Ινστιτούτα Εκπαιδευτικής Πολιτικής

IV Infinitivus

Praesens

edēre καὶ esse

Εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν ἔχουσι δευτέρους τύπους τὸ edītur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

Ὅμοίως κλίνονται τὰ σύνθετα comedo (κατεσθίω), exēdo (καταδιβρώσκω), perēdo (διαδιβρώσκω).

4) **Volo, nolo, malo**

§ 109. Τὰ ῥήματα volo, volui, velle (βούλομαι), nolo (non volo), nolui, nolle (οὐ βούλομαι) καὶ malo (magis volo), malui, malle (προτιμῶ), κλίνονται ὡς ἑξῆς.

I Indicativus

Praesens

volo	nolo	malo
vis	non vis	mavis
vult	non vult	mavult
volūmus	nolūmus	malūmus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	nolunt	malunt

Imperfectum

volēbam, as...	nolēbam, as...	malēbam, as...
----------------	----------------	----------------

Futurum

volam, es...	nolam, es ..	malam, es...
--------------	--------------	--------------

II Conjunctivus

Praesens

velīm	nolīm	malīm
velīs	nolīs	malīs
velit	nolit	malit
velīmus	nolīmus	malīmus

velitis
velint

nolitis
nolint

malitis
malint

Imperfectum

vellem, es, et
vellēmus, ētis, ent,

nollem, es, et
nollēmus, ētis, ent

mallem es, et
mallēmus, ētis, ent

III Imperativus

Praesens

ἐλλείπει

noli, nolite

ἐλλείπει

Futurum

ἐλλείπει

Sing. nolito, nolito
Plur. nolitote, nolunto

ἐλλείπει

IV Infinitivus

Praesens

velle

nolle

malle

V Participium

Praesens

volens

nolens

mallens

Οἱ παρκαίμενοι volui, nolui, malui καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν παρ-
γόμενοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμαλῶς.

5) **Eo, (īvi) ii, itum, ire (εἶμι)**

§ 110. Τὸ ῥῆμα eo, ii (īvi), itum, ire παρουσιάζει τὴν ἀνω-
μαλίαν ὅτι ἔχει δύο μορφάς τοῦ θέματος, ε πρὸ τῶν φωνηέντων
a, ε, o, u καὶ i εἰς πᾶσαν ἄλλαν περίπτωσιν.

I Indicativus

Praesens eo, is, it, imus, itis, eunt

Imperfectum ībam, ības, ībat, ibāmus, ibātis, ibant

Futurum ībo, ībis, ībit, ibimus, ibitis, ibunt

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

II Conjunctivus

Praesens eam, eas, eat, eāmus, eātis, eant

Imperfectum, irem, ires, iret, irēmus, irētis, irent

Futurum itūrus, a, um sim, sis...

III Imperativus

Praesens i, īte

Futurum īto, īto, ītote, eunto

IV Infinitivus

Praesens ire

V Participium

Praesens iens, euntis

VI Gerundium

eundi, eundo, eundum, eundo

VII Gerundivum

eundus, a, um

Οἱ λοιποὶ τύποι ὁμαλῶς.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς εὐχρηστοῦσι τὸ ἀπαρέμφατον *iri* καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἐκάστου χρόνου *itur, ibātur, ibitur, itum est, eātur, irētur*, κτλ. πάντα ἀπροσώπως. Μόνον τὰ σύνθετα τὰ λαμβάνοντα ἐνεργητικὴν σημασίαν ἔχουσι πλήρες τὸ παθητικὸν π. χ. *adeo* (προσβάλλω), παθ. *adeor* (προσβάλλομαι), *adiris, aditur, adimur, adimīni, adeuntur* παρκατ. *adībar, μελλ. adībor*.

Κατὰ τὸ εὖ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα.

<i>abeo</i> (ἄβειμι)	<i>praetereo</i> (παρέρχομαι)
<i>adeo</i> (ἀδρείμι)	<i>prodeo</i> (πρόειμι)
<i>exeo</i> (ἐξείμι)	<i>redeo</i> (ἐπάνειμι)
<i>ineo</i> (εἴσειμι)	<i>subeo</i> (ὑπέρχομαι, ἐπιχειρῶ)
<i>intereo</i> (ἀπόλλυμαι)	<i>transeo</i> (διαδίδωμι)
<i>introeo</i> (εἴσειμι)	<i>veneo</i> (σύνθετον ἔκ τοῦ <i>venum</i> καὶ
<i>obeo</i> (πρόσειμι, ἀφανίζομαι)	<i>eo</i> , παθ. τοῦ <i>vendo</i>), ἄνευ
<i>pereo</i> (παθητ. τοῦ <i>perdo</i>)	ὑπτίου (πωλοῦμαι)
(ἀπόλλυμαι)	

6) **Queo** (δύναμαι), **nequeo** (οὐ δύναμαι)

§ 111. Τὰ ῥήματα queo, quivi, quire καὶ nequeo, nequivi, nequire κλίνονται κατὰ τὸ εο. Τούτων οἱ συνηθέστεροι τύποι εἶναι οἱ ἑξῆς.

I Indicativus

Praesens

queo, quis, quit	nequeo, nequis, nequit
quīmus, quītis, queunt	nequīmus, nequītis, nequeunt

Imperfectum

quībam, bas κλπ.	nequībam, bas κλπ.
------------------	--------------------

Futurum

quībo, bis κλπ.	nequībo, bis κλπ.
-----------------	-------------------

Perfectum

quīvi, —, quivit	nequīvi, nequisti, nequīvit (iit)
—, —, quivērunt	—, —, nequivērunt

Plusquamperfectum

ἔλλείπει	—, —, nequierat
	—, —, nequierant

II Conjunctivus

Praesens

queam, queas, queat	nequeam, nequeas, nequeat
queāmus, queātis, queant	nequeāmus, nequeātis, nequeant

Imperfectum

quīrem —, quīret	nequīrem, —, nequīret
—, —, quirent	nequirēmus —, nequīrent

Perfectum

—, —, quiverit	nequiverim, —, nequierit
—, —, —,	—, nequierint

Plusquamperfectum

—,	—,	—,	—,	—,	nequisset
—,	—,	quissent	—,	—,	nequissent

III Infinitivus

Praes. quīre	nequīre
Perf. quivisse, quisse	nequivisse, nequisse

Participium

Praes. quiens γεν. queuntis	nequiens γεν. nequeuntis
-----------------------------	--------------------------

7) **Fero, tuli, latum, ferre (φέρω)**

§ 112. Τὸ ῥῆμα *fero, tuli, latum, ferre* κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐκ τοῦ θέματος *fer-* σχηματιζομένους τύπους συγκόπεται τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ *e*, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ *r*, καὶ τὸ *i* ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ *s* ἢ *t*.

Ἑνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I Indicativus

Praesens

<i>fero, fers, fert</i>	<i>feror, ferris, fertur</i>
<i>ferīmus, fertis, ferunt</i>	<i>ferīmur, ferimīni, feruntur</i>

II Conjunctivus

Imperfectum

<i>ferrem, ferres, ferret</i>	<i>ferrer, ferrēris, ferrētur</i>
<i>ferrēmus, ferrētis, ferrent</i>	<i>ferrēmur, ferremīni, ferrentur</i>

III Imperativus

Praesens

Sing. 2 <i>fer</i> . Plur. 2 <i>ferite</i>	Sing. 2 <i>ferre</i> Plur. 2 <i>ferimīni</i>
--	--

Futurum

Sing. 2 <i>ferto</i> 3 <i>ferto</i>	Sing. 2 <i>fertor</i> 3 <i>fertor</i>
Plur. 2 <i>fertōte</i> 3 <i>ferunto</i>	Plur. 2 —, 3 <i>feruntōr</i>

Ενεργητική φωνή

Παθητική φωνή

IV Infinitivus

Praesens

ferre

ferri

Οἱ λοιποὶ τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.
'Ομοίως κλίνονται τὰ σύνθετα

antefero (προτιμῶ)

circumfero (περιφέρω)

defero (κατέγω, ἀναγγέλλω)

perfero (διακομίζω)

praefero (προκομίζω, δηλῶ)

profero (προφέρω, φθέγγομαι)

affero (adfero), attūli, allātum, afferre (προσφέρω)

aufero (ab, abs-fero), abstūli, ablātum, auferre (ἀφαιρῶ)

confero, contūli, collātum, conferre (συμφέρω, συγκρίνω)

differo (dis-fero), distūli, dilātum, differre (ἀναβάλλω, διαφέρω)

effero, extūli, elātum, efferre (ἐκφέρω)

infero, intūli, illātum, inferre (εἰσφέρω, ἐπιφέρω)

offero (ob-fero), obtūli, oblātum, offerre (προσφέρω)

refero, retūli, relātum, referre (ἀναφέρω)

refert, retūlit, referre (ἐνδιαφέρειν)

suffero (sub-fero), sustūli, sublātum, sufferre (ὑπομένω).

8) **Fio**, factus sum, fieri (γίγνομαι)

§ 113. Τὸ ῥῆμα fio, factus sum, fieri (γίγνομαι), παθητικὸν τοῦ facio, fēcī, factum, facere κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς.

I Indicativus

Praes. fio, fis, fit, fimus, fitis, fiunt

Imperf. fiēbam, fiēbas, flēbat...

Futur. fiam, fies, fiet...

II Conjunctivus

Praes. fiam, fias, fiat ..

Imperf. fiërem, fiëres, fiëret . . .

III Imperativus

Praes. fi, fite

IV Infinitivus

Praes. fieri

Futur. fore ἢ futurum esse ἢ factum iri

V Participium

Perf. factus, a, um

Futur. futurus, a, um

VI Gerundivum

faciendus, a, um

Οἱ λοιποὶ τύποι σχηματίζονται ὁμοιῶς ἐκ τοῦ factus καὶ τοῦ sum.

ΣΗΜ. 1. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου factus καὶ τὸ γερουνδιακὸν faciendus ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ facio.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἰ τοῦ ῥήματος τούτου εἶναι πανταχοῦ μακρόν παρὰ τὸν κανόνα, ἐκτὸς ὅταν εἰς τὴν συλλαβὴν fi ἀκολουθῇ ἢr fiëri, fiërem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ἑλλιπῆ ῥήματα (verba defectiva)

§ 114. Ἑλλιπῆ ῥήματα λέγονται τὰ ἀπαντῶντα εἰς ὀλίγους μόνον τύπους· εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς.

1) aio (λέγω)

I Indicativus

Praes. aio, ais, ait, —, —, aiunt

Imperf. ajëbam, -bas, -bat, -bāmus, -bātis, -bant

Perf. —, —, ait

II Conjunctivus

Praes. —, aias, aiat, —, —, aiant

III Imperativus

Praes. 2. ai

IV Participium

Praes. aiens

2) Inquam (φημι)

I Indicativus

Praes. inquam, inquis, inquit, inquīmus, inquītis, inquīunt
Imperf. —, —, inquiēbat (inquībat)
Futur. —, inquires, inquiet
Perf. —, inquisti, inquit

II Imperativus

Praes. inque

Futur. 2, 3 inquīto

Τὸ ῥῆμα inquam ἀπαντᾷ μόνον παρενθετικῶς εἰς τὸν εὐθὺν λόγον, οἷον: tum ille «nego, inquit, verum esse» (τότε ἐκεῖνος: «ἀρνοῦμαι, εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀληθές»).

3) For, fatus sum, fari (λέγω)

Τοῦτο ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταῖς. Σύνθετα αὐτοῦ εἶναι τὸ affari (προσαγορεύειν), effari (ἐκφωνεῖν), prae-fari (προλέγειν), profari (ἀποφθέγγεσθαι, προφητεῖν). Ἔχει δὲ τοὺς ἐξῆς τύπους.

I Indicativus

Praes. —, —, fatur, (famur, famīni, fantur)
Imperf. (fābar), —, —, —, —, (fabantur)
Futur. fabor, (faberis), fabītur, fabīmur, fabimīni, fabuntur
Perf. fatus, a, um sum, es, est...
Plusqu. fatus, a, um eram, eras, erat...

II Conjunctivus

Imperf. (farer)

Perf. fatus, a, um sim, sis...
Plusqu. fatus, a, um essem, esses...

III Imperativus

Praes. fare

IV Infinitivus

Praes. fari

V Participium

Praes. fans

Perf. fatus

VI Supinum

fatu

VII Gerundium

Gen. fandi Abl. fando

VIII Gerundivum

fandus, a, um

ΣΗΜ. Οι ἐντός τῶν παρενθέσεων τύποι ἀπαντῶσι μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις.

4) Coepi, memini, odi

Τὰ ῥήματα coepi (ἡρξάμην), memini (μέμνημαι) καὶ odi (μισῶ) εἶναι κυρίως παρακείμενοι ἔχοντες πλὴν τοῦ coepi σημασίαν ἐνεστώτος.

I Indicativus

Perf. coepi, isti... memini, isti... odi, odisti...
Plusq. coepēram, ēras... meminēram, ēras... odēram, ēras...
Fut. coepero, ēris... meminēro, ēris... odēro, odēris...

II Conjunctivus

Perf. coeperim, ēris... meminērim, ēris... odērim, ēris...
Plusq. coepissem, issem... meminissem, issem... odissem, issem...

III Imperativus

Perf. — Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

IV Infinitivus

Perf.	coepisse	meminisse	odisse
Fut.	coeptūrum esse	—	osūrum esse

V Participium

Perf.	coeptus	—	osus
Fut.	coepturus	—	osurus

Παρατηρήσεις

α') Ἀντὶ odi, oderam, odero, λέγεται καὶ περιφραστικῶς osus sum, osus eram, osus ero καὶ osus fui, osus fueram, osus fuero (μισῶ, ἐμίσουν κτλ.).

β') Ἀντὶ coepi, coeperam, ἔχομεν coeptus sum, όταν τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν· π. χ. domus aedificari coepta est (ὁ οἶκος ἤρξατο οἰκοδομοῦμενος).

γ') Ὡς ἐνεστώς τοῦ coepi λαμβάνεται τὸ ineipio (incēpi, inceptum, incipere) καὶ σπανιώτερον τὸ occipio (occēpi, conceptum, occipere).

5) Apage, ave, salve, vale

Ταῦτα εἶναι προστακτικά. Καὶ τὸ μὲν apage συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς: apage te (ἄπαγε σεαυτὸν) ἢ καίτοι μόνον τῶν δὲ ave (have), salve (χαῖρε) καὶ vale (ὀγιάεινε, ἔρρωσο) καίγεται οἱ ἐπόμενοι τύποι.

I Imperativus

Sing.	ave (avēto)	salve (salvēto)	vale (valēto)
Plur.	avēte	salvēte	valēte

II Indicativus

Fut.	—	salvēbis	valēbis
------	---	----------	---------

III Infinitivus

Praes.	avēre	salvēre	valēre
--------	-------	---------	--------

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

6) Cedo

Τοῦτο ἔχει μόνον τοὺς τύπους cedo (δόξ, εἰπέ) πληθ. cette, ὅλον : cedo tuum consilium (εἰπέ τὴν σὴν γνώμην), cedo dextram (δόξ τὴν δεξιάν).

7) Quaeso

Τὸ ῥῆμα quaeso, quaesumus παρεμβάλλεται ἐν τῇ λόγῳ τοῦ λέγοντος καὶ δὴ μετὰ προστακτικὴν tu, quaeso, scribe (σύ, παρακαλῶ, γράφε)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

Ἀπρόσωπα ῥήματα (verba impersonalia)

§ 115. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα ἀπαντῶσιν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν, μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν Ἀπρόσωπον ἐκάστου χρόνου καὶ δὲν ἔχουσιν οὔτε Ἀπρόσωπον (πλήν τοῦ licet, προστ. licēto), οὔτε ὑπιον, οὔτε μετοχὴν. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς γίνεται χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς : misereat te pauperum (οἴκτειρε τοὺς πτωχοὺς).

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀπρόσωπων εἶναι

α') Τὰ δηλοῦντα ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν : οἶον pluit (ῥεῖ), ningit (χιονίζει), grandīnat (πίπτει χάλαζα), fulgurat (ἀστράπτει), tonat (βροντᾷ).

β') Τὰ ἐξῆς ῥήματα τῆς β' συζυγίας

libet, libuit καὶ libitum est, libēre (ἀρέσκει)

licet, licuit καὶ licitum est, licēre (ἔξεστι)

miseret καὶ miseretur, miseruit καὶ miseritum est, miserere (οἴκτος ἔχει)

oportet, oportuit, oportere (δεῖ)

piget, piguit καὶ pigitum est, pigere (ἀηδές, ἀναιρόν ἐστιν)

paenitet, paenituit, paenitere (μεταμέλει)

pudet, puduit καὶ puditum est, pudere (ἀηδές ἐστιν)

tædet, tæduiit ἢ pertaesum est, tædere me (ἄση μὲ ἔχει, ἀηδιάζω)

decet, decuit, decere (πρέπει)

dedecet, dedecuit, dedecere (οὐ πρέπει)

γ') Τὰ κάτωθι ῥήματα ἄτινα, προσωπικά ὄντα, ἐν ὀρισμένῃ σημασίᾳ λαμβάνονται ὡς ἀπρόσωπα

interest καὶ rēfert (μέλει)

appāret (δηλὸν ἐστὶ)

constat (ὁμολογεῖται)

expēdit (συμφέρε)

praestat (κρείττον ἐστίν)

restat (ὑπολείπεται)

liquet (σαφές ἐστίν)

juvat, delectat (εὐφραίνει)

ΣΗΜ. Ὡς ἀπρόσωπον λαμβάνεται καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον καὶ τὸ παθητικὸν ἀπαρέμφατον ἀμεταβάτων τινῶν ῥημάτων, ἄτινα ὡς ἐκ τῆς σημασίας αὐτῶν δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον : οἷον itur (πορεύεται τις), vivitur (ζῇ τις), ἔτι δὲ καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς μεταβατικῶν τινῶν ῥημάτων, οἷον clamātur (βοᾷ τις).

Β'. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ἐπιρρήματα (adverbia)

§ 116. Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι διττά : πρωτότυπα (adverbia primitiva) καὶ παράγωγα (adverbia derivata).

1) Τὰ πρωτότυπα εἶνε ὀλίγα : οἷον cur (διὰ τί), fere (σχεδόν), vix (μόλις), sat ἢ satis (ἱκανῶς), sic ἢ ita (οὕτως), tum (τότε), nunc (νῦν), saepe (πολλάκις), cras (χῆριον), jam (ἤδη), mox (μετ' ὀλίγον), tam (τόσον), nimis (ἄγαν).

2) Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀριθμητικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ ῥημάτων καὶ λήγουσιν

α') εἰς ἑ. Ταῦτα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν εἰς us, a, um ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν καὶ ἀπὸ τῶν εἰς er, ra, rum ἐπιθέτων μεταβολῇ τοῦ i τῆς ἐνικῆς γενικῆς εἰς ἑ : rectē (ὀρθῶς), false (ψευδῶς), miserē (ἀθλίως).

ΣΗΜ. Τὸ malē (κακῶς) καὶ benē (καλῶς) ἐκ τῶν ἐπιθέτων malus καὶ bonus ἔχουσιν ἔ.

δ') εἰς ter. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων τῶν ληγόντων εἰς er ἢ is, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως -ter εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου· τὰ ἐκ τῶν εἰς ns γεν. ntis ὅμως σχηματίζόμενα ἐπιρρήματα ἀντὶ ter λαμβάνουσι μόνον er : acrí-ter (δριμέως), fortī-ter (ἰσχυρῶς), prudent-er (συνετῶς). Κατ' ἀναλογίαν τούτων καὶ loquaciter (πολυλόγως) ἐκ τοῦ loquax, -ācis (λάλος), feliciter (εὐτυχῶς) ἐκ τοῦ felix -īcis (εὐτυχής) κτλ.

γ') εἰς ies. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ μόνων τῶν ἀριθμητικῶν : decies (δεκάκις) § 71

δ') εἰς im, tim, ātim. Τούτων τὰ μὲν εἰς im σχηματίζονται κυρίως ἐκ ῥημάτων μεταβολῇ τοῦ um τοῦ ὑπτιοῦ εἰς im· τὰ δὲ εἰς tim ātim ἐξ ὀνομάτων, οἷον :

punctim (pungo, punctum) νύγδην
raptim (rapio, raptum) ταχέως
tractim (traho, tractum) συνεχῶς
statim (sto, statum) παρὰχρήμα
nominatim (nominō, nominatum) ὀνομαστί
privatim (privo, privatum) ἰδίᾳ
furtim (fur) λήθρα, κλεπτικῶς
gregatim (grex) ἀγγελιδόν
viritim (vir) κατ' ἄνδρα

ε') εἰς itus. Ταῦτα σχηματίζονται ἀπὸ ὀνομάτων, τιθεμένης τῆς καταλήξεως itus ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς καὶ σημαίνουσι κίνησιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου, οἷον

cælitus (cælum) οὐρανόθεν
funditus (fundus) θεμελιόθεν
divinitus (divinus) θεόθεν
antiquitus (antiquus) ἀρχαιοόθεν

§ 117. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται καὶ τινες ὀνομαστικά οὐδετέρων ἐπιθέτων· οἷον multum (πολύ), paulum (ὀλίγον), primum (πρῶτον), impune (νηποινί), ceterum (ἄλλᾳ), facile (ῥαδίως), recens (νεωστί).

Ἐπίσης αἱ κάτωθι αἰτιατικά : partim (τοῦ pars) (κατὰ μέρος), alias (ἄλλοτε), secus (τοῦ οὐδ. secus) (ἄλλως) κτλ.

Ὁμοίως αἱ κάτωθι ἀφαιρετικαὶ noctu (νύκτωρ), tempore ἢ tempori ἢ temperi (ἐγκαιρώς), paucis (διὰ βραχέων), gratis (δωρεάν), crebro (συνεχῶς), falso (ψευδῶς), subito (αἰφνυχῆς), merito (ἄξιως), sedulo (ἐν σπουδῇ), tuto (ἀσφαλῶς), manifesto (προδῆλως), perpetuo (συνεχῶς), raro (σπανίως) κτλ.

§ 118. Ἐπιρρήματα τινὰ προήλθον διὰ τῆς ὕφ' ἐν γραφῇς συνεκφερομένων μερῶν τινῶν τοῦ λόγου. Τοιαῦτα εἶναι extemplo (παρευθὺς), incassum ἢ in cassum (μάτην), invicem ἢ in vicem (ἐναλλάξ, ἀμοιβαίως), magnopere ἢ magno opere (μαγάλως), imprimis ἢ in primis (ἐν πρώτοις), forsitan ἢ fors sit an (ἴσως), dumtaxat ἢ dum taxat (μόνον), denuo (ἐκ τοῦ de novo) (ἐκ νέου), quemadmodum (ὅπως), obviam (εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον κτλ.).

§ 119. Ἐπιρρήματα ἀντωνομικά συσχετικά (adverbia pronominalia correlativa) λέγονται τὰ ἐκ τῶν συσχετικῶν ἀντωνομιῶν παραγόμενα.

Ταῦτα ἐμφαίνονται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα

Ἑρωτηματικά	Ἀόριστα	Δεικτικά	Ἀναφορικά
ubi ? ποῦ	alicubi } ποῦ, ἐν usquam } τινι τόπῳ nusquam οὐδαμοῦ ubique πανταχοῦ alibi ἄλλοθι	hic ἐνθάδε istic αὐτόθι illic ἐκεῖ ibi ἐνταῦθα ibidem ἐν τῷ αὐ- [τῷ τόπῳ]	ubi οὖ, ὅπου ubique ὅπου- [δῆποτε]
quo ? ποῦ	aliquo εἰς τινὰ [τόπον] alio ἄλλοσε	huc εἰς τὸν δε τόν [τόπον] isto, istuc αὐτόσε illo, illuc ἐκεῖσε eo εἰς τοῦτον τόν [τόπον] eodem εἰς τὸν αὐ- [τόν τόπον]	quo ὅποι, εἰς ὅν- τινα τόπον quocumque ὅποι- δῆποτε, εἰς οἷον- δῆποτε τόπον
unde ? πόθεν ;	alicunde ποθέν, ἐκ [τινος τόπου] utrimque ἀμφοτέ- [ρωθεν] undique πανταχό- [θεν] aliunde ἄλλοθεν	hinc ἐνθάθεν istinc αὐτόθεν illinc ἐκεῖθεν inde ἐνταῦθεν indiden ἐκ τοῦ αὐ- [τοῦ τόπου]	unde ὅθεν undecumque ὅθεν- [δῆποτε]

quando ? πότε ;

aliquando ἐνίοτε quondam ποτέ olim ποτέ, πάλαι umquam ποτέ, [πώποτε numquam οὐδέποτε alias ἄλλοτε

ΣΗΜ. Ἡ διὰ τόπου κινήσεις qua ? (πῃ) δηλοῦται διὰ τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ θηλυκοῦ ea, hac, qua, dextra (ἐννοεῖται vīa).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Προθέσεις (præpositiones)

§ 120. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται αἱ περισσότεραι μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὀλίγαι μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τέσσαρες ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς εἰς δῆλωσιν κινήσεως, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς εἰς δῆλωσιν στάσεως.

α') Αἱ μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται προθέσεις εἶναι ante (πρό), apud (παρά), ad (πρός, παρά), adversus (κατά, ἀντικρύ), circum καὶ circa (περί), citra καὶ cis (ἐπὶ τάδε), contra (κατά, ἀντικρύ).

erga (πρός), extra (ἐκτός).

intra (ἐντός), inter (μεταξύ), infra (ὑπό).

juxta (ἐγγύς)

ob (ἕνεκα, πρό).

penes (ἐπὶ δοτ.), praeter (παρὰ δοτ., πλήν), post (μετὰ αἰτ.),

prope (ἐγγύς), propter (ἐγγύς, ἕνεκα), per (διὰ).

secundum (κατὰ αἰτ.), supra (ὑπέρ).

trans (πέραν)

ultra (πέραν, ὑπὲρ αἰτ.)

versus (πρός)

β') Αἱ δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι

a, ab, abs (a μόνον πρὸ συμφώνου, ab συνήθως πρὸ φωνήεντος,

abs μετὰ τοῦ te καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c καὶ t abscēdo=

ἀποχωρῶ, abstūli=ἀφῆρσα) (ἀπό, ὑπό).

cōram (ἐνώπιον), cum (μετά, σύν).

de (ἐκ, περί γεν.)

ex, e (ex πρὸ φωνήεντος καὶ συμφώνου, e μόνον πρὸ συμφώνου),
(ἐκ, ἀπὸ)

prae (πρό), pro (ὕπερ, ἀντι)

sine (ἄνευ)

γ') Αἱ κάτωθι προθέσεις ἐπὶ μὲν κινήσεως συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς, ἐπὶ δὲ στάσεως μετ' ἀφαιρετικῆς.

in (εἰς, ἐν), sub (ὕπο), super (ὕπερ), tenus (μέχρις)

ΣΗΜ. Πλεονα περί τῶν προθέσεων ἰδὲ ἐν τῷ συντακτικῷ § 187—188.

§ 121. Καταχρηστικαὶ προθέσεις. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πτώσεις τινὲς οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως κατήντησαν προθέσεις καταχρηστικαί. Τοιαῦται εἶναι causā (ἕνεκα ἢ χάριν), gratia (χάριν), ergo (ἕνεκα ἢ χάριν), instar (δίκην), fine (μέχρι).

§ 122. Ἀχώριστοι προθέσεις (praepositiōnes inseparabiles). Οὕτως ὀνομάζονται μόρια τινα, ἅτινα ἀπαντῶσι μόνον ἐν συνθέσει, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτὰ ὡς χωρίζεται λέξεις.

Εἶναι δὲ ταῦτα

α') ambi (ἑλλ. ἀμφί), amb (πρὸ φωνήεντος), am (πρὸ τοῦ p) καὶ an πρὸ τοῦ c, f, q, οἷον ambifarius (ἀμφίλογος), ambēdo (περιτρώγω), amplector (περιβάλλω), anceps, ancipītis (ἀμφικέφαλος), anquīro (ἀναζητῶ).

β') dis (συνήθως διὰ, α ἢ ἀν στερητικόν) οἷον discēdo (ἀποχωρίζομαι), dispar (ἄνιστος), dispereo (ἀπόλλυμαι τελείως), dissimilis (ἀνόμοιος).

Τὸ s τοῦ dis πρὸ τοῦ b, d, g, l, m, n, r, v καὶ πρὸ τοῦ s+ συμφώνου ἀποβάλλεται· οἷον dirumpo (διαρρήγνυμι), disto (διίσταμαι) πρὸ τοῦ i ἢ μένει ἢ ἀποβάλλεται· οἷον dis(i)icio (διαρρίπτω), dijudico (διαγιγνώσκω) πρὸ τοῦ f ἀφομοιοῦται, οἷον difficilis (dis-facilis) (δύσκολος) τέλος μεταξὺ δύο φωνηέντων τρέπεται εἰς r: dirīmo (dis-imo ἐκ τοῦ dis-emo) (διαίρω).

γ') por (πρό): portendo (προλέγω, προσημαίνω).

δ') re ἢ red (ἀπό, πάλιν): remitto (ἀποπέμπω), redeo (ἐπανέρχομαι).

ε') se καὶ πρὸ φωνήεντος sed. (ἄνευ, δίχα): secūrus (ἄφροντις), seditio (δυσχεστasia).

στ') τὰ ἀργητικά in (ἐλλ. ἀν, ἀ) ne, ve: inutilis (ἀνωφε-
λής), nefas (ἀνόσιον), vesānus (ἄφρων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Σύνδεσμοι (conjunctiones)

§ 123. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι διττοί, παρατακτικοί, συνδέοντες
προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὑποτακτικοί, προσθέ-
τοντες εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ἀπὸ ταύτης ἐξαρτωμένην.

Α'. Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 124. Οἱ παρατακτικοὶ σύνδεσμοι εἶναι

1) Συμπλεκτικοὶ (conjunctiōnes copulativæ) et, ac, atque
(καί), que (τέ), etiam, quoque (καὶ ἐπιδοτικοί), nec, neque
(οὔτε, οὐδέ), nec... nec, neque... neque (οὔτε... οὔτε), cum...
tum (καί... καί).

2) Διαζευκτικοὶ (conj. disjunctivæ) aut, vel, τὸ ἐγκλιτικὸν
ve (ἤ), sive... sive, seu... seu, (εἴτε..., εἴτε).

3) Ἀντιθετικοὶ (conj. adversativæ) sed, verum, ceterum
(ἀλλὰ, ἀλλ' ὅμως), vero, autem (δὲ, ὅμως), at (ἀλλά), tamen
(μήν, ὅμως), at tamen, verum tamen, atque (ἀλλ' ὅμως), non
solum (non modo, non tantum)... sed etiam (οὐ μόνον... ἀλλὰ
καί). Τούτων οἱ sed, verum καὶ at κεῖνται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου,
οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις.

4) Αἰτιολογικοὶ (conj. causales) nam (διότι), enim (γάρ),
namque, etenim (καὶ γάρ). Τούτων ὁ enim κεῖται μετὰ μίαν ἢ
πλείονας λέξεις, ὡς τὸ ἐλληνικὸν γάρ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ
λόγου.

5) Συλλογιστικοὶ (conj. conclusivæ) itaque (ἔθεν), igitur
(οὖν), ergo (ἄρα), eo, ideo, idcirco, propterea, proinde (ἔθεν,
τούτου ἕνεκα).

Β'. Ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι

§ 125. Οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι εἶναι

1) Συγκριτικοὶ ἢ παραβολικοὶ (conj. comparativæ) ut, uti,

velut, veluti, sicut, sicuti, tamquam, quasi, acsi (ὥς, ὥσπερ), quemadmodum, quomodo (ὅν τρόπον, ὥς), prout (καθάπερ), quam (μετὰ τὰ συγκριτικά, ἤ)

2) Συλλογιστικοί (conj. conclusivæ) quare, quamobrem, quadeccausa, quapropter, quocirca (οὗ ἕνεκα).

3) Συμπερασματικοί (conj. consecutivæ) ut (ὥστε), ut non, quin (ὥστε μή).

4) Τελικοί (conj. finales) ut (ὥν), ne (ὥν μή), neve, neu (καὶ ὥν μή), quo (ὅπως, ὥς), quominus (ὥν μή), quin (ὥν μή, ὥν).

5) Χρονικοί (conj. temporales) : cum ἤ quum ἤ quom, quando, ubi, ut, uti, dum (ὅτε, ἐν ᾧ), ut primum, cum primum, simul, simulac, simulatque (εὐθὺς ὥς, ἀμυ), antequam, priusquam (πρὶν ἤ), postquam, posteaquam (ἀφ' οὗ), donec, dum, quoad, quamdiu, quatenus (ἕρ' ὅσον), quoties (ὥσκις, ὅποτε), quandoquidem (ὅποτε δῆ).

6) Αἰτιολογικοί (conj. causales) quia, quod, cum ἤ quom ἤ quum, quoniam (διότι, ἐπειδὴ), quando (ἐπεὶ ποτε), quandoquidem (ἐπειδὴ περ), si quidem (εἴγε).

7) Ὑποθετικοί (conj. conditionales) si (εἰ, ἐάν), sin (εἰδέ, ἐάν, δέ), sinon, nisi, ni (εἰ μή), si quidem (εἰ δῆ), dum, modo, simodo, dummodo (ἐάν μόνον), dummodo ne, modo ne, dum ne (ἐάν μόνον μή).

8) Ἐναντιωματικοί (conj. concessivæ) etsi, etiamsi, tametsi, quamquam, quamvis, quantum, vis, quamlibet, licet, cum ἤ quom ἤ quum, ut (εἰ καί, καὶ εἰ).

9) Ἐρωτηματικοί (conj. interrogativæ) utrum, utrumne (πότερον), an, anne, τὸ ἐγκλιτικὸν ne (ἤ, μὴν, μὴ οὖν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Ἐπιφωνήματα (interjectiones)

§ 126. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι ἢ ἀναρροὶ τινες φωναὶ ἢ λέξεις καὶ φράσεις λαβοῦσαι ἐπιφωνηματικὴν σημασίαν.

1) Κυρίως ἐπιφωνήματα

α') χαρᾶς io, iu, ha, he, hahahe, euoe, euax

β') λύπης vae, heu, eheu, ohe, au, hei, pro

γ') θαυμασμοῦ o, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae

δ') ἀποστροφῆς phui

ε') εὐφημίας eia, euge

στ') κλητικὰ hem, o, eho, ehōdum

2) Τοῦ β' εἰδους ἄλλα μὲν εἶναι ὀνόματα, οἷον pax (σιγά), indignum (αἰσχος), nefas (τεῦ), miserum (οἴμοι, τάλας)· ἄλλα ῥήματα, οἷον quæso, oro, precor, obsecro (πρὸς θεῶν), age, agite, apage· ἄλλα δὲ ὀνόματα θεῶν, οἷον Hercules, hercle, mehercules, mehercle (Ἡράκλεις).

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Παραγωγή (derivatio)

§ 127. Αἱ λέξεις εἶναι ἀπλᾶι ἢ σύνθετοι.

Αἱ ἀπλᾶι λέξεις εἶναι ἢ πρωτότυποι (verba primitiva) σχηματιζόμεναι ἀμέσως ἐκ τῆς ῥίζης διὰ προσλήψεως τῶν ὀνοματικῶν ἢ ῥηματικῶν καταλήξεων, ἢ παράγωγοι (verba derivata) παραγόμεναι ἐκ τοῦ θέματος τῶν πρωτότυπων ἢ ἄλλων παραγῶγων διὰ προσλήψεως διαφόρων καταλήξεων, οἷον ῥίζα reg - πρωτότυποι rex (reg - s) (βασιλεὺς)· παράγωγοι regno (βασιλεύω), regalīs (βασιλικός), regaliŏlus (βασιλίσκος), regīna (βασιλισσα).

Αἱ παράγωγοι λέξεις εἶναι ὀδυσιαστικά, ἐπίθετα, ῥήματα καὶ ἐπιρρήματα.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν παραγῶγων ἐπιρρημάτων ἐγένετο λόγος ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΚΑ.

§ 128. Παράγωγα ὀδυσιαστικά (substantiva derivata).

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐκ τῶν ῥημάτων (substantiva verbalia).

Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ἐκ ῥημάτων παραγομένων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) or εἰς ἀμετάβλητον τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προστιθεμένη καὶ παράγουσα οὐσιαστικῶς δηλοῦντα πράξιν ἢ κατάστασιν, π.χ. (amo) amor (ἔρωξ), (timeo) timor (φόβος)

2) or εἰς τὸ ὑπτιον προστιθεμένη μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um καὶ σημαίνουσα τὸ ὄρων πρόσωπον, π. χ. (amo) amator (ἐραστής), (vinco) victor (νικητής)· θηλ. εἰς trix π.χ. victrix (ἢ νικήτρια).

3) io καὶ us (γεν. us) εἰς τὸ ὑπτιον προστιθέμεναι μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um καὶ σημαίνουσιν πράξιν ἢ κατάστασιν, π.χ. (lego) lectio (ἀνάγνωσις), (fleo) fletus (κλαυθμός).

ΣΗΜ. Σπανιώτεραι καταλήξεις τῆς αὐτῆς σημασίας εἶναι ἡ ūra, ēla, ūgo, ūdo καὶ ium π.χ. (pingo) pictūra (ἑφγραφή), (queror) querēla (μέμφις), (orior) orīgo (ἀρχή), (cupio) cupīdo (ἐπιθυμία), (gaudeo) gaudium (χαρά).

4) men καὶ mentum προστιθέμεναι εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος καὶ σημαίνουσιν τὴν ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος ὡς πᾶγμα ἢ ὡς μέσον, π.χ. (solor) solāmen (παραμύθιον), (fluo) flumen (ῥεῦμα), (orno) ornamentum (κόσμημα), (blandior) blandimentum (κολακεία).

5) ūlum, būlum, culum εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προστιθέμεναι καὶ σημαίνουσιν τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον, σπανιώτερον δὲ τὸν τόπον, π. χ. (vincio) vinculum (δεσμός), (sto) stabūlum (σταθμός), (veho) vehiculum (ὄχημα).

ΣΗΜ. Μέσον σημαίνει καὶ ἡ κατάληξις trum, π.χ. (aro) aratrum (ἄροτρον).

6) °Εξ ἐπιθέτων (substantiva nominalia).

Ταῦτα σημαίνουσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐπιθέτου, αἱ δὲ καταλήξεις αὐτῶν εἶναι

1) tas π.χ. (verus) veritas (ἀλήθεια), (liber) libertas (ἐλευθερία), (pius) pietas (εὐσεβεία), (vetus) vetustas (παλαιότης).

2) tudo π.χ. (magnus) magnitudo (μέγεθος), (similis) similitudo (ὁμοιότης).

3) ia π.χ. (audax) audacia (τόλμη), (elēgans) elegantia (κομψότης).

4) itia π.χ. (justus) justitia (δικαιοσύνη).

ΣΗΜ. Διὰν σπάνια· εἶναι ἡ ēdo καὶ monia, π.χ. (dulcis) dulcēdo (γλυκύ-της), (acer) acrimonia (βριμύτης).

γ') Ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν (substantiva nominalia).

Τούτων αἱ καταλήξεις εἶναι

1) ium, ἥτις προστιθεμένη εἰς τὸ θέμα ὀνομάτων προσώπων σημαίνει συνάφειαν ἢ τὴν σχέσιν αὐτῶν, π.χ. (collēga) collegium (ἐταιρία), (sacerdos) sacerdotium (ιερατεία)

2) atus (γεν. us), ἥτις προστιθεμένη εἰς τὸ ὄνομα προσώπων σημαίνει τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἐπάγγελμα, π.χ. (consul) consulatus (ὑπατεία), (pontifex) pontificatus (ἀρχιερωσύνη)

3) arium σημαίνουσα τόπον ἀθροίσεως ἢ σχέσιν π.χ. (columba) columbarium (περιστερεὼν), (semen) seminarium (φυτώριον)

4) etum, ἥτις προστιθεμένη εἰς ὀνόματα φυτῶν σημαίνει τόπον παράγοντα πληθύν αὐτῶν π.χ. (quercus) quercētum (δρυμῶν), (oliva) olivētum (ἐλαιῶν)

5) ile, ἥτις προστιθεμένη εἰς ὀνόματα κτηνῶν σημαίνει τὸν σταθμὸν αὐτῶν π.χ. (bos) bovine (βουστάσιον), (equus) equile (ἵππων)

6) ina, ἥτις εἰς πρόσωπα προστιθεμένη σημαίνει πράξιν ἢ τὸν τῆς πράξεως τόπον, π.χ. (discipulus) disciplina (παίδευσις), tonstrina (κουρεῖον).

Εἰς τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παράγωγα καταλέγονται καὶ τὰ ὑποκοριστικά (deminutiva).

Τούτων καταλήξεις εἶναι

1) H lus, la, lum προστιθεμένη ἢ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἢ παρεμβалλομένου τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ῥ (ὃ εἰς τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως), ἂν τὸ θέμα τελευτᾷ εἰς i ἢ e π.χ.

lapis (λίθος) θέμα lapid-, ὑποκ. lapid-lus, lapillus (λιθίδιον)

vox (φωνή) θέμα voc-, ὑποκ. vocula (μικρὰ φωνή)

caput (κεφαλὴ) θέμα capit-, ὑποκ. capitulum (κεφάλαιον)

gloria (δόξα) θέμα glori-, ὑποκ. gloriola (δοξάριον)

filius (υἱός) θέμα fili-, ὑποκ. filiulus (μικρὸς υἱός)

horreum (σιτοβολῶν) θέμα horre-, ὑποκ. horreolum (μικρὸν σιτο-βόλιον).

ΣΗΜ. Ὅταν τὸ θέμα λήγῃ εἰς r ἢ n μετὰ τὴν προσθήκην τῆς καταλήξεως lus, la, lum τὸ μὲν r πάντοτε ἀφομοιοῦται πρὸ τοῦ l, τὸ δὲ n ἐνίοτε, puer (παῖς) θέμα puer-, ὑποκ. puer-la puella (κόρη).

Λατινικὴ Γραμματικὴ

liber (βιβλίον) θέμα liber-, υποκ. liberulus libellus (μικρόν βιβλίον)
corōna (στέφανος) θέμα coron-, υποκ. coronula corolla (στεφάνη).

Κατ' ἀναλογίαν τούτων ἐσχηματίσθησαν καὶ ἄλλα οἶον

aselus (ὄνάριον) ἐκ τοῦ asinus (ὄνος)

labellum (χειλάριον) ἐκ τοῦ labrum (χείλος)

ocellus (ὀφθαλμίδιον) ἐκ τοῦ oculus (ὀφθαλμός) κτλ.

2) Ὁ culus, cula, culum προστιθεμένη εἰς τὰ ὀνόματα τῆς γ' δ' καὶ ε' κλίσεως ἢ ἀμέσως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἢ εἰς τὸ θέμα μετὰ ἢ ἄνευ συνδετικοῦ φωνηέντος π.χ.

frater (ἀδελφός) fraterculus (ἀδελφίδιον)

opus (ἔργον) opusculum (μικρόν ἔργον)

res (πράγμα) rescula (πραγματίον)

ignis (πῦρ) igniculus (μικρόν πῦρ)

versus (στίχος) versiculus (ἀντί versuculus) (στιχίδιον)

pons (γέφυρα) ponticulus (γεφυρίδιον).

Πολλάκις, ὥς καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ, σχηματίζονται ἐξ ὑποκοριστικῶν νέα ὑποκοριστικά π.χ.

auris (οὖς) auricula (ὠτίον) auricilla

puer (παῖς) puella (κόρη) puellula.

§ Τὰ ὑποκοριστικά τηροῦσι συνήθως τὸ γένος τῶν πρωτοτύπων.

§ 129. Παράγωγα ἐπίθετα (adjectiva derivata)

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐκ ῥημάτων (adjectiva verbalia)

Τούτων καταλήξεις εἶναι

1) Ἰδus καὶ ἰcus δηλοῦσαι ἐπιθετικῶς τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος π.χ. (caleo) calidus (θερμός), (valeo) validus (ὀγυής), (amo) amicus (φίλος), (pudeo) pudicus (αἰδήμων)

2) Ἰlis καὶ bilis συνήθως σημαίνουσαι τὸ δυνατόν γενέσθαι π.χ. (amo) amabilis (ἀγαπητός), (credo) credibilis (πιστευτός)

3) ax σημαίνουσα κλίσιν π.χ. (pugno) pugnax (φιλόμαχος, μάχιμος), (mordo) mordax (δημητικός).

ΣΗΜ. Σπανιότερα καταλήξεις εἶναι ἡ uus σημαίνουσα τὸ δυνατόν γενέσθαι ἢ ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος ἢ τῆς παθητικῆς τοῦ παρακειμένου, π.χ. (conspicio) conspicuus (καταφανής), (assideo) assiduus (ἐπιμελής), (irrigō) irriguus (κατάρρυτος) καὶ ἡ ūlus ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος ἢ σημαίνουσα κλίσιν π.χ. (credo) credulus (εὐπιστος), (bibō) bibulus (φιλοπότης).

6') Ἐξ οὐσιαστικῶν προσηγορικῶν καὶ κυρίων (adjectiva nominalia).

Τὰ ἀπὸ τῶν προσηγορικῶν οὐσιαστικῶν παραγόμενα ἐπίθετα ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις.

1) *eus*, *aceus*, *icius* αὗται σημαίνουνσι συνήθως τὴν ὕλην π. χ. (*aurum*) *aureus* (χρυσός), (*ignis*) *igneus* (πύρινος), (*membrāna*) *membranaceus* (δμενώδης), (*later*) *latericius* (πλίνθινος).

2) *īnus* καὶ *īnus* αὗται σημαίνουνσι τὸ ἐκ τινος πράγματος προερχόμενον. Καὶ ἡ μὲν *īnus* ἀναφέρεται μόνον εἰς φυτὰ καὶ ὄρυκτά, ἡ δὲ *īnus* μόνον εἰς ἔμφυχα ὄντα π. χ. (*fagus*) *fagīnus* (φάγγινος), (*crystallum*) *crystallīnus* (χρυστάλλινος), (*equus*) *equīnus* (ἵππειος), (*divus*) *divīnus* (θεῖος).

3) *ius*, *īcus*, *īlis*, *ālis* καὶ *āris*, *atīlis*, *īvus*, *ānus*, *ensis* αὗται σημαίνουνσι τὸ ἀνῆκον εἰς τι π. χ. (*rex*) *regius* (βασιλικός), (*bellum*) *bellīcus* (πολεμικός), (*puer*) *puerīlis* (παιδικός), (*rex*) *regālis* (βασίλικός), (*populus*) *populāris* (δημοτικός), (*aqua*) *aquatīlis* (ἐνυδρός), *aestas aestīvus* (θερινός), (*mons*) *montānus* (ὄρεινός), (*forum*) *forensis* (ἀγοραῖος).

4) *arius* αὕτη σημαίνει τὸ ἀνῆκον εἰς τι. Τὰ μετὰ τῆς καταλήξεως ταύτης ἐπίθετα κεῖνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντὶ οὐσιαστικῶν καὶ σημαίνουνσιν ἐπάγγελμα π. χ. (*argentum*) *argentarius* (τραπεζίτης), (*ostium*) *ostiarius* (θυρωρός).

5) *ōsus* καὶ *lentus* αὗται σημαίνουνσι πλησμονὴν π. χ. (*periculum*) *periculōsus* (κινδυνώδης), (*fraus*) *fraudentus* (ἀπατηλός).

6) *ātus* καὶ αἱ σπάνιαι *ītus* καὶ *ītus* αὗται σημαίνουνσι τὸν ἔχοντά τι π. χ. (*barba*) *barbātus* (πωγωνοφόρος), (*pellis*) *pellītus* (δερματοφορῶν), (*cornu*) *cornūtus* (κερασφόρος).

Τὰ δὲ ἀπὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουσιν

1) εἰς *iānus* ταύτην ἔχουσι τὰ ἀπὸ ὀνομάτων ἀνδρῶν παραγόμενα ἐπίθετα π.χ. *Cicero Ciceroniānus*.

ΣΗΜ. Σπανιότεραι καταλήξεις εἶναι αἱ *ānus* καὶ *īnus* π.χ. *Sulla Sullanus*, *Verres Verrinus*.

2) *īcus* καὶ σπανιότερον *ius* ταύτας ἔχουσι τὰ ἀπὸ ἐθνικῶν ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα, π.χ. *Britannus Britannicus*, *Syrus Syrius*.

3) *ensis*, *īnus*, *ānus* καὶ *as* ταύτας ἔχουσι τὰ ἀπὸ ὀνομάτων

πόλεων παραγόμενα ἐπίθετα π. χ. Cannae Cannensis, Florentia Florentinus, Roma Romānus, Arpīnum Arpīnas.

γ') Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικά
parvus (μικρὸς) parvulus (μικκύλος)
bellus (ὡραῖος) bellulus (ἐπίχαρις)
longus (μακρὸς) longulus (ὑπόμακρος), longiusculus (ὀλίγω μα-
κρότερος)

δ') Ἐξ ἐπιρρημάτων
cras (αὔριον) crastinus (αὔριανός)
hodie (σήμερον) hodiernus (σημερινός)
semper (πάντοτε) sempiternus (παντοτινός)
post (ὑπισθεν) posticus (ὀπίσθιος)
ante (πρό, ἔμπροσθεν) anticus (πρόσθιος), antiquus (ἀρχαῖος).

ΣΗΜ. Τὰ εἰς ἴcus ἂν μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων
ἔχουσι τὸ ἰ μακρόν: amīcus, postīcus, ἂν δὲ ἐξ οὐσιαστικῶν ἔχουσι τὸ ἰ
βραχύ: civīcus. Τοῦναντίον τὰ εἰς ἴlis ἂν μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων
ἔχουσι τὸ ἰ βραχύ: faciīlis, ἂν δὲ ἐξ ὀνομάτων ἔχουσι τὸ ἰ μακρόν: civīlis.

§ 130. Παράγωγα ῥήματα (verba derivata)

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐξ ὀνομάτων (verba nominalia)

bellum (πόλεμος)	bello (πολεμῶ)
laus (ἔπαινος)	laudo (ἐπαινῶ)
flos floris (ἄνθος)	floreo (ἀνθῶ)
finis (ὄριον)	finio (ὀρίζω)

β') Ἐξ ἄλλων ῥημάτων (verba verbalia)

Ταῦτα διακρίνονται

1) εἰς ἐναρκτικά (inchoativa ἢ incohativa) δηλοῦντα πρᾶξιν ἐν
τῷ ἀρχεσθαι. Ταῦτα λήγουσιν εἰς sco καὶ τὰ ἀποθετικά εἰς scor, ἀλλὰ
τὴν κατάληξιν sco καὶ scor ἔχουσι μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τοὺς
ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους, ἐν ᾧ εἰς τὸν παρακείμενον καὶ τὸ
ὑπτιον ἔχουσι τὰς καταλήξεις τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν παράγονται, οἷον
inveterasco, inveteravi, inveterātum, inveterascere (ἐγγηράσκω)
ἐκ τοῦ invetero, floresco, florui, florescere (ἀρχίζω νάνθω) ἐκ τοῦ
floreo.

ΣΗΜ. Ἐναρκτικά παράγονται καὶ ἐξ ὀνομάτων, ὅτε ἔχουσι παρακείμενον εἰς

ui, άνευ ύπτίου οίον duresco, durui, durescere (άποσκληρούμαι) εκ του durus (σκληρός), έτι δέ εξ άχρήστων θεμάτων, έτε έχουσι παρακείμενον εις vi και ύπτιον εις tum οίον cresco, crevi, cretum crescere (αυξανόμαι).

2) εις θαμιστικά ή επιτατικά (frequentativa ή intensitiva) δηλοϋντα συχνήν επανάληψιν ή επίτασιν της πράξεως. Ταυτα κλινόμενα κατά την α' συζυγίαν σχηματίζονται εκ του ύπτίου μεταβολή του um εις āre· όταν όμως το ύπτιον λήγγη εις ātum, τότε το άπαρέμφατον σχηματίζεται εις itāre π.χ.

curro (τρέχω)	cursum	θαμ.	cursare (περιτρέχω)
cano (ᾄδω)	cantum	»	cantare (ᾄδω)
traho (ἔλκω)	tractum	»	tractare (ἔλκυστάζω)
clamo (βοῶ)	clatum	»	clāmitāre (κραυγάζω)
rogo (ἑρωτῶ)	rogatum	»	rogitare (διερωτῶ)

3) εις ἐπετικά (desiderativa) δηλοϋντα επιθυμίαν. Ταυτα παράγονται εκ του ύπτίου μεταβολή της καταλήξεως um εις urio και είναι της δ' συζυγίας

edo (ἐσθίω)	esum	ἐφ.	esurio (βρωσεῖω, επιθυμῶ νά τρώω)
emo (ὠνοῦμαι)	emptum	»	emturio (ὠνησεῖω)
pario (γεννῶ)	partum	»	parturio (ὠδίνω)

4) εις υποκοριστικά (deminutiva). Ταυτα σχηματίζονται δια της καταλήξεως illo προσαρτωμένης εις το θέμα του ρήματος ή του ύπτίου και είναι της α' συζυγίας π.χ.

cano (ᾄδω)	cantum	ὑποκ.	cantillo (ὑπάδω)
conscribo (καταγράφω)		»	conscribillo (ἐπιγράφω)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Σύνθεσις (compositio)

§ 131. Αἱ σύνθετοι λέξεις (vocabula composita) εἶναι

1) Πρόθεσις μετά	{	οὐσιαστικοῦ interrex (μεσοδασιλεύς)
		ἐπιθέτου permagnus (ὑπέρμεγας)
		ρήματος permitto (ἐπιτρέπω)
		ἐπιρρήματος persaepe (συχνότατα)

- 2) Ἐπίθετον μετά οὐσιαστικοῦ (magnus - animus) magnanimus (μεγάθυμος)

3) Ἀριθμητικόν	ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ (tres anni) trienni-
um (τριετία)
τακτικόν μετὰ ῥήματος (primus - capio) prin-
ceps (πρόκριτος)
4) Οὐσιαστικόν μετὰ ῥήματος (aedes - facio) aedifico (οἰκοδομῶ)	
5) Ἀχώριστον μόριον μετὰ	οὐσιαστικοῦ (se-cura) secūrus (ἀσφα-
λῆς)
ἐπιθέτου (in ἀρν. probus) improbus
(ψαυλός)
ῥήματος dis - cēdo (ἀποχωρῶ).

§ 132. Αἱ συνθέσεις, αἵτινες εἶναι ἀπλᾶι παραθέσεις δύο λέξεων δυναμένων καὶ χωριστὰ νὰ γράφωνται, καλοῦνται καταχρηστικαὶ συνθέσεις. Τοιαῦτα εἶναι

respublica (πολιτεία)
maledīco (κακολογῶ)
decemvīri (οἱ δέκαρχοι).

§ 133. Ἡ σύνθετος λέξις ἢ ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ οἷον μέρος λόγου εἶναι καὶ τὸ θ' συνθετικὸν αὐτῆς, οἷον mitto (πέμπω) permitto (ἐπιτρέπω), magnus, permagnus, ἢ μεταβάλλεται εἰς ἐπίθετον, animus οὐσ. (ψυχὴ) magnanīmus ἐπίθ. (μεγάθυμος) fero ῥήμ. (φέρω) frugifer ἐπίθ. (καρποφόρος) cor cordis οὐσ. (καρδία) excors ἐπίθ. (μωρός).

§ 134. Μεταβολαὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν

1) Ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι κλιτὸν μέρος λόγου, παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν μόνον τὸ μέρος τοῦ θέματος, ὅπερ ἐν τῇ κλίσει μένει ἀμετάβλητον καὶ προσκολλᾶται ἀμέσως εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἂν τοῦτο ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, παρεντιθεμένου δὲ τοῦ συνδετικοῦ i, ἂν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, οἷον

(magnus - animus) magnanīmus (μεγάθυμος)
(arma - gero) armīger (ὅπλοφόρος)

2) Ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις, ὑφίσταται τὰς κάτωθι μεταβολάς

α') ἢ cum μεταβάλλεται εἰς com, con καὶ πρὸ φωνήεντος ἢ h εἰς co· ἢ ab εἰς ab, abs, a, au· ἢ δὲ ex εἰς ex, ef, e π.χ. (cum-moveo) commoveo (συγκινῶ, τίθημι εἰς κίνησιν), (cum-tendo)

contendo (συντείνω), (cum - eo) coeo (συμπορεύομαι), (cum - habeo) cohibeo (συνέχω)· abrumpo (ἀποθραύω), abscēdo (ἀποχωρῶ), amitto (ἀποπέμπω), (ab - fero) aufero (ἀποφέρω)· exeo (ἐξέρχομαι), (ex - fero) effero (ἐκφέρω), (ex - lego) elīgo (ἐκλέγω).

β') Ὅταν τὸ δ' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, συγχάκις γίνεται ἀφομοίωσις (assimilatio) τοῦ τελικοῦ συμφώνου τῆς προθέσεως πρὸς αὐτὸ π.χ.

(cum - laudo, conlaudo) collaudo (ὑπερεπαίνω)

(adfacio, adfacio) afficio (διατίθημι)

(in - mortalis) immortalis (ἀθάνατος)

3) Τὰ μετὰ προθέσεως συντιθέμενα ῥήματα ἢ μένουσιν ἀμετάβλητα : adscribo (προσγράφω), praecaveo (φυλάττομαι) ἢ μεταβάλλουσι τὸ φωνήεν ἢ τὴν δίφθογγον τῆς α' αὐτῶν συλλαβῆς

Μεταβάλλεται δὲ

α') Τὸ ἄ εἰς ἱ, ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῶσι δύο σύμφωνα ἢ ὅταν προηγῇται ἢ ἀκολουθῇ r, τότε μεταβάλλεται εἰς ἔ π.χ.

cādo (πίπτω) concīdo (καταπίπτω)

spargo (σπείρω, ραίνω) conspergo (καταρραίνω)

gradior (βαδίζω) ingrēdior (ἐμβαίνω)

β') Τὸ εἰς ἱ π.χ.

ēmo (ἀγοράζω) redīmo (ἀντωνοῦμαι, λυτροῦμαι τινα)

prēmo (πιέζω) comprīmo (συμπιέζω)

γ') Ἡ δίφθογγος æ εἰς ī π.χ.

laedo (βλάπτω) adlīdo, allīdo (προσκορῶ)

caedo (κόπτω), incīdo, (ἐγκόπτω, ἐγχαράττω)

δ') Ἡ δίφθογγος au εἰς ū π.χ.

claudio (κλείω) inclūdo (ἐγκλείω).

ΣΗΜ. Ὅμοιαν ἐξασθένησιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ τοῦ δ' συνθετικοῦ πάσχουσι πλὴν τῶν μετὰ προθέσεως συνθετῶν ῥημάτων καὶ ἄλλα σύνθετα π.χ.

caput (κεφαλὴ) occīput (ὀπισθοκράνιον)

tibia (αὐλός) - cano (ᾄδω), tibīcen, tibīcīnis (αὐλητής).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 135. Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων εἶναι τὰ κάτωθι.

Α.

aboleo, abolēvi, abolitum, abolēre (ἀφανίζω) Ἐναρκτ. abolesco (ἀφανίζομαι).

accendo, accendi, accensum, accendere (ἀνάπτω).

adolesco, adolēvi, adultum, adolescere (αὐξάνομαι).

ago, ēgi, actum, agēre (ἄγω, πράττω). Τὰ σύνθετα, πλὴν τοῦ circumāgo, ēgi, actum, agere (περιάγω) καὶ perago, ēgi, actum, agēre (ἐπιτελῶ), σχηματίζονται εἰς igo, egi, actum, igēre, οἷον abīgo (ἀπάγω), exigo (ἐξάγω), dego ἄνευ ὑπτίου (διάγω), redigo (ἐπανάγω), subīgo (ὑπάγω), cogo (cum-ago), coēgi, coactum, cogere (συνάζω, ἀναγκάζω).

algeo, alsi, algēre (ρίγῶ) Ἐναρκτ. algesco (ψύχομαι).

alo, alui, altum, alere (τρέφω).

amicio (ambi-jacio), amicui ἢ amixi, amictum, amicīre (περιβάλλω).

amplector (ambi-plecto), amplexus sum, amplecti (περιβάλλω)

ango, anxi, anctum, angere (ἄγχω, πνίγω).

aperio (ab-pario), aperui, apertum, aperire (ἀνοίγω).

apiscor, aptus sum, apisci (ἐπιτυγχάνω). Συνθ. adipiscor, adeptus sum, adipisci (κατορθῶ).

arc-o, arcui, artum ἢ arctum, arcēre (εἴργω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς erceo, ercui, ercītum, ercēre, οἷον coerceo (con-arceo) (καθειργνύω), exerceo (ἀσκῶ).

arcesso ἢ accerso, arcessīvi, arcessītum, arcessēre (μεταπέμπω).

ardeo, arsi, arsum, ardēre (καίομαι). Ἐναρκτ. ardesco (καίομαι). Συνθ. exardesco, exarsi, exarsum, exardescere (ἐκκαίομαι).

arguo, argui, argūtum (accusātum) arguēre (ἐλέγχω).

audeo, ausus sum, audēre (τολμῶ).

augeo, auxi, auctum, augēre (αὐξάνω).

B.

bibo, bibi (bibitum), bibere (πίνω). Ὡς ὕπτιον λαμβάνεται μᾶλλον τὸ pōtum τοῦ ῥήματος pōto, potāvi, potātum καὶ pōtum, potare (πίνω).

C.

cādo, cēcīdi, cāsum, cadēre (πίπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīdo, cīdi, cāsum, cidere: occīdo (ob-cado) (δύω), incīdo (ἐμπίπτω), concīdo (καταπίπτω), decīdo (ἐκπίπτω).

cædo, cecīdi, cæsum, cædere (κόπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīdo, cīdi, cīsum, cidere: occīdo (ob-cædo) (φονεύω), concīdo (con-cædo) (συγκόπτω), incīdo (ἐγκόπτω, ἐγγα-ράττω).

cano, cecīni, cantum (cantātum) canēre (ᾄδω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīno, cinui, centum, cinēre: concīno (con-cano) (συνᾄδω, συμφωνῶ), præcīno (præ-cano) (προᾄδω).

capesso, capessīvi, capessitum, capessere (δράττομαι).

cāpio, cēpi, captum, capēre (λαμβάνω). Τὰ σύνθετα εἰς cipio, cēpi, ceptum, cipere: accipio (ad-capio) (δέχομαι), decipio (ἀπατῶ), præcipio (προλαμβάνω, παραινῶ), incipio (ἄρχομαι, ἐπιχειρῶ), percipio (καταλαμβάνω), recipio (ἀναλαμβάνω, ὑποδέχομαι), suscipio (ἀποδέχομαι).

careo, carui, carēre (στεροῦμαι).

carpo, carpsi, carptum, carpere (καρποῦμαι, δρέπομαι). Τὰ σύνθετα εἰς cerpo, cerpsi, cerptum, cerpere: discerpo (dis-carpo) (σπαράττω), decerpo (δρέπομαι), excerpo (ἐκλέγω).

cāveo, cāvi, cautum, cavēre (φυλάττομαι).

cēdo, cessi, cessum, cedēre (χωρῶ). Σύνθετα accedo (προσχωρῶ), antecedo (προχωρῶ, προέχω), concēdo (συγχωρῶ), decedo (ἀποχωρῶ, τελευτῶ), discedo (ἀπέρχομαι, χωρίζομαι), excedo (ἐξέρχομαι, ὑπερέχω), incedo (εἰσέρχομαι), procēdo (προχωρῶ), recedo (ἀναχωρῶ, χωρίζομαι), succedo (ὑπέρχομαι, διαδέχομαι τινα).

censeo, censui, censum, censere (ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι).

cerno, crēvi, crētum, cernēre (κρίνω). Σύνθ. decerno (διαγιγνώσκω), discerno (διακρίνω), secerno (χωρίζω).

cio, cīvi, cītum, ciēre (κινῶ). Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὸ cio, cīre τῆς δ' συζυγίας.

cingo, cinxi, cinctum, cingere (ζώννυμι).

cīo, cīvi, cītum, cīre (κινῶ). Σύνθ. concio (συγκαλῶ), accio (προσκαλῶ).

claudio, clausi, clausum, claudēre (κλείω). Τὰ σύνθετα εἰς clūdo, clūsi, clūsum, clūdere: conclūdo (συγκλείω), inclūdo (ἐγκλείω), exclūdo (ἀποκλείω), interclūdo (ἀποκλείω).

coalesco, coalui, coalitum, coalescēre (συναυξάνομαι).

cōlo, colui, cultum, colēre (γεωργῶ, θεραπεύω). Σύνθ. excōlo (ἐξεργάζομαι), incōlo (κατοικῶ).

comminiscor, commentus sum, comminisci (ἐπινοῶ).

como, comsi (compsi), comtum (comptum), comēre (κοιμῶ, κοσμῶ).

compesco, compescui, compescere (κολάζω).

complector (con - plecto), complexus sum, complecti (περιπλέκομαι).

consūlo, consului, consultum, consūlere (βουλευομαι).

cōquo, coxi, coctum, coquēre (ἔψω, μαγειρεύω).

crēpo, crēpui, crepītum, crepāre (κροτῶ).

cresco, crēvi, crētum, crescēre (αὐξάνομαι).

cūbo, cubūi, cubītum, cubāre (κειμαι).

cumbo, cubui, cubītum, cumbēre (κλίνομαι) μόνον ἐν συνθέσει:

accumbo (ad - cumbo) (κατακλίνομαι), incumbo (ἐπερείδομαι), occumbo (ob-cumbo) (δύομαι), procumbo (κατακλίνομαι, καταπίπτω), succumbo (ὀποκλίνομαι, κατακλίνομαι).

cupio, cupīvi, cupītum, cupēre (ἐπιθυμῶ). Ἐναρκτ. concupisco (ἐφίεμαι).

curro, cūcurri, cursum, currere (τρέχω). Σύνθετα accurro, accurrui (accucurri), accursum, accurrere (προστρέχω), concurro (συντρέχω, συμπίπτω), decurro (καταφεύγω, καταθέω), discurro (δικασπείρομαι), occurro (προστρέχω, ἀπαντῶ), procurro (προστρέχω, ἐκτείνομαι), recurro (ἐπανατρέχω, καταφεύγω), succurro (ὀποδύομαι, βοηθῶ).

D.

deceo, decui, decēre (ἀρμόζω). Ἀπρόσ. decet, decuit, decēre (ἀρμόζει, προσήκει).

defendo, defendi, defensum, defendere (ὑπερασπίζω).

delitescō, delitui, delitescere (ἀποκρύπτομαι).

dico, dixi, dictum, dicere (γράφω, λέγω). Σύνθ. edīco (κηρύττω, προλέγω), indīco (κηρύττω), interdico (ἀπαγορεύω), prae-dico (προλέγω, μαντεύομαι).

disco, dīdīci, discere (διδάσχομαι, μαθάνω).

divīdo, divīsi, divīsum, dividere (διαίρω).

do, dēdi, dātum, dāre (διδόναι). Τὰ σύνθετα μετὰ μονοσυλλάβου α' συνθετικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν εἰς do, dīdi, dītum dēre: abdo (κρύπτω), addo (προστίθημι), condo (κτίζω), dedo (παραδίδωμι), edo (ἐκδίδωμι), vendo (πωλῶ), παθ. veneo, perdo (ἀπόλλυμι), παθ. pereō, prodo (προδίδωμι), reddo (ἀποδίδωμι), trado (παραδίδωμι), credo (πιστεύω, δανείζω)· τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα κατὰ τὸ ἀπλὸν circumdo, circumdēdi, circumdātum, circumdāre (περιβάλλω).

doceo, docui, doctum, docere (διδάσκω).

doleo, dolui, dolere (ἀλγῶ).

dōmo, domīi, domītum, domāre (δαμάζω).

dūco, duxi, ductum, ducēre (ἄγω, ἡγοῦμαι). Σύνθετα adduco (προσάγω), conduco (συνάγω, μισθοῦμαι τι), deduco (κατάγω, ἀπάγω), educo (ἐξάγω, ἀνεγείρω), induco (εἰσάγω, ἐξαπατῶ), reduco (ἐπανάγω, προπέμπω), subduco (ὑφαίρω, ἀνασπῶ), traduco (μεταδιβάζω, διάγω).

E.

ēdo, ēdi, ēsum, edēre καὶ esse (ἐδομαι, ἐδήδοκα). Σύνθ. comēdo, ὕπτιον comesum καὶ comestum (καταδιβρώσκω)

egeo, egui, egēre (στεροῦμαι). Σύνθ. indigeo (in - egeo), indigui, indigēre (στεροῦμαι, δέομαι).

emo, ēmi, emptum, emēre (ἀγοράζω). Σύνθ. adīmo (ἀφαίρω), exīmo (ἐξαιρῶ), dirīmo (dis - emo) (διαίρω, χωρίζω), inter-

imo (ἀφανίζω, φθείρω), coemo (συνωνοῦμαι), redimo (ἀν-
τωνοῦμαι, λυτροῦμαι· τινα, ἐργολαβῶ)· ἄλλὰ demo (de-emo)
dem (p) si, dem (p) tum, demere (ἀφαίρω), promo (pro-
emo) prom (p) si, prom (p) tum, promere (ἐξαιρῶ, προσ-
φέρω).

emungo, emunxi, emunctum, emungere (ἀπομύττω).

experior, expertus sum, experiri (πειρῶμαι).

exiō, exiī, exūtum, exuere (ἐξαιρῶ, ἀποδύω).

F.

facio, fēci, factum, facere (ποιῶ), παθ. fio. Τὰ σύνθετα μετὰ προ-
θέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων σχηματίζονται εἰς ficio,
feci, fectum, ficere, παθ. εἰς ficior: afficio (διατίθημι), con-
ficio (ἀποτελῶ), deficio (ἀπολείπω), efficio (καταπράττω),
interficio (κτείνω), sufficio (ἐπαρκῶ), perficio (διαπράττω-
μαι), præficio (προΐστημι· τινα· τινας), proficio (προβαίνω,
ὠφελῶ), reficio (ἀνακαινίζω, ἀναρρώννυμι). Τὰ λοιπὰ σύνθετα
σχηματίζονται ὡς τὸ ἀπλοῦς καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ fīo:
calefacio, calefēci, calefactum, calefacere (θερμαίνω), παθ.
calefīo, patefacio (ἀνοίγω) παθ. patefīo, satisfacio (ικανο-
ποιῶ), adsuefacio (ἐθίζω), παθ. adsuefīo.

fallo, fēfelli, falsum (deceptum) fallere (σφάλλω, ἀπατῶ, λανθάνω).

farcio, farsī, fartum ἢ farctum, farcīre, (σάπτω, φράττω). Σύνθ.
refercio, refersi, refertum, refercīre (πληρῶ), confercio
(πυκνῶ).

fāteor, fassus sum, fatēri (ὁμολογῶ). Σύνθ. confīteor, confessus
sum, confitēri (καθομολογῶ, ἔξομολογῶ), profiteor (ἐπαγ-
γέλλομαι).

fatisco, fatiscere καὶ fatiscor, fatisci (διαρρήγνυμαι, σχίζομαι,
καταπονοῦμαι). Σύνθ. defetiscor, defessus sum, defetisci
(ἀποκάμνω).

faveo, fāvi, fautum, favēre (εὖνοῶ).

ferveo καὶ fervo, fervi καὶ ferbui, fervēre καὶ fervere (ζέω, θερ-
μός εἰμι).

fīdo, fīsus sum, fidere (πέποιθα). Σύνθ. confīdo (ἐμπιστεύομαι),
diffīdo (δυσπιστῶ).

- figo, fixi, fixum, figere (πήγνυμι). Σύνθ. affīgo (προσπήγνυμι),
perfigo (δατυτρώσκω), transfigo (διατυτρώσκω, διακεντῶ).
· findo, fidi, fissum, findere (σχίζω).
fingo, finxi, fictum, fingere (πλάττω).
flecto, flexi, flexum, flectere (κάμπτω).
fligo, flixi, flictum, fligere (ἀράσσω, κρούω). Σύνθ. afflīgo (προσ-
αράσσω, καταβάλλω), conflīgo (συγκρούω), ἀλλὰ proflīgo
(καταβάλλω) κατὰ τὴν α' συζυγίαν.
fleo, flevi, fletum, flere (κλαίω). Σύνθ. defleo (καταδακρύω).
floreo, florui, florere (άνθω). Ἐναρκτ. floresco (ἀρχίζω νάνθω).
fluo, fluxi, fluxum, fluere (ρέω). Σύνθ. affluo (προσρέω, εὐπορῶ),
confluo (συρρέω, ἀθροίζομαι), influo (εἰσρέω).
fodio, fōdi, fōssum, fodere (δρύττω). Σύνθ. effodio (ἐξορύττω),
perfodio (διορύττω).
fōveo, fōvi, fōtum, fovēre (θερμαίνω, θεραπεύω).
frango, frēgi, fractum, frangere (ρήγνυμι, θραύω). Σύνθ. con-
fringo (κατάγνυμι), infringo (κατακλῶ).
frēmo, fremui, fremitum, fremere (θρέμω, γογγύζω).
frendo, frendui, frēsui καὶ fressum, frendere (συντρίβω, βρύχω).
frīco, fricui, fricatum καὶ frictum, fricare (ψήχω, τρίβω τινά).
frīgeo, frixi, frigere (ρίγω, ψυχρός εἰμι).
frīgo, frixi, frixum καὶ frictum, frigere (φρύγω).
fruor, frūitus ἢ fructus sum, frui (καρποῦμαι, ἀπολαύω).
fugio, fūgi, fugitum, fugere (φεύγω). Σύνθ. anfugio (ἀποφεύγω).
confugio (καταφεύγω), effugio (διαφεύγω).
fulcio, fulsi, fulsum, fulcire (ἐρείδω).
fulgeo, fulsi, fulgere (ἀστράπτω).
fundo, fūdi, fūsum, fundere (χέω, χύνω). Σύνθ. circumfundo
(περιχέω), confundo (συγχέω).
fungor, functus sum, fungi (ἐπιτελῶ). Σύνθ. defungor (ἀποτελῶ,
ἀπαλλάττομαι), perfungor (ἐπιτελῶ).

G

- gaudeo, gavīsus sum, gaudere (χαίρω).
gēmo, gemui, gemitum, gemere (στένω).

gēro, gessi, gestum, gerēre (φέρω, πράττω).

gigno, genui, genitum, gignere (γεννῶ).

grādiōr, gressus sum, gradi (βαδίζω). Σύνθ. aggrēdiōr, aggressus sum, aggrēdi (προσβάλλω), congregiōr (συναντῶ, συμβάλλω), egrediōr (ἐκβαίνω), ingrediōr (ἐμβαίνω), progrediōr (προβαίνω, προχωρῶ), transgrediōr (διαβαίνω, υπερβαίνω).

Η.

habeo, habui, habĭtum, habēre (ἔχω). Σύνθ. adhibeo, adhibui, adhibĭtum, adhibēre (χρῶμαι, προσφέρω), debeo (de - habeo, debibeo) (ὀφείλω), diribeo (dis - habeo, dis - hibeo), diribui, diribĭtum, diribēre (διαχωρίζω τὰς ψήφους κατὰ τὴν διαλογὴν), prohibeo (κωλύω), praebeo (præhabeo, præhibeo) (παρέχω).

hæreo, hæsi, hæsum, hære (ἔχομαι τινος, ἐμπέπηγα). Σύνθ. cohæreo (ἔχομαι τινος, διαμένω).

haurio, hausī, haustum, haurīre (ἀντλῶ). Σύνθ. exhaurio (ἐξαντλῶ).

Ι.

imbuo, imbui, imbūtum, imbuere (ἐμβάπτω).

incendo (in - cando), incendi, incensum, incendere (ἀνάπτω).

incesso, (in - cedo), incessīvi, incessere (ὀρμῶ).

indulgeo, indulsi, indulsum, indulgere (συγχωρῶ, χαρίζομαι).

induo, indui, indūtum, induere (ἐνδύω).

ingemisco, ingemui, ingemiscere (ἐπιστενάζω).

inveterasco, inveterāvi, inveterascere (γηράσκω).

irascor, irātus sum, irasci (ὀργίζομαι).

Ι.

jacio, jēci, jactum, jacere (ρίπτω, βάλλω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς icio (iicio), jeci, jectum, icere (iicere): conicio ἢ coicio (συμβάλλω), abicio (ἀποβάλλω), adicio (προστίθημι), deicio (καταβάλλω), eicio (ἐκβάλλω), inicio (ἐμβάλλω), obicio (προβάλλω, παρέχω), proicio (προβάλλω, ἐκβάλλω), reicio (ἀνα-

θάλλομαι, ἀποθάλλω), subicio (ὑποθάλλω, ὑποκαθίστημι),
traicio (ὑπερθάλλω, διαδιθάζω).

jubeo, jussi, jussum, jubēre (κελεύω).

jungo, junxi, junctum, jungere (ζεύγνυμι). Σύνθ. conjungo (συ-
ζεύγνυμι, συνάπτω), adjungo (ἐπιζεύγνυμι, προστίθημι).

jūvo, jūvi, jūtum, juvare (βοηθῶ). Μετοχή μέλλ. juvatūrus. Σύνθ.
adjuvo (βοηθῶ).

L.

lābor, lapsus sum, lābi (ὀλισθαίνω, σφάλλομαι). Σύνθ. collabor
(καταπίπτω), delābor (κατολισθαίνω), dilabor (κατολισθαίνω,
καταρρέω), prolābor (κατολισθαίνω, ἐξοκέλλω).

laccio, lacessivī, lacessitum, lacessere (ἐρεθίζω).

lacio, laxi, lactum, lacere (ἐφέλκω).—Σύνθ. allicio (ad-lacio) allexi,
allectum, allicere (ἐφέλκω), illicio, (in-lacio) (δελεάζω).
ἀλλὰ elicio (ex-lacio), elicui, elicatum, elicere (ἐξέλκω).

lādo, lāsi, lāsum, lādere (βλάπτω). Σύνθ. allīdo, allīsi, allīsum,
allidere (προσκραύω), elīdo (ἐπικραύω, ἐκθλίβω).

lambo, lambi, lambere (λείχω).

lateo, latui, latēre (λανθάνω).

lāvo, lāvi, lautum (lōtum) lavāre (λούω, νίπτω).

lēgo, lēgi, lectum, legere (ἀναγινώσκω). Σύνθ. perlēgo (διαγινώ-
σκω), collēgo (συλλέγω), delēgo (αἰρούμαι, διαλέγω), elēgo
(ἐξαιρούμαι ἐκλέγω). ἀλλὰ dilēgo, dilēxi, dilectum, dili-
gere (φιλῶ), neglēgo (ἀμελῶ), intellego (ἐννοῶ).

libet ἢ lubet, libuit ἢ libitum est, libere (ἀρέσκει).

liceo, licui, licitum, licere (πωλοῦμαι).

liceor, licitus sum, licere (ἀγοράζω, ὠνοῦμαι ἐν δημοπρασίᾳ). Σύνθ.
polliceor, (pote-liceor), (ὀπισχυοῦμαι).

licet, licuit ἢ licitum est, licere (ἔξεστι).

lingo, linxi, linctum, lingere (λείχω).

līno, līvi (lēvi), lītum, līnere (ἀλείφω, χρίω). Σύνθ. oblīno (ἐπι-
χρίω).

linquo, līqui, lictum, linquere (λείπω). Σύνθ. relinquo (κατα-
λείπω).

loquor, locūtus sum, loquī (λέγω, ἐμιλώ). Σύνθ. collōquor (διαλέγομαι), elōquor (ἀγορεύω), oblōquor (ἀντιλέγω), adlōquor (προσαγορεύω).

luceo, luxi, lucēre (λάμπω, φέγγω).

lūdo, lūsi, lūsum, ludēre (παίζω). Σύνθ. elūdo (παίζων ἀφαιρούμαι τι, ἐξαπατώ), illūdo (ἐμπαίζω, χλευάζω).

lugeo, luxi, luctum, lugēre (πενθῶ, θρηνῶ).

lūo, lūi, lūtum, luēre (ἀποτίνω). Μέλλων τῆς μετ. luitūrus.

M.

mando, mandi, (mandui, mandidi), mansum, mandēre (μασῶμαι τι).

maneo, mansi, mansum, manēre (μένω). Σύνθ. remaneo (διαμένω), permaneo (ἐμμένω).

medeor, sanāvi, medēri (ιατρεύω).

mērēo, merui, merītum, merēre καὶ mereor, merītus sum, merēri (ἄξιός τινός εἰμι).

mergo, mersi, mersum, mergēre (βαπτίζω, καταδύω). Σύνθ. demergo (καταδύω), immergo (καταδύω, ἐμβάπτω).

metīor, mensus sum, metīri (μετρῶ). Σύνθ. dimetior (διαμετρῶ). mēto, messui, messum, metēre (θερίζω).

metūo, metui, metuēre (φοβοῦμαι).

mīco, micui, —, micāre (πάλλομαι, στίλβω). Σύνθ. dimīco, dimicavi (dimicui), dimicātum, dimicāre (διαμάχομαι), emīco (ἐξαΐσσω, ἐκλάμπω).

mingo, minxi, minctum ἢ mictum, mingēre (οὐρῶ).

minūo, minui, minūtum, minuēre (ἐλαττώ).

misceo, miscui, mixtum ἢ mistum, miscēre (μείγνυμι).

misērēo, miserui, miserītum, miserēre καὶ misereor, miserītus sum, miserēri (οἰκτείρω).

mitto, misi, missum, mittēre (πέμπω). Σύνθ. amitto (ἀποβάλλω), admitto (εἰσδέχομαι, ἐῶ), committo (συνάπτω, ἐμπιστεύω), demitto (καταπέμπω), emitto (ἀφίημι), immitto (ἐμβάλλω, ἐῶ), intermitto, (διαλείπω, διακόπτω), omitto (ἀφίημι, ἐῶ), permitto (ἐπιτρέπω), praeMITto (προαποστέλλω), prae-

mitto (παραλείπω), promitto (ὕπισχνομαι), remitto (ἀποπέμπω), submitto (ὕποβάλλω, ὑποχορηγῶ), transmitto (διαβιβάζω, διαδιδάσκω).

molo, molūi, molitum, molēre (ἀλήθω, μύλλω).

monēo, monūi, monitum, monēre (παραινῶ, ὑπομινῆσκω). Σύνθ. admoneo (παραινῶ)

mordēo, mōmordi, morsum, mordēre (δάνκω).

morīor, mortūus sum, mōri (ἀποθνήσκω). Μετοχή μέλλ. morī-turus

mōveo, mōvi, mōtum, movēre (κινῶ). Σύνθ. amoveo (ἀποκινῶ),

commoveo (κατακινῶ, ταράττω), permoveo (διακινῶ), re-

moveo (ἀποκινῶ, ἀπελύνω), submoveo (ἀπελύνω, κωλύω)

mulcēo, mulsi, mulsum (mulctum) mulcēre (θέλγω)

mulgeo, mulsi, mulsum (mulctum) mulgēre (ἀμέλω)

N.

nanciscor (nactus) nactus sum, nancisci (ἐπιτυγχάνω, κατορθῶ)

nascor, nātus sum, nasci (γεννῶμαι)

nēcō, necāvi (necui), necatum (nectum) necāre (προνεύω). Σύνθ. enēcō (ἀποκτείνω)

necto, nexi (nexui), nexum, nectere (συνδέω, συνάπτω)

ningo (ninguo), ninxi, ningēre (ninguere) (νίρω, χιονίζω). Συνή-θως ἀπρόσωπον

nītor, nīsus (nīxus) sum, niti (ἐρείδομαι). Σύνθ. innītor (ἐπερείδομαι), obnītor (ἀντερείδομαι, διατείνομαι)

nōcēo, nocūi, nocitum, nocēre (βλάπτω)

nosco, nōvi, nōtum, noscēre (γινώσκω) ῥίξα gno. Σύνθ. ignosco (in - gnosco) (συγγινώσκω)· ἀλλὰ agnosco (ad - nosco), agnōvi, agnitum, agnoscēre (ἀναγνωρίζω), cognosco (con - nosco) (καταμανθάνω), rēcognosco (ἀναγνωρίζω)

nūbo, nupsi, nuptum, nubēre (ὕπανδρεύομαι)

(nuo, nūi, nūtum, nuēre) (νεύω). Μόνον ἐν συνθέσει: abnuo, με-τοχ. μέλλ. abnuiturus (ἀπονεύω), adnuo (προσνεύω)

O.

oblīviscor, oblītus sum, oblīvisci (ἐπιλανθάνομαι)

occūlo, ocului, occultum, oculēre (ἀποκρύπτω)
 offendo, offendi, offensum, offendēre (προσσεκρούω)
 operio (ob - pario), operui, opertum, operīre (καλύπτω)
 oppērior, opperītus (oppertus) sum, opperīri (περιμένω)
 ordior, orsus sum, ordīri (ἀρχομαι). Σύνθ. exordior (ἐξάρχομαι)
 orior, ortus sum, orīri (ἀνατέλλω). Μετοχή μέλλ. oritūrus, γε-
 ρουνδιακὸν oriundus. Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται
 κατὰ τὴν γ' συζυγίαν orior, orēris, orītur, orīmur. Σύνθ.
 adorior (προσβάλλω), exorior (ἀνατέλλω, ἀναφαίνομαι), co-
 orior (ἐξορμῶ, ἀναφαίνομαι)

P.

paciscor, pactus sum, pacisci (συντίθεμαι, ὁμολογῶ)
 pando, pandi, passum (pansum), pandere (πετάννωμι, ἀνοίγω)
 pango, pēpīgi, pactum, pangēre (συντίθεμαι, πῆγνυμι). Σύνθ.
 compingo, compēgi, compactum, compingere (συμπή-
 γνυμι, συνάπτω)
 parco, pepercī (parsī), parsum (parcītum), parcēre (φείδομαι)
 pareo, parui, parītum, parēre (φαίνομαι, ὑπακούω). Σύνθ. appareo
 (ἐμφαίνομαι)
 pārīo, pēpēri, partum, parēre (γεννῶ). Μετοχή μέλλ. paritūrus.
 Σύνθ. compērio, compēri, compertum, comperīre (κατα-
 μαρτυρῶ), reperio, reppēri, repertum, reperīre (ἀνευρίσκω)
 pasco, pāvi, pastum, pascēre (βόσκω)
 pātior, passus sum, pati (πάσχω, ἀνέχομαι). Σύνθ. perpētior,
 perpešsus sum. perpēti (ἀνέχομαι, ὑπομένω)
 pāveo, pāvi, pavēre (πιττεύω, τρέμω). Ἐναρκ. pavesco (φο-
 βεύομαι)
 pecto, pexi, pexum, pectere (κτενίζω)
 pello, pēpūli, pulsum, pellēre (ἐλαύνω, ὠθῶ). Σύνθ. appello,
 appūli, appulsum, appellere (προσελαύνω, προσορμίζω),
 compello (συνωθῶ, προσορμῶ), depello (ἀπελαύνω, ἀποτρέπω),
 expello (ἐξελαύνω, ἀποβάλλω), impello (ἐλαύνω, προτρέπω),
 propello (προωθῶ, καταβάλλω), repello, reppuli, repulsum,
 repellere (ἀπωθῶ)

pendēo, pēpendi, pendēre (κρέμαμαι). Σύνθ. impendeo, impendēre (ἐπίκειμαι)

pendo, pēpendi, pensum, pendēre (σταθμῶμαι, ζυγίζω)

percello, percūli perculsum, percellere (καταβάλλω)

pēto, petīvi, petītum, petēre (ζητῶ, αἰτοῦμαι). Σύνθ. repēto (ἐπανέρχομαι, ἐπαναλαμβάνω), appēto (ἐφίεμαι, ἐξορμῶ)

pingo, pinxi, pictum, pingere (ζωγραφῶ)

pinso, pinsi (pinsui), pinsum (pinsitum, pistum), pinsere (πίσσω, ἰγδίζω)

placēo, placui, placitum, placēre (ἀρέσκω). Σύνθ. complaceo (ἀρέσκω), perplaceo (πάνυ ἀρέσκω), ἀλλὰ displiceo (ἀπαρέσκω)

plango, planxi, planctum, plangere (κόπτομαι, θρηνῶ)

plaudo, plausi, plausum, plaudēre (χειροκροτῶ)

plecto, plexi, plexum, plectere (πλέκω)

(pleo) ὥς ἀπλοῦν ἄχρηστον. Σύνθ. compleo, complēvi, complētum, complēre (πληρῶ), expleo (πληρῶ), suppleo (ἀναπληρῶ), impleo (πληρῶ, ἐκτελῶ)

plīco, plicavi (plicui), plicitum (plictum), plicāre (πτύσσω). Σύνθ. complīco (συμπτύσσω), implīco (ἐμπλέκω), explīco (ἀναπτύσσω)

plūo, plūi (plūvi), pluēre (ϋω)· συνήθως ἀπρόσωπον

pōno, posūi, positum, ponēre (τίθημι). Σύνθ. antepōno (προτίθημι), compōno (συντίθημι, καταπαύω), depōno (κατατίθημι), dispōno (διατίθημι, διατάττω), expōno (ἐκτίθημι, ἀποφαίνω), impōno (ἐπιτίθημι, ἐπιβάλλω), oppōno (ἀντιτίθημι, ἀντιτάττω), praepōno (προτίθημι, προτιμῶ), propōno (προτίθημι, δηλῶ)

posco, poposci, postulātum, poscēre (ἀπαιτῶ)

prandēo, prandi, pransum, prandēre (ἀριστῶ)

prehendo (prendo), prehendi, prehensum,prehendēre (καταλαμβάνω). Σύνθ. comprehendo (συλλαμβάνω, περιλαμβάνω), deprehendo (καταλαμβάνω, κατανοῶ), reprehendo (ἐπιλαμβάνομαι, φέγω)

prēmo, pressi, pressum, premēre (πιέζω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς prīmo, pressi, pressum, primere: exprimo

(ἐκπιέζω, ἐκφράζω), comprīmo (συμπιέζω), opprīmo καταπιέζω), reprīmo (συστελλω)
 proficiscor, profectus sum, proficisci (ἀπέρχομαι)
 pungo, pūpūgi, punctum, pungēre (κεντῶ, στίζω). Τὰ σύνθετα παραχείμενον punxi.

Q.

quæro, quæsīvi, quæsītum, quærēre (ζητῶ, ἐρωτῶ). Τὰ σύνθετα εἰς quīro, quisīvi, quisītum, quīrēre: acquīro (κτῶμαι), conquīro (συνάγω), inquīro (ἀναζητῶ)
 quātio, quassi, quassum, quātēre (σειώ, τινάσσω). Τὰ σύνθετα εἰς cutio, cussi, cussum, cutere, concutio (κατασειώ), excutio (ἐκτινάσσω), incutio (ἐνσειώ, ἐμβάλλω), percutio (πλήττω τινά, ἀποκτείνω)
 quēror, questus sum, queri (μέμφομαι)
 quiesco, quiēvi, quiētum, quiescēre (ἡσυχάζω).

R.

rado, rāsi, rāsum, radere (ξέω)
 rapīo, rapuī, raptum, rapēre (ἄρπάζω). Τὰ σύνθετα εἰς ripio, ripuī, reptum, ripere: abripio (ἄφαρπάζω), arripio (ad-rapio) (ἀναρπάζω), corripio (con-rapio) (συναρπάζω), eripio (ex-rapio) (ἐξαρπάζω), diripio (dis-rapio) (διαρπάζω)
 rēgo, rexi, rectum, regēre (εὐθύνω, διοικῶ). Σύνθ. corrīgo (διορθῶ), dirigo (dis-rego) (διευθύνω), erīgo (ἀνορθῶ), surgo (sub-rego, sur-rigo), surrexi, surrectum, surgēre (ὀρθῶ, ἀνίστημι), pergo (per-rego), per-rexi, perrectum, pergēre (χωρῶ). Σύνθ. expergo (ἐξεγείρω). Ἐναρκτ. expergiscor (ἐξεγείρομαι)
 rēor, rātus sum, rēri (νομίζω)
 rēpo, repsi, reptum, repēre (ἔρπω). Σύνθ. arrēpo (ad-repo) (προσέρπω)
 rīdeo, rīsi, rīsum, ridēre (γελῶ). Σύνθ. irrideo (σκώπτω, κατγελῶ)
 rōdo, rosi, rosum, rodere (τρώγω)
 rūdo, rudīvi, rudītum, rudēre (ὀγκῶμαι, μυκῶμαι)

rumpo, rūpi, ruptum. rumpĕre, (ῥήγνυμι, συντρίβω). Σύνθ. ab-rumpo (ἀπορρήγνυμι, παύω), corrumpo (διαφθείρω), erumpo (ἐκρήγνυμι, ἐκδοθῆναι), irrumpo (εἰσπίπτω, παραβαίνω), per-rumpo (διαρρήγνυμι)
 ruo, rui, rūtum (ἀλλὰ ruitūrus), ruĕre (καταπίπτω) corruo (καταπίπτω), diruo (κατασκάπτω, ἀφανίζω), obruo (καταχώννυμι, ἀφανίζω).

S.

sæpio, sæpsi, sæptum, sæpĭre (φράττω)
 sālĭo, salŭi, saltum, salĭre (πηδῶ). Τὰ σύνθετα εἰς silio, silui, sultum, silĭre : exsilio (ἐκπηδῶ), desilio (καταπηδῶ), transilio (ὑπερπηδῶ)
 sancio, sanxi, sanctum, sancĭre (κυρῶ)
 sapio, sapĭvi (sapui), sapĕre (χυμὸν ἢ γεῦσιν ἔχω, συνετός εἰμι).
 Τὰ σύνθετα sipio, sipui, sipĕre : desipio (παραφρονῶ)
 sarcio, sarsi, sartum, sarcĭre (ἐπισκευάζω, ἀκοῦμαι)
 scalpo, scalpsi, scalptum, scalpĕre (γλύφω, σκαλίζω)
 scando, scandi, scansum, scandĕre (ἀναβαίνω). Σύνθ. ascendo, ascendi, ascensum, ascendĕre (ἀναβαίνω), conscendo (ἐπιβαίνω), descendo (καταβαίνω)
 scindo, scĭdi, scissum, scindere (σχίζω). Σύνθ. rescindo (διασχίζω, ἀκυρῶ)
 scribo, scripsi, scriptum, scribere (γράφω). Σύνθ. conscribo (καταγράφω, συγγράφω), describo (διαγράφω, διηγοῦμαι), inscribo (γράφω), præscribo (προγράφω, παραγγέλλω), proscribo (προγράφω, δημεύω)
 sculpo, sculpsi, sculptum, sculpĕre (γλύφω)
 sĕco, secui, sectum, secāre (τέμνω). Μετοχή, μέλλ. secatūrus.
 Σύνθ. desĕco (ἀποτέμνω), insecō (ἐντέμνω)
 sĕdĕo, sĕdi, sessum, sedĕre (κάθημαι). Τὰ μετὰ μονοσυλλάβου α' συνθετικοῦ σύνθετα σχηματίζονται εἰς sideo, sĕdi, sessum, sidĕre : assideo (παρακάθημαι), obsideo (πολιορκῶ), possideo (κέκτημαι), insideo (ἐπικάθημαι) τὰ δὲ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως κατὰ τὸ ἅπλοῦν : circumsideo (περικάθημαι)
 sentio, sensi, sensum, sentĭre (αἰσθάνομαι). Σύνθ. consentio

(συμφωνῶ), dissentio (διαφωνῶ). Ἀποθ. assentior, assensus sum, assentīri (συναίνω).

sepelio, sepelīvi, sepultum, sepelīre (θάπτω)

sēquor, secūtus sum, sēqui (ἔπομαι). Σύνθ. assēquor (καταλαμδάνω, τυγχάνω), consequor, (ἔπομαι, τυγχάνω), exsequor (ἀκολουθῶ, ἐπιτελῶ), insequor (ἔπομαι, καταδιώκω), obsequor (ἔπομαι, πείθομαι), persequor (διώκω), prosequor (προπέμπω, ἀκολουθῶ), subsequor (ἐφέπομαι, ἀκολουθῶ)

sēro, sēvi, sātum, serēre (σπείρω), ἀλλὰ insēro, insēvi, insītum, inserere (ἐνσπείρω)

sēro, serui, sertum, serēre (πλέκω, εἶρω). Σύνθ. desēro (ἐγκαταλείπω), consero (συνείρω, συνάπτω)

serpo, serpsi, serptum, serpēre (ἔρπω)

sīdo, sēdi, (sīdi), sessum, sidēre (καθέζομαι). Σύνθ. consīdo, consēdi, considerare (καθέζομαι), insīdo (ἐπικαθέζομαι), possīdo (κτῶμαι)

sīno, sīvi, sītum, sinēre (ἀφήνω). Σύνθ. desīno (παύομαι, λήγω)

sisto, steti, (stīti), stātum, sistēre (ἵστημί τινα). Σύνθ. consisto, constīti, constitūm, consistere (ἵσταμαι), desisto (καθίστημι, παύομαι), exsisto (ἀναφαίνομαι, γίγνομαι), obsisto (ἀνθίσταμαι, παρίσταμαι), resisto (ἵσταμαι, ἀνθίσταμαι)

soleo, solītus sum, solēre (εἴωθα)

solvo, solvi, solūtum, solvēre (λύω, ἀποτίνω). Σύνθ. absolvo (ἀπολύω), dissolvo (διαλύω)

sono, sonui, sonītum, sonāre (ῥιχῶ). Μετοχῇ μέλλ. sonatūrus

spargo, sparsi, sparsum, spargēre (σπείρω, πάσσω). Τὰ σύνθετα εἰς spergo, spersi, spersum, spergere: conspergo (καταρραίνω)

spēcio, spexi, spectrum, specēre (σκοπῶ). Σύνθ. adspicio, adspexi, adspēctum, adspicēre (προσδίδεπω), despicio (ὕπερ-ορῶ, καταφρονῶ), conspicio (καθορῶ), respicio (ἀποδίδεπω), inspicio (βλέπω εἰς τι, ἐπισκοπῶ), perspicio (διορῶ, κατανοῶ), prospicio (προορῶ, φροντίζω)

sperno, sprēvi, sprētum, spernēre (καταφρονῶ)

spondeo, spōndi, sponsum, spondēre (ἐγγυῶμαι). Σύνθ. respondeo, respondi, responsum, respondēre (ἀποκρίνομαι)

spūo, spūi, spūtum, spuēre (πτύω)
 stātūo, statui, statūtum, statuēre (ἵστημι, ἰδρύομαι). Τὰ σύνθετα
 εἰς stituo: restituo (ἀποκαθίστημι), constituo (καθίστημι,
 ἰδρύω)
 sterno, strāvi, stratum, sternēre (στρώννυμι, στορέννυμι). Σύνθ.
 prosterno (καταστορέννυμι, καταβάλλω)
 stinguo, stinxi, stinctum, stinguēre (σθέννυμι). Σύνθ. exstinguo
 (ἀποσθέννυμι), distinguo (διακρίνω, ποικίλλω), restinguo
 (ἀποσθέννυμι)
 sto, stēti, stātum, stāre (ἵσταμαι). Τὰ μετὰ διουλλάδου προθέσεως
 σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσι παρακ. stēti· οἷον circumsto
 (περίσταμαι) παρακ. circumstēti, τὰ δὲ μετὰ μονουλλάδου
 sītīti, οἷον adsto (παρίσταμαι) παρακ. adstīti, consto (συν-
 ἵσταμαι, τιμῶμαι), παρακ. cosnstīti, praesto (προέχω, παρέχω),
 πρκ. praestīti
 strepo, strepūi, strepītum, strepēre (ψοφῶ, θορυβῶ)
 strīdeo, strīdi, strīdēre καὶ strīdo, strīdi, strīdēre (σίζω, τρίζω)
 stringo, strinxi, strictum, stringere (σφίγγω)
 strūo, struxi, structum, strūere (σωρεύω, οἰκοδομῶ). Σύνθ. con-
 struo (οἰκοδομῶ), extruo (κατασκευάζω), instruo (παρα-
 σκευάζω, παιδεύω)
 studeo, studui, studēre (σπουδάζω)
 suadeo, suāsi, suāsum, suadēre (πείθω). Σύνθ. persuadeo (κατα-
 πείθω)
 suesco, suēvi, suētum, suescēre (ἐθίζομαι). Σύνθ. consuesco
 (ἐθίζω τινά, εἴωθα), assuesco (ἐθίζομαι)
 sūgo, suxi, suctum, sugēre (βδάλλω, ἀπομυζῶ)
 sūmo, sumsi (sumpsi), sumtum (sumptum), sumēre (λαμβάνω).
 Σύνθ. adsūmo (καταναλίσκω), consūmo (ἀναλίσκω)
 suo, sui, sūtum, suēre (ῥάπτω, καττύω).

Τ.

taceo, tacui, tacītum, tacēre (σιωπῶ). Τὰ σύνθετα εἰς ticeo, ti-
 cui, ticēre· ἔθεν ἑναρκτ. εἰς ticesco ἢ ticisco: reticeo (ἀπο-
 σιωπῶ), reticesco, conticeo (σιγῶ), conticesco ἢ conti-
 cisco

- tango, tētīgi, tactum, tangēre (ἐγγίζω, θιγγάνω). Τά σύνθετα εἰς
tingo, tīgi, tactum, fingere attingo (ἐφάπτομαι), contingo
(ἄπτομαι). Ἀπρόσωπα: obtingit, obtīgiτ καὶ contingit,
contīgiτ (συμβαίνει)
- tēgo, texi, tectum, tegēre (στέγω). Σύνθ. protēgo (προστατεύω),
detēgo (ἀποστεγάζω, ἀποκαλύπτω)
- temno, tem(p)si, tem(p)tum, temnēre (καταφρονῶ). Σύνθ. con-
temno (καταφρονῶ)
- tendo, tētendi, tentum, tendēre (τείνω). Σύνθ. contendo, con-
tendi, contentum, contendēre (συντείνω), portendo (por-
ro - tendo) (προσημαίνω), ostendo, ostendi, ostentatum,
ostendēre (δεικνύω)
- tenēo, tenui, tentum, tenēre (κατέχω, κρατῶ). Σύνθ. attineo (ad-
teneo) attinui, attentum, attinēre (προτείνω, προσήκω),
obteneo (κατέχω, ἀντέχομαι), retineo (ἐπέχω, κωλύω),
abstineo (ἀπέχομαι), contineo (συνέχω), pertineo (διήκω),
sustineo (βαστάζω, ἀνέχομαι)
- tergeo καὶ tergo, tersi, tersum, tergēre καὶ tergēre (σμήχω,
σπογγίζω)
- tero, trīvi, trītum, terēre (τρίβω)
- terreo, terrui, terrītum, terrēre (φοβίζω τινά). Σύνθ. absterreo
(φόβω ἀποτρέπω τινά), deterreo (ἐκφοβῶ, ἀποτρέπω), per-
terreo (καταπλήττω)
- texo, texui, textum, texere (ὀφαίνω). Σύνθ. retexo (ἀναλύω, δια-
λύω), praetexo (παρυσφαίνω, προφασίζομαι)
- timeo, timui, timēre (φοβοῦμαι)
- tingo (tinguo), tinxi, tinctum, fingere (τέγγω, βάπτω)
- tollo, sustāli, sublātum, tollere (αἶρω)
- tondeo, tōtondi, tonsum, tondēre (καίρω)
- tōno, tonui, tonītum, tonāre (βροντῶ)
- torqueo, torsi, tortum, torquēre (στρέφω)
- torreo, torrui, tostum, torrēre (φρύγω, ξηραίνω)
- trāho, traxi, tractum, trahēre (σύρω, ἔλκω). Σύνθ. retrāho (ἐπα-
νάγω), extrāho, (ἐξέλκω, προάγω), abstrāho (ἀφαιρῶ), con-
trāho (συστέλλω)
- tremo, tremui, tremēre (τρέμω)

tribūo, tribūi, tribūtum, tribuēre (ἀπονέμω). Σύνθ. adtribuo (ἀπονέμω), distribuo (δαιρῶ, διανέμω)
trūdo, trūsi, trūsum, trudēre (ὠθῶ)
tueor, tuītus (tūtus, tutātus) sum, tuēri (τηρῶ). Σύνθ. contuēor (καθορῶ), intueor (προσδλέπω)
tundo, tūtūdi, tūsum (tunsum), tundēre (κρούω, ἀράσσω)
turgeo, tursi, turgēre (αἰδῶ, σφριγῶ).

U.

ulciscor, ultus sum, ulcisci (τιμωροῦμαι τινα)
unguo (ungo), unxi, unctum, unguēre (ungēre) (ἀλείφω)
urgeo, ursi, urgēre (ὠθῶ)
ūro, ussi, ustum, urēre (καίω). Σύνθετ. combūro (κατακαίω), in-
uro (ἐγκαίω, ἐντυπῶ)
ūtor, ūsus sum, ūti (χρῶμαι.) Σύνθ. abūtor (καταχρῶμαι).

V.

vādo, vāsi, vāsum, vadēre (βαίνω, βαδίζω). Σύνθ. evādo (ἐκβαί-
νω), invādo (ἐμπίπτω)
valeo, valui, valēre (ισχύω, εὖ ἔχω)
vēho, vexi, vectum, vehēre (ὀχῶ, φέρω). Σύνθ. convēho (συγκο-
μίζω), invehō (εἰσκομίζω). Ἀποθ. vehor equo (ἵππεύω), —
curru (ὀχοῦμαι ἐφ' ἄρματός), —navi (πλέω)
vello, velli (vulsi), vulsum, vellēre (τίλλω)
vēnio, vēni, ventum, venīre (ἔρχομαι). Σύνθ. circumvenio (περι-
έχω, κυκλῶ), advenio (προσέρχομαι), antevenio (προλαμ-
βάνω), convenio (συνέρχομαι), evenio (ἐξέρχομαι, ἀπο-
βαίνω), invenio (εὐρίσκω), pervenio (ἀφικνούμαι), subvenio
(βοηθῶ)
vereor, verītus sum, verēri (εὐλαθεῖσθαι, φοβεῖσθαι)
vergo, versi, vergēre (κλίνω πρὸς τι μέρος)
verro, verri, versum, verrēre (σάρω)
verto, verti, versum, vertēre (στρέφω). Σύνθ. animadverto (προσ-
έχω, κατανοῶ), avertō (ἀποτρέπω), convertō (περιστρέφω,
μεταβάλλω). Ἡμιαποθετικά devertor, deverti, deverti (κα-

τάγομαι, καταλύω ἐν τῷ οἴκῳ τινός), revertor καὶ revento
(ἐπιστρέφω)
veto, vetui, vetitum, vetāre (ἀπαγορεύω)
vīdeo, vīdi, vīsum, videre (ὁρῶ). Παθητ. videor, visus sum, vi-
deri (φαίνομαι). Σύνθ. invideo (φθονῶ), provideo (προορῶ,
προνοῖζω)
vincio, vinxi, vinctum, vincīre (δένω)
vinco, vīci, victum, vincēre (νικῶ). Σύνθ. convinco (ἐξελέγχω),
devinco (κατανικῶ)
vīso, visi, visum, visēre (θεῶμαι, ἐπισκέπτομαι)
vivo, vixi, victum, vivēre (ζῶ)
volvo, volvi, volūtum, volvēre (συστρέφω)
vomo, vomui, vomitum, vomēre (ἐμῶ)
voveo, vōvi, vōtum, vovēre (εὐχομαι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

Α'. Ὅροι τῆς προτάσεως

§ 136. Οἱ κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι τὸ ὑποκείμενον (subjectum), καὶ τὸ κατηγορούμενον (praedicatum).

Τὸ ὑποκείμενον κυρίως εἶναι ἡ οὐσιαστικὴ ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου καὶ ὁλόκληρος πρότασις. Arbor viret (τὸ δένδρον θάλλει)—Ego credo, tu dubitas (ἐγὼ πιστεύω, σὺ ἀμφιβόλλεις)—Dulce et decōrum est pro patria mori (ἡδὺ καὶ εὐπρεπές ἐστι τὸ ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν)—Qui peccat ebrius, luit sobrius (ὅστις ἀμαρτάνει μεθύων, πληρώνει νήφρων).

Τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἡ ῥῆμα (verbum finitum): arbor

floret (τὸ δένδρον θάλλει) ἢ ἐπίθετον ἢ ἄλλο μέρος λόγου, ὅτε συνδέεται μὲ τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ συνδετικοῦ (copula) esse καὶ τῶν ὁμοίων: Discipulus sedulus est (ὁ μαθητὴς ἐστὶν ἐπιμελής)—Deus est creator mundi (ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου)—Vivere est laborāre (ζῆν ἐστὶν ἐργάζεσθαι)—Nemo fit casu bonus (οὐδεὶς γίνεται ἐκ τύχης ἀγαθός)—Graecia nominatur mater artium (ἡ Ἑλλὰς καλεῖται μήτηρ τῶν τεχνῶν).

Β'. Συμφωνία τῶν ὁρῶν τῆς προτάσεως

1) Τοῦ ῥήματος

§ 137. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν. Ego valeo, sis vos valetis (ἐγὼ ὑγιαίνω, ἐάν σεῖς ὑγιαίνητε)—Virtus manet, divitiae pereunt (ἡ ἀρετὴ μένει, ὁ πλοῦτος ἀπόλλυται).

ΣΗΜ. Ὑποκείμενον ἐνικὸν πληθυντικὸν συντάσσεται πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος (constructio ad intellectum): Multitudo lapides conjiciebant (ἡ πληθὺς λίθους ἔβαλλον).

§ 138. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πλείονα τοῦ ἐνός, τὸ ῥῆμα τίθεται ἢ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν: Beneficium et gratia homines inter se conjungunt (ἡ εὐεργεσία καὶ ἡ χάρις τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους συνάπτουσι) ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου. Cibo et potione fames sitisque depellitur (τῇ τροφῇ καὶ τῷ ποτῷ ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα ἀποδάλλεται).

Ἐάν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διαφόρων προσώπων τὸ ῥῆμα τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Si tu et Tullia valetis, bene est: ego et suavissimus Cicero valemus (ἐάν σὺ καὶ ἡ Τουλλία ὑγιαίνητε, ἔχει καλῶς· ἐγὼ καὶ ὁ ἡδιστὸς Κικέρων ὑγιαίνομεν).

2) Τοῦ κατηγορουμένου

§ 139. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμόν καὶ πτώσιν: Verae amicitiae sempiternae sunt (αἱ ἀληθεῖς φιλίαι εἰσὶν αἰώνιαι): ἂν δ' εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν:

Thebae sunt oppidum Graeciae (αἱ Θηβαί εἰσι πόλις τῆς Ἑλλάδος).

Ἐάν ὅμως τὸ οὐσιαστικὸν ἔχῃ ἰδίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἰδίαν διὰ τὸ θηλυκὸν (substantivum mobile), οἷον magister (διδάσκαλος) magistra, rex (βασιλεὺς) regina, dominus (κύριος) domina, inventor (εὑρετής) inventrix, rector (κυδερνήτης) rectrix, adiutor (βοηθός, ὑπηρέτης) adiutrix, ἢ ἐάν τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι κοινὸν (substantivum commune), οἷον civis (πολίτης), custos (φύλαξ), dux (ἡγεμών), sacerdos (ιερεὺς), τότε συμφωνεῖ ὡς τὸ ἐπιθετὸν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐάν τὸ ὑποκείμενον εἶναι οὐδετέρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον substantivum mobile τίθεται κατὰ γένος ἀρσενικόν. Justitia est domina et regina omnium virtutum (ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἢ κυρία καὶ βασίλισσα πασῶν τῶν ἀρετῶν).—Natura optima dux vitae est (ἡ φύσις ὁ ἄριστος ὁδηγὸς τοῦ βίου ἐστίν)—Tempus vitae magister est (ὁ χρόνος ἐστίν διδάσκαλος τοῦ βίου).

§ 140. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ πλείονα, τότε τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον

1) Ἀναφέρεται εἰς ἓν μόνον τῶν ὑποκειμένων ὅτε τίθεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ γένος αὐτοῦ: Rex profectus est et regina (ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀνεχώρησαν)—Oppida et agri vastati sunt (αἱ πόλεις καὶ οἱ ἀγροὶ ἐδηλώθησαν).

2) Ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα ὅτε:

α') ἂν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἑμφυχα, τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν ἂν εἶναι ὁμοιογενῇ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον δέ, ἐάν εἶναι ἑτερογενῇ: Platon et Aristoteles sapientes erant (ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἦσαν σοφοί).—Pater et mater carissimi sunt (ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἰσὶν προσφιλέστατοι)

β') ἂν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἄψυχα, τότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως κατ' οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν, ἐάν εἶναι ὁμοιογενῇ: Secundae res, imperia, honores, victoriae fortuita sunt (ἡ εὐπραγία, τὰ ἀξιώματα, αἱ τιμαί, αἱ νίκαι τυχηρά εἰσιν)—Justitiae adjunctae sunt pietas, bonitas, liberalitas (τῇ δικαιοσύνῃ εἰσὶ συννημμένοι ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀγαθότης, ἡ ἐλευθεριότης)

γ') ἂν τὰ μὲν τῶν ὑποκειμένων εἶναι ἑμφυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γέ-

νος τῶν ἐμφύχων ἢ κατ' οὐδέτερον γένος: Rex regiaque classis una profecti sunt (ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ βασιλικὸς στόλος ὁμοῦ ἀνεχώρησαν)—Naturā inimica sunt inter se libera civitas et rex (φύσει ἐχθρὰ εἰσι πρὸς ἄλληλα ἐλευθέρᾳ πολιτεία καὶ βασιλεὺς).

3) Τῶν ἀντωνυμιῶν

§ 141. Αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅταν μὲν ἀναφέρονται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς τοῦτο κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ὅταν δὲ ἀναφέρονται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἀντὶ τοῦ quod ἔχομεν συνήθως id quod, ὅταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρηται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν.

Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κανονίζεται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ προτάσει, ἐν ᾗ εὐρίσκονται.

Rex urbem hostium delevit; hanc diu obsederat (ὁ βασιλεὺς τὴν πόλιν τῶν πολεμιῶν κατέστρεψε· ταύτην ἐπὶ μακρὸν εἶχε πολιορκήσῃ).—Litterae, quas heri ad me scripsisti, hodie mihi reditae sunt (ἡ ἐπιστολή, ἣν χθὲς πρὸς ἐμὲ ἔγραψας, σήμερον μοὶ παρεδόθη). Urbs hostium, quod nemo speraverat, primo impetu capta est (ἡ πόλις τῶν πολεμιῶν, ἧ οὐδεὶς ἤλπιζε, διὰ τῆς πρώτης ἐφόδου ἐκυριεύθη). Timoleon, id quod difficiliter putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam (Ὁ Τιμολέων, ὃ δυσχερέστερον νομίζεται, πολλῷ συνετώτερον ὑπέμεινε τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν δυστυχίαν).

§ 142. Ἄν ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρηται εἰς πλείονα τοῦ ἑνὸς οὐσιαστικά, τότε τίθεται κανονικῶς κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, ὡς πρὸς δὲ τὸ γένος αὐτῆς ἐφαρμόζονται οἱ ἐν τῇ § 140 ὡς πρὸς τὸ κατηγορούμενον ἰσχύοντες κανόνες: Cæsar Helvetios oppida vicosque, quos incenderant, restituere jussit (ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς Ἑλουμετίους νὰ ἀποκαταστήσωσι τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας, ἃς εἶχον πυρπολήσῃ).—Noli divitias et honores, que cadūca sunt, pluris aestimare quam virtutem (νὰ μὴ ἐκτιμᾷς περισσότερον τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον καὶ τὰς τιμὰς, ἅτινά εἰσι φθαρτά).

§ 143. Ὅταν εἰς τὴν δεικτικὴν ἢ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἀποδίδεται κατηγορούμενον οὐσιαστικόν, τότε αὕτη καθ' ἑλξιν συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγορούμενον. Idem velle atque idem nolle, ea (id) de-

mum firma amicitia est (τὸ αὐτὸ θέλειν καὶ τὸ αὐτὸ μὴ θέλειν, αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἢ ἀληθῆς φιλία).—Roma, quod (quæ) est caput Italiae, ad Tiberim sita est (ἡ Ρώμη, ἥτις ἐστὶν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἰταλίας παρὰ τὸν Τίβεριν κεῖται).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Σύνδεσις τῶν προτάσεων

§ 144. Αἱ προτάσεις συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἢ κατὰ παράταξιν (προτάσεις ὁμοταγεῖς): Ora et labora (προσεύχου καὶ ἐργάζου) ἢ καθ' ὑπόταξιν (προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι, ἐξηρησμένοι ἢ δευτερεύουσαι): Edimus, ut vivamus, non vivimus, ut edamus (τρώγομεν, ἵνα ζῶμεν, δὲν ζῶμεν, ἵνα τρώγωμεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Α' Ἐπιθετικοὶ καὶ παραθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 145. Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (attribūta) εἶναι οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς τῆς ἐλληνικῆς καὶ συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, ὡς τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον: Mala societas depravat bonos mores (ἡ κακὴ συναναστροφὴ διαφθείρει τὰ χρηστὰ ἥθη)—Miseros homines consolemur (τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους ἄς παραμυθῶμεν).

§ 146. Ἡ παράθεσις (appositio) εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς ἐλληνικῆς καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, ὡς τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον. Antiqui poetae narrant Cerberum, canem inferorum, tria capita habuisse (οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ διηγοῦνται ὅτι ὁ Κέρβερος, ὁ κύων τῶν χθονίων, τρεῖς κεφαλὰς ἔσχεν).

ΣΗΜ. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν παράθεσιν· ἂν ὅμως ὡς παράθεσις κυρίου ὀνόματος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ χρησιμεύωσι τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, civitas, τότε τὸ ῥῆμα καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν παράθεσιν.

Athenæ, civitas Achaïæ, ab Aristione Atheniensi Mithridātī tradita est (αἱ Ἀθῆναι, πόλις τῆς Ἀχαΐας, ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἀριστίωνος παρεδόθησαν τῷ Μιθριδάτῃ).

III Οἱ διὰ πτώσεων προσδιορισμοί.

A'. Ὀνομαστική

§ 147. Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν ῥημάτων, ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, μεθ' οὗ συνάπτεται διὰ τοῦ ῥήματος *esse* καὶ ὡς προσδιορισμός. *Vita rustica parsimoniae et diligentiae magistra est* (ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ εἶναι διδάσκαλος τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἐπιμελείας).

§ 148. Πλὴν τοῦ *esse* τίθενται ὡς συνδετικὰ καὶ δέχονται ὀνομαστικὴν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα.

α') *fieri* (γίγνεσθαι), *evadere* (ἀποβαίνειν), *existere* (γίγνεσθαι), *nasci* (γεννᾶσθαι), *manere* (μένειν)

β') τὰ δοξαστικὰ *videri*, *apparere* (φαίνεσθαι), *existimari*, *putari*, *haberi* (νομίζεσθαι), *judicari* (κρίνεσθαι)

γ') τὰ κλητικὰ *dici*, *vocari*, *appellari*, *nominari* (καλεῖσθαι)

δ') τὰ προχειριστικὰ *creari*, *designari*, *eligi* (ἐκλέγεσθαι), *declarari*, *renuntiari* (ἀνακηρύττεσθαι) καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

Ex inimicis multi saepe amici facti sunt (ἐξ ἐχθρῶν πολλοὶ πολλάκις φίλοι ἐγένοντο)—*Lacrimae aurorae ros putantur* (τὰ δάκρυα ὁρώσος τῆς αὐγῆς νομίζονται)—*Cicero in senatu pater patriae appellatus est* (ὁ Κικέρων ἐν τῇ συγκλήτῳ πατὴρ τῆς πατρίδος ἐκλήθη)—*Miltiades dux creatus est* (ὁ Μιλτιάδης ἡρέθη στρατηγός).

B'. Γενική

I Ἡ γενικὴ μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν

§ 149. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενης προσδιορίζουσα ἄλλο οὐσιαστικὸν εἶναι

1) Γενικὴ ὑποκειμενικὴ (*genetivus subjectivus*) Ἡ γενικὴ αὕτη δηλοῖ

α') τὸν κτήτορα, κάτοχον πράγματός τινος: *domus regis* (ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως),—*templum Jovis* (ὁ ναὸς τοῦ Διός)

δ') τὸν αὐτοσυργόν, τὸν χίτιον τῆς πράξεως τῆς ὑπὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ σημασινομένης: *Conjuratio nobilitatis* (ἡ συνωμοσία τῶν εὐγενῶν)—*Calamitates belli* (αἱ συμφοραὶ τοῦ πολέμου)—*Carmina Homeri delectant et docent* (τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου τέρπουσι καὶ διδάσκουσι)

Ἡ γενικὴ αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς κτητικὴ (gen. possessivus)

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri*, οὐδέποτε τίθεται ὡς γενικὴ ὑποκειμενικῇ, ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθενται αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι *meus, tuus, suus, noster, vester*. *Amicus noster discipulus est* (ὁ φίλος ἡμῶν εἶναι μαθητῆς)—*Parvus vester hortus plenus pomiferis arboribus est* (ὁ μικρὸς κήπος ὑμῶν εἶναι πλήρης ὀπωροφόρων δένδρων)· οὕτω λέγεται καὶ *meā causā, tuā causā* κτλ. (ἐξ αἰτίας μου, ἐξ αἰτίας σου κτλ.) καὶ οὐχὶ *causā mei, causā tui* κτλ. *Multa, quæ nostrā causā nunquam faceremus, amicorum causā facimus* (πολλὰ, ἅτινα ἐξ αἰτίας ἡμῶν αὐτῶν οὐδέποτε θὰ ἐπράττομεν, ἐξ αἰτίας τῶν φίλων πράττομεν).

2) Γενικὴ ἀντικειμενικὴ (gen. objectivus). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ μεταβαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια. *Rex Leonidas propter magnum amorem patriæ sempiterna admiratione dignus est* (ὁ βασιλεὺς Λεωνίδας διὰ τὴν μεγάλην φιλοπατρίαν εἶναι ἄξιος αἰωνίου θαυμασμοῦ)—*Reverentia senum apud nullam gentem Graeciae tanta erat, quanta apud Lacedaemonios* (ὁ σεβασμὸς τῶν γερόντων εἰς οὐδὲν φύλον τῆς Ἑλλάδος ἦτο τόσος, ὅσος εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους). *Timor pœnæ improbos homines a scelere deterret* (ὁ φόβος τῆς τιμωρίας ἀποτρέπει τοὺς πονηροὺς ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος).

Ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τίθενται ἐνίοτε αἱ προθέσεις *in, erga, adversus* μετ' αἰτιατικῆς. *Hannibal multa de fide sua et edio in Romanos commemoravit* (ὁ Ἀννίβας πολλὰ περὶ τῆς ἐαυτοῦ πίστεως καὶ τοῦ κατὰ τῶν Ῥωμαίων μίσους ὑπέμνησε)

ΣΗΜ. Αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri* τίθενται κανονικῶς ὡς γενικὴ ἀντικειμενικῇ. *Natura induit nobis amorem nostri* (ἡ φύσις ἐνέβαλεν ἡμῖν τὴν ἀγάπην ἡμῶν αὐτῶν).—Ἀντ' αὐτῶν ἐνίοτε γίνεται χρῆσις καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν. *Mea invidia injusta est* (ὁ κατ' ἐμοῦ φθόνος εἶναι ἀδικος)· ὅταν ὁμως ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει πρόκει-ται νὰ δηλωθῶσιν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις, ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ, δι' ἀντωνυμιῶν, τότε πρὸς δηλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς σχέσεως τίθεται πάντοτε ἡ

γενική τῆς προσωπικῆς Grata mihi est vehementer memoria nostri tua (σφόδρα εὐάρεστός μοι εἶναι ἡ σὴ ἀνάμνησις ἡμῶν).

3) Γενική τῆς ιδιότητος (gen. qualitatis). Αὕτη δηλοῖ ιδιότητα ἢ ποιότητα τοῦ προσδιοριζομένου καὶ συνάπτεται κανονικῶς μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Vir magnæ auctoritatis consul designatus est (ἄνθρωπος μεγάλου κύρους ἡρέθη ὑπάτος).—Titus imperator facilitatis tantæ fuit et liberalitatis, ut nemini quidquam negaret (ὁ Τίτος ὁ αὐτοκράτωρ τοσαύτης φιλάνθρωπίας καὶ ἐλευθεριότητος ὑπῆρξεν, ὥστε εἰς οὐδένα τι ἡρνεῖτο).

Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 176.4) εἰς δῆλωσιν ὅπως ἀξίας, τάξεως, εἰδους, μεγέθους, σχέσεως τόπου καὶ χρόνου ἢ, ὅταν ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἀριθμητικόν, τίθεται μόνον ἡ γενική, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἀφαιρετική. Anulus magni pretii (δακτύλιος μεγάλης ἀξίας).—Homo inferioris ordinis (ἄνθρωπος κατωτέρας τάξεως).—Titus imperator summæ liberalitatis fuit (Τίτος ὁ αὐτοκράτωρ μεγίστης ἐλευθεριότητος ὑπῆρξεν).—Navem inusitatae magnitudinis in portu vidimus (ναὺν ἀσυνήθους μεγέθους ἐν τῷ λιμένι εἶδομεν).—Iter unius diei (πορεία μιᾶς ἡμέρας).

4) Γενική διαιρητική (gen. partitivus). Αὕτη δηλοῖ τὸ ὅλον ἐξ οὗ μέρος τι λαμβάνεται καὶ τίθεται).

α') μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Alexander seniores militum in patriam remisit (ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πρεσβυτέρους τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἀπέστειλεν).—Socrates omnium Graecorum sapientissimus fuit (ὁ Σωκράτης ὑπῆρξε πάντων τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος).—Themistocles maxime omnium laudandus fuit (ὁ Θεμιστοκλῆς μάλιστα πάντων ἐπαινετέος ἐγένετο).

β') μετὰ τῶν λέξεων τῶν ἔχουσῶν ἐπωσδήποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, ἥτοι τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, τῶν ἀντωνυμιῶν quis, uter, aliquis, alter, uterque, nemo, nullus κτλ., τῶν ἐπιθέτων solus, multi, pauci καὶ ἄλλων ὁμοίων λέξεων: Populus Romanus legem dedit, ut consulum alter ex plebe crearetur (ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς νόμον ἔθετο, ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων ἐκ τῆς πληθὺς νὰ ἐκλέγεται).—Nemo mortalium sine vitiis natus est (οὐδεὶς τῶν θνητῶν ἄνευ κακιῶν ἐγεννήθη).

γ') μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν τῶν δηλοῦντων μέτρον, βάρος, πληθος

οἶον modius, medimnus (μέδιμνος), libra (λίτρα), pondus (βάρος), talentum (τάλαντον), jugerum (πλέθρον), multitudo, vis, copia (πλήθος) κτλ. Magna vis auri Romam allata est (μεγάλη ποσότης χρυσοῦ εἰς τὴν Ῥώμην εἰσέχθη).

δ') μετὰ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἀντωνυμιῶν multum, plus, plurimum, minus, minimum, tantum, quantum, aliud, quid καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ συνθέτων, quod, id, idem, hoc, illud, istud, nihil οὐσιαστικῶς λαμβανομένων. Nihil omnium rerum melius quam omnis mundus administratur (οὐδὲν πάντων τῶν πραγμάτων ἄμεινον ἢ τὸ σύμπαν διοικεῖται).—Quantum incrementi Nilus capit, tantum spei in anum est (ὅσην αὐξήσιν λαμβάνει ὁ Νεῖλος, τόση ἐλπίς ὑπάρχει διὰ τὸ ἔτος).

ΣΗΜ. Μετὰ τῶν οὐδετέρων τούτων ὡς γενικὴ διαιρετικὴ τίθεται καὶ ἡ γενικὴ οὐδετέρων ἐπιθέτων τῆς δ' κλίσεως. Aliquid falsi (ψευδές τι)—Nihil novi (οὐδὲν νέον)—Tantum mali (τοσοῦτο κακόν).

ε') μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων sat, satis (ἱκανῶς), abunde, affatim (ἄφθόνως), parum (ὀλίγον), nimis (λίαν). In Catilina erat satis eloquentiae, sapientiae parum (ἐν τῇ Κατιλίνᾳ ἦτο ἀρκετὴ εὐγλωττία, σύνεσις ὀλίγη).

στ') μετὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ubi, ubique, ubicumque, quo, eo, hoc, nusquam, hic, huc κτλ. μεθ' ὧν συνήθως εὐρηγνται αἱ γενικαὶ terrarum, gentium, loci ἢ locorum. Ubi terrarum sumus? (ποῦ γῆς ἐσμέν;).—Eo furoris progressus est (εἰς τοῦτο μανίας ἐλήλυθεν).

ΣΗΜ. 1. Ἀντὶ τῆς γενικῆς διαιρετικῆς γίνεται χρῆσις τῶν προθέσεων ex, in, inter καὶ σπανιώτερον τῆς de μετὰ τῶν καταλλήλων πτώσεων ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν, συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν. Crassus unus ex triumviris multo cupidior erat auri quam gloriae (ὁ Κράσσος ὁ εἰς ἐκ τῶν τριαρχῶν πολλῷ ἐπιθυμητικώτερος τοῦ χρυσοῦ ἢ τῆς δόξης ἦτο)—Inter omnes oratores Graecos clarissimus fuit Demosthenes (πάντων τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ὀνομαστότατος ἐγένετο ὁ Δημοσθένης).

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ μὲν nostri καὶ vestri τίθενται ὡς ἀντικειμενικὴ γενικὴ, οἱ δὲ nostrum καὶ vestrum ὡς διαιρετικὴ: Nemo nostrum vitii liber est (οὐδεὶς ἡμῶν ἀπηλλαγμένος κακιῶν ἐστίν).

II Ἡ γενική μετὰ τῶν ἐπιθέτων

§ 150. Ἡ γενική μετὰ τῶν ἐπιθέτων εἶναι

1) Γενική κτητική (gen. possessivus). Ταύτην δέχονται τὰ ἐπίθετα proprius (ἴδιος) καὶ sacer (ιερός). *Hominis est propria veri investigatio* (τοῦ ἀνθρώπου ἴδια εἶναι ἡ ἀνερεύνησις τοῦ ἀληθοῦς).—*Terra sacra omnium deorum est* (ἡ γῆ εἶναι ἱερὰ πάντων τῶν θεῶν).

2) Γενική τοῦ ἐγκλήματος (gen. criminis). Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν ἐπιθέτων reus (ὕποδικος), noxius sons (ἐνοχος), innoxius, insons (ἀθῶρος), suspectus (ὑποπτος) κτλ. *Reus avaritiæ* (ὕποδικος ἐπὶ πλεονεξίᾳ)—*Noxius conjurationis* (ἐνοχος συνωμοσίας).

3) Γενική ἀντικειμενική (gen. objectivus). Αὕτη τίθεται

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαινόντων ἐπιθυμίαν, ἐμπειρίαν, μνήμην, μετοχήν, πλησμονήν, ἐπιμέλειαν, ἐγκράτειαν, φειδῶ καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις: *avidus, cupidus* (ἐπιθυμητικός), *studiosus* (ἐπιμελής), *peritus* (ἐμπειρος), *imperitus* (ἄπειρος); *memor* (μνήμων), *immemor* (ἀμνήμων), *compos* (ἐγκρατής), *impos* (ἀκρατής), *particeps* (μέτοχος) *expers* (ἀμέτοχος), *plenus* (πλήρης), *inops* (ἐνδεής), *parcus* (φειδωλός) κτλ. *Medicamentorum salutarium plenissimæ sunt terræ* (αἱ γαῖαι εἰσι πλήρεις σωτηρίων φαρμάκων).—*Solus homo particeps rationis est* (μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέτοχος τοῦ λογικοῦ)—*Homo probus acceptorum beneficiorum semper memor est* (ὁ καλὸς ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε μνήμων τῶν ληφθεισῶν εὐεργεσιῶν).—*Omnes virtutis compōtes beati sunt* (πάντες οἱ ἀρετῆς ἐγκρατεῖς (=ἐνάρετοι) εἶναι εὐτυχεῖς).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν πλησμονῆς σημαντικῶν ἐπιθέτων, π. χ. *refertus, confertus* (πλήρης), *vacuus* (κενός), *plenus* (πλήρης) συντάσσονται καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς: *Vita periculis referta est* (ἡ ζωὴ εἶναι πλήρης κινδύνων).

β') μετὰ τῶν μετοχῶν τοῦ ἐνεστώτος τῶν μεταβατικῶν ρημάτων, ὅταν λαμβάνωνται ἐπιθετικῶς, ὅτε δηλοῦσι μόνιμον καὶ διαρκῆ ἰδιότητα καὶ σχηματίζουν παραθετικά. *Amans patriæ* (φιλόπατρις).—*Veritatis diligens* (φιλαλήθης). ἄλλως συντάσσονται κατὰ τὴν πῶσιν τοῦ ρήματος εἰς ὃ ἀνήκουσι. *Patiens frigus* (ὁ [ἐν ὥρισμένῃ] περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψυχρός).

III Ἡ γενική μετὰ τῶν ρημάτων

§ 151. Ἡ γενική μετὰ τῶν ρημάτων εἶναι

1) Γενική κτητική (gen. possessivus). Ταύτην ἤτις κυρίως εἶναι γενική κατηγορηματική, δέχονται τὰ ρήματα *esse* καὶ *fieri* καὶ ὅμοιοι εἰς ὃν ἢ εἰς ὅ,τι ἀνήκει ἢ ἰδιόζει τι: *Improbi hominis est mendacio fallere* (πονηροῦ ἀνθρώπου εἶναι διὰ τοῦ ψεύδους νὰ ἀπατᾷ). — *Divitum sunt multi amici, pauperum pauci* (τῶν πλουσίων εἰσι πολλοὶ φίλοι, τῶν πενήτων ὀλίγοι). — *Omnia, quæ mulieris fuerunt, viri fiunt dotis nomine* (πάντα, ὅσα ὑπῆρξαν τῆς γυναικὸς, γίνονται τοῦ ἀνδρὸς ὀνόματι προικός).

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης οὐδέποτε τίθεται ἡ γενική τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri*, ἀλλὰ πάντοτε τὸ οὐδέτερον τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*. *Tuum est nihil præter virtutem in bonis ducere* (σὸν ἐστὶ πλὴν τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς νὰ νομίζης).

2) Γενική τοῦ ἐγκλήματος (gen. criminis). Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν δικαστικῶν λεγομένων ρημάτων (*verba judicialia*): *accusare, incusare* (κατηγορεῖν, μέμφεσθαι), *arguere, insimulare* (ἐλέγχειν), *convincere, coarguere* (ἐξελέγχειν, ἀποδεικνύειν τινα ἔνοχον), *arcescere, citare* (ἐγκαλεῖν), *damnare, condemnare* (καταδικάζειν), *mulctare* (ζημιῶν), *absolvere, liberare* (ἀθωώνειν) καὶ ὅμοιοι τὸ ἐγκλημα δι' ὃ τις κατηγορεῖ, καταδικάζει κτλ. *Proditionis convictus est rex Pausanias* (ὁ βασιλεὺς Πασανίας ἀπεδείχθη ἔνοχος προδοσίας) — *Romani Hannibalem injustitiæ et perfidiæ arguebant, quod cum Saguntinis bellum gereret* (οἱ Ῥωμαῖοι ἤλεγχον τὸν Ἀννίβαν δι' ἀδικίαν καὶ ἀπιστίαν, διότι ἐπολέμει πρὸς τοὺς Σαγουντηνοὺς).

Μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης ἐνίοτε συνάπτεται ἡ ἀφαιρετική *crimine* (κατηγορία, ἐγκλήματι), *nomine* (ὀνόματι), *judicio* (κρίσει): *Multi damnati sunt crimine repetundarum* (πολλοὶ κατεδικάσθησαν κατηγορίᾳ κακώσεως τῆς ἐπαρχίας). Ἀντὶ δὲ τῆς γενικῆς δύναται νὰ τεθῇ ἡ *de* μετ' ἀφαιρετικῆς. *Dux accusatus est de proditione exercitus* (ὁ ἡγεμὼν κατηγορήθη ἐπὶ προδοσίᾳ τοῦ στρατοῦ).

Ἡ ποινή ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἐπὶ τῶν ρημάτων ὁμοῦς *damnare, condemnare, absolvere*, ἡ ποινή, ὅταν ὀρίζεται διὰ τῆς

λέξεως caput (κεφαλὴ καὶ ποινὴ), ἐκφέρεται συνηθέστερον κατὰ γενικὴν. Miltiades capitis quidem non damnatus sed tanta pecunia multatus est, quantam solvere non poterat (ὁ Μιλτιάδης βεβαίως δὲν κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐτιμωρήθη διὰ τοσούτων χρημάτων, ὅσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποτίσῃ).

3) Γενικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος (gen. pretii).

Ὡς γενικαὶ τῆς ἀξίας μετὰ μὲν τῶν ῥημάτων emere (ἀγοράζειν), redimere (ἀνταγοράζειν), vendere (πωλεῖν), venire (πωλεῖσθαι) locare (μισθοῦν), conducere (μισθοῦσθαι), stare, constare (τιμᾶσθαι), καὶ licere (πωλεῖσθαι ἐν δημοπρασίᾳ) τίθενται μόνον αἱ tanti, tantīdem, quanti, pluris, minoris, οἷον: Tanti vendo, quanti emi (τοσούτου πωλῶ, ὅσον ἡγόρασα). — Magis illa juvant, quæ pluris emuntur (μᾶλλον εὐαρεστοῦσιν ἐκεῖνα, ὅσα πλείονος ἀγοράζονται): μετὰ δὲ τῶν ῥημάτων esse, fieri (ἀξιῖν), aestimare, ducere, facere, habere, pendere, putare (ἐκτιμᾶν) τίθενται αἱ magni (permagni), maximi, parvi, minimi, plurimi, nihili ὡς καὶ αἱ γενικαὶ tanti, tantīdem, quanti, pluris, minoris, οἷον Voluptatem virtus minimi facit (τὴν ἡδονὴν ἡ ἀρετὴ ἐλαχίστου λογίζεται). — Magni aestimamus fortitudinem illorum, qui patriæ praesidio fuerunt (μεγάλως ἐκτιμῶμεν τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἵτινες προστασία τῆς πατρίδος ἐγένοντο).

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἡ ἀξία δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς. Laboribus vendunt nobis omnia bona dei (τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθὰ οἱ θεοί) Πρβ. § 176. 3.

ΣΗΜ. Αἱ γενικαὶ tanti, tantīdem, quanti, pluris, minoris τίθενται καὶ μετὰ παντὸς ῥήματος, ὅπερ λαμβάνει ἀνάγκην προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας, οἷον Quanti docet Chrysogonus? (πόσον διδάσκει ὁ Χρυσόγονος;) — Quanti constat? (πόσον τιμᾶται;)

4) Γενικὴ τοῦ ἀντικειμένου (gen. objectivus). Γενικὴν τοῦ ἀντικειμένου δέχονται τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα meminisse, reminisci (ἐνθυμεῖσθαι) (ἀλλὰ recordari de aliquo ἐπὶ προσώπου), oblivisci (ἐπιλανθάνεσθαι) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ admonere, commonere, commonefacere (ἀναμνησθεῖν): Pater moriens filios admonuit, ne praeceptorum suorum obviscerentur (ὁ πατὴρ θνήσκων ὑπέμνησε τοὺς υἱούς, νὰ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἐκ τοῦ παραγγελάτων) — Domine, memento Atheniensium (μémνησο,

δέσποτα, Ἀθηναίων).—Veteris amicitiae te commonefacio (σὲ ὑπομνήσκω τὴν παλαιὰν φιλίαν).

Ἄλλ' ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων εἶναι πρᾶγμα, δύναται νὰ τεθῇ καὶ κατ' αἰτιατικὴν. Homo improbus aliquando cum dolore flagitia sua recordabitur (ὁ πονηρὸς ἀνθρωπὸς ποτε μετὰ λύπης θὰ ἐνθυμηταὶ τὰ αἰσχη τοῦ). Πάντοτε δὲ τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαντικῶν καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν ῥημάτων, ὅταν τοῦτο εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας (id, hoc, illud...) ἢ ἐπιθέτου (multa, omnia...) ἢ μετοχῆς οὐσιαστικῶς λαμβανομένης (dicta, facta, mandata...). Discipulos id unum moneo, ut studia ament (τοὺς μαθητὰς τοῦτο μόνον παραινῶ, νὰ ἀγαπῶσι τὰς σπουδὰς).—Memini facta majorum (ἐνθυμοῦμαι τὰ ἔργα τῶν προγόνων).

§ 152. Interest, refert

Τὸ ἀπρόσωπον ῥήμα interest (μέλει) συντάσσεται μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐνδιαφέρεται: Regis interest (τῷ βασιλεῖ μέλει, ὁ βασιλεὺς ἐνδιαφέρεται) πάντοτε ὅμως ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται αἱ ἐνικαὶ ἀφαιρετικαὶ τοῦ θηλυκοῦ τῶν κτητικῶν meā, tuā, suā, nostrā, vestrā: meā interest, tuā interest... (μέλει μοι, μέλοι σοι... ἐνδιαφέρομαι, ἐνδιαφέρεσαι...)

Τὸ πρᾶγμα δι' ὃ τις ἐνδιαφέρεται ἐκφέρεται

α') δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας: ducis hoc interest (τὸν ἡγεμόνα τοῦτο ἐνδιαφέρει)

β') δι' ἀπαρεμφάτου: ducis interest vincere (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει νὰ νικᾷ)

γ') δι' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου: ducis interest milites fortes esse (ὁ ἡγεμὼν ἐνδιαφέρεται οἱ στρατιῶται νὰ εἶναι ἀνδρεῖοι)

δ') διὰ πλαγίας ἐρωτηματικῆς προτάσεως: ducis interest quid milites faciant (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει τί πράττουσιν οἱ στρατιῶται)

ε') σπανίως διὰ τοῦ ut (ne) καὶ ὑποτακτικῆς: ducis interest ut milites fortes sint (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει οἱ στρατιῶται νὰ εἶναι ἀνδρεῖοι).

Τὸ πόσον ἐνδιαφέρεται τις ἐκφέρεται

α') διὰ γενικῆς τῆς ἀξίας magni, permagni, parvi, tanti, quanti.

β') δι' αἰτιατικῆς οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀορίστου ἀντωνυμίας multum, plus, plurimum, tantum, quantum, quid, aliquid, nihil

γ') δι' ἐπιρρήματος magnopere, magis, maxime, valde, vehementer, minus, minime, parum. Omnium civium maxime interesse debet patriam salvam esse (πάντες οἱ πολῖται τὰ μάλιστα πρέπει νὰ ἐνδιαφέρονται νὰ εἶναι ἀκεραία ἡ πατρίς).—Non multum nostra interest utrum amicus tuus in Italia an in Grecia sit (ὀλίγον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἂν ὁ φίλος σου εἶναι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἢ ἐν τῇ Ἑλλάδι).

Τὴν σύνταξιν τοῦ interest ἔχει καὶ τὸ refert (ἐνδιαφέρει) μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ γενική τοῦ προσώπου δὲν εἶναι εὐχρηστος, ἀλλ' ἡ συντάσσεται πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς meā, tuā... ἢ τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ Magni mea refert quid prudentes homines de me judicent (πολὺ μὲ ἐνδιαφέρει τί φρονοῦσι περὶ ἐμοῦ οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι).—Quid refert? (τί ἐνδιαφέρει;)

Γ'. Δοτική

I Ἡ δοτικὴ ἐπὶ τῶν ῥημάτων

§ 153. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἡ δοτικὴ πολλάκις δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ προσωπικῶς λαμβανόμενον πρᾶγμα διὰ τὸ ὅποιον γίνεται τι.

Ταύτης διακρίνονται τὰ ἑξῆς εἶδη:

1) Δοτικὴ κτητικὴ (dativus possessivus) μετὰ τοῦ ῥήματος esse: Sunt mihi libri (ἔστι μοι βιβλία).—Una salus victis, nullam sperare salutem (μία σωτηρία ἐστὶν εἰς τοὺς ἡττημένους, μηδεμίαν σωτηρίαν νὰ ἐλπίζωσιν).

Ἐν τῇ φράσει est mihi nomen ἢ cognomen, mihi datum est nomen ἢ cognomen, τὸ κύριον ὄνομα ἢ τὸ ἐπώνυμον ἐκφέρεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις πρὸς τὸ nomen, cognomen, ἢ κατὰ δοτικὴν καθ' ἑλξιν πρὸς τὴν ἀντωνυμίαν. Ei morbo nomen estavaritiae (τῇ νόσῳ ταύτῃ ὀνομά ἐστι φιλαργυρία).—Syraculis fons est aquae dulcis cui nomen Arethusa est (ἐν Συρακούσαις ἐστὶ πηγὴ γλυκεῆς ὕδατος, ἣ ὀνομά ἐστὶν Ἀρέθουσα).

Ἐνίστε δὲ ἀλλὰ μόνον ἐπὶ ἐπωνυμιῶν καὶ κατὰ γενικήν: Q. Metello cognomen Macedonici inditum est (τῷ Κ. Μετέλλῳ τὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐπωνύμιον ἐπετέθη).

Κατ' ἀναλογία καὶ ἐν ταῖς φράσεσι dare, addere, indere, ponere, imponere, tribuere, dicere alicui nomen (cognomen) τὸ

κύριον ὄνομα τίθεται ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ nomen ἢ κατὰ δοτικὴν. Filius cui Ascanium (Ascanio) parentes nomen dixere (υἱὸς ᾧ Ἀσκάνιον οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομα).

2) Δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ (dat. commodi et incommodi). Non scholae sed vitae discimus, quæ discimus (οὐχὶ χάριν τοῦ σχολείου ἀλλὰ χάριν τοῦ βίου μαθαίνομεν, ὅσα μαθαίνομεν). — Quidquid peccamus, nobis peccamus (ὅ, τιδήποτε ἀμαρτάνομεν. πρὸς βλάβην ἡμῶν ἀμαρτάνομεν).

3) Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς (dat. relationis) σπανία καὶ ἐν τῇ λατινικῇ: Caesar Gomphos pervenit, quod est oppidum primum Thessaliae venientibus ab Epiro (ὁ Καῖσαρ ἀφίκετο εἰς Γόμφους), ἣτις ἐστὶν ἡ πρώτη τῆς Θεσσαλίας πόλις τοῖς ἐξ Ἑπείρου ἐρχομένοις). (Πρβ. Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον).

4) Δοτικὴ ἠθικὴ (dat. ethicus) ἐπίσης ἀσυνήθης ὥς ἐν τῇ ἐλληνικῇ. Quid mihi Celsus agit? (τί μοι ὁ Κέλσος πράττει; πῶς μοι ὁ Κέλσος ἔχει;)

5) Δοτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (dat. auctoris). Τὸ ποιητικὸν αἷτιον ὅπερ συνήθως ἐκφέρεται διὰ τῆς a, ab καὶ ἀφαιρετικῆς ἢ δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (πρβ. § 177.5) ἐκφέρεται κατὰ δοτικὴν συνήθως μὲν ἐπὶ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲ ἐπὶ τοῦ γερουνδιακοῦ. Mihi consilium jamdiu captum est (ὅπ' ἐμοῦ ἢ ἀπόφασις ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐλήφθη). — Boni libri discipulis legendi sunt (ὅπὸ τῶν μαθητῶν καλὰ βιβλία πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται).

Καὶ ἐπὶ τοῦ γερουνδιακοῦ ὁμοῦς τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐκφέρεται διὰ τῆς a, ab μετ' ἀφαιρετικῆς, κυρίως μὲν ἐπὶ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασμένων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν. Aguntur bona multorum civium, quibus est a nobis (ἀντὶ nobis) consulendum (διακινδυνεύουσι τὰ ἀγαθὰ πολλῶν πολιτῶν, διὰ τὰ ὅποια πρέπει ἡμεῖς νὰ φροντίσωμεν).

§ 154. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι, λέγειν, δεικνύναι καὶ τὰ ὅμοια (dare, tradere, tribuere, donare, dicere, narrare, nuntiare, monstrare...) Fabulam pueris narro (μῦθον τοῖς παισὶ διηγοῦμαι). — Erranti viam monstremus (τῷ πλανωμένῳ ὡς δεικνύωμεν τὴν ὁδόν).

Ἡ δοτικὴ αὕτη μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει: Sermo multis datus est, sapientia paucis (ὁ λόγος ἐδόθη εἰς πολλούς, ἡ σοφία εἰς ὀλίγους).

§ 155. Ῥήματά τινα ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἐν ᾧ τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἑλληνικῇ συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν ἢ λαμβάνουσιν ἄλλην σύνταξιν. Ταῦτα εἶναι

nocere (βλάπτειν τινά)	nubere (νυμφεύεσθαι τινά, ἐπὶ γυναικὶ)
blandiri (κολακεύειν τινά)	
mederi (ἰᾶσθαι τινά)	prodesse (ὠφελεῖν τινά)
obtrectare (διαβόλλειν τινά)	obesse (βλάπτειν τινά)
suadere (πείθειν τινά)	invidere (φθονεῖν τινί)
persuadere (καταπείθειν τινά)	maledicere (κακολογεῖν τινά)
studere (σπουδάζειν περὶ τι)	benedicere (εὖ λέγειν τινά)
supplicare (ἐκετεύειν τινά)	malefacere (κακῶς ποιεῖν τινά)
parcere (φείδεσθαι τινος)	benefacere (εὖ ποιεῖν τινά)
favere (εὖνοεῖν τινί)	

Παραδείγματα.

Homo probus nemini invidet (ὁ χρηστὸς ἄνθρωπος οὐδένα φθονεῖ).—Medici omnibus morbis mederi non possunt (οἱ ἱατροὶ δὲν δύνανται πᾶσας τὰς νόσους νὰ θεραπεύωσιν).—Bonis nocuit, qui malis pepercit (τοὺς ἀγαθοὺς ἐδολαψεν, ὅστις τῶν πονηρῶν ἐφείσθη).—Tempori parce (χρόνου φείδου).—Homines hominibus plurimum prosunt et obsunt (οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀνθρώπους πλεῖστον ὠφελοῦσι καὶ βλάπτουσιν).

Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ παθητικῇ εἶναι εὐχρηστα μόνον ἀπροσώπως καὶ φυλάττουσι τὴν δοτικὴν: Divitibus sæpe invidetur (οἱ πλούσιοι πολλάκις φθονοῦνται).—Nunquam mihi persuadebitur animos esse mortales (οὐδέποτε θὰ πεισθῶ ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι θνηταί).

§ 156. Τὰ ῥήματα τὰ σύνθετα ἐκ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, præ, sub καὶ super ἢ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρόθεσις ἢ ἄλλη συνώνυμος μετὰ τῆς ἀρμολογίας πτώσεως. Stipendium victis victores imponunt (φόρον τοῖς ἡττημένοις οἱ νικηταὶ ἐπιβάλλουσιν).—Natura sensibus rationem adjunxit (ἡ φύσις συνήψεν εἰς τὰς αἰσθήσεις τὸ λογικόν).—In hac

vita nihil inest nisi miseria (ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ οὐδὲν ἔνεστιν εἰμὴ ἀθλιότης).

ΣΗΜ. Κανονικῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρόθεσις ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως ὁμοίως τὰ ἀπὸ τῶν προθέσεων ad, cum, in σύνθετα ῥήματα προτιμῶσι τὴν ἐπανάληψιν τῆς προθέσεως. Macedones ad imperium Graciae adjunxerunt Asiam (οἱ Μακεδόνες εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλλάδος προσέθεσαν τὴν Ἀσίαν).

§ 157. Τὰ ἐπόμενα ῥήματα συντάσσονται ἢ μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος ἢ μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος:

aspergere, inspergere (προσπαί- [νεῖν, προσάπτειν])	exuere (ἐκδύειν) induere (ἐνδύειν)
circumdare (περιβάλλειν)	intercludere (ἀποκλείειν)
circumfundere (περιχέειν)	impertire (μεταδιδόναι)
donare (δωρεῖσθαι)	

Παραδείγματα.

Oppido fossam circumdare ἢ oppidum fossa circumdare (τάφρῳ περιβάλλειν τὴν πόλιν).—Ciceroni populus Romanus immortalitatem donavit (τῷ Κικέρωνι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς τὴν ἀθανασίαν ἐδωρήσατο).

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ σύνταξις interdicere alicui aqua et igni (ἀποκλείειν τινὰ ὕδατος καὶ πυρός).

§ 158. Ῥήματά τινα λαμβάνουσιν ἄλλην σημασίαν συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλην μετ' αἰτιατικῆς

consulere aliquem (συμβουλευέσθαι [τινα])	consulere alicui (φροντίζειν περὶ τινος)
prospicere } providere } aliquem (προβλέπειν τι)	prospicere } providere } alicui { (φροντίζειν, προ- νοεῖν περὶ τινος)
cavere aliquem (φυλάττεσθαι τινα)	cavere alicui (προνοεῖν περὶ τινος)
metuere } timere } aliquem (φοβεῖσθαι τινα)	metuere } timere } alicui { (φοβεῖσθαι διὰ τινα)
vereri }	vereri }
cupere aliquem (ἐπιθυμεῖν τι)	cupere alicui (εὐνοεῖν τινα)

Παραδείγματα.

Timeo Danaos et dona ferentis (φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φέροντας).—Consulum erat saluti reipublicae consulere

(τῶν ὑπάτων (ἔργον) ἦτο νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας).

§ 159. Τὰ ῥήματα esse (εἶναι, χρησιμεύειν), dare (διδόναι, θεωρεῖν), ducere (ἄγειν, θεωρεῖν), mittere (πέμπειν), habere (ἔχειν, λογαριάζειν), relinquere (καταλείπειν), tribuere (νέμειν, λογαριάζειν), venire (ἔρχεσθαι), vertere (τρέπειν, θεωρεῖν) συντάσσονται μετὰ διπλῆς δοτικῆς, ἐξ ὧν ἡ μία δηλοῖ τὸ πρόσωπον εἰς ὃ δίδει, καταλείπει... τις, ἡ δὲ ἄλλη τὸν σκοπὸν δι' ὃν τις δίδει, καταλείπει... Somnus miseris et ægris solacio est (ὁ ὕπνος εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς εἶναι πρὸς παρηγορίαν).—Quod alio vitio vertis, id tibi laudi vertere noli (ὅπερ εἰς ἄλλον ἐλάττωμα θεωρεῖς, τοῦτο μὴ θεωρῆς ἔπαινον εἰς σεαυτόν).—Pausanias Atheniensibus auxilio venit (ὁ Πausανίας ἦλθε πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων).

Ἡ δοτικὴ αὕτη τοῦ σκοποῦ (dativus finalis) δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

II Ἡ δοτικὴ ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων, ἐπιρρημάτων καὶ οὐσιαστικῶν

§ 160. Δοτικὴν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν δέχονται τὰ κάτωθι ἐπίθετα.

α') Τὰ φιλίας ἢ ἐχθρας, ὠφελείας ἢ βλάβης σημαντικά: amicus (φίλος), inimicus (ἐχθρός), faustus (εὖνους), infestus (δυσμενής), utilis (ὠφέλιμος), inutilis (ἀνωφελής), contrarius, adversarius (ἐναντίος) κτλ. Cunctis esto benignus, nulli blandus (πᾶσιν ἔσο εὐμενής, οὐδενὸς κολακευτικός).—Nihil reipublicæ perniciosius est quam bella civilia (οὐδὲν ἔστιν ὀλεθριώτερον τῇ πολιτείᾳ τῶν ἐμφυλίων πολέμων).

β') Τὰ ταυτότητος, ὁμοιότητος, ἰσότητος καὶ συμφωνίας σημαντικά καὶ τὰ ἐναντία τούτων: similis (ὅμοιος), dissimilis (ἀνόμοιος), par (ἴσος), impar (ἄνισος), communis (κοινός), æqualis (ἴλικιότης) κτλ. Nihil similius insano quam ebrius (οὐδὲν ὁμοιότερον τῷ μωρῷ ἢ ὁ μεθύων).

γ') Τὰ προσεγγίσεως ἢ συγγενείας σημαντικά: vicinus (γειτονικός), affinis (ὀμιλος), cognatus (συγγενής), familiaris (οἰκεῖος), propinquus (πλησιόχωρος), proximus (ἐγγύτατος). Ebrietas proxima est insanix (ἡ μέθη πλησιαιτάτη ἐστὶ τῇ μωρίᾳ).

δ') Τὰ ἔχοντα τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος καὶ μὴ ἀρμόζοντος:

idoneus, aptus (ἀρμόδιος), ineptus (ἀναρμόδιος): Homo est idoneus omni arti (ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ἐπιτήδειος πρὸς πᾶσαν τέχνην).

Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῇ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα ἢ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς. *Convenienter naturae vivere* (ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν). — *Obviam ire hostibus* (ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις).

ΣΗΜ. 1. Πολλὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων (affinis, propinquus, amicus, inimicus, familiaris, cognatus, communis, adversarius κτλ.) οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς κτητικῆς. *Dolor esse videtur acerrimus virtutis adversarius* (ἡ ὀδύνη φαίνεται ὅτι εἶναι θεινότερος τῆς ἀρετῆς ἀντίπαλος). Τὸ similis καὶ dissimilis κανονικῶς συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ἂν αὐτῇ ζηλοῖ πρόσωπον ἢ εἶναι ἡ γενικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν mei, tui, sui, nostri, vestri: *Frater mei dissimilis est* (ὁ ἀδελφός ἀνόμιός μου ἐστίν).

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἐπίθετα propior (ἐγγύτερος) καὶ proximus (ἐγγύτατος) κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πρόθεσιν prope συντάσσονται συνηθέστερον μετ' αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς, τὰ δὲ ἐπιρρήματα propius (ἐγγύτερον) καὶ proxime (ἐγγύτατα) κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς. *Urbs proxima montem πόλις πλησιαιτάτη τῷ ὄρει*. — *Filius sedebat proxime patrem* (ὁ υἱός ἐκάθητο πλησιαιτάτα τοῦ πατρός).

ΣΗΜ. 3. Τὰ ἐπίθετα aptus, idoneus καὶ utilis θέχονται πρὸς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ πάντοτε τὴν ad μετ' αἰτιατικῆς. *Homo ad nullam rem idoneus* (ἄνθρωπος πρὸς οὐδὲν ἐπιτήδειος). — *Oculi sunt nobis utiles ad visum* (οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι εἰς ἡμᾶς ὠφέλιμοι διὰ τὴν ὄρασιν).

§ 161. Οὐσιαστικὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα εἶναι ἐλάχιστα ῥηματικὰ παραγόμενα ἐκ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων: *Obtemperatio legibus* (ὕπακοή τοῖς νόμοις). — *Invidia victoribus* (ὁ κατὰ τῶν νικητῶν φθόγος).

Δ'. Αἰτιατικὴ

Ι Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον

§ 162. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων (verba transitiva). *Milites patriam defendunt* (οἱ στρατιῶται ὑπερασπίζουσι τὴν πατρίδα). — *Ventus navigationem impedit* (ὁ ἄνεμος ἐμποδίζει τὴν ναυσιπλοΐαν).

Μεταβαλλομένης τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἡ μὲν

αἰτιατικῇ τοῦ ἀντικειμένου μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικὴν, ἡ δὲ ὀνομαστικὴ τοῦ ὑποκειμένου εἰς ἀφαιρετικὴν ἀπλὴν μὲν ἐπὶ ἀψύχων, μετὰ τῆς προθέσεως δὲ a, ab ἐπὶ ἐμψύχων. Vento navigatio impeditur.—Patria defenditur a militibus.

§ 163. Ῥήματά τινα ἀμετάβατα λαμβάνονται ἐνίοτε ὡς μεταβατικά καὶ συντάσσονται κατ' αἰτιατικὴν. Ταῦτα εἶναι

α') Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως: dolere (ἀλγεῖν), lugere (πενθεῖν), mærere (λυπεῖσθαι), flere (κλαίειν), gemere (στενάζειν), lamentari (ὀδύρεσθαι), queri, conqueri (παραπονεῖσθαι), horrere, reformidare (τρέμειν), fastidire (σικχαίνεσθαι), mirari, admirari (θαυμάζειν), ridere (γελάειν), tacere, silere (σιγᾶν), fugere (φεύγειν), sperare (ἐλπίζειν). Ἡ αἰτιατικὴ ἐπὶ τούτων σημαίνει κυρίως τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους: Rideo inconstantiam hominum (γελῶ διὰ τὴν ἀστάθειαν τῶν ἀνθρώπων).—Lamentor mortem amici (θρηνῶ τὸν θάνατον τοῦ φίλου).

β') Τὰ σημαίνοντα ὀζειν, γεῦσιν ἔχειν τινός: olere, redolere, sapere, resipere: Piscis mare sapit (ὁ ἰχθύς ὀζει θαλάσσης).

§ 164. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πολλὰ ῥήματα ἀμετάβατα, μάλιστα κινήσεως σημαντικά, συντιθέμενα μετὰ προθέσεως καὶ μάλιστα τῆς circum, per, præter, trans γίνονται μεταβατικά καὶ λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: venire (ἔρχεσθαι), circumvenire hostes (περικυκλοῦν τοὺς πολεμίους).—salire (πηδᾶν), transilire murum (ὑπερπηδᾶν τὸ τεῖχος),—currere (τρέχειν), percurrere agros (διατρέχειν τοὺς ἀγρούς),—pugnare (μάχεσθαι), oppugnare urbem (πολιορκεῖν τὴν πόλιν).

Τὰ μετὰ τῆς trans ὅμως σύνθετα μεταβατικά transducere, trahere (διαβιβάζειν), transportare (μετακομίζειν) πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου δέχονται καὶ αἰτιατικὴν τοῦ τόπου ἣτις μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει: Dux milites navibus flumen trajecit (ὁ στρατηγὸς τοὺς στρατιώτας διὰ νεῶν διεβίβασε πέραν τοῦ ποταμοῦ). Παθητ. Milites a duce navibus tracti sunt flumen (οἱ στρατιῶται ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ διὰ νεῶν διεβιβάσθησαν πέραν τοῦ ποταμοῦ).

§ 165. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ μετὰ παντός σχεδὸν ῥήματος καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀμεταβάτων δύναται νὰ τεθῇ αἰτιατικὴ συστοίχου ἢ συνωνύμου ἀντικειμένου κανονικῶς μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ ἢ ἄλλου τινός προσδιορισμοῦ. Vitam miseram vivere (ζῆν

βίον ἄθλιον).—Servitutem durissimam servire (δουλείαν σκληροτάτην δουλεύειν).—Exsulis vitam vivere (ζῆν βίον φυγάδος).

Ἐνίοτε παραλείπεται τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον καὶ τίθεται ἀντ' αὐτοῦ συνηθέστατα μὲν τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας, πολλάκις δὲ καὶ τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτου. Quid peccavi? (τί ἥμαρτον;).—Dulce ridere (ἡδὺ γελᾶν).

§ 166. Τὰ ἀπρόσωπα ρήματα piget (ἀνιᾷ μέ τι), pudet (αἰσχύνομαι), pœnitet (μεταμέλει μοι), tædet (ἀηδῶς ἔχω πρὸς τι) καὶ miseret (οἰκτείρω) συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου ὅπερ ἀνιᾷ, αἰσχύνεται... καὶ γενικὴν τῆς αἰτίας δι' ἣν ἀνιᾷ, αἰσχύνεται τις. Miseros sæpe tædet vitæ (οἱ δυστυχεῖς πολλάκις ἀηδῶς ἔχουσι πρὸς τὴν ζωὴν).—Nos miseret pauperum (οἰκτείρομεν τοὺς πένητας).

Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀπαρέμφατον, ἐὰν δὲ ἡ αἰτία δηλοῦται δι' οὐδέτερου δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, τότε τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ. Socratem non pudebat fateri se multas res nescire (ὁ Σωκράτης δὲν ἡσχύνετο νὰ ὁμολογῇ ὅτι πολλὰ ἡγνώνει).—Recte fecisti, amice: nihil est quod te pœniteat (ὀρθῶς ἐπραξας, φίλε· οὐδέν ἐστι δι' ὃ νὰ μετανοήσῃς).

Τὸ decet (πρέπει) καὶ dedecet (οὐ πρέπει) συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει ἢ οὐ πρέπει τι· τὸ δὲ πρᾶγμα ὃ πρέπει ἢ οὐ πρέπει τίθεται ἢ κατ' ἀπαρέμφατον ἢ κατ' ὀνομαστικὴν οὐδέτερου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, ὅτε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπική. Judicem irasci non decet (τῷ δικαστῇ οὐ πρέπει ὀργίζεσθαι).

Quod virum decet, id puerum sæpe dedecet (ὃ, τι πρέπει εἰς τὸν ἄνδρα, τοῦτο πολλάκις δὲν πρέπει εἰς τὸν παῖδα).—Parvum parva decent (εἰς τὸν μικρὸν μικρὰ πρέπουσι).

§ 167. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται ἐπίσης πρὸς δῆλωσιν τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως ἢ τῆς χρονικῆς διαρκείας: Notum est Alexandrum Magnum tredécim annos regnavisse (γνωστόν ἐστιν ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐδασίλευσε δεκατρία ἔτη).—Templum Dianæ Ephesiae quadringentos quinquaginta pedes longum et ducentos viginti pedes latum erat (ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἦτο τετρακοσίους πενήντα πόδας μακρὸς καὶ διακοσίους εἴκοσι πόδας πλατὺς).

Μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς χρονικῆς διαρκείας δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ πρόθεσις per: per triennium (ἐπὶ τριετίαν).

ΣΗΜ. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου ἢ εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται τι τίθεται ἐπίσης αἰτιατική ἢ ἀφαιρετική. Τὰ ὀνόματα ὅμως spatium καὶ intervallum (διάστημα) ἐν τῇ χρήσει ταύτῃ τίθενται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν. Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidauro distat (ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀπέχει ἀπὸ τῆς Ἐπιδαύρου πέντε χιλιάδας βημάτων). — Mille fere et quingentos passus castra ab hoste locat (σχεδὸν χίλια πεντακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατοπεδεύει). — Castra Cleopatrae non longo statio a Ptolemaei castris distabant (τὸ στρατόπεδον τῆς Κλεοπάτρας δὲν ἀπέχεε μακρὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πτολεμαίου).

II Διπλῇ αἰτιατικῇ

§ 168. Ῥήματά τινα δέχονται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, δύο αἰτιατικές, μίαν τοῦ προσώπου καὶ ἑτέραν τοῦ πράγματος. Ταῦτα εἶναι.

α') Τὰ παιδευτικά docēre, edocēre (διδάσκειν) καὶ τὸ ἐναντίαν ἔχον σημασίαν celare (ἀποκρύπτειν): Catilina juventutem mala facinora edocebat (ὁ Κατιλίνης τὴν νεότητα κακὰ ἔργα ἐδίδασκε). — Patrem subitam filii mortem celare non potui (δὲν ἠδυνήθην νὰ κρύψω (ἀπὸ) τὸν πατέρα τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ υἱοῦ).

Ως παθητικὸν τοῦ docere χρησιμεύει τὸ discere καὶ erudiri.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τὸ celare ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος δέχεται τὸ de μετ' ἀφαιρετικῆς. Debes existimare te maximis de rebus a fratre esse celatum (ὀφείλεις νὰ πιστεύῃς ὅτι σπουδαιότατα πράγματα ἀπεκρύβθησαν ἀπὸ σοῦ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ).

β') Τὰ αἰτητικά poscere (αἰτεῖν), reposcere (ἀπαιτεῖν), flagitare (ἐπιμόνως ἀπαιτεῖν). Nulla salus bello; pacem te poscimus omnes (οὐδεμία σωτηρία ἐκ τοῦ πολέμου· εἰρήνην πάντες αἰτούμεθα σε). — Cotidie Caesar Haeduos frumentum, quod polliciti erant, flagitabat (ὁ Καῖσαρ καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοὺς Αἰδούους τὸν σίτον, ὃν εἶχον ὑποσχεθῇ, ἐπιμόνως ἀπῆται).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου δύναται νὰ τεθῇ ἡ a, ab μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦτο κανονικῶς παρατηρεῖται ἐπὶ τοῦ postulare (ἀπαιτεῖν) καὶ petere (αἰτεῖν), ἐπὶ δὲ τοῦ quaerere (ἐρωτᾶν, ζητεῖν) ἡ ex, a, de μετ' ἀφαιρετικῆς. In amicitia nihil nisi honestum alter ab altero postulabit (ἐν τῇ φιλίᾳ οὐδὲν εἰμὴ ἔντιμον ὁ ἕτερος παρὰ τοῦ ἑτέρου θὰ ζητήσῃ).

Ἀντὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἐὰν αὕτη δὲν εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, ἐπὶ μὲν τῶν ῥημάτων rogare, inter-

rogare (ἑρωτᾶν), τίθεται ἢ de μετ' ἀφαιρετικῆς ἢ πλαγία ἑρωτηματικὴ πρότασις, ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων orare (δέεσθαι), rogare (ἐπὶ τῆς σημασίας δέεσθαι) καὶ petere, ὁλόκληρος πρότασις μετὰ τοῦ ut ἢ ne. Responde ad id, discipule, quod te interrogavi (ἀπάντησον εἰς τοῦτο, μαθητά, ὃ σε ἠρώτησα). — Mater filium de causa lacrimatum interrogat (ἡ μήτηρ ἑρωτᾷ τὸν υἱὸν περὶ τῆς αἰτίας τῶν δακρύων). — Hoc te vehementer rogo, ut mihi ignoscas (ἐπεξήγησις: τοῦτο σφοδρῶς δέομαί σου, νὰ μὲ συγχωρήσῃς).

Λέγεται ὅμως πάντοτε ἡ τυπικὴ καὶ ἐπίσημος φράσις rogare aliquem sententiam suam (ἑρωτᾶν τινα τὴν ἑαυτοῦ γνώμην) καὶ παθητ. rogari sententiam (ἑρωτᾶσθαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην).

§ 169. Ῥήματά τινα δέχονται δύο αἰτιατικάς, μίαν ὡς ἀντικείμενον καὶ ἐτέραν ὡς κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου. Ταῦτα εἶναι:

α') τὰ δοξαστικά judicare (κρίνειν), ducere, putare, existimare, habere (νομίξειν) κτλ.

β') τὰ κλητικά nominare, appellare, vocare, dicere (καλεῖν)

γ') τὰ προχειριστικά declarare, designare, renuntiare (ἀνακηρύττειν), creare, eligere, deligere (ἐκλέγειν)

δ') τὰ praeberē, praestare (παρέχειν δεικνύναι), dare (διδόναι), sumere (λαμβάνειν), invenire (εὕρισκειν), cognoscere (ἀναγνωρίζειν), facere, efficere, reddere, instituere (καθιστάναι).

Παραδείγματα.

Timoleon eam victoriam praeclaram ducebat, in qua plus esset clementiae quam crudelitatis (ὁ Τιμολέων ἐκείνην τὴν νικην περιφανῆ ἐνόμιζεν, ἐν ᾗ ὑπῆρχε περισσοτέρα ἐπιείκεια ἢ σκληρότης). — Summum consilium Romani appellarunt senatum (τὸ ὑπατον συμβούλιον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλεσαν σύγκλητον). — Romani Ciceronem consulem creaverunt (οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Κικέρωνα ὑπατον ἐξέλεξαν). — Phrixus, ut Jovi gratum se praeberet, arietem ei immolavit (ὁ Φρίξος, ἵνα τῷ Διὶ εὐγνώμονα ἑαυτὸν παράσχῃ, κριὸν αὐτῷ ἐθυσίασεν).

Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ μεταβάλλονται εἰς ὀνομαστικὴν. *Li cives existimantur, qui patriae salutem suae saluti praeferunt* (ἐκεῖνοι οἱ πολῖται νομίζονται ἀγαθοί, οἵτινες προτιμῶσι τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας). — *Usus et*

magister nominatur et egregius magister est (ἡ ἀσκησις καὶ διδάσκαλος ὀνομάζεται καὶ ἐξοχος διδάσκαλος εἶναι).

III Ἡ αἰτιατικὴ ἐπὶ ἀναφωνήσεων

§ 170. Πολλάκις ἐν ἀναφωνήσεσι πρὸς ἑκφρασιν πόνου ἢ θαυμασμοῦ γίνεται χρήσις τῆς αἰτιατικῆς, ὅτε προτάσσεται συνήθως ἐπιφώνημα τι οἶ, heu!, : Me miserum! ἢ ο me miserum! (ὦ τάλας ἐγώ!). — O bonum civem! (ὦ ὁ ἀγαθὸς πολίτης!) — O tempora, o mores! (ὦ χρόνοι, ὦ ἤθη!)

Ε'. Ἀφαιρετικὴ

§ 171. Τῆς ἀφαιρετικῆς διακρίνονται δύο εἶδη, ἡ κυρίως ἀφαιρετικὴ (ablativus separativus), ἀνθ' ἧς ἐν τῇ ἐλληνικῇ κανονικῶς τίθεται ἡ γενική, καὶ ἡ καταχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ, ἀνθ' ἧς ἐν τῇ ἐλληνικῇ τίθεται ἡ δοτική.

Ἡ καταχρηστικὴ ἀναλόγως τῆς ἐννοίας ὑποδιαιρεῖται εἰς ἀφαιρετικὴν ὀργανικὴν (abl. instrumentalis), ἀφαιρετικὴν χρονικὴν (abl. temporalis) καὶ ἀφαιρετικὴν τοπικὴν (abl. locativus).

I Κυρίως ἀφαιρετικὴ

§ 172. Ἡ ἀφαιρετικὴ (ablativus ἐκ τοῦ aufero=ἀποφέρω) σημαίνει κυρίως τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐξ οὗ τις ἀποχωρίζεται, ἀπομακρύνεται κτλ. Ὅθεν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ ῥήματα τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως, ἀπαλλαγῆς καὶ ἀπελευθερώσεως σημαντικά: arcere (ἀπείργειν), defendere (ἀμύνειν, ἀπείργειν), expellere (ἐξωθεῖν), solvere (λύειν, ἀπαλλάττειν), levare (ἀνακουφίζειν), liberare (ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν), abesse, abstinere (ἀπέχειν), desistere (ἀφίστασθαι), exire, egrēdi (ἐκβαίνειν) κτλ. Boni cives abstinēt injuria (οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἀπέχουσι τῆς ἀδικίας). — Poena arcet multos homines scelere (ἡ ποινὴ ἀπείργει πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος).

Μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης τίθενται πολλάκις αἱ προθέσεις ab, ex· ἐὰν ὅμως ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι προσώπου δηλωτικὴ, τίθεται πάντοτε ἢ ab: Nostri majores liberaverunt patriam a tyrannide (οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων).

§ 173. Πρὸς ἀφαιρετικὴν ἐπίσης συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ ση-

Λατινικὴ Γραμματικὴ

10

μαίνοντα πλήρωσιν ἢ κένωσιν, πλησμονήν ἢ ἔνδειαν: complere, implere (πληροῦν), ornare (κοσμεῖν), imbuere, instruere (παιδεύειν), afficere (περιβάλλειν), spoliare, privare (στερεῖν), orbare (δρ-φανίζειν), abundare, affluere (ἀφθονεῖν), carere (στερεῖσθαι), egere, indigere (δεῖσθαι): Omnes homines deorum egent auxilio et tutela (πάντες οἱ ἄνθρωποι δέονται τῆς βοηθείας καὶ προστασίας τῶν θεῶν). — Voluptate virtus saepe caret, numquam indiget (τῆς ἡδονῆς πολλάκις στερεῖται ἢ ἀρετῇ, ἀλλ' οὐδέποτε ἔχει ἀνάγκην).

Καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα παρεμφερῆ σημασίαν πρὸς τὰ ἐν ταῖς § § 172, 173 ῥήματα, οἷον liber, purus (καθαρός), immunis (ἀτελής, ἐλεύθερος), vacuus (κενός), nudus (γυμνός), onustus, refertus, confertus (πλήρης) συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς προθέσεως ab: Parentes cura liberi esse nequeunt (οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι φροντίδος). — Animus per somnum curis vacuus est (ἡ ψυχὴ καθ' ὕπνους εἶναι ἀπηλλαγμένη φροντίδων). — Tradita est urbs nuda praesidio, referta copiis (ἡ πόλις παρεδόθη γυμνὴ φρουρᾷ, πλήρης προμηθειῶν).

Κατ' ἀναλογία τούτων συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ τὰ ἐπίθετα fretus (πεποιθώς), praeditus (ἔχων), contentus (εὐχαριστημένος), dignus (ἄξιος), indignus (ἀνάξιος), alienus (ἀλλότριος). Dives est qui paucissimis rebus contentus est (πλούσιος εἶναι ὅστις εὐχαριστεῖται εἰς ἐλάχιστα).

§ 174. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιθετικά uti (χρησθαι), frui (καρποῦσθαι), fungi (ἐπιτελεῖν), potiri (γίγνεσθαι κύριον), niti (στηρίζεσθαι), vesci, pasci (τρέφεσθαι), dignari (ἀξιοῦν), laetari (χαίρειν), gloriari (καυχᾶσθαι) ὡς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα. Senes baculo nituntur et tribus quasi pedibus utuntur (οἱ γέροντες στηρίζονται ἐπὶ τῆς βακτηρίας καὶ ὡσεὶ τρεῖς πόδας μεταχειρίζονται). — Multi divitiis abutuntur (πολλοὶ καταχρῶνται τοῦ πλούτου).

ΣΗΜ. Τὸ potiri συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς regni potiri (γίγνεσθαι κύριον τῆς ἀρχῆς): πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri (γίγνεσθαι κύριον τῶν πολιτικῶν πραγμάτων). Τὸ δὲ nitor καὶ μετὰ τῆς in καὶ ἀφαιρετικῆς. In bonis civibus salus civitatis nititur (εἰς τοὺς καλοὺς πολίτας στηρίζεται ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας).

§ 175. Ἡ φράσις opus est (χρεία ἐστὶ) συντάσσεται μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἔχοντος χρεῖαν καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, οὗ εἶναι χρεία (ἀπρόσωπος σύνταξις): ἐὰν ὅμως τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεία,

εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, τότε τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν ὡς ὑποκείμενον (προσωπικὴ σύνταξις) : *Consilio tuo nobis opus est* (ἔχομεν ἀνάγκην τῆς συμβουλῆς σου).— *Multa nobis opus sunt* (πολλῶν ἔχομεν ἀνάγκην).

Τὸ πρᾶγμα, οὐ εἶναι χρεῖα, δύναται νὰ ἐξενεχθῇ καὶ δι' ἀπαρεμφάτου. *Opus est nobis mori* (εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν) ἢ δι' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου. *Opus est facto* (ἀνάγκη ἔργου ἐστίν).

§ 176. Εἰς τὴν κυρίως ἀφαιρετικὴν ἀνήκουσι καὶ τὰ κάτωθι εἶδη.

1) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (abl. originis) δηλοῦσα τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ γένος, ἀφ' οὗ τις κατάγεται. Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων *nasci* (γεννᾶσθαι), *gigni* (γίνεσθαι, γεννᾶσθαι), *oriri* (ἀνατέλλειν, γίνεσθαι), παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ τῶν μετοχῶν *editus*, *satus*, *cretus* (καταγόμενος). *Mercurius Jove et Maia natus est* (Ὁ Ἑρμῆς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαιᾶς ἐγεννήθη).— *Maece-nas, atavis edite regibus* (Μαικῆνα, ἐκ βασιλικῶν προγόνων καταγόμενε).

Μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις *ex* καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ ἢ δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν εἶναι ἀντωνυμία ἢ πρόκειται περὶ τῆς μητρὸς : *Liberi ex eo nati* (παῖδες ἐκ τοῦτου γεννηθέντες).— *Aeneas ex Venere natus est* (Ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς Ἀφροδίτης ἐγεννήθη).

Πρὸς δῆλωσιν τῶν ἀπωτέρων προγόνων τίθεται ἡ μετοχὴ *ortus* μετὰ τῆς προθέσεως *a*, *ab*, καὶ ἀφαιρετικῆς : *Plerique Belgae a Germanis orti sunt* (Οἱ πλείονες Βέλγαι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται).

2) Ἡ συγκριτικὴ ἀφαιρετικὴ (abl. comparativus). Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὁ δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἢ διὰ γενικῆς ἢ διὰ τοῦ συνδέσμου *ἢ*, οὕτω καὶ εἰς τὴν λατινικὴν ἐκφέρεται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου *quam* (ἤ). Καὶ δι' ἀφαιρετικῆς μὲν συνηθέστερον ἐκφέρεται ὁ δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, ἢ δὲ πρότασις, ἐν τῇ κεῖται, ἀρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ καταφατικὴ ἰσοδύναμος πρὸς ἀρνητικὴν δι' ἀφαιρετικῆς ἐπίσης ἐκφέρεται ὁ δ' ὅρος πάντοτε, ἂν εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία. *Nihil utilius sale et sole* (οὐδὲν ὠφελιμώτερον τοῦ ἄλατος καὶ τοῦ ἡλίου).— *Nemo negabit falso amico*

nihil peius esse (οὐδεὶς θὰ ἀρνηθῇ ὅτι τοῦ ψευδοῦς φίλου οὐδὲν χειρόν ἐστιν).—Ex Nestoris lingua melle dulcior fluebat oratio (ἀπὸ τῆς γλώσσης τοῦ Νέστορος ἔρρεεν γλυκίων μέλιτος αὐδῇ).—Quid est magis saxo durum, quid mollius unda? (τί εἶναι τῆς πέτρας σκληρότερον, τί τοῦ ὕδατος μαλακώτερον;).—Amicitia colenda est, qua nihil melius habemus (ἡ φιλία, ἣς οὐδὲν καλύτερον ἔχομεν, πρέπει νὰ θεραπεύηται).

Διὰ τοῦ quam δὲ ἐκφέρεται ὁ δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὅρος εἶναι πτώσεως γενικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν ὁ α' ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς. Ὁ διὰ τοῦ quam ἐκφερόμενος δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἢ ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸν τὸν α' ὅρον ἢ δι' ἰδιαίτερας προτάσεως ἐχούσης ρῆμα μὲν τὸ esse, ὑποκείμενον δὲ τὸν β' ὅρον τῆς συγκρίσεως: Saepe victoribus quam victis accidit (πολλάκις χειρόν ἀποδαίνει εἰς τοὺς νικητὰς ἢ εἰς τοὺς ἡττημένους).—Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto sed non gratiosiori quam Gn. Calidius est (ἀπέδωκας τὸ ἀργύριον τῷ Λ. Κουριδίῳ, ἀνθρώπῳ τιμῷ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀξιωτέρῳ εὐνοίας ἢ ὅσον εἶναι ὁ Γν. Καλίδιος).

ΣΗΜ. Μετὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα minus, plus, amplius, longius πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων annus, biennium (διετία), dimidium (ἡμισυ), dimidia pars ὁ δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τοῦ quam καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν α' ὅρον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει: καὶ ὅταν τὰ plus, amplius κτλ. εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, τὸ quam ἐνίοτε παραλείπεται: καὶ ἀκολουθεῖ ὁ δ' ὅρος καθ' ἣν καὶ ὁ α' ὅρος πτῶσιν. Plus trecenti equites (trecentis equitibus) capti sunt (πλείονες τῶν τριακοσίων ἱππέων συνελήφθησαν).—Non minus ducentas naves socii miserunt (οἱ σύμμαχοι δὲν ἔστειλαν ἐλάσσους τῶν διακοσίων νεῶν).—Apes numquam plus unum regem patiuntur (αἱ μέλισσαι οὐδέποτε ἀνέχονται πλέον τοῦ ἐνός βασιλέως).

3) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος (abl. pretii). Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται τὸ τίμημα πάντοτε, ὅταν εἶναι ἀκριβῶς ὠρισμένον καὶ δηλοῦται δι' οὐσιαστικοῦ· ὅταν ὅμως τὸ τίμημα δηλοῦται γενικῶς, ἐκφέρεται συνηθέστερον κατὰ γενικὴν (πρβ. § 151.3). Αἱ ἀφαιρετικαὶ ὅμως τῶν ἐπιθέτων magno, permagno, plurimo, nimio, parvo, minimo, paululo, tantulo τίθενται μετὰ τῶν ῥημάτων emere, mercari (ἀγοράζει), vendere (πωλεῖν), venire (πωλεῖσθαι), locare (μισθοῦν), conducere (μισθοῦσθαι), stare, constare, esse (τι-

μασθαι), aestimare (ἐκτιμᾶν) πρὸς δήλωσιν τοῦ τιμήματος, καίτοι τοῦτο δηλοῦται ἀορίστως. Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidisse dicitur (ὁ Ἰσοκράτης λέγεται ὅτι ἐπώλησεν ἓνα λόγον ἀντὶ εἴκοσι ταλάντων).—Amicus conduxit non magno domum (ὁ φίλος ἐμισθώσατο εὐθηνὰ οἰκίαν).—Haec domus plurimo empta est (ὁ οἶκος οὗτος πλείστου ἡγοράσθη).

4) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος (abl. qualitatis) πάντοτε μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Dux erat vir magno ingenio (ὁ ἡγεμὼν ἦτο ἀνὴρ μεγάλης εὐφυΐας).

Μετὰ τοῦ ῥήματος esse ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον. Agesilaus fuit statura humili et corpore exiguo (ὁ Ἀγησίλαος ὑπῆρξε μικροῦ ἀναστήματος καὶ λεπτοῦ σώματος).

ΣΗΜ. Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν (§ 149.3). Ἐκφέρεται ὁμως πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν

α') ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ιδιοτήτων μερῶν τοῦ σώματος. Germani sunt capillo flavo (οἱ Γερμανοὶ εἰσι κόμης ξανθῆς)

β') ὅταν δηλοῦται παροδικὴ ιδιότης. Bono animo sum (ἔχω θάρρος).—Ea mente sum (οὕτω διάκειμαι)

γ') ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν προσδιορίζεται διὰ τοῦ par, similis, dissimilis, aequus: Magistratus pari potestate (ἄρχοντες ἴσης ἐξουσίας).

II. Καταχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ

A. Ὁργανικὴ ἀφαιρετικὴ

§ 177. Τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν

1) Τοῦ ὀργάνου δι' οὗ γίνεται τι (abl. instrumenti): Cornibus tauri, dentibus apri, morsu leones se tutantur (τοῖς κέρασιν οἱ ταῦροι, τοῖς ὀδοῦσιν οἱ κάπροι, τῷ δήγματι οἱ λέοντες ἀμύνονται).—Providentia dei mundus regitur (τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ ὁ κόσμος κυβερνᾶται).

Ἄν ὅμως τὸ ὄργανον εἶναι πρόσωπον, ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς τίθεται ἡ per μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ operā, auxilio μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας. Persae studiose per legatos Graeciae civitates ad bellandum sollicitabant (οἱ Πέρσαι ἐπιμελῶς διὰ πρέσβων τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς πόλεμον ἐξήγειρον).—Urbs opera militum (mea opera) servata est (ἡ πόλις διὰ τῶν στρατιωτῶν (δι' ἐμοῦ) ἐσώθη).

2) Τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνεται τι (abl. modi). Καὶ ἂν μὲν ἡ ἀφαιρετική τοῦ οὐσιαστικοῦ ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν, τότε τίθεται μετὰ ἢ ἄνευ τῆς cum, ἐὰν δὲ δὲν ἔχῃ, τότε τίθεται πάντοτε μετὰ τῆς cum. Pericles rei publicae Atheniensium summa cum gloria praeuit (ὁ Περικλῆς προέστη τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν μετὰ ὑψίστης δόξης). — Vir sapiens aequo animo injuriam fert (ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀπαθῶς φέρει τὴν ἀδικίαν). — Amicitiam cum fide colamus (τὴν φιλίαν μετὰ πίστεως ὡς θεραπεύομεν).

Πάντοτε ὁμοῦς τίθενται ἄνευ τῆς cum αἱ λέξεων δηλωτικῶν τρόπου ἀφαιρετικαὶ modo, ratione, more, animo, consilio, lege, conditione, ritu, jure, injuria, ordine, vi, fraude, specie, silentio, voluntate, imperio, auspiciis: ἐτι δὲ αἱ μελῶν τοῦ σώματος δηλωτικαὶ capite, capillo, barba, pedibus: Jure proditor patriae supplicio affectus est (δικαιῶς ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐτιμωρήθη διὰ θανάτου). — Socrates nudo capite incedebat (ὁ Σωκράτης ἐδάδιζε γυμνὸς τὴν κεφαλὴν).

ΣΗΜ. 1. Ἡ cum τίθεται ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν τὰ τὴν πρᾶξιν παρακολουθοῦντα περιστατικά ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς πράξεως. Multis cum lacrimis servus veniam a me petivit (μετὰ πολλῶν δακρῶν ὁ δοῦλος συγγνώμην παρ' ἐμοῦ ἐζήτησεν). — Miltiades Athenas magna cum offensione civium suorum rediit (ὁ Μιλτιάδης πρὸς μεγάλην λύπην τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας).

ΣΗΜ. 2. Ἡ ἀφαιρετική τοῦ τρόπου ἀντικαθίσταται ἐνίοτε διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς: per vim (βίη), per jocum (παίζει) κτλ.

3) Τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς (abl. mensurae aut discriminis). Ἡ ἀφαιρετική αὕτη τίθεται συνήθως μετὰ τῶν συγκριτικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων καὶ μετὰ τῶν παραθετικῶν ἔννοιαν ἐχόντων ρημάτων καὶ ἐπιθέτων καὶ δηλοῖ κατὰ πόσον πρᾶγμα τι ὑπερβαίνει ἢ ὑπολείπεται ἄλλου. Ἰδίως εἶναι εὐχρηστοὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ multo, paulo, aliquanto, dimidio, quo...eo, quanto... tanto, nihilo: Quo plures hostes sunt, eo splendidior victoria (ὅσοι πλείονες πολέμιοι, τόσο λαμπρότερα ἡ νίκη). — Sol magnitudine multo terram antecedit (ὁ ἥλιος κατὰ τὸ μέγεθος ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν γῆν).

4) Τῆς αἰτίας (abl. causae). Concordia parvae res crescunt, discordia etiam maximae dilabuntur (ἐκ τῆς ἁμονίας τὰ μικρὰ πράγματα προάγονται, ἐκ τῆς διχονοίας καὶ τὰ μέγιστα καταρρέουσιν).

Ἡ ἀφαιρετική αὕτη εἶναι συνήθως ἐπὶ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ρημάτων καὶ ἐπιθέτων. *Iis rebus magis laetamur, quas studio adipiscimur, quam iis, quas casu nanciscimur* (δι' ἐκεῖνα μᾶλλον χαίρομεν, ὅσα διὰ τῆς ἐπιμελείας κτώμεθα, ἢ δι' ἐκεῖνα ὅσα ἐκ τύχης λαμβάνομεν).

Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ρημάτων ἀπαντᾷ μὲν καὶ ἡ ἀφαιρετική καὶ μάλιστα κεῖται κανονικῶς ὅταν αὕτη εἶναι λέξεως ρηματικῆς τῆς δι' κλίσεως *jussu, injussu, hortatu...* ἢ ψυχικῆς διαθέσεως σημαντικῆς *spe, timore, metu, ira, dolore, odio, studio, misericordia*, συνήθως ὅμως πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας τίθενται αἱ προθέσεις *propter, per, ob, ex, prae* μετὰ τῆς ἁρμοδίας πτώσεως καὶ ἡ ἀφαιρετική *causa* μετὰ γενικῆς προσώπου ἢ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meā, tuā...* *Liberi Nisibae jussu Latonae necati esse narrantur* (τὰ τέκνα τῆς Νισίδης διαταγῇ τῆς Λητοῦς λέγεται ὅτι ἐφονεύθησαν).—*Milites spe praedae longius progressi sunt* (οἱ στρατιῶται ἐξ ἐλπίδος λείας μακρότερον προεχώρησαν).—*Sapientia propter voluptatem expetenda est* (ἡ σοφία πρέπει νὰ ζητῇται διὰ τὴν ἡδονήν).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς αἰτίας τίθεται συνήθως μετοχή τις τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου *adductus, impulsus, incensus, inductus, commotus, permotus, perterritus* κτλ. μετὰ τινος τῶν ἀνωτέρω ἀφαιρετικῶν εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*abl. rei efficientis*: *Frumenti inopia permotus exercitus obsidionem solvit* (ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου ὁ στρατὸς ἔλυσε τὴν πολιορκίαν).

δ) Τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*abl. auctoris et rei efficientis*). Τὸ ποιητικὸν αἶτιον, ἂν μὲν εἶναι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα προσωποποιούμενον ἢ ὄνομα περιληπτικὸν ἢ ὄνομα ζῴου, ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς προθέσεως *a, ab*, ἂν δὲ εἶναι πρᾶγμα, ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπλῆν: *Urbs Alexandrīa ab Alexandro, rege Macedonum, condita est* (ἡ πόλις Ἀλεξάνδρεια ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, βασιλέως τῶν Μακεδόνων, ἰδρύθη).—*A muribus clipei derosi sunt* (ὑπὸ τῶν μυῶν αἱ ἀσπίδες περιεφαγώθησαν).—*Equi strepitu armorum perturbati sunt* (οἱ ἵπποι ἐταράχθησαν ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν ὅπλων).

Τὸ ποιητικὸν αἶτιον ἐκφέρεται καὶ κατὰ δοτικὴν (Προβ. § 153 δ).

6) Τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (*abl. limitationis*). *Rex Agesilaus fuit claudus altero pede* (ὁ βασιλεὺς Ἀγησίλαος ὑπῆρξε χωλὸς

τὸν ἕτερον πόδα).— Meo quidem iudicio nulla gens Romanos fortitudine et constantia adaequavit (κατὰ τὴν ἐμὴν τοῦλάχιστον γνώμην οὐδὲν ἔθνος ἐγένετο ἴσον πρὸς τοὺς Ρωμαίους κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν εὐστάθειαν).

7) Τῆς ὕλης ἐξ ἧς εἶναι τι κατεσκευασμένον (abl. materiae). Grater argento, pocula fago (κρατὴρ ἀργύρου, ποτήρια φηγοῦ). Μετὰ ταύτης δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ αἱ προθέσεις ex, de: Pocula ex auro, templum de marmore (ποτήρια ἐκ χρυσοῦ, ναὸς ἐκ μαρμάρου).

ΣΗΜ. Περὶ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς ἴδὲ § 179 καὶ ἐξῆς, περὶ δὲ τῆς τοπικῆς § 182 καὶ ἐξῆς.

ΣΤ' Κλητικὴ

§ 178. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἡ χρῆσις τῆς κλητικῆς εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῆς ἑλληνικῆς· ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα οὐδέποτε τίθεται ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλήν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ἐν ἀναφωνήσεσιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι ζυγρὸς καὶ παθητικός. O fortunate adulescens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris (ὦ μακάριε νεανία, ὅστις τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὅμηρον κήρυκα εὔρες).

Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, μάλιστα παρὰ τοῖς ποιηταῖς, τίθεται ἐνίοτε ἡ ὀνομαστικὴ ἀντὶ τῆς κλητικῆς: Almae filius Maiæ (υἱὲ τῆς ποτνίας Μαΐας).

III Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 179. Τὸ πότε; δηλοῦται

α') Δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς προθέσεως in ἐπὶ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον οὐχὶ ὥρισμένον: Antonius Ciceronis condiscipulus in pueritia, familiaris in adolescentia, collega in quæstura fuit (ὁ Ἀντώνιος ὑπῆρξε συμμαθητὴς τοῦ Κικέρωνος ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, οἰκείος ἐν τῇ ἐφηδικῇ, συνάρχων ἐν τῇ ταμείᾳ).— In bello (ἐν πολέμῳ), in pace (ἐν εἰρήνῃ), ἀλλὰ πάντοτε domi bellicque, pace belloque, bello ac pace, pace ac bello (ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ).

β') Δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς, ἂν εἶναι ὀνόματος σημαίνοντος χρόνον ὥρισμένον, vere, æstate, autumno, hieme, die, meridie, nocte,

vespere (vesperi), Calendis, Nonis, Idibus, Saturnalibus κτλ. Hieme gelida multae arbores plenae nivis spectantur (κατὰ τὸν παγερὸν χειμῶνα παρατηροῦνται πολλὰ δένδρα πλήρη χιόνος).— Socrates supremo vitae die de immortalitate animi cum amicis collocutus est (ὁ Σωκράτης κατὰ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου ἡμέραν συνεζήτησε μετὰ τῶν φίλων περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς).— Qua nocte Alexander natus est eadem templum Ephesiae Dianae deflagavit (καθ' ἣν νύκτα ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκάη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος).

Καὶ ἄλλα ὅμως ὀνόματα χρόνου δηλωτικὰ vigilia, tempus, aetas, juvenus, pueritia, senectus, adulescentia κτλ., ὅταν διὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ ἢ γενικῆς σημαίνωσιν εἰδικῶς ὠρισμένον χρόνον, τίθενται καθ' ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν. Pyrrhi temporibus jam Apollo versus facere desierat (ἤδη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πύρρου ὁ Ἀπόλλων εἶχε παύσει νὰ κάμνῃ στίχους).— Bello Peloponnesiaco perniciosus morbus delevit Athenas (κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὀλέθριος λοιμὸς κατέστρεψε τὰς Ἀθήνας).

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ χρόνου προστίθεται ἡ πρόθεσις in ἕνα δηλωθῇ ὅτι συνέβη τι ἐντὸς τοῦ ὑπ' αὐτῆς δηλουμένου χρόνου. In bellis Persarum (διαρκούντων τῶν Περσικῶν πολέμων) ἄλλὰ bellis Persarum (κατὰ τὸν χρόνον τῶν Περσικῶν πολέμων). In servili tumultu (διαρκούντος τοῦ δουλικοῦ πολέμου) ἄλλὰ servili tumultu (κατὰ τὸν δουλικὸν πόλεμον).

§ 180. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον ἐκφέρεται :

α') δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῶν ante καὶ post, ἐπιτασσομένων ἢ παρεμβαλλομένων μεταξὺ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ

β') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων ante καὶ post, προτασσομένων ἢ παρεμβαλλομένων.

Τὸ ἀριθμητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν.

Ὅθεν ἔχομεν τοὺς τύπους :

tribus annis (post ante)
tribus post (ante) annis
ante (post) tres annos
tres ante (post) annos

tertio anno post (ante)
tertio post (ante) anno
ante (post) tertium annum
tercium ante (post) annum

Themistocles idem fecit, quod viginti annis ante fecit Coriolanus (ὁ Θεμιστοκλῆς ἔκαμε τὸ αὐτό, ὅπερ εἰκοσιν ἔτη πρότερον ἔκαμεν ὁ Κοριολανός).—Eodem etiam Rhodia classis post dies paucos venit (εἰς τὸν αὐτὸν τόπον μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ ὁ Ρόδιος στόλος ἦλθεν).

ΣΗΜ. 1. Ἐκ τῶν ἐπιτασσομένων ante ἢ post πολλάκις ἐξαρτᾶται αἰτιατική. Homerus annis multis fuit ante Romulum (ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε πολλὰ ἔτη πρὸ τοῦ Ρωμύλου). Ὅταν δὲ εἰς τὰς φράσεις ταύτας προστιθεταὶ τὸ quam μετὰ ῥήματος, δύναται τοῦτο μετὰ τοῦ ante καὶ post νὰ συντεθῇ εἰς μίαν λέξιν antequam, postquam καὶ πολλάκις μάλιστα ἀντὶ τοῦ postquam νὰ τεθῇ μόνον quam προηγουμένου τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ. Aristides sexto fere anno, postquam expulsus erat, in patriam restitutus est (ὁ Ἀριστείδης τὸ ἕκτον σχεδὸν ἔτος, ἀφ' οὗτο ἐξωστρακίσθη, εἰς τὴν πατρίδα ἐπανῆλθεν).—Tertio anno, quam rediit, imperator designatus est (τὸ τρίτον ἔτος, ἀφ' οὗτο ἐπανῆλθεν, ἀνεκηρύχθη στρατηγός).

ΣΗΜ. 2. Τὸ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου ἐκφέρεται ἢ διὰ τοῦ abhinc μετ' αἰτιατικῆς (σπανίως ἀφαιρετικῆς) ἢ διὰ τοῦ ante μετὰ τοῦ hic καὶ αἰτιατικῆς καὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν. Abhinc tres annos (πρὸ τριῶν ἐτῶν).—Abhinc annis quindēcim (πρὸ δέκα πέντε ἐτῶν).—Ante hos quinque annos (πρὸ πέντε ἐτῶν).

§ 181. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ δηλοῦται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς ἢ διὰ τῆς προθέσεως intra μετ' αἰτιατικῆς. Agamemno cum universa Græcia vix decem annis unam cepit urbem (ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος μόλις ἐντὸς δέκα ἐτῶν κατέλαβε μίαν πόλιν).—Vergilius intra septem annos Georgica scripsisse dicitur (λέγεται ὅτι ὁ Βιργίλιος ἐντὸς ἑπτὰ ἐτῶν ἔγραψε τὰ Γεωργικά).

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀπὸ πόσου χρόνου δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς χρονικοῦ ὀνόματος μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, μεθ' ἧς συνάπτεται συνήθως καὶ τὸ μόριον jam. Mithridātes annum jam tertium et vicesimum regnat (ὁ Μιθριδάτης τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἤδη βασιλεῖει).

ΣΗΜ. 2. Ὅταν ὀρίζεται χρονικόν τι σημεῖον τοῦ μέλλοντος πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος τίθεται αἰτιατική μετὰ τῆς προθέσεως in: In posterum diem ad cenam invitatus sum (διὰ τὴν ὑστεραίαν ἐκλήθην εἰς δεῖπνον).

Ὡςδε δηλοῦται καὶ τὸ διὰ πόσον χρόνον: Phaëthon currum paternum in diem rogavit ὁ (Φαέθων ἐζήτησε τὸ ἄρμα τοῦ πατρὸς διὰ μίαν ἡμέραν).

IV Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 182. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρεται διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς: sum in horto (εἰμὶ ἐν τῷ κήπῳ), ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως διὰ τῆς ex καὶ ἀφαιρετικῆς: redeo ex urbe (ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς πόλεως), ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως διὰ τῆς in καὶ αἰτιατικῆς: profiscor in Italiam (ἀναχωρῶ εἰς τὴν Ἰταλίαν), ἐπὶ δὲ τῆς διὰ τόπου κινήσεως δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τῆς προθέσεως per καὶ αἰτιατικῆς: via appia profiscor (ἀναχωρῶ διὰ τῆς ἀππίας ὁδοῦ). — per mediam urbem ire (διὰ μέσης τῆς πόλεως πορεύεσθαι).

§ 183. Ἐξαιρέσεις:

1) Ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων καὶ μικρῶν νήσων ἢ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφέρεται, ἂν μὲν εἶναι ὄνομα α' ἢ β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ γενικήν, ἂν δὲ εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ α' ἢ β' κλίσεως ἢ τῆς γ' κλίσεως οἰουδήποτε ἀριθμοῦ, κατ' ἀφαιρετικήν. Romæ, Corinthi, Athenis, Carthagine, Deli, Cypri (ἐν Ρώμῃ, Κορίνθῳ, Ἀθήναις, Καρχηδόνι, Δήλῳ, Κύπρῳ)· ἢ ἐκ τόπου κίνησις καθ' ἀπλὴν ἀφαιρετικήν: Roma, Corintho, Athenis, Carthagine, Delo, Cyprio (ἐκ Ρώμης, Κορίνθου, Ἀθηνῶν, Καρχηδόνας, Δήλου, Κύπρου)· ἢ εἰς τόπον κίνησις δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς: Romam, Corinthum, Athenas, Carthaginem, Delum, Cyprum (εἰς Ρώμην, Κόρινθον, Ἀθήνας, Καρχηδόνα, Δῆλον, Κύπρον).

ΣΗΜ. Ἡ πρόθεσις a, ab τίθεται μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῶν περιχώρων τῆς πόλεως, ἢ δὲ ad πρὸς δῆλωσιν τῆς προσεγγίσεως εἰς αὐτήν. Hostes veniunt ab Athenis (οἱ πολέμιοι ἔρχονται ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν). — Hannibal ad Romam pervenit (ὁ Ἀννίβας πρὸς τῆς Ρώμης ἦλθεν).

2) Τίθεται ἐπίσης ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως.

α') ἂν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου συνάπτηται μετὰ τοῦ ἐπιθέτου totus: tota urbe (ἐν πάσῃ τῇ πόλει), toto mari (καθ' ἅπασαν τὴν θάλασσαν)· ἀλλὰ καὶ in tota urbe, in tota Italia.

β') ἐπὶ τοῦ locus, ἂν ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν: hoc loco (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis (ἐν πολλοῖς τόποις), aequo loco (ἐν ὁμαλῷ τόπῳ).

γ') ἐπὶ τοῦ terra marique (κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν): Ly-sander Athenas terra marique obsedit (ὁ Λύσανδρος ἐπολιοῖρκησε τὰς Ἀθήνας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν).

§ 184. Ὅταν πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων συνάπτονται τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, colonia (ἀποικία), municipium (ἱσο-τελὴς πόλις), ταῦτα, εἴτε προτάσσονται τοῦ κυρίου ὀνόματος, εἴτε ἐπιτάσσονται, ἔχουσι πάντοτε τὴν κατάλληλον πρόθεσιν· μόνον ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως καὶ ὅταν ἐπιτάσσωνται, δύναται, σπανίως ὅμως, ἢ in νὰ παραλειφθῇ. In urbem Romam καὶ Romam, in urbem Italiae. —ex oppido Neapoli καὶ Neapoli, ex oppido nobilissimo.—in urbe Athenis καὶ Athenis, in urbe clarissima καὶ Athenis, urbe clarissima. Themistocles exsul Magnesiæ, in oppido Asiæ, mortuus est (ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξόριστος ἐν Μαγνησίᾳ, πόλει τῆς Ἀσίας, ἀπέθανεν).—Demarātus Corintho Tarquinius, in urbem Etruriæ, fugit (ὁ Δημάρατος ἐκ τῆς Κορίνθου εἰς τοὺς Ταρκυνίους, πόλιν τῆς Τυρρηνίας, ἔφυγεν).—Archia poëta Antiochiæ, celebri quondam urbe et copiosa, natus est (ὁ παιητὴς Ἀρχίας ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀνομαστῇ ποτε καὶ πλουσίᾳ πόλει ἐγεννήθη).

§ 185. Ὅταν πρὸς τὸ ὄνομα τῶν πόλεων ἢ μικρῶν νήσων συνάπτηται ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρονται ἀμφοτέρω κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ ἢ ἄνευ τῆς in: ipsa Roma ἢ in ipsa Roma: ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν: proficiscor doctas Athenas (ἀναχωρῶ εἰς τὰς σοφὰς Ἀθήνας)· καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως δι' ἐμπροθέτου ἀφαιρετικῆς: venio e doctis Athenis (ἔρχομαι ἐκ τῶν σοφῶν Ἀθηναίων).

§ 186. Τὴν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἀκολουθοῦσι καὶ τὰ προσηγορικὰ domus, rus καὶ humus: domi (οἶκοι), ruri (ἀγρόθι), humi (χαμαί)—domum (οἶκαδε), rus (ἀγρόνδε)—domo (οἶκοθεν), rure (ἀγρόθεν).

Ὅμοιως καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ domi, ὅταν συνάπτονται μετ' αὐτοῦ καὶ αἱ γενικαὶ belli, militiae: domi bellique (οἶκοι καὶ ἐν πολέμῳ), domi militiaeque (οἶκοι καὶ ἐν στρατείᾳ). Saepe imperatorum sapientiā constituta est salus civitatis aut belli aut domi (πολλάκις τῇ τῶν στρατηγῶν συνέσει κατεστάθη ἡ σωτηρία τῆς πόλεως εἴτε ἐν πολέμῳ, εἴτε ἐν εἰρήνῃ).

Τὸ domi, domum, domo δύναται νὰ συναφθῇ καὶ μετὰ τῶν κτη-

τικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς γενικῆς τοῦ κτήτορος ἢ τοῦ ἐπιθέτου alienus, ὅτε δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ αἱ προθέσεις: domum meam, domo Caesaris, domi Caesaris, domi alienae καὶ in domum meam, in domo Caesaris, in domo aliena κτλ. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ προθέσεις τίθενται πάντοτε: in domo illa, e nova domo.

V. Ἑμπρόθετοι προσδιορισμοί.

§ 187. Τῶν προθέσεων ἄλλαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλαι μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ ἄλλαι ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὅτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

A'. Αἱ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι προθέσεις.

1) ad α') ἐπὶ τόπου· κίνησιν πρὸς τι: ad te venio (ἔρχομαι πρὸς σέ)· στάσιν παρὰ τι: pugna ad Marathonem (ἡ παρὰ τὸν Μαραθῶνα μάχη).

β') ἐπὶ χρόνου· ad id tempus (μέχρι τούτου τοῦ χρόνου), ad occasum solis (κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου), ad vesperum (περὶ τὴν ἑσπέραν).

γ') ἐπὶ σκοποῦ· πρὸς τι: canes alere ad venandum (κύνας τρέφειν πρὸς τὸ θηρᾶν).

δ') ἐπὶ ἀριθμοῦ· εἰς, μέχρι: ad mille homines (μέχρι χιλίων ἀνθρώπων).

2) adversus δηλοῦσα α') ἀντικρὺ τινος: adversus urbem (ἀντικρὺ τῆς πόλεως).

β') σχέσιν ἐχθρικὴν ἢ φιλικὴν πρὸς τινα: Justitia adversus deos (ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς δικαιοσύνη), ingratus adversus merita (ἀχάριστος πρὸς τὰς εὐεργεσίας).

γ') ἐναντίον τινός, κατὰ τινος: adversus hostes proficisci (ἐξεῖναι κατὰ τῶν πολεμίων).

3) ante τοπικῶς καὶ χρονικῶς πρὸ τινος: ante portas (πρὸ τῶν πυλῶν), ante mediam noctem (πρὸ τοῦ μεσονυκτίου) ἀντίθ. post.

4) apud συνήθως ἐπὶ προσώπων, σπανίως ἐπὶ τόπων· παρὰ τι.

ad
adversus
ante
apud

circa
circum
circiter
circa
cis
contra

ex
extra

infra
inter
intra
juxta

ob

penes
per
post
propter
prope
propter

secundum
super

trans

ultra

versus

- apud Cretenses (παρά τοῖς Κρησί), apud Xenophontem
Cyrus haec dicit (παρά τῷ Ξενοφῶντι λέγει ὁ Κύρος τάδε).
- 5) circa περί τι (τοπικῶς καὶ χρονικῶς): circa castra (περὶ τὸ στρα-
τόπεδον), circa horam nonam (περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν).
- 6) circum περί τι, πέριξ (μόνον τοπικῶς): circum muros (περὶ τὰ
τείχη).
- 7) circiter περί τι, περίπου (μόνον χρονικῶς): circiter meridiem
(περὶ τὴν μεσημβρίαν).
- 8) citra ἢ cis ἐπὶ τάδε α') τοπικῶς: citra Padum (ἐπὶ τάδε τοῦ
Πάδου).
β') χρονικῶς: citra Trojana tempora (πρὸ τῶν Τρωϊκῶν χρό-
νων) ἀντίθ. trans, ultra.
- 9) contra α') ἀντικρὺ τινος: contra Italiam (ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας).
β') ἐναντίον, κατὰ τινος: contra hostes (κατὰ τῶν πολεμίων).
γ') παρά τι: contra naturam (παρά φύσιν), contra opinionem
(παρά δόξαν).
- 10) erga πρὸς (φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς): pius erga deos (εὐσεβὴς πρὸς
τοὺς θεούς), erga malos malus (πρὸς τοὺς κακοὺς κακός).
- 11) extra ἔξω: extra castra (ἔξω τοῦ στρατοπέδου), extra causam
(ἔκτος τῆς ὑποθέσεως), extra modum (παρὰ τὸ μέτρον).
- 12) infra κάτωθέν τινος: infra lunam (κάτωθεν τῆς σελήνης), res
humanas infra se putat (τὰ ἀνθρώπινα ἥτιω ἑαυτοῦ νομίζει)
ἀντίθ. supra.
- 13) inter α') μεταξύ: inter urbem et vicum flumen erat (μεταξύ
τῆς πόλεως καὶ τῆς κώμης ποταμὸς ἦτο)· pueri diligunt
inter se (οἱ παῖδες ἀγαπῶσιν ἀλλήλους).
β') χρονικῶς ἐντός: inter decem annos (ἐντός δέκα ἐτῶν).
- 14) intra τοπικῶς καὶ χρονικῶς ἐντός: intra castra (ἐντός τοῦ στρα-
τοπέδου), intra viginti dies (ἐντός εἴκοσιν ἡμερῶν) ἀντίθ.
extra.
- 15) juxta ἐγγὺς: juxta murum (ἐγγὺς τοῦ τείχους).
- 16) ob α') πρὸ τινος (συνών. ante): ob oculos (πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν).
β') ἐνεκα: ob iram (ἐνεκα ὀργῆς).
- 17) penes παρά τινι, ἐπὶ τινι: penes dictatorem summa potestas
est (ἐπὶ τῷ δικτάτωρι (εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δικτάτορος) ἡ ὑψί-
στη ἐξουσία εἶναι).

- 18) per α') τοπικῶς: διὰ τινος: per medios hostes ire (διὰ μέσου τῶν πολεμίων ἵέναι)· κατά τι, ἀνά τι: per montes vagari (ἀνά τὰ ὄρη πλανᾶσθαι).
- β') χρονικῶς: διὰ τινος, παρά τινι, κατά τι: per totam vitam (διὰ παντός τοῦ βίου).
- γ') μεταφορικῶς πρὸς δήλωσιν ὀργάνου, τρόπου, αἰτίας κτλ. διὰ τινος: per litteras colloqui (δι' ἐπιστολῶν διαλέγεσθαι), per jocum (ἐν παιδιᾷ) per se est virtus expetenda (ἡ ἀρετὴ αὐτὴ δι' ἑαυτὴν ζητητέα ἐστίν).
- δ') πρὸς τινος: per deos obsecrare (πρὸς τῶν θεῶν παρακαλεῖν).
- 19) post: μετά τι, ὕστερον, ὀπισθὲν τινος α') τοπικῶς: post castra (ὀπισθεν τοῦ στρατοπέδου).
- β') χρονικῶς: post mortem regis (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως), post hominum memoriam (ἐφ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι ἐνθυμοῦνται).
- 20) praeter α') παρά τι, πλησίον: praeter oram (παρὰ τὴν ἀκτὴν).
- β') ὑπὲρ τι: praeter ceteros beatus (ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εὐδαίμων).
- γ') πλὴν τινος praeter amicos nemo aderat (πλὴν τῶν φίλων οὐδεὶς ἦτο παρών).
- δ') παρά τι: multa praeter spem eveniunt (πολλὰ παρ' ἐλπίδα συμβαίνουσι), praeter opinionem (παρ' ἐλπίδα), praeter morem (παρὰ τὸ ἔθος).
- 21) prope (ἐγγὺς τινος): prope oppidum (ἐγγὺς τῆς πόλεως).
- 22) propter α') ἐγγὺς τινος: propter mare (ἐγγὺς τῆς θαλάσσης).
- β') ἐνεκά τινος, διὰ τι: propter virtutem (ἐνεκα τῆς ἀρετῆς), propter gloriae cupiditatem (διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δόξης).
- 23) secundum α') τοπικῶς: ὀπισθὲν τινος, παρά τι: secundum mare iter facere (παρὰ τὴν θάλασσαν πορεύεσθαι), secundum aram (ὀπισθεν τοῦ βωμοῦ).
- β') χρονικῶς μετά τι: secundum proelium (μετὰ τὴν μάχην).
- γ') κατά τι, συμφώνως πρὸς τι: secundum legem (κατὰ τὸν νόμον), secundum naturam vivere (κατὰ τὴν φύσιν, ὁμολουμένως τῇ φύσει ζῆν), ἀντίθ. contra.
- 24) supra α') ὑπὲρ τι, ἀνωθέν τινος: supra lunam sunt aeterna omnia (ὑπὲρ τὴν σελήνην πάντα εἶναι αἰώνια) ἀντίθ. infra.

- 6') πέραν τινός, ὑπέρ τι : supra modum (ὑπὲρ τὸ μέτρον), supra vires (ὑπὲρ τὰς δυνάμεις).
- 25) trans πέραν τινός : trans mare (πέραν τῆς θαλάσσης) ἀντίθ. cis, citra.
- 26) ultra πέραν (τοπικῶς, χρονικῶς, μεταφορικῶς) : ultra montem (πέραν τοῦ ὄρους) ultra pueriles annos (πέραν τῆς παιδικῆς ἡλικίας), ultra modum (πέραν τοῦ μέτρου, ὑπὲρ τὸ μέτρον), ultra legem (παρὰ τὸν νόμον).
- 27) versus πρὸς τι, ἐπὶ τι : τίθεται κανονικῶς μετὰ τὴν αἰτιατικὴν πρὸ τῆς ὁποίας συνήθως τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις ad ἢ in Italianam versus navigare (ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν πλέειν), ad Oceanum versus proficisci (πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ἀπέρχεσθαι).

B' Αἰ μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμεναι πρόθεσις.

- a-ab cum coram de ex pro sine tenus
- 1) a, ab, abs α') τοπικῶς : ἀπό τινος, παρὰ τινος, ἔκ τινος : ab urbe proficisci (ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναχωρεῖν), a rege venio (ἐρχομαι παρὰ τοῦ βασιλέως), Marathon ab Athenis abest decet millia passuum (ὁ Μαραθὼν ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν δέκα χιλιάδας βημάτων).
- 6') χρονικῶς : ἀπό τινος, μετὰ τι : ab Urbe condita (ἀπὸ κτίσεως Ρώμης), a pueris (ἐκ παίδων).
- γ') ἐπὶ τοῦ αἰτίου, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ ἐμφύχου ποιητικοῦ αἰτίου : ὑπὸ τινος, παρὰ τινος : ab amico diligere, ab hoste metuere : (ὑπὸ τοῦ φίλου ἀγαπᾶσθαι, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τρομάζεσθαι), ab ira (ὑπ' ὀργῆς).

ΣΗΜ. α λέγεται μόνον πρὸ συμφώνου, ab πρὸ φωνήεντος, πρὸ h καὶ πρὸ συμφώνου πλὴν b, v, m, f, p, abs μόνον πρὸ τοῦ te καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ t καὶ c : abstuli, abscedo.

- 2) cum α') σύν τινι, μετὰ τινος : pater venit cum filio (ὁ πατὴρ ἔρχεται σὺν τῷ υἱῷ), cum deis volentibus (σὺν Θεῷ, Θεοῦ θέλοντος) ἀντίθ. sine.
- β') ἅμα τινί : cum prima luce (ἅμα τῇ ἡμέρᾳ).
- γ') πρὸς τινα : tecum certo (πρὸς σὲ ἀγωνίζομαι).
- 3) coram ἐνώπιον, μόνον ἐπὶ προσώπων : coram amico (ἐνώπιον τοῦ φίλου).

- 4) de α') τοπικῶς· ἀπό τινος (ὕψηλοτέρου τόπου): de monte descendendo (ἀπὸ τοῦ ὄρους καταβαίνω), decido de lecto (ἀπὸ τῆς κλίνης πίπτω)
- β') χρονικῶς· ἀπό τινος, ἐκ τινος, εὐθὺς μετὰ τι: non bonus somnus est de prandio (οὐ καλὸς ὁ ἐξ ἀρίστου ὕπνος), de tertia vigilia profectus est (ἀπὸ τῆς τρίτης νυκτερινῆς φυλακῆς ἀπῆλθεν)
- γ') περί τινος, ὕπέρ τινος: de republica loqui (ὁμιλεῖν περὶ τῆς πολιτείας), de gloria pugnare (ὕπέρ δόξης μάχεσθαι)
- δ') κατὰ τι: de more vetusto (κατὰ παλαιὸν ἔθος), de sententia tua (κατὰ τὴν σὴν γνώμην)
- ε') παρὰ τινος: audiivi hoc de patre (ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦτο)
- στ') ἐκ τινος, ἀπό τινος: accusator de plebe (κατήγορος ἐκ τοῦ δήμου), de meo potat (ἐκ τῶν ἐμῶν πίνει)
- 5) ex, e α') τοπικῶς· ἐκ τινος, ἀπό τινος: cado ex equo (πίπτω ἀπὸ τοῦ ἵππου)
- β') χρονικῶς· ἐκ τινος: ex eo tempore (ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου), statim e somno (εὐθὺς ἐκ τοῦ ὕπνου)
- γ') ἐπὶ ὕλης, ὄλου κτλ: ἀπό τινος, ἐκ τινος: pocula ex auro (ποτήρια ἐκ χρυσοῦ), unus ex decemviris (εἷς ἐκ τῶν δέκα ἀνδρῶν)
- δ') ἐπ' αἰτίας κτλ. ἐκ τινος, ἀπό τινος: ex vulnere æger (ἀσθενὴς ἐκ τοῦ τραύματος)
- ε') ἐκ τινος, κατὰ τι: ex omnium sententia (κατὰ τὴν γνώμην πάντων), ex consuetudine (κατὰ τὸ ἔθος)
- στ') ὕπέρ τινος, ἐπί τινι: e republica facere aliquid (ποιεῖν τι ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πόλεως), ex nullius injuria (ἐπ' ἀδικίᾳ οὐδενός).
- ΣΗΜ. ex πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου, e μόνον πρὸ συμφώνου.
- 6) præ α') τοπικῶς· πρὸ τινος, ἐμπροσθέν τινος: villa præ se flumen habet (ἡ ἔπαυλις πρὸ ἑαυτῆς τὸν ποταμὸν ἔχει)
- β') διὰ τι, ὕπό τινος: præ jaculorum multitudine solem non videre (διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν οὐχ ὁρᾶν τὸν ἥλιον), præ gaudio (ὕπο χαρᾶς)

γ') ἀπέναντι, ἐν συγκρίσει πρὸς: omnia humana prae divitiis spernere (πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀπέναντι τοῦ πλούτου καταφρονεῖν)

7) pro α') πρό τινος, ἔμπροσθέν τινος (τοπικῶς μόνον): pro aede (πρὸ τοῦ ναοῦ)

β') ὑπέρ τινος: pro patria mori (ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν)

γ') ἀντί τινος: pro consule (ἀντὶ ὑπάτου), habere aliquid pro certo (βέβαιον ἡγεῖσθαι τι)

δ') κατὰ τι, συμφώνως πρὸς τι: pro dignitate laudare (κατ' ἀξίαν ἐπαινεῖν)

ε') ἀντί τινος, εἰς ἀμοιβήν τινος: amare aliquem pro eius suavitate (ἀγαπᾶν τινα εἰς ἀμοιβήν τῆς χάριτος αὐτοῦ)

8) sine ἄνευ: sine ulla spe (ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐλπίδος)

9) tenus μέχρι: τίθεται μετὰ τὸ οὐσιαστικόν: caelo tenus (μέχρι τοῦ οὐρανοῦ), nomine tenus (κατὰ τὸ ὄνομα μόνον).

Γ'. Προθέσεις συντιασόμεναι ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὅτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

1) in μετ' αἰτιατικῆς δηλοῖ συνήθως κίνησιν

α') τοπικῶς: εἰς τι, ἐπὶ τι: in castra proficisci (ἀναχωρεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον), in collem confugere (ἐπὶ λόφον καταφεύγειν)

β') χρονικῶς: in posterum diem invitare aliquem (διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν προσκαλεῖν τινα)

γ') κατὰ τινος, ἐπὶ τινα: oratio in Catilinam (ὁ κατὰ Κάτιλινα λόγος)

δ') πρὸς τινα (φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς): amor in patriam (ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη), impietas in deos (ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀσέβεια)

Μετ' ἀφαιρετικῆς δὲ δηλοῖ συνήθως στάσιν

α') τοπικῶς: ἐν τινι, ἐπὶ τινος: dicere in senatu (λέγειν ἐν τῇ συγκλήτῳ), in monte (ἐπὶ τοῦ ὄρους)

β') χρονικῶς: ἐν τινι, ἐντός τινος: in hoc tempore (ἐντὸς τούτου τοῦ χρόνου), in bello, in pace (ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ)

γ') ἐν τινι, ἐπὶ τινι: in deis est (ἐν τοῖς θεοῖς ἐστίν, εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν θεῶν εἶναι)

δ') πρὸ τινος, ἔμπροσθέν τινος: in oculis hominum (πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἀνθρώπων)

2) sub Μετ' αἰτιατικῆς συνήθως ἐπὶ κινήσεως

α') τοπικῶς· ὑπὸ τι: exercitum hostium sub jugum mittere (τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν ζυγὸν πέμπειν)

β') χρονικῶς· ὑπὸ τι, πρὸς τι: sub noctem ὑπὸ, (πρὸς τὴν νύκτα), sub vesperum (ὑπὸ τὴν ἑσπέραν).

Μετ' ἀφαιρετικῆς συνήθως ἐπὶ στάσεως.

α') τοπικῶς· ὑπὸ τινι, κάτωθεν τινος: sub monte considere (ὑπὸ τῷ ὄρει καθέζεσθαι) μετὰ ῥημάτων στάσεως σημαντικῶν

β') χρονικῶς· περὶ τι, κατὰ τι: sub eodem tempore (περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον), sub somno (κατὰ τὸν ὕπνον)

γ') ὑπὸ τινι: sub Hannibale (ὑπὸ τῷ Ἀννίδᾳ, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἀννίδα)

3) super Μετ' αἰτιατικῆς

α') ἐπὶ τινος, ὑπὲρ τι: super tumulum statuere columellam (ἐπὶ τοῦ τύμβου στήλην ἱστάναι), super modum (ὑπὲρ τὸ μέτρον)

β') παρά τινι, ἐν τινι: super cœnam (ἐν τῷ δεῖπνῳ)

Μετ' ἀφαιρετικῆς

α') σπανίως τοπικῶς· ὑπὲρ τι, ἐπὶ τινος: ensis super cervice pendet (ἕξφος ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέματα)

β') σπανίως χρονικῶς· nocte super media (ἐν μέσῃ νυκτὶ)

γ') περὶ τινος, ὑπὲρ τινος: scribere super aliqua re (γράφειν περὶ τινος)· συνὼν· de aliqua re scribere.

Θέσις τῆς προθέσεως

§ 188. Ἡ κανονικὴ θέσις τῆς προθέσεως εἶναι πρὸ τῆς πτώσεως, μεθ' ἧς συντάσσεται: ante portas (πρὸ τῶν πυλῶν), pro patria (ὑπὲρ πατρίδος). Προθέσεις τινὲς ὅμως, μάλιστα μὲν δισύλλαβοι καὶ τρισύλλαβοι, σπανιώτερον δὲ αἱ μονοσύλλαβοι, τίθενται μετὰ τὴν πτῶσιν, μεθ' ἧς συντάσσονται καὶ μάλιστα ἂν αὕτη εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία. Saxa inter et alia loca periculosa (μεταξὺ τῶν βράχων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπικινδύνων τόπων).—Quos inter (ὧν μεταξύ). Πολὺ συνηθέστερον αἱ μονοσύλλαβοι καὶ ἡ ante παρεμβάλλονται μεταξὺ τοῦ

οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ὅταν μάλιστα οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: Summa cum laude (μετὰ μεγίστου ἐπαίνου), qua de causa (ἐξ ἧς αἰτίας) quam ob rem (δι' ὅπερ, ὅθεν).

Ἡ πρόθεσις cum, ὅταν συντάσσεται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐπιτάσσεται πάντοτε καὶ συνάπτεται εἰς μίαν λέξιν mecum, tecum..., ὅταν δὲ συντάσσεται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui, quæ, quod, τότε καὶ ἐπιτάσσεται καὶ προτάσσεται: quocum, quibus cum καὶ cum quo, cum quibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν.

§ 189. Οἱ τύποι τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ α' καὶ δ' προσώπου εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς αὐτοπαθεῖς: laudo me (ἐπαινῶ ἑμαυτόν), amamus nos (ἀγαπῶμεν ἡμᾶς αὐτούς).

Ἡ ἀντωνυμία sui, sibi, se καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ suos, sua, suum κεῖνται πάντοτε ἐπὶ αὐτοπαθείας καὶ τίθενται

α') ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐν ᾗ κεῖνται (εὐθεῖα ἀντανάκλασις). Qui se excusat, se accusat (ὅστις δικαιολογεῖ ἑαυτόν, κατηγορεῖ ἑαυτόν).—Multi homines aliorum vitia vituperant, sua non spectant (πολλοὶ ἄνθρωποι τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων ψέγουσι, τὰ ἑαυτῶν δὲν βλέπουσι.)

β') εἰς ἐξηρτημένην πρότασιν ἢ μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς, ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὗτινος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἡ ἐξηρτημένη, τὸ ἀπαρέμφατον ἢ ἡ μετοχὴ (πλάγια ἀντανάκλασις). Athenienses Lacedæmonios rogaverunt, ut sibi contra Persas auxilio venirent (οἱ Ἀθηναῖοι παρεκάλουν τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν).—Amicus timet ne sui simus immemores (ὁ φίλος φοβεῖται μήπως ὤμεν ἀμνήμονες αὐτοῦ).—Alexander se filium Jovis esse jactabat (ὁ Ἀλέξανδρος ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς).—Cæsar legiones se absente dimicare vetuit (ὁ Καῖσαρ ἀπηγόρευεν οἱ λεγεῶνες νὰ πολεμήσωσιν ἀπόντος αὐτοῦ).

Ἐπὶ δὲ ἑτεροπαθείας καὶ ἐπὶ τῶν* προτάσεων τῶν μετὰ τοῦ ut

consecutivum εισαγομένων ἀντὶ τῆς sui, sibi, se, γίνεται χρήσις τῆς is, ae, id καὶ ἀντὶ τῆς κτητικῆς suus, τῆς γενικῆς eius, eorum, eorum. T. Manlius imperavit ut filius suus securi percuteretur; lictor eum necavit (ὁ T. Μάνλιος διέταξεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ νὰ φονευθῇ διὰ πελέκεως· ὁ βραδβοῦχος ἐφόνευσεν αὐτόν).—Lyra Apollinis tam molliter sonuisse dicitur ut ferae bestiae dulci sono eius molli-
rentur (ἡ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος λέγεται ὅτι τόσον μαλακῶς ἤχει ὥστε τὰ ἄγρια θηρία διὰ τοῦ γλυκεροῦ ἤχου αὐτῆς ἐμαλάσσοντο).—Agrippa tam humili loco natus erat ut eum generis sui puderet (ὁ Ἀγρίππας ἐκ τόσον ταπεινοῦ γένους εἶχε γεννηθῇ, ὥστε ἡσχύνετο διὰ τὸ γένος του).

ΣΗΜ. Ὅταν ἡ ἀντωνυμία suus σημαίνει οἰκεῖος, ἴδιος, δύναται νὰ ἀναφέ-
ρηται καὶ εἰς ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως πλὴν τοῦ ὑποκειμένου. Hannibalem
sui cives e civitate eiecerunt (τόν Ἀννίβαν οἱ οἰκεῖοι πολῖται ἐκ τῆς πό-
λεως ἐξέβαλον).—Sui cuique mores fingunt fortunam (ἐκαστὸν τὰ ἴδια ἤθη
πλάττουσιν (μορφοῦσιν) τὴν τύχην).

§ 190. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται

α') διὰ τῆς προθέσεως inter καὶ τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τῆς
προσωπικῆς ἀντωνυμίας nos, vos, se. Homines inter se amare
debent (οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσιν νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους). Ὅταν δὲ ἡ
φράσις inter se ἀναφέρεται εἰς ἄλλην πτῶσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς
ἢ αἰτιατικῆς, δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς inter ipsos. Ratio
qua societas hominum inter ipsos continetur (ὁ λόγος δι' οὗ
συνέχεται ἡ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία πρὸς ἀλλήλους).

β') διὰ τῶν ἀντωνυμιῶν alius alium, alii alios, alter alterum,
alteri alteros, uterque alterum: Homines alii aliis prodesse
possunt (οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ὠφελῶσιν ἀλλήλους).

§ 191. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, ἡ hic ἀναφέρεται κυρίως
εἰς τὸ α' πρόσωπον, ὡς ἡ ἐλληνικὴ ὅδε, ἡ iste εἰς τὸ β' πρόσωπον,
ὡς ἡ οὗτος, καὶ ἡ ille εἰς τὸ γ' πρόσωπον, ὡς ἡ ἐκεῖνος. Haec urbs
(ἡδε (ἡ ἡμετέρα) πόλις), ista vox (αὕτη (ἡ σὴ) φωνή), illi mores
(ἐκεῖνα (τὰ παλαιὰ) ἤθη). Ὅθεν ἡ hic δεικνύει τὸ τοπικῶς ἢ χρονικῶς
πλησιέστατα κείμενον, ἡ ille τὸ τοπικῶς ἢ χρονικῶς μακρὰν κείμενον
καὶ ἡ iste τὸ ἀπέναντι τοῦ λέγοντος κείμενον. Et peditēs et equites
in fugam coniecti sunt: his (equitibus) contigit ut incolumes
in castra pervenirent, illi (pedites) omnes capti sunt (καὶ οἱ πε-

ζοὶ καὶ οἱ ἵπποι εἰς φυγὴν ἐτράπησαν· εἰς τούτους συνέβη σῶσι· νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐκεῖνοι πάντες συνελήφθησαν).

Κατὰ ταῦτα haec dixit σημαίνει εἶπε ταῦτα (τὰ ἀμέσως προηγουμένα) ἢ εἶπε τάδε (τὰ ἀμέσως ἐπόμενα).

ΣΗΜ. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἡ hic ἐν τῷ στόματι τοῦ συνηγόρου τοῦ κατηγοροῦ. μένου δηλοῖ τὸν κατηγορούμενον, ἡ δὲ iste τὸν κατηγοροῦν· ἐν δὲ τῷ στόματι τοῦ κατηγοροῦ ἡ iste δηλοῖ τὸν κατηγορούμενον, πολλάκις μάλιστα ὡς ἡ ἑλληνικὴ αὐτός, πρὸς δήλωσιν καταφρονήσεως. Iste nebūlo (αὐτός ὁ οὐτιδανός).

§ 192. Ἡ ipse τίθεται ὡς ἡ ἑλληνικὴ αὐτός· ego ipse (ἐγὼ αὐτός), ipse ille (αὐτός ἐκεῖνος), ipse dixit (αὐτός ἔφα). — Vos me monetis, qui ipsi non cavistis? (σεῖς μὲ συμβουλευέτε, οἵτινες αὐτοὶ δὲν ἐφυλάχθητε;). Μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας sui, sibi... ἢ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς αὐτοπαθῶν λαμβανομένων, τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν μὲν τοῦ ὑποκειμένου, ἐὰν ἡ ἔμφρασις πίπτῃ εἰς τὸ ὑποκείμενον, κατὰ τὴν πτώσιν δὲ τῆς ἀντωνυμίας, ἐὰν ἡ ἔμφρασις πίπτῃ εἰς τὸ ἀντικείμενον: Medici ipsi se curare non possunt (οἱ ἱατροὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς δὲν δύνανται νὰ θεραπεύσωσιν). — Me ipsum irrideo (ἐμαυτὸν σκώπτω).

§ 193. Ἐκ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν ἡ aliquis καὶ quispiam οὐσιαστικῶς καὶ ἡ aliquis καὶ quispiam ἐπιθετικῶς κεῖνται κανονικῶς ἐν καταφατικαῖς προτάσεσιν: Calumniare audacter; semper aliquid haeret (διὰβάλλε τολμηρῶς· πάντοτε μένει τι).

Ἡ ἀντωνυμία quis, quid καὶ ἡ ἐπιθετικὴ qui, quae, quod ὡς καὶ τὸ ἐπίρρημα quando κεῖνται ἐπίσης ἐν καταφατικαῖς προτάσεσιν, ἰδίως δὲ μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα: Si quis dicat (εἴ τις λέγοι).—Quo quis est prudentior, eo est modestior (ὅσῳ τις εἶναι συνετώτερος, τόσῳ εἶναι μετριώτερος).

Ἡ quisquam οὐσιαστικῶς καὶ ἡ ullus ἐπιθετικῶς κεῖνται ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσιν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν ἔχουσαις. Nego ante mortem quemquam esse beatum praedicandum (ἀρνοῦμαι ὅτι πρέπει νὰ ἀναγορεύηται τις εὐτυχὴς πρὸ τοῦ θανάτου).—Post cladem Canensem vix ulla profecto alia gens in bello perseverare constitisset (μετὰ τὴν ἐν Κάνναις συμφορὰν μόλις βεβαίως ἄλλο τι ἔθνος θὰ ἀπεφάσκει νὰ ἐμμείνη εἰς τὸν πόλεμον).—Legati sine ulla spe pacis domum redierunt (οἱ πρέσβεις ἄνευ τινὸς ἐλπίδος εἰρή-

νης ἐπανήλθον οἰκαδε. Ἀλλὰ non sine aliqua spe, διότι non sine=cum.

Ἡ quidam (τίς) τίθεται ἐπὶ προσώπου ἢ πράγματος, ὅπερ εἶναι μὲν καθ' ἑαυτὸ ὀρισμένον, ἀλλ' ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ ἢ ἀκριβέστερον νὰ ὀρίσῃ. Alcidas quidam scripsit laudationem mortis (Ἀλκιδάμας τις ἔγραψεν ἔπαινον τοῦ θανάτου). Τοῦναντίον ἢ aliquis τίθεται, ὅταν σημαίνεται καθόλου ἀόριστον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. Fecit hoc aliquis tui similis (ἔπραξε τοῦτό τις ὅμοιός σου).

Ἡ quisque (ἕκαστος) τίθεται μόνον

α') μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας sui, sibi, se καὶ τῆς κτητικῆς suus. Se quisque amat (ἕκαστος ἀγαπᾷ ἑαυτόν). Suae quisque fortunæ faber est (ἕκαστος εἶναι δημιουργὸς τῆς τύχης του).

β') ἐν ἐξηγητέαις προτάσεσιν μετὰ ἀναφορικῆν ἢ ἐρωτηματικῆν ἀντωνυμίαν. Virtus præceptoris est quo quemque natura ferat intellegere (ἀρετὴ τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ κατανοῇ ποῦ ἕκαστον ἢ φύσις φέρει)

γ') μετὰ τὰ ὑπερθετικά καὶ τὰ τακτικά ἀριθμητικά. Optimus quisque (ἕκαστος ἄριστος). — Quinto quoque anno (καθ' ἕκαστον πέμπτον ἔτος).

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἕκαστος δηλοῦται διὰ τοῦ omnes, unus quisque, nemo non κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΑ'.

Περὶ ῥήματος.

§ 194. Οἱ τύποι τοῦ ῥήματος διακρίνονται εἰς verbum finitum καὶ verbum infinitum.

Verbum finitum καλοῦνται πάντες οἱ ῥηματικοὶ τύποι, οἵτινες διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν δεικνύουσιν ὀρισμένον πρόσωπον, ἦτοι ἢ ὀριστική, ἢ ὑποτακτική καὶ ἢ προστακτική.

Verbum infinitum καλοῦνται πάντες οἱ λοιποὶ ῥηματικοὶ τύποι, ἦτοι τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ μετοχή, τὸ γερουνδιακόν, τὸ γερούνδιον καὶ τὸ ὕπτιον.

A'. Verbum infinitum

I 'Απαρέμφατον

§ 195. Τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστώτα, παρακείμενον καὶ μέλλοντα, *laudare, laudavisse, laudaturum, -am, -um esse—laudari, laudatum, -am, -um esse, laudatum iri*.

Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος, ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ, γίνεται χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως. *Spero fore ut amicus mox veniat*, ἀντὶ *spero amicum mox venturum esse* (ἐλπίζω ὅτι ὁ φίλος θὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον).—*Spero fore ut hostes vincantur*, ἀντὶ *spero hostes victum iri* (ἐλπίζω ὅτι θὰ νικηθῶσιν οἱ πολέμιοι).

Ἡ περίφρασις αὕτη εἶναι ἀναγκαία εἰς τὰ ῥήματα ἅτινα στεροῦνται ὑπίου. *Credo futurum esse ut brevi te huius facti pæniteat* (νομίζω ὅτι θὰ μετανοήσῃς ἐντὸς ὀλίγου διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην).

ΣΗΜ. Τὸ *fore* μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακείμενου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἔχει σημασίαν τετελεσμένου μέλλοντος: *Hoc possum dicere me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit* (τοῦτο δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἀρκούντως θὰ ἔχω ἐπιτύχει, ἐὰν ἐκ τῆς τοσαύτης ἐνεργείας οὐδεὶς κίνδυνος ἐπέλθῃ κατ' ἐμοῦ).

§ 196. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος ἐπὶ ζωνῆς διηγήσεως γεγονότων τοῦ παρελθόντος τίθεται πολλάκις ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἱστορικῆς. Τὸ τοιοῦτον ἀπαρέμφατον ὀνομάζεται ἱστορικὸν (*infinitivus historicus* ἢ *descriptivus*) καὶ ἔχει τὸ ὑποκείμενον κατ' ὀνομαστικὴν. *Hostes ex omnibus partibus signo dato decurrere, lapides in vallum conicere. Nostri primo integris viribus fortiter repugnare neque ullum frustra telum ex superiore loco mittere* (οἱ πολέμιοι πανταχόθεν, δοθέντος σημείου, ἐφόρμων καὶ λίθους ἔβαλλον ἐπὶ τὸ χαράκωμα. Οἱ ἡμέτεροι τὸ πρῶτον δι' ἀκαταπονήτων δυνάμεων ἀνδρείως ἀνθίσταντο οὐδὲ βέλος ἐκ τῆς ἀνωτέρας θέσεως μάτην ἔρριπτον).

§ 197. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται πολλάκις ἀπο-

λύτως πρὸς δῆλωσιν ἀγανακτήσεως, ἐκπλήξεως, θαυμασμοῦ: *Condemnari tot homines!* (νὰ καταδικασθῶσι τόσοι ἄνθρωποι!)—*Mene incepto desistere victam!* (ἐγὼ ἡττημένη νάποστῶ τοῦ ἐγγχειρήματος!) Πρβ. ἐμὲ παθεῖν τάδε;—φεῦ τὸ καὶ λαβεῖν πρόσθεγμα τοιοῦδ' ἀνδρός!

§ 198. Τὸ ἀπχρέματον λαμβάνεται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ καὶ τίθεται ἐν τῇ προτάσει ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμός: *Errare humanum est* (τὸ ἀμαρτάνειν ἐστὶν ἀνθρώπινον).—*Docto viro vivere est cogitare* (τῷ σοφῷ ἀνδρὶ ζῆν ἐστὶν διανοεῖσθαι).—*Vincere scis, Hannibal, victoria uti nescis* (γινώσκεις νὰ νικᾷς, Ἀννίβα, τὴν νίκην νὰ μεταχειρισθῇς ἀγνοεῖς).—*Una salus victis, nullam sperare salutem* (μία σωτηρία τοῖς ἡττημένοις, οὐδεμίαν νὰ ἐλπίζωσι σωτηρίαν).

ΣΗΜ. Ὡς ὑποκείμενον τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ συνδετικοῦ *esse* καὶ πολλῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ φράσεων, ὅταν τὸ ὑποκείμενον δὲν εἶναι ὁρισμένον (πρβ. § 200 σημ). *Mentiri turpe est* (τὸ ψεῦδεσθαι αἰσχρόν ἐστιν).—*Mori decet quam cum dedecore vivere* (πρέπει νὰ ἀποθνήσκῃ τις παρά νὰ ζῇ μετ' αἰτίας).

Ὡς ἀντικείμενον δὲ τίθεται μετὰ τῶν δυνητικῶν, ἐνάρξεως καὶ λήξεως, βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας (πρβ. § 202) σημαντικῶν ῥημάτων ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν: *Non desinam vos monere ut summo studio in litteris incumbatis* (δὲν θὰ παύσω νὰ σᾶς παραινῶ μετὰ μεγίστης σπουδῆς νὰ ἐπιμελήσθε τῶν γραμμάτων).—*Rationi quam fortunæ confidere malo* (προτιμῶ νὰ ἔχω πεποιθήσιν εἰς τὸ λογικὸν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν τύχην).

§ 299. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἢ αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται, ὅτε παραλείπεται (ταυτοπροσωπία, *nominativus cum infinitivo*) *Boni cives pacem stabilire student* (οἱ ἀγαθοὶ πολῖται φροντίζουν νὰ ἀσφαλίζουν τὴν εἰρήνην) ἢ διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται, ὅτε τίθεται, ὡς καὶ τὸ κατηγορούμενον αὐτοῦ, ἀν ὑπάρχῃ, κατ' αἰτιατικὴν (ἀπχρεματικὴ πρότασις, *accusativus cum infinitivo*) *Thales omnia ex aqua orta esse dicebat* (ὁ Θαλῆς ἔλεγεν ὅτι τὰ πάντα ἐγένοντο ἐξ ὕδατος).—*Cato dixit radices litterarum amaras esse, fructus jucundos* (ὁ Κάτων εἶπεν ὅτι αἱ ῥίζαι τῶν γραμμάτων εἶναι πικραί, οἱ καρποὶ γλυκεῖς).

Ἐν τῇ λατινικῇ ὅμως καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας ἀκόμη τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται κατ' αἰτιατικὴν, κανονικῶς μὲν τοῦ

ἐξαχρωμένον ἐξ ἐνεργητικῶν ἢ ἀποθετικῶν λεκτικῶν, δοξαστικῶν, αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν ῥημάτων, σπανιώτερον δὲ τοῦ ἐξαχρωμένου ἐκ βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας σημαντικῶν ῥημάτων καὶ δὴ ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ ῥῆμα *esse* μετὰ κατηγορουμένου· τότε δὲ αἱ ἀντωνομῖαι τοῦ α' καὶ δ' προσώπου τίθενται συνήθως πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως: *Nego me esse mendacem* (ἀρνοῦμαι ὅτι εἰμαι ψεύστης).—*Socrates dicere solebat se nihil scire* (ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι οὐδὲν γνωρίζει).—*Timoleon maluit se diligere quam metui* (ὁ Τιμολέων προετίμητε νὰ ἀγαπᾶται ἢ νὰ παρέχῃ φόβον).—*Cupio me esse clementem, cupio me non dissolutum videri* (ἐπιθυμῶ νὰ εἰμαι ἐπιεικής, ἐπιθυμῶ νὰ μὴ φαίνωμαι ἀμελής). Ἀλλὰ *prisci homines dicuntur nudi vivere* (αἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι λέγεται ὅτι ἔξων γυμνοί), διότι τὸ ἀπαρέμφατον ἐξαχρᾶται ἐκ προσωπικοῦ παθητικοῦ ῥήματος (πρβ. § 201).

ΣΗΜ. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἄοριστον, παραλείπεται, αἱ δὲ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ, ἂν ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν: *Contentum esse suis rebus maximæ certissimæque sunt divitiæ* (τὸ ἀρνεῖσθαι τινα τοῖς ἑαυτοῦ εἶναι μέγιστος καὶ βεβαιότατος πλοῦτος).

§ 200. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ ἀπροσώπων φράσεων *constat, apparet, decet, dedecet, oportet, bonum est, turpe est, verum est, verisimile est, opus est, fas est, nefas est, necesse est* κτλ. *Constat voces obtrectantium a multitudine imperita libenter audiri* (ἐμολογεῖται ὅτι αἱ φωναὶ τῶν λοιδορούντων ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς πλήθους ἀσμένως ἀκούονται).—*Necesse est mundum a deo regi* (εἶναι ἀνάγκη ὁ κόσμος νὰ διοικῆται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ).

ΣΗΜ. Τὸ *oportet, necesse est* καὶ *licet* ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως λαμβάνουσιν ἐνίοτε ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοὺν ἀπαρέμφατον: *Me ipsum amare oportet, non mea, si veri amici futuri sumus* (ἐμὲ αὐτὸν πρέπει νὰ ἀγαπᾷ, οὐχὶ τὰ ἐμά, ἐάν θὰ εἴμεθα ἀληθεῖς φίλοι).—*Virtus necesse est vitium aspernetur atque oderit* (εἶναι ἀνάγκη ἡ ἀρετὴ νὰ καταφρονῇ καὶ νὰ μισῇ τὴν κακίαν).—*Ludas licet* (ἔξεστί σοι παίζειν).—*Aut vincere aut vinci necesse est* (ἀνάγκη εἶναι ἢ νὰ νικᾷ τις ἢ νὰ νικᾶται).

Τὸ *necesse est* καὶ *licet* μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου λαμβάνουσι καὶ δοτικὴν, τὸ δὲ *licet* τότε καθ' ἑλξιν λαμβάνει καὶ τὸ κατηγορούμενον, ἂν ὑπάρχῃ, κατὰ δοτικὴν: *Homini necesse est mori* (τῷ ἀνθρώπῳ ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποθάνῃ).—*Nemini licet esse mendaci* (οὐδενὶ ἔξεστι εἶναι ψεύστη)

§ 201. Ἡ ἀπαρεμφατική πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν δοξαστικῶν, λεκτικῶν, αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων (*verba sentiendi et declarandi*): *Antiqui putabant sæpe homines in arbores mutatos esse* (οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον ὅτι πολλάκις οἱ ἄνθρωποι μετεβλήθησαν εἰς δένδρα).—*Democritus dicebat innumerabiles esse mundos* (ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητοι κόσμοι).—*Sentit animus se sua vi non aliena moveri* (αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ ὅτι τῇ ἑαυτῆς, οὐχὶ ἄλλοτρίᾳ δυνάμει κινεῖται).—*Bias se omnia sua secum portare jactabat* (ὁ Βίας ἐκαυχᾶτο ὅτι ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πάντα τὰ ἑαυτοῦ).

Τὰ παθητικὰ τούτων συντάσσονται ἢ ἀπροσώπως, ὅτε ἡ ἀπαρεμφατική πρότασις μένει, ἢ προσωπικῶς, ὅτε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικήν καὶ ἀπαρέμφατον. Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι κανονικὴ ἐπὶ τῶν ῥημάτων *videri, juberi, vetari, argui, convinci* καὶ *fertur*, συνηθέστερα δὲ ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων, πλὴν τῶν μετὰ τοῦ *esse* μετοχῶν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ γερονδιαχοῦ τούτων, ἅτινα συνηθέστερον συντάσσονται ἀπροσώπως: *Homerus caecus fuisse dicitur* (ὁ Ὅμηρος λέγεται ὅτι ὑπῆρξε τυφλός).—*Neptunus, deus marium, tridente terram quassare putabatur* (ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῶν θαλασσῶν, ἐπιστεύετο ὅτι διὰ τῆς τριαινῆς ἔσειε τὴν γῆν). Ἀλλὰ *traditum est Homerum caecum fuisse* (παρεδόθη ὅτι ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε τυφλός).—*Hannibalem rei militaris peritissimum fuisse existimandum est* (πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Ἀννίβας ὑπῆρξεν ἐμπειρότατος τῶν στρατιωτικῶν).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα *sperare* (ἐλπίζειν), *minari* (ἀπειλεῖν), *promittere*, *polliceri* (ὕποσχνεσθαι) καὶ *jurare* (ὀμνύναι) συντάσσονται πρὸς ἀπαρέμφατον μέλλοντος, ὅταν ἡ διὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου δηλουμένη πράξις ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον: *Rusticus sperat se aliquando multum frumenti ex agris comportaturum esse* (ὁ γεωργὸς ἐλπίζει ὅτι ποτὲ θὰ συγκομίσῃ πολὺν σίτον ἐκ τῶν ἀγρῶν).—*Cæsar se id facturum esse pollicitus est, quod legati oraverant* ὁ Καῖσαρ ὑποσχέθη νὰ πράξῃ ὅ,τι οἱ πρέσβεις εἶχον ζητήσει).

§ 202. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ἐπίσης ὡς ἀντικείμενον τῶν βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας σημαντικῶν ῥημάτων *velle, nolle, malle, cupere, studere* ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, ἐπὶ δὲ ταυτοπροσωπίας ταῦτα συνήθως συντάσσονται πρὸς ἄπλοῦν ἀπαρέμφατον. Δύνανται ὅμως ἐπὶ ταυτοπροσωπίας νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν

πρότασιν, μάλιστα δὲ ὅταν τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενον ἀπαρέμψατον εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ ρῆμα esse μετὰ κατηγορουμένου (πρβ. § 199) Archimedes a milite Romano necatus est; Marcellus eum necari noluerat (ὁ Ἀρχιμήδης ὑπὸ Ῥωμαίου στρατιώτου ἐφρονεύθη· ὁ Μάρκελλος δὲν ἠθέλησεν αὐτὸς (ὁ Ἀρχιμήδης) νὰ φρονευθῇ).—Omnes homines beati esse cupiunt (πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσι νὰ εἶναι εὐδαίμονες).—Me Caesaris militem dici volo (ἐπιθυμῶ νὰ λέγωμαι στρατιώτης τοῦ Καίσαρος).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα velle, malle, cupere, studere καὶ optare συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut, τὰ δὲ velle, nolle, malle καὶ πρὸς ἀπλήν ὑποτακτικὴν, ὅταν σημαίνωσιν εὐχὴν καὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐξηρημένης προτάσεως εἶναι διάφορον τῆς κυρίας: Phaëthon optavit ut in currum patris tolleretur (ὁ Φαέθων ἐπεθύμησε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν δίφρον τοῦ πατρός).—Nolo accusator in iudicium potentiam afferat (δὲν θέλω ὁ κατηγορὸς νὰ φέρῃ δύναμιν εἰς τὴν δίκην).—Volo hoc nobis contingat (εὐχομαι νὰ συμβῇ τοῦτο εἰς ἡμᾶς).

§ 203. Ἀπαρεμψατικὴν πρότασιν ὡς ἀντικείμενον δέχονται καὶ τὰ ἐξῆς ρήματα:

α') Τὰ ρήματα pati, sinere (ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν), jubere (κελεύειν) καὶ vetare (κωλύειν) ταῦτα δέχονται κανονικῶς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμψάτου ἐνεργητικοῦ μέν, ἐὰν ἐκφράζεται τὸ πρόσωπον τὸ διατασσόμενον ἢ κωλυόμενον, παθητικοῦ δέ, ἐὰν δὲν ἐκφράζεται. Nervii vinum ad se importari omnino non siverunt (οἱ Νερούοι ἐν γένει δὲν ἐπέτρεψαν νὰ εἰσάγῃται εἰς αὐτοὺς οἶνος).—Lycurgus cives suos emigrare vetuit (ὁ Λυκούργος ἀπηγόρευσε νὰ μετακινήσιν οἱ συμπολίται αὐτοῦ).—Alexander se filium Jovis appellari non solum passus est sed etiam jussit (ὁ Ἀλέξανδρος οὐ μόνον ἠνέχθη νὰ ὀνομάζεται υἱὸς τοῦ Διὸς, ἀλλὰ καὶ διέταξεν).—Epaminondas victoria nuntiata ferrum removeri jussit (ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀγγεληθείσης τῆς νίκης διέταξε νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ δόρυ).

β') Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήματα (verba affectuum): gaudere, delectari, dolere, mirari, indignari, lætari, gratulari, queri κτλ. Rex exercitum hostium tam facile victum esse miratus est (ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασεν ὅτι ὁ στρατὸς τῶν πολεμίων τόσον εὐκόλως ἡττήθη).

Ταῦτα ἀντὶ τῆς ἀπαρεμψατικῆς προτάσεως δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς πρότασιν διὰ τοῦ quod. Indignor, inquit, civis Atheniensis quod Aristides ab omnibus justus appellatur (ἀγανακτῶ

εἶπεν, ὁ Ἀθηναῖος πολίτης, διότι ὁ Ἀριστείδης ὑπὸ πάντων δίκαιος ὀνομάζεται) (πρβ. § 255).

§ 204. "Όταν ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ προτάσει ὑπάρχῃ καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως ἢ σύνταξις μεταβάλλεται εἰς παθητικὴν. Ab Alexandro Romanos vinci posse puto (νομίζω ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἠδύναντο νὰ νικηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀλέξανδρου) ἀντὶ Alexandrum Romanos vincere posse puto, ὅπερ δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ διττῶς (νομίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τοὺς Ῥωμαίους καὶ νομίζω ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἠδύναντο νὰ νικήσωσι τὸν Ἀλέξανδρον).

II Μετοχή

§ 205. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἐν τῇ μετοχῇ ἔχουσι δύο μόνον χρόνους, τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα: laudans (ἐπαινῶν), laudaturus (ἐπαινέσων).

Τὰ παθητικὰ ἔχουσιν ἓνα μόνον χρόνον, τὸν παρακείμενον: laudatus (ἐπαινεθείς).

Τὰ ἀποθετικὰ ἔχουσι τρεῖς χρόνους, ὧν δύο μὲν ἐνεργητικὸς κατὰ τύπον καὶ σημασίαν, τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα: hortans (παραινῶν), hortaturus, (παραινέσων), ἓνα δὲ παθητικὸν μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικὸν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρακείμενον: hortatus (παραινέσας).

ΣΗΜ. Ἀποθετικῶν τινῶν ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἐκτὸς τῆς ἐνεργητικῆς ἔχει καὶ παθητικὴν σημασίαν: comitatus (συνωδευμένος), interpretatus (ἐρμηνευθείς), meditatus (ἐσκεμμένος), populatus (ληλατηθείς), adeptus (ληφθείς), complexus (περιπτυγμένος), pactus (ὠρισμένος), dimensus (καταμεμετρονμένος), confessus (ὡμολογημένος), ementitus (πλαστός), expertus (δεδοκιμασμένος), partitus (μεμερισμένος) κτλ.

§ 206. Ἡ ἐλλείπουσα ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἀναπληροῦται ἢ διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων ἢ, ὅπερ συνηθέστερον, δι' ἀφαιρετικῆς ἀπολύτου (πρβ. § 210) μεταβαλλομένης τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ἢ τέλος δι' ἀναλελυμένου λόγου: Caesar hortatus milites decessit (ὁ Καῖσαρ παραινέσας τοὺς στρατιώτας ἀπεχώρησεν).—Hannibal Alpi-bus superatis (postquam superavit Alpes) in Italiam pervenit

(ὁ Ἀννίβας ὑπερβὰς τὰς Ἀλπεις (ἀφ' οὗ ὑπερέβη τὰς Ἀλπεις) ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν).

Ὅμοίως ἀναπληροῦται ἡ ἐλλείπουσα παθητικὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος δι' ἀναγελυμένου λόγου: Ciceronis liber qui Cato major inscribitur (τὸ βιβλίον τοῦ Κικέρωνος τὸ ἐπιγραφόμενον Κάτων ὁ πρεσβύτερος).

§ 207. Τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα ἀποφασίζεῖν, ἐξετάζειν, γνωρίζεῖν σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ῥήματος habeo· ὅθεν λέγεται cognitum, perspectum, exploratum, statum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo ἀντὶ cognovi, perspexi... Antiquitatem Atticus diligenter habuit cognitam (ὁ Ἀττικὸς τὴν ἀρχαιότητα ἐπιμελῶς ἐγνώρισεν).

§ 208. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων ἀντὶ ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ: Ab urbe condita (ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, τῆς Ῥώμης), post urbem conditam (μετὰ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως), ante Christum natum (πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ).—Epistula recitata omnes gaudio affecit (ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ἐπλήρωσε χαρὰς πάντας).

§ 209. Ἡ μετοχὴ ἐν τῷ λόγῳ τίθεται τριχῶς.

α') ἐπιθετικῶς: Medea draconem vellus aureum custodientem sopivit (ἡ Μήδεια ἐκοίμισε τὸν ὄφιν τὸν φυλάσσοντα τὸ χρυσοῦν δέρας).

Ἡ μετοχὴ αὕτη καὶ μάλιστα ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων συνηθέστερον ἀποδίδεται δι' ἀναφορικῆς ἢ ἄλλης ἰσοδυνάμου προτάσεως: Egens est is, qui non satis habet (ἐνδεὴς εἶναι ὁ μὴ ἔχων ἀρκετά).—Milites, qui in pugna ceciderunt, magnos honores nacti sunt (οἱ πεσόντες ἐν τῇ μάχῃ στρατιῶται ἔτυχον μεγάλων τιμῶν).—Errant, si qui in bello omnes secundos rerum proventus exspectant (πλανῶνται οἱ προσδοκῶντες ἐν πολέμῳ πάσας τὰς ἐκδόσεις τῶν πραγμάτων εὐτυχεῖς).

β') κατηγορηματικῶς, μόνον μετὰ τῶν ῥημάτων audire, videre, facere (παριστάναι), fingere, inducere. Dic, hospes, Spartaē nos te hic vidisse jacentes (εἰπέ, ὦ ξένη, εἰς τὴν Σπάρτην, ὅτι εἶδες ἡμᾶς ἐδῶ κειμένους).—Timoleon lumina oculorum amisit, quam calamitatem ita moderate tulit, ut nemo eum querentem audierit

(ὁ Τιμολέων ἀπώλεσε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν, ἣν συμφορὰν τόσον καρτερικῶς ὑπέμεινε, ὥστε οὐδεὶς ἤκουσεν αὐτὸν μεμψιμοιροῦντα).—
Homerus Jovem querentem inducit (ὁ Ὅμηρος εἰσάγει τὸν Δία παραπονούμενον).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον: Equites viderunt exercitum hostium appropinquare (οἱ ἱππεῖς εἶδον τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων νὰ πλησιάζῃ).—Plato construi a deo mundum facit (ὁ Πλάτων ποιεῖ τὸν κόσμον δημιουργούμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ).

γ') παραθετικῶς: Mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus (τῷ ψεύστῃ, οὐδὲ ὅταν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, συνηθίζομεν νὰ πιστεύωμεν).—Animus se non videns alia cernit (ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μὴ βλέπουσα τὰ ἄλλα διακρίνει).—Veteres medici sæpe secantes urentesque curabant ægrotos (οἱ παλαιοὶ ἱατροὶ πολλάκις τέμνοντες καὶ καίοντες ἐθεράπευον τοὺς ἀσθενεῖς).

§ 210. Ἀντὶ τῆς γενικῆς ἀπόλυτου τῆς ἐλληνικῆς ἢ λατινικῆς ἔχει τὴν ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον (ablativus absolutus): Tarquinio Superbo expulso Romæ consules creabantur (ἐξωσθέντος τοῦ Ταρκινίου τοῦ Ὑπερηφάνου ἐν Ῥώμῃ ὕπατοι ἐξελέγοντο).—Reluctante natura irritus labor est (ἀνθισταμένης τῆς φύσεως μάταιος ὁ κόπος).

Ἡ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου (πρβ. § 206).

ΣΗΜ. Ἐν τῇ λόγῳ πολλάκις κεῖνται ἀπολύτως ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ ἀνευ μετοχῆς. Τοῦτο συμβαίνει

α') ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν σημαίνοντων ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος: dux (ὁδηγός), comes (ἀκόλουθος), iudex (δικαστής), testis (μάρτυς): Natura duce (ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς φύσεως)

β') ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τίτλων καὶ ἀξιομάτων rex, consul, prætor: Valerio, Horatio consulibus (ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Βαλερίου καὶ Ὁρατίου)

γ') ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἡλικίας σημαντικῶν: me puero (ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας)

δ') ἐπὶ τινῶν ἐπιθέτων: deo propitio (θεοῦ εὐδοκοῦντος), invita Minerva (Ἀθηνᾶς ἀκούσης), me vivo (ἐμοῦ ζῶντος).

§ 211. Ἡ χρῆσις τῆς κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον συντάξεως γενικῶς ἀποφεύγεται

α') ὅταν μετὰ τοῦ ῥήματος συνάπτεται κατηγορούμενον: Cum Ci-

cero consul creatus esset (ὅτε ὁ Κικέρων ἐγένετο ὕπατος) καὶ ὅχι Cicerone consule creato.

δ') ὅταν μετὰ τοῦ ρήματος συνάπτηται παράθεσις, κατηγορηματικὸν ἐπίθετον ἢ μετοχή: Cum Gaius puer mortuus esset (ὅτε ὁ παῖς Γάιος ἀπέθανεν). — Cum milites inviti ex castris educti essent (ὅτε οἱ στρατιῶται ἄκοντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐξήχθησαν). — Cum milites fortiter pugnantes caesi essent (ὅτε οἱ στρατιῶται, καίπερ γενναίως ἀγωνισθέντες, ἐφονεύθησαν).

§ 212. Πολλάκις ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου, ἀλλὰ μόνον τῶν ρημάτων τῶν σημεινόντων πληροφορίαν, τίθεται μόνῃ ἢ τοιαύτῃ δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ συντάσσεται ἢ πρὸς ἀπαρέμπατον ἢ πρὸς ὁλόκληρον πρότασιν: Alexander audito Darium appropinquare cum exercitu, obviam ire constituit (ὁ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ὅτι ὁ Δαρεῖος ἐπλησίαζε μετὰ στρατοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἀντιπαρταχθῇ πρὸς αὐτόν). — Edicto nequis in jussu pugnaret, exercitus castra posuit (κηρυχθέντος νὰ μὴ μάχηται τις αὐθαίρετως, ὁ στρατὸς ἐστρατοπέδευσεν). — Exposito quid pararet, dux profectus est (ἐκτεθέντος τί παρεσκεύαζεν ὁ στρατηγὸς ἀνεχώρησεν).

Τοιαῦτα μετοχαὶ εἶναι audito, cognito, comperto, explorato, nuntiato, edicto, exposito, auspicato, pacto.

III Γερουνδιακὸν

§ 213. Τὸ γερουνδιακὸν ἀντιστοιχεῖ συνήθως πρὸς τὰ εἰς τέως ρηματικά καὶ δέχεται, ὡς καὶ αὐτά, τὸ ποιητικὸν αἷτιον κατὰ δοτικὴν (πρβ. § 153, δ). Epistula mihi scribenda est (γραπτέα μοὶ ἐστὶν ἡ ἐπιστολή). — Diligentia in omnibus rebus plurimum valet; hæc nobis præcipue colenda est, hæc semper adhibenda (ἡ ἐπιμέλεια ἐν πᾶσι πλείστον ἰσχύει· αὕτη κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ θεραπεύεται ὑφ' ἡμῶν, αὕτη πάντοτε νὰ παρέχεται).

ΣΗΜ. Τὸ γερουνδιακὸν πολλάκις ἰσοδυναμεῖ καὶ πρὸς μετοχὴν παθητικοῦ μέλλοντος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνεστώτος: laudandus (ἐπαινεθσόμενος καὶ ἐπαινούμενος).

§ 214. Τὸ γερουνδιακὸν συντάσσεται ἢ προσωπικῶς ἢ ἀπροσώπως. Καὶ προσωπικῶς μὲν συντάσσεται τὸ γερουνδιακὸν τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ρημάτων καὶ κατ' αἰτιατικὴν συντασσόμενων, ἀπροσώπως δὲ τῶν ἀμεταβάτων ὡς καὶ τῶν μεταβατικῶν τῶν κατ' ἄλ-

λην πτώσιν, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἢ μετ' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ συντασσομένων. Miseris et ægris cibi præbendi sunt (εἰς τοὺς δυστοχεῖς καὶ ἀσθενεῖς τροφαὶ δέον νὰ παρέχωνται). — Omnibus hominibus moriendum est (πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωσιν). — Victis parcendum est (πρέπει νὰ φείδῃται τις τῶν ἡττημένων). — De officio alia parte orationis dicendum nobis erit (περὶ καθήκοντος ἐν ἄλλῳ μέρει τοῦ λόγου πρέπει νὰ λεχθῇ ὑφ' ἡμῶν).

§ 215. Μετὰ τὰ ῥήματα curare, — dare, tradere, — mittere, per-mittere, concedere, — accipere, suscipere, — locare, conducere καὶ τῶν ὁμοίων, τίθεται τὸ γερουνδικὸν ὡς κατηγορούμενον πρὸς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν κατ' ὀνομαστικὴν. Pueris sententias ediscendas damus (τοῖς παισὶ γνῶμας, ἵνα ἐκμανθάνωσι, δίδομεν). — Oppidum militibus diripiendum permissum est (ἡ πόλις ἐπετράπη τοῖς στρατιώταις πρὸς διαρπαγὴν).

ΣΗΜ. Ὁ σκοπὸς ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων ἐκφέρεται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς ad μετὰ γερουνδίου. Viros bonos mihi ad imitandum propono (ἄνδρας ἀγαθοὺς προστίμημι ἑμαυτῷ πρὸς μίμησιν).

§ 216. Τὸ γερουνδικὸν τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ ἐπὶ οὖτω τετελεσμένων πράξεων, ὡς ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐπὶ τετελεσμένων (§ 208): Pelopidas patriæ liberandæ consilium cepit (ὁ Πελοπίδας συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος). — Ἀλλὰ gloria patriæ liberatæ penes Pelopidam fuit (ἡ δόξα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος ἀνήκει εἰς τὸν Πελοπίδαν).

IV Γερούνδιον

§ 217. Τὸ γερούνδιον εἶναι πάντοτε ἐνεργητικῆς σημασίας καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἑλληνικῆς. Ὅθεν scribendi (τοῦ γραφεῖν), scribendo (τῷ γράφειν), ad scribendum (πρὸς τὸ γράφειν), scribendo (τῷ γράφειν).

§ 218. Τὸ γερούνδιον συντάσσεται μεθ' ἧς καὶ τὸ ῥῆμα, ἐξ οὗ παράγεται, πτώσεως. Consilium parcendi hostibus (ἡ συμβουλή τοῦ φείδεσθαι τῶν ἐχθρῶν).

Ἀλλ' ἂν τὸ ῥῆμα συντάσσῃται μετ' αἰτιατικῆς, τότε συνήθως τὸ

μὲν γερούνδιον μεταβάλλεται εἰς γερουνδιακὸν λαμβάνον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ γένος τοῦ ἀντικειμένου, τὸ δὲ ἀντικείμενον τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ γερουνδίου: Consuetudo immolandi homines=consuetudo immolandorum hominum (ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους). Ἡ σύνταξις αὕτη καλεῖται γερουνδιακὴ ἑλξις (attractio gerundiva).

Πλὴν τῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων ρημάτων ἡ γερουνδιακὴ ἑλξις συμβαίνει καὶ εἰς τὰ γερούνδια τῶν ρημάτων utor, fruor, fungor καὶ potior: Spes potiundi imperii (ἡ ἐλπίς τοῦ γενέσθαι κύριον τῆς ἐξουσίας).

ΣΗΜ. Ἡ γερούνδιακὴ ἑλξις εἶναι ἀπαραίτητος, ἂν τὸ γερούνδιον εἶναι πτώσεως δοτικῆς ἢ ἑχθ πρόθεσιν, συνηθεστέρα δέ, ἂν τὸ γερούνδιον εἶναι γενικῆς ἢ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς. Τοῦναντίον γίνεται χρήσις μόνον τοῦ γερουνδίου, ὅταν τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἶναι αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας: Creati sunt decem viri legibus scribendis (ἐξελέγησαν δέκα ἄνδρες πρὸς τὸ συγγράφαι νόμους). — Auctor urbis obsidendæ καὶ auctor urbem obsidendi (εἰσηγητὴς τοῦ πολιορκεῖν τὴν πόλιν) Ἀλλὰ multa discendo hominis mens alitur (ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου τρέφεται διὰ τοῦ πολλὰ μανθάνειν).

§ 219. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν μετὰ γενικῆς συντασσομένων: cupidus bellandi (ἐπιθυμητικὸς τοῦ πολεμεῖν)

β') μετὰ τῶν ἐξῆς μάλιστα οὐσιαστικῶν: ars (τέχνη), causa (αἰτία), consilium (σχέδιον, γνώμη), consuetudo (συνήθεια), occasio, opportunitas (εὐκαιρία), ratio (τρόπος), facultas, potestas (ἐξουσία, δύναμις), voluntas (θέλησις), studium (ζήλος), cupiditas (ἐπιθυμία), spes (ἐλπίς), metus (φόβος): Beate vivendi cupiditate incensi omnes sumus (πάντες φλεγόμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ εὐδαιμόνως ζῆν). — Legendi semper occasio est, audiendi non semper (πάντοτε ὑπάρχει εὐκαιρία τοῦ ἀναγινώσκειν, τοῦ ἀκούειν οὐχὶ πάντοτε). Ὁμοίως μετὰ τῶν αἰείποτε ἐπιτασσομένων ἀφαιρετικῶν causā, gratiā (χάριν, ἔνεκα): venandi causā (χάριν τοῦ θηρᾶν).

ΣΗΜ. Ὅταν ἀντικείμενον τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου εἶναι αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι me, te, se, nos, vos, αἵτινες ἐν τῇ γερουνδιακῇ ἑλξει μεταβάλλονται εἰς mei, tui, sui, nostri, vestri, τότε τὸ γερουνδιακὸν τίθεται πάντοτε κατὰ γενικὴν εἰς ndi ἀνεξαρτήτως τοῦ γένους ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἀντωνυμίας: Vestri videndi cupidus sum (εἰμι ἐπιθυμητικὸς τοῦ ὁρᾶν ὑμᾶς). — Virgines occasionem sui liberandi nactæ sunt (αἱ παρθέναι εὗρον εὐκαιρίαν τοῦ ἐλευθερῶσαι ἑαυτάς).

§ 220. Ἡ γενική τοῦ γερονδίου μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* εἰς δήλωσιν τοῦ πρὸς τί χρῆσι-
μεύει τι: *Regium imperium conservandæ libertatis atque au-
gendæ rei publicæ fuerat* (τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα εἶχε χρησιμεύσει
πρὸς διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ πρὸς αὐξήσιν τῆς πολιτείας).

§ 221. Ἡ δοτική τοῦ γερονδίου τίθεται

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων *utilis, inutilis, noxius* (βλαβερός), *par*
(ἴσος), *aptus, idoneus* (κατάλληλος). *Aqua semper utilis est bi-
bendo* (τὸ ὕδωρ πάντοτε εἶναι ὠφέλιμον εἰς πόσιν).

β') μετὰ τῶν ῥημάτων *studere* (σπουδάζειν, φροντίζειν), *suffi-
cere, satis esse* (ἀρκεῖν, ἰκανὸν εἶναι), *desse* (ἐλλείπειν), *tempus
impendere* (δαπανᾶν χρόνον), *operam dare* (προσπαθεῖν) πρὸς δή-
λωσιν σκοποῦ: *Brutus, cum studere revocandis in urbem regi-
bus liberos suos comperisset, securi eos percussit* (ὁ Βρούτος
πληροφωρηθεὶς ἔτι τὰ τέχνα αὐτοῦ ἐφρόντιζον πρὸς ἀνάκλησιν τῶν
βασιλέων εἰς τὴν πόλιν, ἐφόνευσεν αὐτὰ τῷ πελέκει).

γ') μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀξιωματῶν καὶ ἀρχῶν εἰς δήλωσιν σκο-
ποῦ: *Trium viri rei publicæ constituendæ* (τρεῖς ἄνδρες πρὸς τὸ
συντάξαι τὴν πολιτείαν).

§ 222. Ἡ αἰτιατική τοῦ γερονδίου τίθεται μόνον μετὰ προθέ-
σεων, συνήθως τῆς *ad* καὶ *inter*, σπανιώτατα δὲ τῆς *ob* *ante*, *in*,
circa: *Mores puerorum se inter ludendum simplicius detegunt*
(οἱ χαρακτῆρες τῶν παίδων καταφανέστερον ἀποκαλύπτονται ἐν τῷ
παίζειν).—*Pauci sunt apti ad regnandum* (ὀλίγοι εἰσὶν ἐπιτήδαιοι
πρὸς τὸ βασιλεύειν).

§ 223. Ἡ ἀφαιρετική τοῦ γερονδίου τίθεται

α') ἀπροθέτως πρὸς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου, τρόπου ἢ αἰτίας: *Ti-
mendo non superabitur periculum* (διὰ τοῦ φοβεῖσθαι δὲν θὰ
ὑπερνικηθῇ ὁ κίνδυνος). *Currendo ac luctando corpus confirma-
tur* (διὰ τοῦ τρέχειν καὶ διὰ τοῦ παλαίειν τὸ σῶμα κρατύνεται).

β') μετὰ τῶν προθέσεων *ab*, *de*, *ex*, *in*. *Virtutes cernuntur in
agendo* (αἱ ἀρεταὶ ἀναγνωρίζονται ἐν τῇ πράξει).—*Ex discendo ca-
pimus voluptatem* (ἐκ τοῦ μανθάνειν ἡδονὴν λαμβάνομεν).

Υ Ὑπτιον

§ 224. Τὸ ὑπτιον εἶναι κυρίως ρηματικὸν οὐσιαστικὸν καὶ ἔχει δύο τύπους εἰς um καὶ u : amatum, amatu.

1) Τὸ ὑπτιον εἰς um ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν καὶ τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ρημάτων εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν γίνεται ἡ κίνησις. Lacedaemonii Agesilāum bellatum in Asiam miserunt (οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπεμφαν τὸν Ἀγησίλαον πολεμήσοντα εἰς τὴν Ἀσίαν).

2) Τὸ εἰς u ὑπτιον ἔχει παθητικὴν σημασίαν καὶ τίθεται εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς

α') μετὰ τὰς φράσεις fas est, nefas est : Humanus animus cum alio nullo, nisi cum ipso deo, si hoc fas est dictu, comparari potest (ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς οὐδὲν ἄλλο, εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν τὸν θεόν, εἰ θεῖόν ἐστιν εἰπεῖν τοῦτο, δύναται νὰ παραβληθῇ).

β') μετὰ τῶν ἐπιθέτων honestus, turpis, acerbus, jucundus, facilis, difficilis, incredibilis, utilis, dignus, indignus, memorabilis, mirabilis, optimus κτλ. Acerbum audito (πικρὸν ἀκοῦσαι) — Mirabile visu (θαυμαστὸν ἰδεῖν, θαῦμα ἰδέσθαι).

ΣΗΜ. Τὰ συνηθέστερα ὑπτια εἰς u εἶναι dictu, auditu, cognitu, factu, inventu, memoratu, usu, natu. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συνάπτεται μετὰ τοῦ major, maximus, minor, minimus, grandis.

§ 225. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ρήματος esse τῆς περιφραστικῆς συζυγίας τίθεται ἐνίστη τὸ ὑπτιον μετὰ τοῦ ρήματος ire. In mea vita tu tibi laudem is quaesitum (quae siturus es) (ἐν τῷ βίῳ μου σὺ μέλλεις νὰ ζητήσῃς ἔπαινον σεαυτῷ). — Qui paucis sceleratis parcunt bonos omnes perditum eunt (ὅσοι φεῖδονται ὀλίγων ἐγκληματιῶν, μέλλουσι νὰ ἀπολέσωσι πάντας τοὺς καλοὺς). Διὰ δὲ τοῦ ὑπτίου καὶ τοῦ iri σχηματίζεται περιφραστικῶς ὁ παθητικὸς μέλλων τοῦ ἀπαρεμφάτου : factum iri (ποιηθῆσεσθαι).

Β'. Verbum finitum

Ι Οἱ χρόνοι

§ 266. Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος διακρίνονται

α') εἰς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἐνεστώτα (prae-

sens), κυρίως παρακείμενον (perfectum praesens), μέλλοντα (futurum) και τετελεσμένον μέλλοντα (futurum exactum)

β') εἰς χρόνους τοῦ παρελθόντος, παρατατικὸν (imperfectum), ἱστορικὸν παρακείμενον (perfectum historicum) καὶ ὑπερσυντέλικον (plusquamperfectum).

Α'. Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσιν.

1) Ἐνεστὼς

§ 227. Ὁ ἐνεστὼς δηλοῖ πράξιν γινομένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκούσαν: scribimus (γράφομεν), frater dormit (ὁ ἀδελφὸς κοιμάται), pluit (βρέχει).

Τίθεται προσέτι

α') εἰς δῆλωσιν πράξεως κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένης ἢ πάντοτε ἰσχυούσης: Audaces fortuna juvat (τοὺς τολμηροὺς βοηθεῖ ἡ τύχη).—Homines sunt mortales (οἱ ἄνθρωποι εἰσιν θνητοί)

β') εἰς δῆλωσιν πράξεως παρελθούσης μὲν ἀλλ' ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λέγοντος ζωηρῶς ἀναπαριστωμένης· ὁ τοιοῦτος ἐνεστὼς λέγεται ἱστορικὸς (praesens historicum) καὶ τίθεται ἀντὶ παρακειμένου: Helvetii oppida sua omnia incendunt frumentum omne comburunt (οἱ Ἑλβετίοι τὰς ἐκυτῶν πόλεις πάσας πυρπολοῦσι, τὸν σίτον πάντα κατακαίουσιν).

2) Παρατατικὸς

Ὁ παρατατικὸς δηλοῖ

α') πράξιν γινομένην καὶ διαρκούσαν ἐν τῷ παρελθόντι· Themistocles adulescens liberius vivebat et rem familiarem neglegebat (ὁ Θεμιστοκλῆς νέος ὢν ἐλευθεριώτερον ἔζη καὶ τὰ οἰκεῖα παρῆ- μέλει).

β') πράξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι. Ὅθεν τίθεται ἰδίως πρὸς περιγραφὴν χωρῶν, ἡθῶν, ἐθίμων καὶ θεσμῶν: Anseres Romae publice alebantur in Capitolio (αἱ χήνες ἐν Ῥώμῃ δημοσίᾳ θαπάνῃ ἐτρέφοντο ἐν τῷ Καπιτωλίῳ).

3) Μέλλον

Ὁ μέλλον δηλοῖ πράξιν γενησομένην ἐν τῷ μέλλοντι. Veniemus (θὰ ἔλθωμεν), hodie pluet (σήμερον θὰ βρέξῃ).

4) Ἱστορικὸς παρακείμενος

Ὁ ἱστορικὸς παρακείμενος δηλοῖ πράξιν ἀπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι: Herostratus templum Dianae inflammavit (ὁ Ἡρόστρατος ἔκαυσε τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος).—Veni, vidi, vici (ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα).

5) Κυρίως παρακείμενος

Ὁ κυρίως παρακείμενος δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκοῦσαν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς: Fuimus Troes, fuit Ilium et ingens gloria Teucrorum (ἔχομεν ὑπάρξει (γεγόναμεν) οἱ Τρῶες, ἔχει ὑπάρξει τὸ Ἴλιον καὶ ἡ μεγίστη δόξα τῶν Τρώων).—Tu liberos habes, ego habui (σύ ἔχεις τέκνα, ἐγὼ ἔσχηκα, δὲν ἔχω πλέον διότι ἀπέθανον).

6) Ὑπερσυντέλικος

Ὁ ὑπερσυντέλικος δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαρκοῦσαν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Cognoveram (εἶχον γνωρίσει = sciebam).—Scripseram epistulam, cum amicus advenit (εἶχον γράψει τὴν ἐπιστολήν, ὅτε ὁ φίλος ἐφθασεν).

7) Τετελεσμένος μέλλων

Ὁ τετελεσμένος μέλλων δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ μέλλοντι: Mox epistulam scripsero (μετ' ὀλίγον θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν).

Β'. Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ταῖς ἐξηρτημέναις προτάσεσιν.

§ 228. Αἱ ἐξηρτημέναι προτάσεις αἱ καθ' ὀριστικὴν ἐκφερόμεναι δηλοῦσιν ἀπλῶς τὴν σχέσιν ὡς πρὸς τὸν χρόνον τοῦ λέγοντος καὶ ἔχουσιν ἐν γένει τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχον, ἐάν ἐξεφέροντο ὡς ἀνεξάρτητοι: Laudo, quae dixisti (ἐπαινῶ, ὅσα εἶπες).—Doleo quod mater diu aegrota erat (λυποῦμαι διότι ἡ μήτηρ ἐπὶ πολὺ ἦτο ἀσθενής).—Jam faciam, quod diu recusavi (ἤδη θὰ πράξω ὅ,τι ἐπὶ πολὺ ἠρνήθην).

Ἐάν ἡ ὑπὸ τῆς ἐξηρτημένης δηλουμένη πράξις εἶναι σύγχρονος

πρὸς τὴν τῆς κυρίας, τότε ἐπὶ κοινοῦ ὑποκειμένου τίθεται ὁ αὐτὸς χρόνος εἰς ἀμφοτέρους. Quam diu poteram, tacebam (ἐφ' ὅσον ἡδυνάμην, ἐσίγων). — Donec felix eris, multos numerabis amicos (ἐφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχής, πολλοὺς θὰ ἀριθμῇς φίλους). — Ἐὰν δὲ ἡ ὑπὸ τῆς ἐξηρητημένης δηλουμένη πράξις εἶναι προγενεστέρα τῆς ὑπὸ τῆς κυρίας δηλουμένης καὶ ἀναφέρηται εἰς τὸ μέλλον ἢ ἐκφράξῃ ἀόριστον ἐπανάληψιν, τότε τίθεται παρακείμενος μὲν, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι ἐνεστώς, ὑπερσυντέλικος, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι παρακείμενος ἢ παρατατικός, καὶ τετελεσμένος μέλλων, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι μέλλων : Plutoni eripi non possunt, quae rapuit (ἀπὸ τὸν Πλούτωνα δὲν δύνανται νὰ ἀφαιρεθῶσιν, ὅσα ἀρπάξει). — Servi quodcumque peccaverant, crudelissime apud Romanos castigabantur (ὅτιδῆποτε εἶχον ἀμαρτήσαι οἱ δοῦλοι, σκληρότατα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκολάζοντο). — Ut sementem feceris, ita metes (ὅπως θὰ σπείρῃς, οὕτως θὰ θερίσῃς).

Γ'. Χρήσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

§ 229. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν ἐλάμβανον συνήθως ὑπ' ὄψιν ὄχι τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐτοὶ ἔγραφον, ἀλλὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ὁ λαμβάνων αὐτήν· διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο συνήθως παρακείμενον ἢ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος, ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ παρακειμένου καὶ παρατατικὸν τῆς περιφραστικῆς συζυγίας ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς : Pridie idus scripsi (scribo) ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram (sum) cenaturus (τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν ἔγραψα (γράφω) πρὸ τῆς ἡμέρας τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔμελλον νὰ δειπνήσω (θὰ δειπνήσω) παρὰ τῇ Πομπωνίῳ ἐν τοῖς γάμοις αὐτοῦ). — Summa cura exspectabam (exspecto) adventum servi, quem ad te miseram (misi) (μετὰ μεγίστης φροντίδος ἀνέμενον (ἀναμένω) τὴν ἀφίξιν τοῦ δούλου, ὃν εἶχον πέμψει (ἐπεμψα) πρὸς σέ).

Ἐνίστε ὅμως εὐρίσκεται καὶ χρήσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν. Et si nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen, quia tecum loqui videor (ἂν καὶ οὐδὲν ἔχω, ὅπερ πρὸς σὲ νὰ γράψω, ἀλλ' ὅμως γράφω, διότι νομίζω ὅτι διαλέγομαι μετὰ σοῦ).

II Αἱ ἐγκλίσεις

Α'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

§ 230. Αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις διακρίνονται ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ

1) εἰς προτάσεις κρίσεως. Ἄρνησις non, neque, nihil. Αὗται ἐκφέρονται κατ' ὀριστικὴν μὲν, ὅταν τὸ λεγόμενον παρίσταται ὡς πραγματικόν, κατ' ὑποτακτικὴν δέ, ὅταν τὸ λεγόμενον παρίσταται ὡς δυνατόν γενέσθαι ἢ ὡς μὴ πραγματικόν: Homines pulvis et umbra sumus (οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα κόνις καὶ σκιά).—Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim, eloquentiam, esse rem omnium difficillimam (τοῦτο ἄνευ οὐδενὸς δισταγμοῦ δύναμαι νὰ διασχυρισθῶ, ὅτι ἡ εὐγλωττία εἶναι πρᾶγμα πάντων δυσχερέστατον).—Sine amicitia vita tristis esset (ἄνευ φιλίας ὁ βίος θὰ ἦτο ἀνιαρὸς).

2) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας. Ἄρνησις ne, neve, nihil, nemo, numquam. Αὗται ἐκφέρονται κατὰ προστακτικὴν πρὸς δῆλωσιν προσταγῆς ἢ ἀπαγορεύσεως, καὶ ὑποτακτικὴν πρὸς δῆλωσιν παρακελεύσεως, εὐχῆς, ἀπαγορεύσεως... Ora et labora (προσεύχου καὶ ἐργάζου). Nocturna sacrificia ne sunt (νυκτερινὰ θυσίαι ἄς μὴ ᾖσιν).—Sibi quisque consulat (ἐκαστος ἄς σκέπτηται περὶ ἑαυτοῦ).—Sis felix (εἶης εὐτυχής).—Ne dixeris hoc (μὴ εἴπῃς τοῦτο).—Nemo plus optet quam quod ad vivendum satis est (μὴδεὶς ἄς ἐπιθυμῇ περισσότερον ἢ ὅ,τι εἶναι ἀρκετὸν πρὸς τὸ ζῆν).

Αἱ προτάσεις τῆς κρίσεως καὶ αἱ προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἐρωτηματικῶς ἐκφερόμεναι ὀνομάζονται ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

α') Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις κρίσεως: Quid magis est saxo durum, quid mollius aqua? (τί εἶναι σκληρότερον τοῦ βράχου, τί μαλακώτερον τοῦ ὕδατος;)—Quisnam Herculem vituperet? (τίς δύναται νὰ ψέξῃ τὸν Ἡρακλέα;).

β') Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐπιθυμίας. Quo me vertam? (ποῦ νὰ στραφῶ, ποῖ τράπωμαι;).

1) Ἡ ὀριστικὴ

§ 231. Ἡ ὀριστικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἐκφράζει τι ὡς πραγματικόν. Mors ae-

quo pede pulsat pauperum tabernas regumque turres (ὁ θάνατος Ἰσοφ ποδὶ (ἐξ Ἰσου) πλήττει τὰς καλύβας τῶν πενήτων καὶ τοὺς πύργους τῶν βασιλέων).

Ἡ ὀριστικὴ ἀπαντᾷ παρὰ Λατίνοις καὶ

α') μετὰ τῶν ρημάτων τῶν σημαίνοντων δύνασθαι καὶ ὀφείλειν (posse, debere, oportet, necesse est) Fratri invides, quem admirari debes (τὸν ἀδελφὸν φθονεῖς, τὸν ὅποιον θὰ ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς).

β') μετὰ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (justum est, aequum est, consentaneum est, melius est, meum est, longum est, difficile est, convēnit). Si homines rationem a dis datam in fraudem convertunt, non dari illam melius fuit (ἐὰν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὑπὸ τῶν θεῶν δοθὲν λογικὸν χρησιμοποιοῦσι πρὸς δόλον, καλύτερον θὰ ἦτο νὰ μὴ ἐδίδοτο).

γ') μετὰ τὴ παene, prope, non multum afuit quin μετὰ παρακειμένου ὀριστικῆς: Prope oblitus sum, quod maxime fuit scribendum (σχεδὸν ἐλησμένησα ὅ,τι τὰ μάλιστα ἔπρεπε νὰ γράψω).

δ') μετὰ τὰς ἀορίστους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα (quisquis, quicumque, qualiscumque, quantuscumque, quotquot, utut est, utcumque res se habet...) Homines benevolos qualescumque sunt, grave est insequi contumelia (τοὺς εὐμενεῖς ἀνθρώπους, οἳοῖδήποτε καὶ ἂν εἶναι, εἶναι βαρὺ νὰ ὑβρίζῃς).

ε') μετὰ τοῦ συνδέσμου sive... sive (seu...seu): Sive magnus sive parvus est hostium numerus, statim cum iis pugnandum est (εἴτε μέγας εἴτε μικρὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν πολεμίων, εὐθὺς πρέπει νὰ πολεμήσωμεν πρὸς αὐτούς).

Ἐπὶ ἀρνήσεως τίθενται αἱ λέξεις non, nemo, nullus, nihil, non... neque, neque... neque, nec... nec, ne—quidem.

2) Ἡ ὑποτακτικὴ.

§ 232. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν τῇ λατινικῇ ἀντιστοιχεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν τῆς ἐλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν καὶ τὴν ὀριστικὴν ἐνίοτε.

Τῆς ὑποτακτικῆς διακρίνονται τὰ ἑξῆς εἶδη.

α') Conjunctivus potentialis (δυνητικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι τίθεται ἀδιαφόρως ἐνεστώτῳ καὶ παρακειμένῳ τῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ δυ-

νατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι παρατακτικὸς τῆς ὑποτακτικῆς. Quis stellas numerare aut mundi magnitudinem metiri conetur? (τίς δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀριθμήσῃ τοὺς ἀστέρας ἢ νὰ μετρήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου).—Haud facile discerneres utrum Hannibal juvenis imperatori an exercitui carior esset (δυσκόλως ἡδύνασο νὰ διακρίνης πότερον ὁ Ἀννίβας νεανίας ὢν εἰς τὸν στρατηγὸν ἢ εἰς τὸν στρατὸν ἦτο προσφιλέστερος).

Ἡ ἄρνησις ὡς καὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ.

β') Conjunctivus optativus (ὑποτακτικὴ εὐχτικὴ). Ἀρνησις ne. Καὶ πρὸς δῆλωσιν μὲν εὐχῆς δυναμένης νὰ πληρωθῇ τίθεται ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς συνηθέστατα μετὰ τοῦ utinam (εἴθε) utinam ne (εἴθε μὴ) ἢ τοῦ velim, nolim, malim, πρὸς δῆλωσιν δὲ εὐχῆς ἣτις δὲν ἐξεπληρώθη ἢ δὲν ἐκπληροῦται, τίθεται παρατακτικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, πάντοτε μετὰ τοῦ utinam, utinam ne ἢ τοῦ vellem, nollem, mallem: Vivat, floreat, crescat respublica nostra (εἴθε νὰ ζῇ, ἀκμάζῃ καὶ αὐξάνῃ ἡ ἡμετέρα πολιτεία).—Utinam semper viri belli periti copiis nostris praesint (εἴθε πάντοτε νὰ προΐστανται τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ἄνδρες ἐμπειροπόλεμοι).—Utinam tacuisses (εἴθε νὰ εἶχες σιγήσει).—Vellem equidem idem posse gloriari quod tu (εἴθε νὰ ἡδυνάμην ἀληθῶς νὰ καυχηθῶ διὰ τοῦτο, δι' ὃ σὺ).

γ') Conjunctivus concessivus (ὑποτακτικὴ παραχωρητικὴ) κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον. Αὕτη δηλοῖ συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν. Ἀρνησις nex Fiat justitia, pereat mundus (εἴθε νὰ γίνῃ δικαιοσύνη καὶ ἅς καταστραφῇ ὁ κόσμος).—Ne sit summum malum dolor, malum certe est (ἅς μὴ εἶναι, ἔστω ἔτι δὲν εἶναι μέγιστον κακὸν ἢ λύπη, βεβαίως εἶναι κακόν).

Τῆς ὑποτακτικῆς ταύτης δύναται νὰ προταχθῇ τὸ ut καὶ licet. Ut omnes captivi idem dixerint, fides iis habent-nda non est (καὶ ἂν πάντες οἱ αἰχμάλωτοι εἰπωσι τὸ αὐτό, δὲν πρέπει νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς πίστις).—Licet omnes immineant terrores periculaque impendeant omnia, succurram (καὶ ἂν πάντα τὰ δεινὰ ἐπείκεινται καὶ πάντες οἱ κίνδυνοι ἐπικρέμανται, θὰ βοηθήσω).

δ') Conjunctivus hortativus (ὑποτακτικὴ προτρεπτικὴ) μόνον εἰς τὸ α' πληθυντικὸν καὶ εἰς τὸ γ' ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν τοῦ ἐνεστώτος. Ἀρνησις ne. Miseros homines consolemur (τοὺς δυστυχεῖς

ἀνθρώπους ὡς παραμυθῶμεν). — Sit modus in rebus (ἔστω μέτρον πᾶσιν). — Videant consules ne quid detrimenti res publica capiat (ὡς ἴδωσιν οἱ ὕπατοι νὰ μὴ πάθῃ ζημίαν τινὰ ἢ πολιτείαν).

ε') Conjunctivus dubitativus ἢ deliberativus (ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ) μόνον κατ' ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. "Αρνησις non. Maneam an abeam? (νὰ μείνω ἢ νὰ ἀπέλθω;) — Quo irem? cuius auxilium implorarem? (ποῦ νὰ μετέβαινον; τίνος τὴν βοήθειαν νὰ ἐξήτουν;)

στ') Conjunctivus irrealis κατὰ παρατατικόν ἢ ὑπερσυντέλικον πρὸς δήλωσιν τοῦ μὴ πραγματικοῦ. "Αρνησις non. Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset (οὔτε ἡ γεωργία, οὔτε ἡ συγκομιδὴ καὶ συντήρησις τῶν σιτηρῶν καὶ λοιπῶν καρπῶν θὰ ἦδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τινὸς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων).

3) Ἡ προστακτικὴ

§ 233. Ἡ προστακτικὴ ἔχει δύο τύπους ἐνεστώτος (ἐνεργητικοῦ ε' ἐν. ama, θ' πληθ. amate. — Παθ. θ' ἐν. amare, θ' πληθ. ammini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ β' ἐνικού amato, γ' ἐν. amato, θ' ἐν. πληθ. amatote, γ' πληθ. amanto. — Παθητ. θ' amator, γ' ἐν. amator, γ' πληθ. amantor).

Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώς δηλοῖ ὅτι τὸ προστασσόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ ἢ ὅτι πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἤδη πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ. Aut scribe aut abi (ἢ γράφε ἢ ἀπελθε) — Vive felix (νὰ ζῇς εὐτυχής).

Ὁ δὲ μέλλων δηλοῖ ὅτι τὸ προστασσόμενον πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ, ἀφ' οὗ γίνῃ ἄλλο τι πρότερον ἢ καθόλου ἐν τῷ μέλλοντι· διὰ τοῦτο τίθεται ἰδίως εἰς νόμους, συνθήκας, διαθήκας κτλ., σπανίως δὲ ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ: Regio imperio duo sunt iique consules appellantur, militiae summum jus habento, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto (βασιλικῆς ἐξουσίας δύο ἄνδρες ὡς εἶναι, οὗτοι δὲ ὕπατοι ὡς καλῶνται, τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν νὰ ἔχωσιν, εἰς οὐδένα νὰ ὑπακούωσιν, αὐτοῖς ἀνώτατος νόμος ἡ σωτηρία τοῦ δήμου ἔστω).

§ 234. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων τίθεται

α') ὁ μέλλων τῆς ὀριστικῆς. Valebis meaque negotia non negliges (ὀγιάινει καὶ μὴ παραμέλει τὰς ἐμὰς ὑποθέσεις).

β') ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς. Aut bibat, aut abeat (ἢ ἄς πίνη ἢ ἄς ἀπέλθῃ). — Dii prohibeant malum a nobis (οἱ θεοὶ ἄς ἀπομακρύνωσι τὸ κακὸν ἀπ' ἡμῶν).

Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ προστακτικὴ διὰ τοῦ cura ut (τοῦ ῥήματος curare), fac ut ἢ fac (ἄνευ τοῦ ut) μεθ' ὑποτακτικῆς: Fac ut valeas ἢ cura ut valeas (vale=ὀγιάινει). — Fac animo fortis sis (ἴσθι γενναῖος).

§ 235. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ ne ἢ neve, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν νόμων: Hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito (ἄνθρωπον νεκρὸν νὰ μὴ θάπτῃς μήτε νὰ καίῃς ἐν τῇ πόλει). — Equo ne credite, Teucri (εἰς τὸν ἵππον μὴ πιστεύετε, Τρώες).

Ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ ἐκφέρεται

α') διὰ τοῦ noli ἢ nolite μετ' ἀπαρεμφάτου: Noli turbare circulos meos (μὴ μου τοὺς κύκλους τάραττε). — Noli me tangere (μὴ μου ἅπτου).

β') διὰ τοῦ ne (nemo, nihil, nunquam) μεθ' ὑποτακτικῆς παρακειμένου: Ne nimis festinaveris (μὴ λίαν σπεῦδε). — Nihil time-ris (μηδὲν φοβοῦ).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ παρακειμένου τίθεται ἐνεστώς, ὅταν ἡ πρότασις ἐκφράζῃ προτροπὴν ἔχουσαν γενικὸν κύρος: Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris (μὴ αἰτιάσαι τὰς περιστάσεις, ὅταν σὺ εἶσαι εἰς σεαυτὸν αἰτία τῆς λύπης).

γ') διὰ τοῦ non μετὰ μέλλοντος ὀριστικῆς. Non facies hoc (τοῦτο σὺ ποιήσεις)

δ') διὰ τοῦ cave, cave ne, fac ne μετ' ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ὑποτακτικῆς ἐπὶ β' προσώπου: Cave eas (μὴ πηγαίνῃς). — Fac ne omittas (μὴ παράλειπε). — Cave dixeris (μὴ εἴπῃς)

ε') διὰ τοῦ parce μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ δοτικῆς (ποιητικόν): Parce damnare (μὴ καταδικάζῃς). — Parce metui (μὴ φοβοῦ).

Εὐθεῖται ἢ ἀνεξάρτητοι ἐρωτήσεις.

§ 236. Αἱ εὐθεῖται ἐρωτήσεις εἰσάγονται

α') Ἄνευ ἐρωτηματικῆς λέξεως, ὅτε διακρίνονται διὰ τοῦ τόνου τ

φωνῆς ἢ διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου, ἂν εἶναι γραπταί. Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις συνήθως ἐκφράζουσιν ἀγανάκτησιν ἢ θαυμασμόν: Haec tu ausus es negare? (ταῦτα σὺ ἐτόλμησας νὰ ἀρνηθῇς;)

β') Διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων. Quid vis? Quo vadis? (τί θέλεις; ποῦ ὑπάγεις;)

γ') Διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne (ἄρα), num (μή, μήπως), nonne (οὐ). Τὸ ne, ὅπερ καὶ τὸ συνηθέστατον, προσαρτᾶται εἰς τὴν λέξιν, ἐφ' ἧς ἡ ἔμφασις, εἴτε καταφατική, εἴτε ἀποφατική ἀναμένεται ἢ ἀπόκρισις· τὸ num προστίθεται, ὅταν ἡ ἀπόκρισις ἀναμένηται ἀποφατική καὶ τὸ nonne, ὅταν καταφατική: Venies ne ad nos? (θὰ ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς;)—Potestne tibi haec lux, Catilina, aut huius caeli spiritus esse jucunda? (δύνатаι, Κατιλίνα, τὸ φῶς τοῦτο ἢ ὁ ἀήρ τούτου τοῦ οὐρανοῦ νὰ σοὶ εἶναι εὐάρεστος;).—Num negare audes? (μήπως τολμᾷς νὰ ἀρνηθῇς;).—Nonne te pudet talia dixisse? (δὲν αἰσχύνεσαι ὅτι εἶπες ταῦτα;).

§ 237. Αἱ εὐθείαι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται:

α') καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου. Quid facis? ubi habitas, amice? (τί ποιεῖς; ποῦ κατοικεῖς, φίλε;)

β') καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (potentialis) ἢ ἀπορηματικὴν (dubitativus): Quis talia dicere audeat? (τίς δύνатаι νὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ ταῦτα;)—Quid faciam? quo me vertam? (τί νὰ πράξω; ποῦ νὰ στραφῶ;)

§ 238. Αἱ ἐρωτήσεις εἶναι ἢ πραγματικαὶ ἐρωτήσεις: Quid facis?—Scribo (τί ποιεῖς;—γράφω) ἢ ρητορικαὶ ἐρωτήσεις ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἀρνητικὴν πρότασιν κρίσεως, ἂν εἶναι καταφατικαί, ἢ πρὸς καταφατικὴν πρότασιν κρίσεως, ἂν εἶναι ἀποφατικαί. Quid turpius est quam mentiri? (τί εἶναι αἰσχρότερον τοῦ ψεῦδεσθαι;)=Nihil turpius...—Nonne vos pudet levitatis vestrae? (δὲν αἰσχύνεσθε διὰ τὴν κουφότητα ὑμῶν;)=Nos putet...

§ 239. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ἓνα τῶν ἐξ ἧς τύπων.

α')	utrum	an
β')	ne (ἐγκλιτικόν)	an
γ')	—	an

Haec utrum lex est an legum omnium dissolutio? (πότερον, νόμος εἶναι οὗτος ἢ πάντων τῶν νόμων διάλυσις;).—Servus esne an liber? (δοῦλος εἶσαι ἢ ἐλεύθερος;)—Ipse percussit patrem, an alii

occidendum dedit? (αὐτὸς ἐφόνευσε τὸν πατέρα ἢ εἰς ἄλλους ἔδωκεν, ἵνα φονεύσωσιν αὐτόν;)

Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι λέγεται an non. Isne est quem quaero an non? (αὐτὸς εἶναι, ὃν ζητῶ, ἢ ὄχι;)

§ 240. Πολλάκις παραλείπεται τὸ α' μέρος τῆς διπλῆς ἐρωτήσεως, οὕτως δὲ ἔχομεν ἀπλὴν ἐρώτησιν εἰσαγομένην διὰ τοῦ an ἢ an non. Τοῦτο συμβαίνει:

α') ἐπὶ τῶν ρητορικῶν ἐρωτήσεων αἵτινες ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἀρνητικὴν πρότασιν: Nolite hos vestro auxilio spoliare: an, quod ad diem non venerunt, de eorum fide constantiaque dubitatis? (μὴ στερήσγητε αὐτοὺς τῆς ὑμετέρας βοηθείας· ἢ διότι δὲν ἦλθον τὴν ὥρισμένην ἡμέραν ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ εὐσταθείας;)

β') ἐπὶ τῆς λεγομένης ἐπανορθώσεως: Quando vis oraculorum evanuit? an postquam homines minus creduli esse cœperunt? (πότε ἡ δύναμις τῶν χρημάτων ἐξησθένησεν; ἢ ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ εἶναι ὀλιγώτερον εὐπιστοί;)

Ἀκολουθία τῶν χρόνων (consecutio temporum)

§ 241. Αἱ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι ἐξηρητημέναι προτάσεις ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων κανονίζονται πάντοτε (πλὴν τῶν συμπερασματικῶν) ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται. Πρὸς τοῦτο ἰσχύουσιν οἱ ἐξῆς κανόνες.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς. Καὶ ἂν μὲν ἡ πρᾶξις ἡ δηλουμένη διὰ τοῦ ρήματος τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν πρᾶξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ρήματος τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ τίθεται ἐνεστώως τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν δὲ εἶναι προγενεστέρα, τίθεται παρκακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν δὲ μεταγενεστέρα, ἐνεστώως τῆς περιφραστικῆς συζυγίας εἰς *urus*, *a um* *sim* ἤτοι

quaero quis hoc dicat (ἐρωτῶ τίς δισχυρίζεται τοῦτο· σύγχρονον)

quaero quis hoc dixerit (ἐρωτῶ τίς δισχυρίσθη τοῦτο· προτερόχρονον)

quaero quis hoc dicturus sit (ἐρωτῶ τίς μέλλει νὰ δισχυρισθῇ τοῦτο· ὑστερόχρονον)

ὁμοίως quaeram quis hoc dicat (dixerit, dicturus sit)
quaesivero quis hoc dicat (dixerit, dicturus sit)

Κανὼν 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς. Καὶ ἂν μὲν ἡ δηλουμένη διὰ τοῦ ρήματος τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως πράξις εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν πράξιν τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ τίθεται παρατατικός, ἂν δὲ εἶναι προγενεστέρα, τίθεται ὑπερσυντέλικος, ἂν δὲ μεταγενεστέρα, παρατατικός τῆς περιφραστικῆς συζυγίας εἰς *urus essem*:
quaesivi quis hoc diceret (ἠρώτησα τίς τοῦτο δισχυρίζετο σύγχρονον)
quaesivi quis hoc dixisset (ἠρώτησα τίς τοῦτο εἶχε δισχυρισθῇ προτερόχρονον)

quaesivi quis hoc dicturus esset (ἠρώτησα τίς ἔμελλε νὰ δισχυρισθῇ τοῦτο ὑστερόχρονον).

ὁμοίως quaerebam quis hoc diceret (dixisset, dicturus esset)
quaesiveram quis hoc diceret (dixisset, dicturus esset).

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἱστορικός ἑνεστώς (*praesens historicum*) ἐν τῇ ἀκολουθείᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ὅτε μὲν ὡς χρόνος τοῦ παρόντος, ὅτε δὲ ὡς χρόνος τοῦ παρελθόντος. *Vercingetorix Gallos hortatur, ut communis libertatis causa arma capiant* (ὁ Οὐερκιγκετόριξ παραινεῖ τοὺς Γαλάτας νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα χάριν τῆς κοινῆς ἐλευθερίας). — *Athenienses domi creant decem praetores, qui exercitui praesent* (οἱ Ἀθηναῖοι ἐκλέγουσιν ἐν τῇ πατρίδι δέκα στρατηγούς, οἵτινες νὰ προϊστάνται τοῦ στρατοῦ).

ΣΗΜ. 2. Ὁ παρακείμενος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται πρότασις τις, λαμβάνεται ὡς χρόνος τοῦ παρελθόντος. Ὡς χρόνος τοῦ παρόντος (*perfectum praesens*) λαμβάνεται, ὅταν ἂντ' αὐτοῦ δύνανται τὰ τεθῇ ἄλλο ῥήμα κατ' ἑνεστώτα. *Membris utimur prius quam didicimus (scimus) cuius ea causā utili, tatis habeamus* (τὰ μέλη μεταχειρίζομεθα πρὶν ἢ γνωρίσωμεν ἕνεκα τίνος ὠφελείας αὐτὰ ἔχομεν). — *Quantam quisque multitudinem ad id bellum pollicitus sit cognovimus (scimus)* (πόσον ἕκαστος πλῆθος εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὑπέσκηθη (γνωρίζομεν).

ΣΗΜ. 3. Τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθείας τῶν χρόνων ἰδιαίτερος ἀκολουθοῦσι α') αἱ πλάγαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (§ 263...) β') αἱ διὰ τοῦ *quin* εἰσαγόμεναι προτάσεις (§ 252 ...) γ') αἱ τελικαὶ (§ 244...) δ') αἱ τελικαὶ ἀντικειμενικαὶ (§ 245...) ε') αἱ μετὰ τοῦ *timeo, metuo, vereor ne* (§ 248...) καὶ στ') αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις (§ 269.3).

ΣΗΜ. 4. Χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος εἶναι

α') ὁ ἑνεστώς καὶ οἱ μέλλοντες πασῶν τῶν ἐγκλίσεων

β') τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή ἑνεστώτος καὶ μέλλοντος, τὸ γερούδιον,

γερονδιακόν και τὸ ὑπτιον ὅταν ἐξαρθῶνται ἐκ χρόνων τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἶναι

α') ὁ παρατατικός καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος ὁριστικής καὶ ὑποτακτικῆς

β') ὁ ἱστορικός παρακειμένος τῆς ὁριστικῆς, τὸ ἱστορικὸν ἀπαρέμφατον, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή τοῦ παρακειμένου

γ') τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος, τὸ γερούνδιον, τὸ γερονδιακόν καὶ τὸ ὑπτιον ὅταν ἐξαρθῶνται ἐκ χρόνων τοῦ παρελθόντος.

§ 242. Ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις ἐξαρθᾷ ἐκ verbum infinitum, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως δὲν ρυθμίζεται ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς τὸ verbum infinitum. Ἐὰν ὅμως τὸ verbum infinitum εἶναι ἀπαρέμφατον ἢ μετοχή τοῦ παρακειμένου τὸ παρελθὸν δηλοῦσα, τότε ἐν τῇ ἐξηρητημένη τίθενται πάντοτε οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος. Nemo dicere potest qualis sit animus (οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅποια εἶναι ἡ ψυχὴ). — Alexander amicis suadentibus, ut nocte hostes adoriretur, assensus non est (ὁ Ἀλέξανδρος δὲν συνήνεσεν εἰς τοὺς φίλους συμβουλευόντας ἐν καιρῷ νυκτὸς νὰ προσβάλλῃ τοὺς πολεμίους). — Servus dicit se nescisse quis adesset (ὁ δοῦλος λέγει ὅτι δὲν ἔμαθε τίς ἦτο παρών). — Versabor in re sæpius quæsitâ, suffragia in magistratu mandando clam an palam ferri melius esset (θὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὸ πολλάκις ἐξετασθὲν ζήτημα, ἂν εἶναι καλύτερον νὰ φέρωνται αἱ ψῆφοι φανερώς ἢ κρύφα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων).

Χρῆσις τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

§ 243. Ἡ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει μέλλοντα οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν τῇ γραμματικῇ συνήθως φερόμενος μέλλων εἰς urus sim εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας.

Ὁ ἐλλείπων μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς.

Α'. Ἀπλοῦς μέλλων.

Οὗτος ἀναπληροῦται

1) Διὰ τῶν τύπων εἰς urus sim καὶ urus essem τῆς περιφραστικῆς συζυγίας εἰς τὰς ἐξηρητημένας ἐρωτηματικὰς, εἰς τὰς προτάσεις τῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς τὰς διὰ τοῦ quin μετὰ τὸ ῥῆμα dubitare ἀρ-

νητικῶς ἐκφερόμενον εἰσχυρομένως. Ulixes Tiresiam interrogavit quæ fortuna sua futura esset (ὁ Ὀδυσσεὺς ἠρώτησε τὸν Τειρεσίαν ποία θὰ εἶναι ἡ τύχη του). Cæsar est talis ut eius laudes obscuratura nulla umquam sit oblivio (ὁ Καῖσαρ εἶναι τοιοῦτος ὥστε τοὺς ἐπαίνους αὐτοῦ οὐδεμία λήθη θὰ ἐπισκοτίσῃ).—Romani non dubitabant quin Cæsar Gallos superaturus esset (οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι ὁ Καῖσαρ θὰ νικήσῃ τοὺς Γαλάτας).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῶν τύπων εἰς *urus sim* καὶ *urus essem* γίνεται πολλάκις χρήσις τῆς περιφράσεως *futurum sit ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ περίφρασις εἶναι ἀναγκαία ἐπὶ τῶν ἄνευ ὑπτίου ρημάτων ὡς καὶ ἐπὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς. Non dubito quin futurum sit ut huius te rei pæniteat (δὲν ἀμφιδάλλω ὅτι θὰ μετανοήσῃς διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα).—Romani non dubitabant quin futurum esset ut Galli a Cæsare superarentur (οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι οἱ Γαλάται θὰ νικηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος).

2) Διὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς

α') ὅταν τὸ ρῆμα στερῇται ὑπτίου ἢ εἶναι παθητικῆς φωνῆς: Non dubito quin huius consilii mox te pæniteat (δὲν ἀμφιδάλλω ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ μετανοήσῃς διὰ ταύτην τὴν γνώμην).—Nemo dubitabat quin hostes celeriter vincerentur (οὐδεὶς ἀμφέβαλλον ὅτι οἱ πολέμοι ταχέως θὰ νικηθῶσιν).

β') ὅταν ἡ κυρία πρότασις περιέχῃ μέλλοντα ἢ ἄλλην λέξιν ἔχουσαν μελλοντικὴν ἔννοιαν ἢ ὅταν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως ἐνυπάρχῃ ἡ μελλοντικὴ σχέσις, ὅπερ συμβαίνει ἰδίᾳ μετὰ τὰ φόβου σημαντικὰ ρήματα. Confidit amicus nos tacituros esse quam diu possimus (πιστεύει ὁ φίλος ὅτι θὰ σιωπήσωμεν, ἐφ' ὅσον θὰ δυνηθῶμεν).—Crassus quid hostes consilii caperent exspectabat (ὁ Κράσος περιέμενεν τίνα ἀπόφασιν θὰ λάβωσιν οἱ πολέμοι).—Si pueri semper ludunt, timeo ne non multum discant (ἐάν πάντοτε οἱ παῖδες παίζωσιν, φοβοῦμαι μήπως δὲν μάθωσι πολλά).

B'. Τετελεσμένος μέλλον.

Οὗτος ἀναπληροῦται συνήθως διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελείου: Affirmo tibi me magnopere gavisurum esse, si ad me veneris (σὲ βεβαιῶ ὅτι μεγάλως θὰ χαρῶ, ἐάν ἔλθῃς πρὸς με).

B'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἐξηρημέναις προτάσεσιν.

1. Τελικαὶ προτάσεις

§ 244. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *ut* (ἵνα), *ne* (ἵνα μὴ), *neve* ἢ *neu* (καὶ ἵνα μὴ), *quo* (ὅπως) καὶ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται. *Edere oportet ut vivas, non vivere ut edas* (πρέπει νὰ τρώγῃς ἵνα ζῇς, ὅχι νὰ ζῇς ἵνα τρώγῃς). — *Amicis adsimus, ne frustra auxilium amicorum imploremus* (ὡς βοηθῶμεν τοὺς φίλους, ἵνα μὴ μάτην τὴν βοήθειαν τῶν φίλων ἐπικαλώμεθα).

Τὸ *quo* (*ut eo* = ἵνα διὰ τούτου) συνάπτεται συνήθως πρὸς συγκριτικόν. *Legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur* (ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι βραχύς, ἵνα εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀπείρων φυλάττηται τῇ μνήμῃ).

ΣΗΜ. 1. Ἀντὶ τοῦ *ne* τίθεται *ut non*, ὅταν ἡ ἄρνησις ἀναφέρηται εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως καὶ οὐχὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν πρότασιν: *Egredere, Catilina, confer te ad Manlium ut non eiectus ad alienos sed invitatus ad tuos isse videaris* (ἐξελθε, Κατιλίνα, ὕπαγε πρὸς τὸν Μάνλιον διὰ νὰ φαίνησαι ὅτι οὐχὶ ἐκβληθεὶς πρὸς τοὺς ξένους ἀλλὰ προσκληθεὶς ἐπορεύθῃς πρὸς τοὺς σεαυτοῦ).

ΣΗΜ. 2. Ἐπὶ ἐμφάσεως ἀντὶ τοῦ *ne* τίθεται *ut ne*: *Adhibenda diligentia est ut ne quid temere agamus* (πρέπει νὰ ἐπιμελώμεθα ἵνα μὴ πράττωμέν τι ἀλόγως).

2. Ἀντικειμενικαὶ τελικαὶ προτάσεις.

§ 245. Τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα φροντίδα (*curare, videre, operam dare, providere, id agere, nihil antiquius habere....*), ἐνέργειαν (*efficere, perficere, assequi, impetrare, committere....*), παράκλησιν, προσταγὴν ἢ παραίνεσιν (*rogare, petere, obsecrare, optare, postulare, imperare, praecipere, edicere, mandare, monere, hortari, suadere, persuadere, incitare, impellare, permovere, adducere....*), ἐπιτρέπειν (*permittere, concedere....*) δέχονται ὡς ἀντικείμενον πρότασιν τελικοῦ περιεχομένου διὰ τοῦ *ut* ἢ *ne* εἰσαγομένην: *Virginibus Vestalibus praescriptum erat, ut curarent ne ignis sacer in templo Vestae restingeretur* (εἰς τὰς Ἑστιάδας

παρθένους ἦτο ἐπιτεταγμένον νὰ φροντίζωσι νὰ μὴ σβεσθῇ τὸ ἱερὸν πῦρ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἑστίας).—Plebs Romana assecuta est ut omnia jura civium paria essent (ἡ ῥωμαϊκὴ πλῆθὺς ἐπέτυχεν δλα τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν νὰ εἶναι ἴσα).—Semper homines adhortandi sunt, ne divitiis gloriantur (πάντοτε οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ παραινῶνται νὰ μὴ καυχῶνται διὰ τὸν πλοῦτον).—Caesar militibus decimae legionis permisit, ut equos conscenderent (ὁ Καῖσαρ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς στρατιώτας τοῦ δεκάτου λεγεῶνος νὰ ἀναβῶσιν ἐπὶ τοὺς ἵππους).

ΣΗΜ. 1. Πολλὰ τῶν ῥημάτων τούτων, ἰδίᾳ τὰ σημαίνοντα παράκλησιν ἢ παραινέσιν συντάσσονται καὶ μεθ' ἀπλῆς ὑποτακτικῆς ἀνευ τοῦ ut: A te id peto me absentem diligas atque defendas (παρὰ σοῦ τοῦτο ζητῶ, ἀπόντα νὰ με ἀγαπᾷς καὶ νὰ ὑπερασπίζῃς).

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν ῥημάτων τούτων συντάσσονται καὶ πρὸς accusat. cum infinitivo: Caesar quinque cohortes de media nocte proficisci imperat (ὁ Καῖσαρ διατάσσει πέντε τάγματα περὶ τὸ μεσονύκτιον νὰ ἀπέλθωσιν).

Περὶ τοῦ velle, nolle, malle cupere πρὸς § 202, περὶ δὲ τοῦ pati, sinere, jubere καὶ vetare πρὸς § 203.

§ 246. Ῥήματά τινα (persuadere, videre, monere, admonere, concedere, censere, statuere, constituere, decernere, contendere...) συνήθως μετὰ τοῦ ut ἢ ne πρὸς δήλωσιν ἐπιθυμίας συντασσόμενα, εὐρηνται ἐνίοτε μετὰ accusat. cum infinitivo πρὸς δήλωσιν κρίσεως.

Παραδείγματα.

Caesar milites ante pugnam admonuit, ut veterum victoriarum memores vetere fortitudine pugnarent (ὁ Καῖσαρ πρὸ τῆς μάχης προέτρεψε τοὺς στρατιώτας, μνήμονες τῶν ἀρχαίων νικῶν, μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀνδρείας νὰ ἀγωνισθῶσιν).—Dux milites suos admonuit hostes jam multis praeliis victos esse (ὁ ἡγεμὼν ὑπέμνησε τοὺς στρατιώτας του, ὅτι οἱ πολέμοι ἤδη εἰς πολλὰς μάχας εἶχον νικηθῇ).—Hannibal cum sibi persuasisset Romanos nisi in Italia vinci non posse regi Antiocho suasit ut ibi cum Romanis bellum gereret sed ei persuadere non potuit ut consilio suo pareret (ὁ Ἀννίβας ἐπειδὴ εἶχε πεισθῇ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ νικηθῶσιν εἰμὴ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ συνεβούλευσε τὸν βασιλέα Ἀντίοχον

νά πολεμήσῃ ἐκεῖ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νά κατα-
πείσῃ αὐτὸν νά πεισθῇ εἰς τὴν συμβουλήν του).

ΣΗΜ. 1. Τὰ ῥήματα *statuere, constituere, decernere* καὶ *contendere* συντάσσονται μετὰ τοῦ *ut*, εἰάν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως εἶναι διάφορον τοῦ τῆς κυρίας, ἄλλως συντάσσονται πρὸς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον (σπανιώτερον ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut* ἢ *ne*: *Galli constituerunt ut ii qui inutiles sint bello oppido excedant* (οἱ Γαλάται ἀποφασίζουσι νά ἐξέλθωσι τῆς πόλεως, ὅσοι εἶναι ἀνωφελεῖς εἰς τὸν πόλεμον).—*Cæsar in Hæduos proficisci statuit* (ὁ Καῖσαρ ἀπεφάσισε νά ἀπέλθῃ εἰς τοὺς Αἰδουούς).

ΣΗΜ. 2. Καὶ τὰ λεκτικά (*dicere, nuntiare, scribere, respondere...*) πλὴν τῆς *accusat. cum* infinitivo δέχονται ἐνίοτε πρὸς δῆλωσιν ἐπιθυμίας ὑποτακτικὴν μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ *ut* (ἐπὶ ἀρνήσεως *ne*): *Pater ad me scripsit (ut) rus venirem neque in urbem manerem* (ὁ πατήρ μοι ἔγραψε νά ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ νά μὴ μείνω ἐν τῇ πόλει).—*Ἀλλὰ pater ad me scripsit se in urbem venturum esse* (ὁ πατήρ μοι ἔγραψεν ὅτι θά ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν).

§ 247. Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα κωλύειν, ἀνθίστασθαι (*impedire, deterrere, obstaré, officere, recusare, retinere* κτλ.), ἔτι δὲ μετὰ τὰς φράσεις *fieri per aliquem, stare per aliquem* (ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τινος) ἀντὶ τοῦ *ne* δύναται νά τεθῇ καὶ ὁ σύνδεσμος *quominus* (*ut eo minus*): *Milites Luculli recusaverunt ne longius progredierentur* (οἱ στρατιῶται τοῦ Λουκούλλου ἠρνήθησαν νά προχωρήσωσι μακρότερον).—*Parmenio deterrere Alexandrum voluit quominus medicamentum biberet* (ὁ Παρμενίων ἠθέλησε νά ἀποτρέψῃ τὸν Ἀλέξανδρον νά πίνῃ τὸ φάρμακον).—*Caesar cognovit per Afranium stare quominus proelio dimicaretur* (ὁ Καῖσαρ ἐνόησεν ὅτι ἐκ τοῦ Ἀφρανίου ἐξηρτᾶτο νά μὴ κριθῇ ὁ ἀγὼν διὰ μάχης).

Ἄν τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα κωλύειν, ἀνθίστασθαι κτλ. ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ εὐρίσκωνται εἰς ἐρωτηματικὴν πρότασιν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἄρνησιν, ἀντὶ τοῦ *quominus* δύναται νά τεθῇ καὶ τὸ *quin*. *Nuntii docent non posse milites contineri quin in urbem irrupant urbemque deleant* (οἱ ἄγγελοι ἀγγέλλουσιν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νά κρατηθῶσιν οἱ στρατιῶται ὥστε νά μὴ εἰσρμήσωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν πόλιν νά καταστρέψωσιν).—*Quis potest retineri quin hostem adgredientem defendat?* (τίς δύναται νά κρατηθῇ ὥστε νά μὴ ἀποκρούσῃ τὸν πολέμιον ἐπερχόμενον;)

§ 248. Τὰ φόβου σημαντικά ῥήματα *metuere, vereri, timere* συντάσσονται μετὰ τοῦ *ut* καὶ *ne* καθ' ὑποτακτικὴν. Καὶ τὸ μὲν *ne*

(ἐλληνικὸν μὴ) τίθεται πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι δὲν θέλομεν νὰ γίνη τι: metuo ne abeat (φοβοῦμαι μὴ ἐπέλθῃ)· τὸ δὲ ut (ἐλληνικὸν μὴ οὐ= ne non) τίθεται πρὸς δῆλωσιν ὅτι θέλομεν νὰ γίνη τι: vereor ut veniat καὶ vereor ne non veniat (φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ).

Τὸ ne non εἶναι εὐχρηστότερον ἀντὶ τοῦ ut ἂν τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ ἡ ἀρνήσις ἀνήκῃ στενώτερον εἰς μέρος τι τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως: Non sum veritus ne sustinere tua in me beneficia non possem (δὲν ἐφοβήθην μήπως δὲν δυνηθῶ νὰ ὑπομείνω τὰς σὰς πρὸς ἐμὲ εὐεργεσίας).

3. Συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 249. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ ut (ὥστε), ut non (ὥστε μὴ), ut nemo, ut nullus, ut nihil, ut nunquam, ut neque... neque κτλ. Αὗται ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν καὶ κατὰ τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχον, ἐὰν ἐξεφέροντο ὡς ἀνεξάρτητοι, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται (πρβλ. καὶ § 241).

Ὡς ὑποτακτικὴ τοῦ perfectum historicum χρησιμεύει ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ.

Παραδείγματα.

Adeo excellebat Aristides abstinencia, ut unus post hominum memoriam cognomine justus sit appellatus. Ἀνεξάρ. appellatus est (ὁ Ἀριστείδης τοσοῦτο διέπρεπεν ἐπ' ἀφιλοκερδεΐα, ὥστε μόνος αὐτὸς κατὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων μνήμην προσηγορεύθη διὰ τοῦ ἐπωνύμου δίκαιος).—Epaminondas adeo veritatis diligens erat ut ne joco quidem mentiretur. Ἀνεξάρ. ne joco quidem mentiebatur (ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτο τοσοῦτο φιλαλήθης, ὥστε οὐδὲ παίζων ἐψεύδετο).—Summa erat difficultas rei frumentariæ usque eo ut complures dies frumento milites caruerint (μεγίστη ἔλλειψις σιτηρῶν ἦτο ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πλείστας ἡμέρας οἱ στρατιῶται ἐστερήθησαν τοῦ σίτου). Ἀνεξάρ. milites caruerunt frumento.—Virtus hostium tanta fuit ut nemo fugeret (ἡ ἀνδρεία τῶν πολεμίων τοσαύτη ἦτο ὥστε οὐδεὶς ἔφυγεν). Ἀνεξ. nemo fugit.

ΣΗΜ. Πρὸ τοῦ συμπερασματικοῦ ut συνήθως προηγούνται αἱ λέξεις tantus, talis, tot, tam, tantopere, totiens, is (=talis), ita, sic, ejusmodi, adeo, usque eo.

§ 250. Μετὰ τὰ ἀπρόσωπα ρήματα καὶ τὰς ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἅτινα σημαίνουν: συμβαίνειν, ἀκολουθεῖν..., ἀκολουθεῖ συμπερασματικὴ πρότασις διὰ τοῦ ut. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων ρυθμίζεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων. Τοιαῦτα ρήματα καὶ ἐκφράσεις εἶναι: fit, fieri, potest, accidit, contingit, obtingit, evenit, usu venit, occurrit,—reliquum est, relinquitur, restat, superest, sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est: Sæpe fit, ut homines ea, quæ volunt, credant (πολλάκις συμβαίνει: οἱ ἄνθρωποι νὰ πιστεύωσιν ἐκεῖνα τὰ ὅποια θέλουσιν).—Restat, ut doceam omnia quæ sint in hoc mundo, hominum causa facta esse et parata (ὕπολείπεται νὰ διδάξω ὅτι πάντα, ὅσα ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῃ εἰσὶν, ἐγένοντο καὶ παρεσκευάσθησαν χάριν τῶν ἀνθρώπων).

§ 251. Ἀντὶ τοῦ ut non δύνανται νὰ τεθῇ καὶ quin, ὅταν ἡ κυρία πρότασις, ἐξ ἧς ἐξαρτάται, εἶναι ἀρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ ἔχουσα ἀρνητικὴν ἔννοιαν. Ἀντὶ τοῦ ut non, quin δύνανται νὰ τεθῇ καὶ qui non. Nemo adeo stultus est quin aliquem inveniatur stultiorem (οὐδεὶς εἶναι τοσοῦτον ἀνόητος, ὥστε νὰ μὴ εὔρῃ τινὰ ἀνοητότερον).—Quis est (nemo est) quin (qui non) cernat quanta vis sit in sensibus? (τίς ἐστὶν ὅστις νὰ μὴ διακρίνῃ πόση δύναμις εἶναι εἰς τὰς αἰσθήσεις;)

Παράρτημα περὶ τοῦ quin.

§ 252. Τὸ quin (ἐκ τοῦ qui ἀρχαίως ἀφαιρετικῆς=quo καὶ ne=non=ὥστε μὴ, μὴ οὐχί, τί οὐ;) συντάσσεται καθ' ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται

α') μετὰ τὰ ρήματα κωλύειν, ἀντίστασθαι, ὅταν ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ εὐρίσκωνται ἐν ἐρωτηματικῇ προτάσει ἰσοδυναμοῦσιν πρὸς ἀρνησιν ἀντὶ τοῦ quominus Πρβ. § 247

β') μετὰ τὰς ἀρνητικὰς προτάσεις ἢ τὰς ἐρωτηματικὰς τὰς ἐχούσας ἀρνητικὴν ἔννοιαν ἀντὶ τοῦ ut non καὶ qui non Πρβ. § 251

γ') μετὰ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα ἀμφιδάλλειν, ἀπέχειν, κωλύειν, παραλείπειν ἀρνητικῶς ἐκφερόμενα, μάλιστα δὲ μετὰ τὰς φράσεις non dubito, non est dubium, quis dubitat (δὲν ἀμφιδάλλω ὅτι...), non impedio (δὲν ἐμποδίζω νά), non deterreo (δὲν ἀποκροῶ νά),

non recuso (δὲν ἀρνούμαι νά), non multum (paulum) abest, nihil abest (δὲν ἀπέχει πολὺ νά...), nihil prætermitto (οὐδὲν παραλείπω νά), temperare mihi non possum, tenere me non possum, retineri non possum, vix me contineo (δὲν δύναμαι νά ἀπόσχω νά...), facere non possum, fieri non potest (δὲν δύναμαι νά κάμω νά μὴ...)

Παραδείγματα.

Non dubitari debet quin fuerint ante Homerum poëtae (δὲν πρέπει νά ἀμφισβállηται ὅτι πρὸ τοῦ Ὅμηρου ὑπῆρξαν ποιηταί).— Quis dubitet quin in virtute divitiæ sint? (τίς δύναται νά ἀμφισβállη ὅτι ἐν τῇ ἀρετῇ ἔστι πλοῦτος;) — Nuntii docent non posse milites contineri quin in urbem irrumpant urbemque dealeant (οἱ ἄγγελοι γνωρίζουσιν ὅτι δὲν δύνανται οἱ στρατιῶται νά κρατηθῶσιν εἰς τὴν πόλιν νά εισορμήσωσιν καὶ τὴν πόλιν νά καταστρέψωσι).— Facere non possum quin cotidie ad te litteras mittam ut tuas accipiam (δὲν δύναμαι νά κάμω νά μὴ στέλλω καθ' ἑκάστην πρὸς σέ ἐπιστολήν, ἵνα σὴν λαμβάνω).

ΣΗΜ. Ὅταν τὸ dubito σημαίνῃ διστάζω, ὁκνῶ, συντάσσεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμφατον: Cæsar dubitabat conjuratos supplicio afficere (ὁ Καῖσαρ ἐδίσταζε νά τιμωρήσῃ διὰ θανάτου τοὺς συνωμότες). Ὁμοίως τὸ non dubito (δὲν διστάζω) ὅπερ ὁμῶς εὐρηται καὶ πρὸς τὸ quin: Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia (μὴ διστάσητε νά ἐμπιστευθῆτε πάντα τῷ Πομπηΐῳ μόνῳ).

Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφισβállω ἂν, τὸ δὲ dubito an ἀμφισβállω ἂν δέν' ἴσως. Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit dubito an hunc (Thrasymbulum) primum omnium ponam (ἂν πρέπει νά κριθῇ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀρετὴ ἂνευ τῆς τύχης, ἴσως θέσω (θεῖην ἂν) τοῦτον (τὸν θρασύβουλον) πρῶτον πάντων).

§ 253. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐρωτηματικῶς πῶς δέν; διατί δέν; Quin tu respondes? (διατί δέν ἀποκρίνεσαι;) Ἡ τοιαύτη ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν: responde (ἀποκρίθητι). Ὅθεν τὸ quin δύναται νά συνταχθῇ καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ προστακτικὴν. Quin experiamus (ἂς δοκιμάσωμεν).—Quin dic (ἄλλ' εἰπέ).

4. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 254. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων cum (ἐπειδὴ), quod, quia (διότι, ἐπειδὴ), quoniam (ἐπειδὴ), quandoquidem (ἐπειδὴ περ), quando (ἐπεὶ ποτε), si quidem (εἰ γε).

Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τοῦ cum εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τὰ ρήματα ὅπως laudo, gaudeo, gratulor, lætor, gratias ago, ὁ cum εὐρηται συντεταγμένος πρὸς ὀριστικὴν. Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare (ἐπεὶδὴ ὁ βίος ἄνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, αὐτὸς ὁ λόγος παραινεῖ νὰ παρασκευάζωμεν φιλίας). — Tibi maximas gratias ago cum tantum litteræ meæ potuerunt (μεγίστας σοὶ ἐμολογῶ χάριτας, διότι τοσοῦτον ἴσχυσεν ἡ ἐπιστολή μου).

Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν ἂν ὅμως ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους οὐχὶ τοῦ συγγραφέως ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ρήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἡ αἰτιολογικὴ τότε ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικὴν: Sapiens legibus paret, qui id salutare esse judicat (ὁ σοφὸς πείθεται τοῖς νόμοις, διότι νομίζει ὅτι τοῦτο εἶναι σωτήριον). — Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset (νύκτωρ περιεπάτει ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁ Θεμιστοκλῆς, διότι, ὥς ἔλεγεν), δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ).

ΣΗΜ. Μετὰ τὸ non quod (συνηθέστερον non quo) (ὅχι διότι), καὶ μετὰ τὸ non quod (quo) non (ὅχι διότι δὲν), ἀνθ' οὗ καὶ non quin δύναται νὰ τεθῇ, ἀκολουθεῖ ὑποτακτικὴ πρὸς δηλώσειν οὐχὶ ἀληθοῦς αἰτίας (Dicam non quo hoc sit necesse, verum ut experiar utrum ille ferat molestius me tunc tacuisse an nunc dicere (θὰ εἶπω ὅχι διότι τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσω πότερον ἐκεῖνος φέρει ὀχληρότερον ὅτι τότε εἰσώπησα ἢ ὅτι νῦν λέγω)).

Παράρτημα περὶ τοῦ quod

§ 255. Ὁ σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) εἶναι κυρίως τὸ οὐδέτερον τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὥς καὶ τὸ ἐλληνικὸν ὅτι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀναφέρεται πολλάκις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς ἐπεξήγησιν τῆς ὁποίας χρησιμεύει (quod explicativum). Τὸ quod τοῦτο συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν καὶ τίθεται:

α') "Ὅταν ἡ δι' αὐτοῦ εἰσαγομένη πρότασις σημαίνει πραγματικὸν γεγονός· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ὑπάρχει δεικτικὴ τις ἀντωνυμία (hoc, id, illud, hæc res, ea res, illa res, ex eo...) Mihi quidem videntur homines hac re maxime bestiis præstare, quod loqui possunt (εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τοῦτο μάλιστα ὑπερέχουσι τῶν

θηρίων, ὅτι δηλ. δύνανται νὰ διαλέγωνται).—Victori est honori, quod agros rusticorum non vastavit (πρὸς τιμὴν τοῦ νικητοῦ εἶναι ὅτι δὲν ἠρῆμωσε τοὺς ἀγροὺς τῶν χωρικῶν).

β') Μετὰ τὰ ρήματα facio, fit, evenit, accidit κτλ., ἐὰν ταῦτα συνάπτωνται μετ' ἐπιρρημάτων, ὡς bene, male, recte, opportune, commode, καὶ περιέχωσι κρίσιν περὶ τοῦ διὰ τῆς διὰ τοῦ quod εἰσαγομένης προτάσεως ἐκφραζομένου γεγονότος: Bene fecistis, quod me admonnistis (καλῶς ἐπράξατε, ὅτι μὲ ὑπεμνήσατε).—Feliciter est, quod amicus in urbe est (εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ φίλος εἶναι ἐν τῇ πόλει)

γ') ἐπὶ τῆς σημασίας: ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο, ὅτι (ιδίως εἰς ἐπιστολάς καὶ προφορικὰς ἀπαντήσεις) ὅτε κανονικῶς τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ὅλης προτάσεως: Quod scribis te velle scire, qui sit rei publicæ status, summa dissensio est (ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο τὸ ὅποιον γράφεις, ὅτι θέλεις νὰ μάθῃς τίς εἶναι ἡ κατάστασις τῆς πολιτείας, μεγίστη διχόνοια ὑπάρχει).

Ἀπὸ τῆς σημασίας ταύτης ἐπήγαγεν ἡ αἰτιολογικὴ σημασία τοῦ quod (διότι). Τὸ αἰτιολογικὸν quod συντασσόμενον μεθ' ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (πρὸ. § 254) ἀκολουθεῖ κανονικῶς μὲν μετὰ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα ἐπαινεῖν, ψέγειν, κατηγορεῖν, εὐγνωμονεῖν, συγχαίρειν (laudare, vituperare, reprehendere, queri, gratulari, gratias agere, gratias habere, consolari, accusare, damnare, condemnare κτλ.), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῇ ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ρήματων, ἅτινα συχνότερον συντάσσονται μετὰ τοῦ accus. cum infinitivo (πρὸ. § 203): Laudandus es quod bono exemplo tuo industriam ceterorum discipulorum excitavisti (εἶσαι ἀξιέπαινος, διότι διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός σου ἐξήγειρας τὴν ἐπιμέλειαν τῶν λοιπῶν μαθητῶν).—Corinthii legatos Spartam miserunt questum, quod Athenienses Corcyraeos adjuvissent (οἱ Κορίνθιοι ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὴν Σπάρτην ἵνα περαιοθῶσιν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐβοήθησαν τοὺς Κερκυραίους).—Doleo quod Trojanis nocere nos possumus (λυποῦμαι διότι δὲν δυνάμεθα νὰ βλάψωμεν τοὺς Τρῶας).

5. Συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις.

§ 256. Αἱ συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν καὶ ὑποτακτικὴν.

Καὶ καθ' ὁριστικὴν μὲν ἐκφέρονται, ὅταν σημαίνωσι κρίσιν πραγματικὴν καὶ εἰσάγονται

α') διὰ τῶν συσχετικῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων: *quantus, qualis, quot, qui, quam, quantopere, quo, ut*. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως ἡ συσχετικὴ δεικτικὴ λέξις *tantus, talis, tot, idem, tam, tantopere, eo, ita, sic*: *Ut salutas, ita resalutaris* (ὅπως χαιρετίζεις, οὕτω ἀντιχαιρετίζεσαι). *Tantum scimus, quantum memoria tenemus* (τοσοῦτον γνωρίζομεν, ὅσον κρατοῦμεν ἐν τῇ μνήμῃ).

β') διὰ τοῦ *quam* (ἤ) μετὰ τὰ συγκριτικὰ *Stadium est hominis doctioris quam est discipulus* (τὸ μάθημα εἶναι ἀνδρὸς σοφωτέρου ἢ εἶναι ὁ μαθητὴς)

γ') διὰ τοῦ *atque, ac* (ἀρχ. ἐλλήν. καὶ) μετὰ λέξεις δηλοῦσας ἰσότητα, ὁμοιότητα ἢ τάναντία (*idem, similis, par, alius, similiter, pariter, aequae, perinde, aliter, secus...*) *Non dixi secus ac sentiebam* (ὅθεν εἶπον ἄλλως ἢ ἡσθανόμην). Πρὸς αἱ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν (=ὥς πρὶν).

Καθ' ὑποτακτικὴν δὲ ἐκφέρονται, ὅταν ἔχωσιν ὑποθετικὴν ἔννοιαν καὶ εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *quasi, tamquam, tamquamsi, velutsi, utsi, proinde quasi, proinde ac si, κτλ.* *Male vivunt, qui ita se gerunt, quasi semper se victuros esse credant* (κακῶς ζῶσιν, ὅσοι οὕτως πράττουσιν, ὥς ἐὰν πιστεύωσιν ὅτι πάντοτε θὰ ζῶσι).—*Sic cogitandum est tamquam aliquis in pectus intimum inspicere possit* (οὕτω πρέπει νὰ σκέπτηται τις, ὥς ἐὰν δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰ ἐνδότερά τοῦ στήθους).

6. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 257. Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α') καθ' ὁριστικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων *quamquam* (ἂν καί), *et si, tametsi* (καὶ ἂν), ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν. *Medici, quamquam intellegunt saepe, tamen numquam dicunt aegrotis illo morbo eos esse morituros* (οἱ ἰατροί, ἂν καὶ κατανοοῦσι πολλάκις, ὅμως οὐδέποτε λέγουσιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὅτι θὰ ἀποθάνωσιν ἐξ ἐκείνης τῆς νόσου)

β') καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων *cum* (ἂν καί), *quam-*

vis (ὅσον καὶ ἄν), ut, licet (καὶ ἄν), ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ὑποτιθέμενον ἢ δυνατόν. Quamvis dives amicus sit, ego ei non invideo (ὅσον καὶ ἄν εἶναι πλούσιος ὁ φίλος, ἐγὼ δὲν φθονῶ αὐτόν). — Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas (καὶ ἄν ἐλλείπωσιν αἱ δυνάμεις, ὁμως εἶναι ἀξία ἐπαίνου ἡ διάθεσις). — Licet fremant omnes, dicam quod sentio (καὶ ἄν γογγύζωσιν πάντες, θὰ εἴπω ἔ, τι αἰσθάνομαι).

ΣΗΜ. 1. Ἡ παραχώρησις ἐκφέρεται καὶ ἐν κυρίᾳ προτάσει καθ' ὑποτακτικὴν (πρὸς § 232 γ).

ΣΗΜ. 2. Αἱ διὰ τοῦ etiamsi εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐκφέρονται καὶ καθ' ὀριστικὴν καὶ καθ' ὑποτακτικὴν, αἱ δὲ διὰ τοῦ etsi, tametsi εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται ἐνίοτε καὶ καθ' ὑποτακτικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ ἢ τοῦ μὴ πραγματικοῦ: Etsi non fueris suasor profectionis meae, approbator certe fuisti (καὶ ἄν δὲν συνεβούλευσας τὴν ἀναχώρησίν μου, βεβαίως ἐπεδοκίμασας αὐτήν).

7. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 258. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ἂν μὲν δι' αὐτῶν δηλοῦται χρονικὴ διάρκεια, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων dum, donec, quoad, quamdiu (ἕως, ἐφ' ὅσον), ἂν δὲ δηλοῦται χρονικόν τι σημεῖον, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων cum (ὅτε), postquam, posteaquam, ut, ut primum, ubi, ubi primum, cum primum, simul ἢ simulac ἢ simulatque (ἄφ' οὗ, εὐθύς ἀφ' οὗ, εὐθύς ὥς), dum, donec, quoad (ἕως ἄν), priusquam, antequam (πρὶν ἢ).

§ 259. Οἱ σύνδεσμοι postquam ἢ posteaquam, ubi, ut, ubi primum, ut primum, cum primum, simul, simulac, simulatque συντάσσονται πρὸς δῆλωσιν μὲν τοῦ ἅπαξ γενομένου ἐν τῇ παρελθόντι πρὸς παρακείμενον τῆς ὀριστικῆς, ὅτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐπίσης παρακείμενος ἢ ἱστορικὸς ἐνεστώς· πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ κατ' ἐπανάληψιν γενομένου ἐν τῇ παρελθόντι (ἀλλὰ μόνον οἱ σύνδεσμοι ubi, ut, simulac) πρὸς ὑπερσυντέλικον τῆς ὀριστικῆς, ὅτε τὸ ῥῆμα τῆς κυρίως κεῖται κατὰ παρατατικόν, σπανίως δὲ κατὰ ὑπερσυντέλικον· πρὸς δῆλωσιν δὲ διαρκοῦς καταστάσεως ἐν τῇ παρελθόντι πρὸς ἐνεστώτα ἢ παρατατικόν τῆς ὀριστικῆς.

Παραδείγματα.

Postquam Apollo et Diana liberos Niobæ necaverunt, Nioba a deis in saxum mutata est (ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρ-

τερμς ἐφόνευσαν τὰ τέκνα τῆς Νιόβης, ἡ Νιόβη ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς βράχον μετεδλήθη. — Ubi magister signum surgendi debuit omnes discipuli surrexerunt (ὅτε ὁ διδάσκαλος ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἐγέρσεως, πάντες οἱ μαθηταὶ ἠγέρθησαν). — Apud veteres Romanos, ubi tonuerat comitia dimittebantur (παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις, ὡς ἔλεγε βροντῆσει, ἡ ἐκκλησία διελύετο). — Postquam res Romanorum satis prospera satisque pollens videbatur, invidia ex opulentia orta est (ἐξ οὗ χρόνου ἡ κατάστασις τῶν Ῥωμαίων ἐφαίνετο ἱκανῶς εὐτυχῆς καὶ ἱκανῶς ἰσχυρά, ἐγεννήθη φθόνος ἐκ τῆς εὐπορίας).

ΣΗΜ. Τὸ postquam συντάσσεται συνήθως πρὸς ὑπερσυντέλικον ὅταν προσδιορίζεται τὸ χρονικὸν διάστημα μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποῦ συμβαίνει τι. Milites septem mensibus, postquam ad bellum profecti erant, victores redierunt (οἱ στρατιῶται ἐπτά μῆνας, ἀφ' ὅτου ἀνεχώρησαν πρὸς πόλεμον, ἐπανῆλθεν νικηταί).

§ 260. Οἱ σύνδεσμοι dum, quoad, donec ἐπὶ τῆς σημασίας ἕως, ἐφ' ὅσον, συντάσσονται μεθ' ὀριστικῆς Dum vivo spero, (ἐφ' ὅσον ζῶ, ἐλπίζω). — Donec felix eris, multos numerabis amicos (ἐφ' ὅσον θά εἶσαι εὐτυχῆς, πολλοὺς φίλους θά ἀριθμῇς). ἐπὶ δὲ τῆς σημασίας ἕως ὅτου, ἐφ' ὅσον, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μέν, ὅταν δηλοῦται ἀπλῶς σχέσις χρόνου μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηγητημένης, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ, ἂν ὑποδηλοῦται ἐκ μέρους τοῦ κυρίου υποκειμένου σκοπὸς τις ἢ προσδοκία: Lacedæmonium gens fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeabant (τὸ ἔθνος τῶν Λακεδαιμονίων ὑπῆρξεν ἰσχυρόν, ἐφ' ὅσον οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ἴσχυον). — Ultionem differte in aliud tempus, dum defervescat ira (τὴν τιμωρίαν ἀναβάλλετε εἰς ἄλλον χρόνον, ἕως ὅτου πραυνθῇ ἡ ὀργή).

ΣΗΜ. Τὸ dum, ὅταν σημαίνῃ ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως μετὰ ἱστορικοῦ ἐνεστώτος ἀντὶ παρατατικοῦ, ὅτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικὸς ἢ παρακειμένος: Euryclea, dum Ulixis pedes lavat, casu cicatricem manu tetigit (ἐν ᾧ ἡ Εὐρύκλεια ἔνιπτε τοὺς πόδας τοῦ Ὀδυσσεύς, κατὰ τύχην ἤφατο διὰ τῆς χειρὸς τῆς οὐλῆς).

§ 261. Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam (καὶ ἀναλελυμένοι, ἰδίως ἐὰν ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς, non ante... quam, non prius... quam) συντάσσονται ἢ πρὸς ὀριστικὴν ἐνεστώτος (ἐπὶ τοῦ παρόντος), παρακειμένου (ἐπὶ τοῦ παρελθόντος), καὶ τετελεσμένου μέλλοντος (ἐπὶ τοῦ μέλλοντος) ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν συνήθως μέν ἐνεστώτος ἢ παρατα-

τικοῦ, σπανιώτερον δὲ ὑπερσυντελικοῦ. Τοῦ παρατατικοῦ καὶ ὑπερσυντελικοῦ γίνεται χρῆσις συνήθως ἐν διηγηματικῇ λόγῳ καὶ μετὰ παρατατικὸν ἢ παρακειμένον ἐν τῇ κυρίᾳ, τοῦ δὲ ἐνεστώτος, ὅταν παρίσταται ἐσωτερικὴ τις σχέσις μεταξύ τῆς κυρίας καὶ τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως (ἐν τῇ κυρίᾳ ἐνεστώτῳ ἢ μέλλων).

Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρακειμένου τίθεται ἰδίως μετὰ ἀρνητικὴν κυρίαν πρότασιν.

Παραδείγματα.

Fulgur spectatur, priusquam tonitrus auditur (ἡ ἀστραπὴ παρατηρεῖται πρὶν ἢ βροντὴ ἀκουσθῇ).—Caesar collem celeriter, priusquam ab adversariis sentiatur, communit (ὁ Καῖσαρ ὀχυρώνει τὸν λόφον, πρὶν γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων).—Legati non ante profecti sunt, quam impositos in naves milites viderunt (οἱ πρέσβεις δὲν ἀνεχώρησαν πρὶν ἢ εἶδον τοὺς στρατιώτας ἐπιβιδοσθέντας ἐπὶ τὰς ναῦς).—De Carthagine vereri non desinam, priusquam excisam esse cognovero (περὶ τῆς Καρχηδόνος δὲν θὰ παύσω νὰ φοβῶμαι, πρὶν μάθω ὅτι κατεσχάφη).—Aristides interfuit pugnae navali apud Salamina, quae facta est, priusquam poena exilii liberaretur (ὁ Ἀριστείδης παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἣτις ἐγένετο πρὶν ἀπαλλαγῇ τῆς ποινῆς τῆς ἐξορίας).

§ 262. Τοῦ χρονικοῦ cum (quum, quom) διακρίνομεν τὰ κάτωθι εἶδη

α') cum temporale. Τοῦτο τιθέμενον μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς ἀναφέρεται εἰς προηγούμενον tum, tunc, eo tempore, nunc, εἴτε κείμενον ἐν τῇ λόγῳ, εἴτε νοούμενον, καὶ σημαίνει ὅτε. Fuit quoddam tempus, cum in agris homines passim bestiarum modo vagabantur (ὕπῃρξε χρόνος τις, ὅτε ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ ἄνθρωποι σποράδην δίκην κτηνῶν ἐπλανῶντο).

β') cum iterativum. Τοῦτο συντασσόμενον πρὸς ὀριστικὴν δηλοῖ πράξιν κατ' ἐπανάληψιν γινομένην καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ quotiens (δυσάκις). Καὶ ἂν μὲν ἡ τῆς χρονικῆς προτάσεως πράξις εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν τῆς κυρίας, ἔχει τὸν χρόνον αὐτῆς, ἂν δὲ εἶναι προγενεστέρα, ἐκφέρεται κατ' ὑπερσυντελικόν. Improbi sumus, si amicis non prosumus, cum possumus (πονηροὶ ἐσμέν, ἐὰν δὲν ὤφε-

λῶμεν τοὺς φίλους, δσάκις δυνάμεθα).—Veteres ad hospites deverti solebant, cum in alienas urbes venerant (οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοὺς ξένους συνήθιζον νὰ καταλύωσιν, δσάκις ἤρχοντο εἰς ἄλλας πόλεις).

γ') cum inversum (ἀνεστραμμένον). Τοῦτο φέρεται πρὸς ὀριστικὴν παρακειμένου ἢ ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος, πολλάκις μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων repente, subito. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικὸς (ἐπὶ συγχρόνου πράξεως), ἢ ὑπερσυντέλικος (ἐπὶ προγενεστέρας), πολλάκις μετὰ τῶν μορίων jam, vix, aegre, nondum: Vix cursor in forum pervenerat, cum exhaustus labore collapsus est (μόλις δ' ὁρμεὺς εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀγοράν, ὅτε ἐξηντλημένος ἐκ τοῦ κόπου κατέπεσεν).—Nondum castra munita erant, cum equites ex statione nuntiant magnum exercitum hostium venire (δὲν εἶχεν ἀκόμη ὁχυρωθῇ τὸ στρατόπεδον, ὅτε ἱππεῖς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀγγέλλουσιν ὅτι μέγας στρατὸς πολεμίων ἤρχετο).

δ') cum coincidens. Ἡ διὰ τῆς χρονικῆς προτάσεως τῆς καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης δηλουμένη πράξις συμπίπτει κατ' οὐσίαν πρὸς τὴν τῆς κυρίας. Ὅθεν ἀμφότεραι ἔχουσι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον καὶ χρόνον: Cum tacent, clamant (ἐν ᾧ σιγῶσι, βοῶσιν, ἢ σιγῇ αὐτῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς κραυγὴν).

ε') cum historicum ἢ narrativum. Τοῦτο εὐχρηστον ἐν τῇ διηγήσει παρελθόντων γεγονότων φέρεται πρὸς παρατατικόν (ἐπὶ συγχρόνου) ἢ πρὸς ὑπερσυντέλικον (ἐπὶ προγενεστέρας πράξεως) τῆς ὑποτακτικῆς, ὅτε συνήθως ἐν τῇ κυρίᾳ κεῖται παρακειμένος ἢ ἱστορικὸς ἐνεστῶς. Ἐν ᾧ δὲ τὸ χρονικὸν cum μετ' ὀριστικῆς χρησιμεύει νὰ ὀρίξῃ ἀπλῶς τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως, τὸ ἱστορικὸν cum, ἐν ᾧ δηλοῖ τὴν στενὴν σχέσιν δύο πράξεων τοῦ παρελθόντος, παρουσιάζει τὴν μίαν ὡς ὅρον τῆς κυρίας πράξεως. Οὕτως ἐγγὺς τῆς χρονικῆς σχέσεως τῶν δύο πράξεων ὑπάρχει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον φανερά καὶ αἰτιολογικὴ σχέσις: Cyrus minor cum fratrem vidisset exclamavisse dicitur, video hominem! (ὁ Κύρος ὁ νεώτερος, ὅτε εἶδε τὸν ἀδελφόν, λέγεται ὅτι ἀνεφώνησε· βλέπω τὸν ἄνθρωπον!) Cum Hannibal exercitum ad urbem Romam admoveret, in urbe magnus pavor fuit (ἔτε ὁ Ἀννίβας ὠδήγει τὸν στρατὸν πρὸς τὴν πόλιν Ῥώμην, μέγας τρόμος ἐν τῇ πόλει ἐγένετο).

8. Πλάγιοι ἐρωτηματικοὶ προτάσεις

§ 263. Αἱ πλάγιοι ἐρωτηματικοὶ προτάσεις εἰσάγονται ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων *num* ἢ *ne* (χωρὶς ταῦτα νὰ ὑποδηλώσιν ὅτι προσδοκᾶται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὄχι) ἢ διὰ τοῦ *nonne*, ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν. *Diogenes interrogatus qua re maxime homines delectarentur exclamavit, libertate!* (ὁ Διογένης ἐρωτηθεὶς τίνι πράγματι μάλιστα τέρπονται οἱ ἄνθρωποι ἀνεφώνησε· τῇ ἐλευθερίᾳ!) — *Videamus verane sint quæ reus dixit* (ἄς ἴδωμεν ἂν εἶναι ἀληθῆ, ὅσα ὁ κατηγορούμενος εἶπεν). — *Sacerdos ab Alexandro quæsisisse dicitur num Iyram Paridis videre vellet* (ὁ ἱερεὺς λέγεται ὅτι ἠρώτησε τὸν Ἀλέξανδρον, ἂν ἤθελε νὰ ἴδῃ τὴν λύραν τοῦ Παρίδος).

§ 264. Αἱ διπλᾶι πλάγιοι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατὰ τοὺς ἐξῆς τέσσαρας τρόπους.

α')	<i>utrum</i>	<i>an</i>
β')	—	<i>an (anne)</i>
γ')	<i>ne</i> (ἐγκλιτικόν)	<i>an</i>
δ')	—	<i>ne</i> (ἐγκλιτικόν)

Themistocles interrogatus est utrum Achilles esse mallet an Homerus (ὁ Θεμιστοκλῆς ἠρωτήθη πότερον προετίμα νὰ εἶναι Ἀχιλλεὺς ἢ Ὅμηρος). — *Haec vera an falsa sint nescio* (ἄγνοῶ ἂν ταῦτα εἶναι ἀληθῆ ἢ ψευδῆ). — *Quæritur virtus suamne propter virtutem an propter fructum aliquem expetatur* (ἐρωτᾶται ἂν ἡ ἀρετὴ διὰ τὴν ἐαυτῆς ἀρετὴν ἢ δι' ὠφελειάν τινα ἐπιζητῆται).

Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι ἐκφέρεται συνήθως μὲν διὰ τοῦ *necne*, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ *an non*: *Quæritur sintne dii necne (sint)* (ἐρωτᾶται ἂν ὑπάρχωσι θεοὶ ἢ ὄχι).

§ 265. Μετὰ τὰς φράσεις *haud scio*, *nescio*, *dubito*, *dubium est*, *incertum est* καὶ ἄλλας ὁμοίας τίθεται εἰς τὰς ἀπλᾶς πλαγίας ἐρωτήσεις τὸ *an*. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *an* ἡ ἀμφιβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἀρνησιν. *Aristotelem haud scio an recte dixerim principem philosophorum* (δὲν γνωρίζω ἂν ὀρθῶς θέλω ὀνομάσει τὸν Ἀριστοτέλην πρῶτον τῶν φιλοσόφων). — *Nesciebam an*

aliquando nos arma capere necesse esset (ἡγγόουν ἂν ποτε ἦτο ἀνάγκη νὰ λάδωμεν τὰ ὅπλα).

9. Ὑποθετικοὶ λόγοι

§ 266. Οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι σύγκεινται ἐκ δύο προτάσεων, τῆς ὑποθετικῆς ἢ ἡγουμένου καὶ τῆς ἀποδόσεως.

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *si* (εἰ, ἐάν), *nisi* (εἰμή, ἐάν μή), *etiam si* (εἰ καί, καὶ εἰ), *si forte* (ἐάν ἴσως), *nisi forte* (ἐάν μὴ ἴσως).

Καθαρὰ εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων εἶναι τὰ ἑξῆς τρία.

α') Εἰς τὸ ἡγούμενον ὡς καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὀριστικὴ παντὸς χρόνου, ὅταν οὐδεμία ἐνδείξις παρέχεται ὅτι τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, ἀλλ' ὁπλῶς δηλοῦται ὅτι, ἐάν πραγματοποιηθῇ τὸ ἐν τῇ ὑπόθεσει λεγόμενον, πραγματοποιεῖται ἀναγκαίως καὶ ἡ ἀπόδοσις. *Si dies est, lucet* (εἰ ἡμέρα ἐστί, φέγγει).—*Si avarus eris, amice, nunquam beatus eris* (ἐάν εἶσαι φιλάργυρος, φίλε, οὐδέποτε θὰ εἶσαι εὐτυχής).—*Naturam si sequemur ducem, nunquam aberrabimus* (ἐάν ἀκολουθῶμεν τὴν φύσιν ὡς ὁδηγόν, οὐδέποτε θὰ πλανηθῶμεν).

β') Εἰς τὸ ἡγούμενον ὑποτακτικὴ ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου, εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὁμοίως ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἀπόδοσις παρίσταται ὡς δυνατόν. *Dies deficiat, si velim res gestas imperatoris enumerare* (θέλει ἐπιλείψει ἡ ἡμέρα, ἐάν θελήσω νὰ ἀπαιριθμήσω τὰ κατορθώματα τοῦ στρατηγοῦ). Ἑλλ. ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα).

γ') Εἰς τὸ ἡγούμενον παρατακτικὸς (διὰ τὸ παρὸν) καὶ ὑπερσυντέλικος (διὰ τὸ παρελθόν) τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὁμοίως παρατακτικὸς καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἀπόδοσις παρίσταται ὡς μὴ πραγματικὴ. *Si mater me castigasset, non huiusce processissem et in mortem abducerer* (ἂν ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κολάσει, δὲν θὰ εἶχον προχωρήσει ἕως ἐδῶ καὶ δὲν θὰ ὠδηγοῦμην εἰς τὸν θάνατον).

ΣΗΜ. Τὰ τρία εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων δὲν εὐρίσκονται πάντοτε καθαρὰ, ἀλλὰ πολλάκις παρατηρεῖται ἀνάμειξις τῆς. *Memoria minuitur, nisi eam exerceas* (ἡ μνήμη ἐλαττοῦται, ἐάν μὴ ἐξασκῇς αὐτήν).

§ 267. Ἡ ἄρνησις ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι συνήθως nisi, ἐὰν ἡ ἄρνησις ἀνήκῃ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν καὶ si non ἢ si minus, ἂν ἀνήκῃ εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως. Nisi Alexander essem, ego vero vellem esse Diogenes (ἐὰν μὴ ἦμην Ἀλέξανδρος, ἐγὼ θεδαίως θὰ ἤθελον νὰ εἰμαι Διογένης).—Aequitas tollitur omnis si habere suum cuique non licet (ἡ δικαιοσύνη πᾶσα αἴρεται, ἐὰν μὴ ἐπιτρέπεται (ἀπαγορεύεται) εἰς ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὰ ἑαυτοῦ).

ΣΗΜ. Τοῦ si non (si minus), γίνεται χρῆσις μάλιστα ἐν ταῖς ἀντιθέσει καὶ δὴ α) Ὅταν ἐν τῇ ἀντιθέσει εἰς προηγούμενον ὅρον συνάπτηται δεύτερος ἀρνητικῶς ἐκφερόμενος. Si potero hodie ad te veniam; Si non potero, nuntium ad te mittam (ἐὰν δυνήθω, θὰ ἔλθω πρὸς σέ σήμερον· ἐὰν δὲν δυνήθω, θὰ πέμψω πρὸς σέ ἄγγελον).

β) Ὅταν εἰς τὴν διὰ τοῦ si non (si minus) εἰσαγομένην πρότασιν ἀκολουθῇ διορθοῦσα αὐτὴν ἡ κυρία πρότασις διὰ τοῦ at, tamen, certe, at certe, tamen at: Si non praesens periculum, at certe longinqua obsidione fames est timenda (ἐὰν δὲν εἶναι παρὼν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐκ τῆς μακρῆς πολιορκίας πρέπει νὰ φοβώμεθα τοῖς ἀλλήλοις τὴν πείναν).

Τὸ si minus (εἰδὲ μὴ) τίθεται ἀναγκαίως, ὅταν παραλείπηται τὸ ῥῆμα: Educ, Catilina, omnes tuos; Si minus quam plurimos (ἐξάγαγε, Κατιλίνα, πάντας τοὺς ἐταίρους σου· εἰ δὲ μὴ ὥς πλείστους).

Τὸ ἐὰν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ, λέγεται dum, dummodo, modo, τὸ δὲ ἐὰν μόνον μὴ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ, dum ne, dummo lo ne, modo ne μεθ' ὑποτακτικῆς, διότι ὑποδηλοῦται ἐπιθυμία, εὐχὴ καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός. Imperator Caligula dicebat; oderint, dum metuant (ὁ Αὐτοκράτωρ Καλιγούλας ἔλεγεν· ὥς μὲ μισῶσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὲ φοβῶνται).

Τὸ εἰμὴ ἄρα, ἐκτός ἐὰν τυχὸν (εἰρωνικῶς) λέγεται nisi forte ἢ nisi vero: Nemo fere saltat sobrius, nisi forte insanit (οὐδεὶς σχεδὸν νηφάλιος ὀρχεῖται, ἐκτός ἐὰν τυχὸν μαίνεται).

Τὸ εἴτε...εἴτε λέγεται sive... sive μεθ' ὀριστικῆς. Moriendum est nobis sive contemnimus mortem, sive metuimus (ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν, εἴτε καταφρονοῦμεν τὸν θάνατον, εἴτε φοβοῦμεθα).

§ 268. Ὅταν ὁ ὑποθετικὸς λόγος ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος οὕτως ὥστε ἡ ἀπόδοσις κατ' ἀνάγκην νὰ τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου (accusat. cum infinitivo), τότε ἡ ὑπόθεσις ἐπὶ μὲν τοῦ α' καὶ β' εἰδους ἐκφέρεται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν καὶ κατὰ τοὺς κανόνες τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων: Mater rogat filium quid facturum sit, si pater venerit (ἡ μήτηρ ἐρωτᾷ τὸν υἱὸν τί θὰ κάμῃ, ἐὰν ἔλθῃ ὁ πατήρ. (Ανεξάρτ. Quid facies, si pater venerit? — Haedui sperabant Ca-

sarem sibi auxilio venturum esse, si ab Helvetiis premerentur (οἱ Αἰδουοὶ ἡλπίζον ὅτι ὁ Καῖσαρ θὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ἐὰν πιέζωνται ὑπὸ τῶν Ἑλουμετιῶν). Ἀνεξάρτ. Caesar auxilio veniet, si premimur.

Ἐπὶ δὲ τοῦ γ' εἰδους ἡ μὲν ὑπόθεσις μένει πάντοτε ἀμετάβλητος, ἐν δὲ τῇ ἀποδόσει, ἐὰν μὲν εἶναι ἀνάγκη αὕτη νὰ τεθῇ κατ' αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀντὶ μὲν τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ τύπος εἰς *urum esse*, ἀντὶ δὲ τοῦ ὑπερσυντελείκου ὁ τύπος εἰς *urum fuisse* (ἐν ἑλλείψει ὑπτίου ἐκφέρεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ *futurum esse ut* καὶ *futurum fuisse ut*). ἐὰν δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ κατ' ὑποτακτικὴν, τότε καὶ αὕτη μένει ἀμετάβλητος, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντελείκου τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται συνήθως, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, ὁ τύπος εἰς *urus fuerim* : Puto te mentiturum esse, si hoc diceres (νομίζω ὅτι θὰ ἐψεύδεσο, ἂν ἔλεγες τοῦτο). — Puto futurum fuisse ut te paeniteat, si hoc dixisses (νομίζω ὅτι θὰ εἶχες μετανοήσει, ἐὰν εἶχες εἶπει τοῦτο). — Non dubito quin mentireris, si hoc diceres (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐψεύδεσο, ἐὰν ἔλεγες τοῦτο). — (Non dubito quin mentiturus fueris, si hoc dixisses (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ εἶχες ψευσθῇ, ἐὰν εἶχες εἶπει τοῦτο).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 269. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων. Διακρίνονται δὲ εἰς προσδιοριστικὰς, αἰτιολογικὰς, τελικὰς, ἐναντιωματικὰς καὶ συμπερασματικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις.

1) Αἱ προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς ἐπιθετικὰς καὶ παραθετικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις τῆς ἑλληνικῆς, εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας.

Ὅταν εἶναι προτάσεις κρίσεως, ἂν μὲν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς πραγματικόν, ἐκφέρονται κατ' ὀριστικὴν, ἂν δὲ τὸ περιεχόμενον παρίσταται ὡς δυνατόν ἢ ὡς οὐ δυνατόν καὶ ἀπραγματοποίητον, ἐκφέρονται κατ' ὑποτακτικὴν. Eorum praecepta sequi soleo, quos sapientes esse cognovi (ἐκείνων τὰ παραγέλματα συνηθίζω νὰ ἀκολουθῶ, οὓς ἐγνώρισα ὅτι εἶνε σοφοί). — Non exercitus neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque auto parare possumus

(οὔτε οἱ στρατοὶ οὔτε οἱ θησαυροὶ εἶναι φύλακες τῆς βασιλείας, ἀλλ' οἱ φίλοι, οὓς οὔτε διὰ τῶν ὅπλων νὰ ἀναγκάσωμεν, οὔτε διὰ τοῦ χρυσοῦ νὰ παρασκευάσωμεν ἠθέλομεν δυνηθῇ).

Ὅταν δὲ εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν. *Istae sunt vanae opinioniones, quibus ne credamus* (αὐτοὶ εἶναι κενὰ δόξαι, εἰς ἃς μὴ πιστεύωμεν). — *Mendax est ille, Teucris, cui credere nolite* (αὐτὸς εἶναι ψεύστης, Τρώες, εἰς ὃν μὴ πιστεύετε).

2) Αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς: *cum ego, cum tu* κτλ. Ἡρὸ τῶν τοιούτων ἀναφορικῶν προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφασιν τὸ *quippe, ut, utpote*: *O matrem crudelem, quae innocentes pueros necare potuerit* (ὦ τῇ σκληρᾷ μήτηρ, ἐπειδὴ αὕτη ἠδυνήθη νὰ φονεύσῃ διὰ τοῦ σιδήρου τοὺς ἀθώους παῖδας). — *Ad te venire non poterimus, quippe qui aegri simus* (δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἔλθωμεν πρὸς σέ, ἐπειδὴ εἴμεθα ἀσθενεῖς).

3) Αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς: *ut ego, ut tu, ut is, ut ibi, ut unde* κτλ: *Juno duos serpentes misit, qui Herculem puerum morderent* (ἡ Ἥρα ἐπέμφε δύο δράκοντας, ἵνα οὗτοι δῆξωσι τὸν Ἡρακλέα παῖδα ὄντα).

4) Αἱ ἀναφορικαὶ παρχωρητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν: *Nioba Thebanas reprehendit, quod Latonam matrem duorum liberorum sibi, quae tot liberos peperisset, praeponerent* (ἡ Νιόβη φέγει τὰς Θεβαίαις διότι τὴν Ἀητώ, μητέρα δύο τέκνων, προτιμῶσιν αὐτῆς, καίτοι αὕτη τόσα τέκνα εἶχε γεννήσει).

5) Αἱ ἀναφορικαὶ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς *qui=ut ego, ut tu* κτλ., *unde=ut inde, ubi=ut ibi* κτλ. Ἡ ὑποτακτικὴ αὕτη εἶναι συνήθως μετὰ τὰ ἀναφορικὰ

α') ὅταν παραγγῆται δεικτικὸν δηλοῦν ποιότητα προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ (*talís, eiusmodi, is=talís, tantus, tam* κτλ.). Τὸ δεικτικὸν δύνανται καὶ νὰ παραλείπηται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον, μάλιστα μετὰ τὰς φράσεις *sunt, inveniuntur*,

reperiuntur, nemo est, quis est, nihil est, quid est κτλ. Nihil tam est difficile et arguum, quod non humana mens vincat (οὐδὲν εἶναι τοσοῦτον δύσκολον καὶ δυσχερές, ὥστε νὰ μὴ νικᾷ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια).—Ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat (τοιοῦτο εἶναι τὸ ῥωμαϊκὸν ἔθνος, ὥστε ἡττημένον οὐδέποτε νὰ ἡσυχάζῃ).—Nulla gens tam fera, nemo omnium tam est immanis, cuius mentem non imbuerit deorum opinio (οὐδὲν ἔθνος εἶναι τόσον ἄγριον, οὐδεὶς τῶν πάντων ἀνθρώπων εἶναι τόσον ὠμός, ὥστε νὰ μὴ εἰσχωρῇ εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἡ σκέψις τῶν θεῶν).—Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem (εἰσὶν οἱ νομίζοντες ὅτι θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος).

β) ὅταν προηγῇται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ quam. Maior sum quam cui possit fortuna nocere (μεγαλύτερος εἰμι ἢ ὥστε νὰ δύναιται ἡ τύχη νὰ μὲ βλάψῃ)

γ) ὅταν προηγῶνται τὰ ἐπίθετα dignus, indignus, aptus, idoneus. Voluptas non est digna, ad quam sapiens respiciat (ἡ ἡδονὴ δὲν εἶναι ἀξία, ὥστε ὁ σοφὸς νὰ ἀποβλέπῃ εἰς αὐτήν).

ΣΗΜ. Αἱ ἀναφορικαὶ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἔχουσι πάντοτε, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἑξ ἧς ἐξαρτῶνται, τὸν χρόνον, ἐν ᾧ εἶχον, ἐὰν ἦσαν ἀνεξάρτητοι.

§ 270. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν ἀορίστων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν quisquis, quidquid, quotquot, quicumque κτλ. ἐκφέρονται καθ' ὀριστικήν. Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentis (ὅτιδὴποτε εἶναι τοῦτο, φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φέροντας).

§ 271. Ἄν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προσδιορίζῃ πρότασιν καθ' ὑποτακτικήν ἐκφερομένην, καθ' ἑλξιν τίθεται καὶ αὕτη πολλάκις καθ' ὑποτακτικήν (attractio modi). Nemo improbus aut avarus adhuc inventus est cui id, quod haberet (=habet), esset satis (οὐδεὶς πονηρὸς ἢ φιλάργυρος εὗρέθη μέχρι τοῦδε, εἰς ὃν νὰ εἶναι ἀρκετόν, ὅ,τι ἔχει).

ΣΗΜ. Ἡ ἑλξις αὕτη τῆς ἐγκλίσεως τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως ὑπὸ τῆς ὑποτακτικῆς τῆς προτάσεως, μεθ' ἧς συνδέεται, παρατηρεῖται οὐ μόνον εἰς τὰς ἀναφορικὰς ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἐξηρητημένας προτάσεις. Vereor ne, dum minuere velim laborem, augeam (φοβοῦμαι μὴ, ἐν ᾧ θέλω νὰ ἐλαττώσω τὸν πόνον, αὐξήσω αὐτόν).—Sunt qui, quod sentiunt, etsi optimum sit, tamen non audeant dicere (ὑπάρχουσιν οἵτινες δὲν τολμῶσι νὰ εἰπωσιν, ὅ,τι ἀισθάνονται, καὶ ἐὰν εἶναι ἀριστον).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'.

Πλάγιος λόγος (oratio obliqua).

§ 272. Εὐθύς ἢ ὀρθὸς λόγος (oratio recta) λέγεται ἡ αὐτολεξεὶ ἐκφορὰ τοῦ λόγου ἢ τῶν διανοημάτων τινός.

Πλάγιος λόγος (oratio obliqua) λέγεται ὁ λόγος τινός ὁ ἐκφερόμενος οὐχὶ ἀπ' εὐθείας ἀλλὰ διηγηματικῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἄλλου τινός ἢ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἐκ λεκτικοῦ (ἢ γνωστικοῦ) ῥήματος ἐκφερόμενος.

§ 273. Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας

α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατ' ἀπαρέμφρατον. Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώτης τῆς ἀνεξαρτήτου προτάσεως τρέπεται εἰς ἐνεστώτην τοῦ ἀπαρεμφράτου, ὁ παρτατικός, παρκαίμενος καὶ ὑπερσυντέλικος εἰς παρκαίμενον καὶ ὁ μέλλων εἰς μέλλοντα εἰς *urum esse*. Democritus dicit innumerabiles esse mundos (ὁ Δημόκριτος λέγει: ὅτι οἱ κόσμοι εἶναι ἄπαιοι). Εὐθύς λόγος: Democritus dicit; innumerabiles sunt mundi.

β') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ὑποτακτικὴν παρτατικοῦ, εἰς ὑποτακτικὴν δὲ ἐνεστώτος μόνον, ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστώτος. Alexandro Epiri regi a Dodonaeo Jove data dictio erat; Caveret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem; ibi fatis eius terminum dari ('Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἠπείρου εἶχε δοθῆ χρησιμὸς ὑπὸ τοῦ Δοδωναίου Διὸς νὰ προφυλάττῃται ἀπὸ τοῦ Ἀχερούσιον ὕδαρ καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν Πανδοσίαν ἐκεῖ δίδεται τέρμα εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ). Εὐθύς λόγος: Cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem; ibi fatis tuis terminus datur.

γ') Αἱ πραγματικαὶ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν· αἱ ῥητορικαὶ ὅμως ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατ' ἀπαρέμφρατον, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ῥῆμα τοῦ εὐθέως λόγου ᾖτο δευτέρου προσώπου, ὅτε ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Ariovistus ad postulata Caesaris respondit; quid sibi vellet? cur in suas possessiones veniret? (ὁ Ἀριόβιστος ἀπεκρίνατο εἰς τὰς ἐρωτήσεις
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πόλιτικής

τοῦ Καίσαρος· τί ἤθελε; διατί ἤρχετο εἰς τὰς κτήσεις αὐτοῦ;) Εὐθὺς λόγος: Quid tibi vis? cur in meas possessiones venis? —Caesar legatis Helvetiorum ita respondit; si veteris contumeliae oblivisci vellet num etiam recentium injuriarum memoriam deponere posse? (ὁ Καίσαρ ἀπεκρίναντο πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἑλβητιῶν οὕτως· καὶ ἂν ἤθελε νὰ λησμονήσῃ τὴν παλαιὰν ὕβριν, ἡδύνατο ἀράγε νὰ ἀποβάλῃ τὴν μνήμην τῶν προσφάτων ἀδικιῶν;) Εὐθὺς λόγος: Si veteris contumeliae oblivisci volo num etiam recentium injuriarum memoriam deponere possum?—Caesar cum animadvertisset trepidare suos milites graviter eos incusavit quid tandem vererentur (ὁ Καίσαρ ἐπειδὴ κατενόησεν ὅτι οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἐφοβοῦντο, βαρέως ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων) τί τέλος πάντων ἐφοβοῦντο). Εὐθὺς λόγος: Quid tandem veremini?

δ') Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι ἐξηρητημένα· προτάσεις, ἐν τῷ πλάγιῳ λόγῳ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἀποτελῶσιν ἐπεξηγήσιν εἰς ἀλλότριον λόγον, προσερχομένην ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ συγγραφέως, ὥστε ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν. Helvetii legatos mittunt ad Caesarem, qui dicerent sibi esse in animo iter per provinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum; rogare ut eius voluntate id sibi facere liceat (οἱ Ἑλβητιῶται πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα, ὅτινες νὰ εἰπωσιν ὅτι διανοοῦνται νὰ πορευθῶσι διὰ τῆς ἐπαρχίας, διότι ἄλλην ὁδὸν οὐδεμίαν εἶχον καὶ ὅτι παρκαλοῦσι νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ κίμωσι τοῦτο τῇ θελήσει του). Εὐθὺς λόγος: Nobis est in animo iter per provinciam facere propterea quod aliud iter habemus nullum; rogamus ut tua voluntate hoc nobis facere liceat. Ἀλλὰ Themistocles certiozem regem fecit id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur (ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπληροφόρησε τὸν βασιλέα ὅτι κατεβάλλετο ἐνέργεια νὰ διαλυθῇ ἡ γέφυρα, ἣν ἐκαίνος ἐν Ἑλλησπόντῳ εἶχε κατασκευάσει).—Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti jussit (ὁ Καίσαρ διέταξε τοὺς Ἑλβητιῶτας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ὅθεν εἶχον ἀναχωρήσει).

§ 274. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι, ἂν μὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ α' πρόσωπον, ἐκφέρονται εἰς τὸν πλάγιον λόγον διὰ τῶν sui, sibi, se, suos, sua, suum ἢ ἐνίοτε διὰ τῆς ipse· ἂν δὲ ἀναφέ-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ρωνται εἰς τὸ 6' πρόσωπον, ἐκφέρονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ille, σπανιώτερον δὲ διὰ τῆς is' ἂν δὲ ἀναφέρονται εἰς τὸ γ' πρόσωπον, ἐκφέρονται διὰ τῆς is ἢ, μάλιστα ἐπὶ ἐμφάσεως διὰ τῆς ille, ὅτε καὶ ibi, eo, inde, eo die, ad id tempus, tum ἀντι hic, hunc, hinc, hodie, adhuc, nunc τίθεται.

Παραδείγματα.

Alexander ad Parmenionem conversus dixit sese cum Darius terram ureret sui compotem non fuisse (ὁ Ἀλέξανδρος στραφεὶς πρὸς τὸν Παρμενίωνα εἶπεν ὅτι, ἂψ' οὗ ὁ Δαρεῖος ἔκαie τὴν χώραν, δὲν ἦτο κύριος ἐαυτοῦ). — Cicero respondet : Non esse consuetudinem populi Romani accipere ab hoste armato conditionem : Si ab armis discedere velint se adiutore utantur legatosque ad Caesarem mittant. Sperare se eos a Caesare, quæ petierint, impetraturos (ὁ Κικέρων εἰς τοὺς πρέσβεις ἀποκρίνεται ὅτι δὲν εἶναι συνήθεια τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ δέχεται συνθήκην παρ' ἐχθρῶν ὀπλισμένων, ὅτι, ἐὰν θέλωσι νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸν συνεργόν καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα νὰ πέμψωσιν, ὅτι ἐλπίζει ὅτι θὰ τύχῃσι παρὰ τοῦ Καίσαρος ὅ,τι ἠθελον ζητήσῃ). — Caesar cum de natura moribusque Nerviorum quaereret sic reperiebat : Nullum aditum esse ad eos mercatoribus ; nihil pati vini reliquarumque rerum ad luxuriam pertinentium inferri, quod iis rebus relanguescere animos existimarent (ὅτε περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἠθῶν τῶν Νερουίων ὁ Καίσαρ ἠρώτα, οὕτως ἐμάνθανεν : ὅτι οὐδεμία πρὸς αὐτοὺς εἰσοδος τῶν ἐμπόρων ἐπιτρέπεται, ὅτι οὐδὲ ὅπως ἀνέχονται νὰ εἰσάγῃται οἶνος καὶ τὰ λοιπὰ τὰ συντείνοντα πρὸς τρυφήν, διότι διὰ τούτων ἐνόμιζον ὅτι χαννοῦνται αἱ ψυχαί). — Caesar cum quaereret, quæ civitates in armis essent, sic reperiebat : Plerosque Belgas esse ortos ab Germanis Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi consedissee Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse (ὅτε ὁ Καίσαρ ἠρώτα, τίνες πολιτεῖαι ἐν ὅπλοις ἦσαν, οὕτως ἐμάνθανεν, ὅτι δηλαδὴ οἱ πολλοὶ τῶν Βελγῶν κατάγονται ἀπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ ὅτι ἀρχαίᾳ τὸν Ῥήνον διαβάντες διὰ τοῦ τόπου τὴν εὐφορίαν ἐκεῖ κατέμειναν, καὶ ὅτι τοὺς Γαλάτας, οἵτινες ὄκουν τοὺς τόπους τούτους, ἐξεδίωξαν).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον

§ 275. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐχρονολόγουν κατὰ ἔτη, μῆνας καὶ ἡμέρας· ὠρίζον δὲ τὸ ἔτος εἴτε ἐκ τῶν ὑπάτων μόνον Archia Romam venit Mario consule et Catulo (ὁ Ἀρχίας ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Μαρίου καὶ τοῦ Κάτλου), εἴτε ἐκ τῶν ὑπάτων προσθέτοντες καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἔτους ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (753 π.Χ.) Anno sexcentesimo octogesimo quarto ab urbe condita G. Pompeio M. Licinio consulibus Vergilius natus est (ὁ Οὐεργίλιος ἐγεννήθη τῷ 684 ἔτει ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἐπὶ τῆς ὑπατείας Γναίου Πομπηίου καὶ τοῦ Μ. Λικινίου).

§ 276. Τὸ ἔτος κατ' ἀρχὰς ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 150 περίπου π. Χ. ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου καὶ διήρειτο εἰς 12 μῆνας οὕτως ἦσαν

- 1) Martius (Μάρτιος)
- 2) Aprilis (Ἀπρίλιος)
- 3) Maius (Μάϊος)
- 4) Junius (Ιούνιος)
- 5) Quintilis (πέμπτος) ἀπὸ δὲ τοῦ 44 π. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος Julius (Ἰούλιος)
- 6) Sextilis (ἕκτος), ἀπὸ δὲ τοῦ 8 μ. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Augustus (Αὐγουστος)
- 7) September (ἑβδομος) (Σεπτέμβριος)
- 8) October (ὃγδοος) (Ὀκτώβριος)
- 9) November (ἐννατος) (Νοέμβριος)
- 10) December (δέκατος) Δεκέμβριος)
- 11) Januarius (Ἰανουάριος)
- 12) Februarius (Φεβρουάριος).

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν κορίως εἶναι ἐπίθετα καὶ ἐννοεῖται τὸ οὐσιαστικὸν mensis (μῆς).

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

§ 277. Τὸ ἔτος κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45 π.Χ. εἰσαχθὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ἔπερ μέχρι πρό τινας (1924) ἴσχυε καὶ παρ' ἡμῖν, ἀπετελεῖτο ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος ἐκ 366. Τὸ ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενον ἔτος ἐκαλεῖτο annus bis sextus, ὅθεν τὸ ἐλληνικὸν βίσεκτον ἢ δίσεκτον· ὠνομάσθη δὲ οὕτως διότι ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα (dies intercalaris) δὲν προσετίθετο μετὰ τὴν 28, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παρενεβάλλετο μετὰ τὴν 24 Φεβρουαρίου καὶ ἐλογίζετο ὡς 24 δις, ἐπειδὴ δὲ ἡ 24 κατὰ τοὺς Λατίνους ἐκαλεῖτο dies sextus ante Calendas Martias, ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα πρὸς διάκρισιν ἐκλήθη dies bis sextus.

§ 278. Τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἡρίθμουν ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' εἶχον ἴδιον τρόπον ἀριθμήσεως, διέκρινον δηλαδὴ ἐκάστου μηνὸς τρεῖς κυρίας ἡμέρας, τὴν 1, τὴν 5 καὶ τὴν 13. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐκαλεῖτο Calendae (Καλάνδαί), ἡ 5 Nonae (Νῶναι ἢ Νόνναι) καὶ ἡ 13 Idus (Εἰδοί).

Τοῦ Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου Νῶναι ἦσαν ἡ 7, Εἰδοί δὲ ἡ 15.

Καὶ ὅταν μὲν ἤθελον νὰ δηλώσωσιν ὅτι γεγονὸς τι συνέβη κατὰ τὰς κυρίας ταύτας ἡμέρας, συνεδύαζον τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ὀνόματος τούτων Calendis, Nonis, Idibus μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς ὡς ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, π. χ. τῇ 1 Μαρτίου = Calendis Martiis, τῇ 7 Μαρτίου = Nonis Martiis, τῇ 15 Μαρτίου = Idibus Martiis. Ὅταν δὲ ἤθελον νὰ δηλώσωσι τὴν προτεραίαν τῶν κυρίων ἡμερῶν μετεχειρίζοντο τὸ pridie (τῇ προτεραίᾳ) μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας, π.χ. pridie Nonas Januarias (τῇ προτεραίᾳ τῶν Νῶνων τοῦ Ἰανουαρίου = τῇ 4 Ἰανουαρίου), pridie Idus Januarias (τῇ 12 Ἰανουαρίου), pridie Calendas Februarias (τῇ 31 Ἰανουαρίου).

Τὰς λοιπὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐξέφραζον διὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ἔπερ εὗρισκον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς προσεχοῦς κυρίας ἡμέρας ὀπισθοδρομοῦντες, συνυπολογίζομένης ὅμως καὶ ταύτης εἰς τὸν ὑπολογισμόν. Οὕτως τῇ 10 Ἰανουαρίου ἔλεγον: die quarto ante Idus Januarias, διότι αἱ Εἰδοί τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 13 αὐτοῦ, ἐπομένως ἡ 10 Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 4 ἡμέρα πρὸ τῶν Εἰδῶν, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ ὑπολογισμῷ συνυπολογίζονται καὶ αὗται $\frac{13}{1} \frac{12}{2} \frac{11}{3} \frac{10}{4}$. Ὁμοίως τῇ 29 Μαρτίου ἔλεγον die

quarto ante Calendas Apriles, τῇ 6 Ἰανουαρίου die octavo ante Idus Januarias.

Ἀντιθέτως die quarto ante Calendas Augustas=τῇ 29 Ἰουλίου, διότι ὅταν ἀπὸ τῆς 1 Αὐγούστου, συνυπολογιζομένης, ἀφαιρεθώ-

σιν 4 ἡμέραι προκύπτει 29 $\left(\frac{1 \text{ Αὐγ. } 31 \text{ Ἰουλ. } 30 \text{ Ἰουλ. } 29 \text{ Ἰουλ. }}{1 \quad 2 \quad 3 \quad 4} \right)$

Ὅμοιως die sexto ante Nonas Martias=τῇ 2 Μαρτίου, die septimo ante Idus Januarias=τῇ 7 Ἰανουαρίου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτουσιν οἱ κάτωθι πρακτικοὶ κανόνες πρὸς εὐρεσιν ἐκ δεδομένης ἡμετέρας χρονολογίας τῆς ἀντιστοίχου ῥωμαϊκῆς καὶ τἀνάπαλιν.

1) Δεδομένης χρονολογίας ἡμετέρας διαφόρου τῆς 1 (Calendae) 5 ἢ 7 (Nonae) καὶ 13 ἢ 15 (Idus) ἢ τῆς προτεραίας τούτων (pridie Calendas, Nonas, Idus), παρατηροῦμεν ποία κυρία ἡμέρα ἀκολουθεῖ εἰς τὴν ἡμέτεραν χρονολογίαν· καὶ ἂν μὲν ἀκολουθῶσιν αἱ Νῶναι ἢ αἱ Εἰδοί, προσθέτομεν εἰς τὰς Νῶνας ἢ τὰς Εἰδοὺς μίαν μονάδα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν· π. χ. τῇ 8 Ἰανουαρίου=die sexto ante Idus Januarias· ἐὰν δὲ ἀκολουθῶσιν αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, ὅστις δηλοῦται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ, προσθέτομεν δύο μονάδας καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν π.χ. τῇ 26 Μαρτίου=die septimo ante Calendas Apriles.

2) Δεδομένης ῥωμαϊκῆς χρονολογίας διαφόρου τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν καὶ Εἰδῶν ἢ τῆς προτεραίας τούτων (pridie Calendas, pridie Nonas, pridie Idus), ἐὰν μὲν ἡ χρονολογία εἴναι ante Nonas ἢ ante Idus προσθέτομεν εἰς τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν Νωνῶν ἢ Εἰδῶν μίαν μονάδα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἴναι ante Nonas ἢ ante Idus, π. χ. die tertio ante Nonas Novembres=3 Νοεμβρίου· ἐὰν δὲ εἴναι ante Calendas μηνός τινος προσθέτομεν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ προηγουμένου μηνός 2 μονάδας καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἴναι ante Calendas: die XIV ante Calendas Januarias=τῇ 19 Δεκεμβρίου.

ΣΗΜ. 1. Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ μῆνες εἶχον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν ὃν καὶ παρ' ἡμῖν, ἥτοι Januarius, Martius, Maius, Julius, Augustus,

October, December 31, Aprilis, Junius, September, November 30, Februarius 28 και ἐπὶ δισέκτου 29.

ΣΗΜ. 2. Ὅπως ἔλεγον pridie Calendas, Nonas, Idus, οὕτως ἔλεγον ἐνίστε postridie Calendas, Nonas, Idus (τῇ ὑστεραίᾳ τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν, Εἰδῶν),

ΣΗΜ. 3. Ἡ ὀρθὴ γραμματικῶς ἔκφρασις εἶναι die tertio ante Calendas Martias ἀντὶ δμως τοῦτου συνηθέστερον λέγεται ante diem tertium Calendas Martias ἢ συντομώτερον tertio Calendas Martias (III Cal. Mart.). Οὕτως και pridie Calendas Martias ἀντὶ pridie Calendarum Martiarum.

ΣΗΜ. 4. Ἡ ἔκφρασις ante diem ἐθεωρήθη ὡς ἄκλιτον οὐσιαστικὸν και συντάσσεται πολλάκις μετὰ προθέσεων (ex, in, ad) π. χ. Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres (a. d. v. id. oct) cum eo die in quinque dies (ἐκκρύχθησαν χαριστήρια ἀπὸ τῆς 11 Ὀκτωβρίου ἐπὶ 5 ἡμέρας συμπεριλαμβανομένης ταύτης τῆς ἡμέρας).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Συντομίαι λέξεων (Notæ ἢ compendia scripturæ)

§ 279. Ἐν τοῖς βιβλίοις, ταῖς ἐπιγραφαῖς και ἀλλαχοῦ συνηθεις τινες λέξεις και φράσεις γράφονται συντομημέναι.

Αἱ συνηθέστεραι τούτων εἶναι

1) Συντομίαι προωνυμίων

A	Aulus	Mam	Mamercus
Ap	Appius	N ἢ Num	Numerius
D	Decimus	P.	Publius
G ἢ C	Gaius	Q.	Quintus
Gn ἢ Cn	Gnaeus	S ἢ Sex	Sextus
K.	Kæso	Ser	Servius
L.	Lucius	Sp.	Spurius
M.	Marcus	T.	Titus
M'	Manius	Ti	Tiberius

2) Συντομῖαι ὀνομάτων ἀρχῶν

aed	aedilis	pr.	praetor
cos., coss	consul, consules	praef.	praefectus
imp.	imperator	proc.	proconsul
leg	legatus	s.	senatus
Pont. Max.	Pontifex Maximus	tr. (pl.)	tribūnus (plebis)

3) Ἑτερὰ συντομῖαι ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις

Cand.	candidatus
D	divus
des	designatus
dn	dominus
EQR	eques Romanus
Ictus	Iuris consultus (νομοδότης)
O. M.	optimus, maximus
P. C.	patres conscripti
Pl.	plebs
P. R	populus (Romanus)
Q.D.B.V.	quod deus bene vertat ἢ quod ei bene vertant
Q. (B) f.f. (f) Q. S	quod (bonum) felix faustum (fortunatum) que sit
Quir	Quirites
Resp.	Respublica
SC ἢ SCTum	senatus consultum
SPQR	senatus populusque romanus

4) Συντομῖαι ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς

S(P)d.	salutem (plurimam) dicit
S.V.B.E.E.V.	Si vales bene est, ego valeo

5) Συντομῖαι ἐν χρονολογίαις

a. Chr.	ante Christum natum ἢ anno Christi
a. d	ante diem.
a. c.	anno currente

a.m	anno mundi
a. pr.	anno praeterito
a.u.c.	anno urbis conditae
C ἢ Cal	Calendae
Id.	Idus
N.	Nonae
p.Chr.	post Christum natum.

6) Συντομῆαι ἐν ἐπιγραφαῖς τάφων ἢ ἀνθρημάτων

d.d(d)	dono dedit (dicavit)
DM(S)	Diis manibus (sacrum)
d.s.	de suo
d.s.p.p	de sua pecunia posuit
f.c. ἢ fac.	cur. faciendum curavit
f.	filius ἢ filia
g.p.r.f.	genio populi romani feliciter
h.s.e.	hic situs (sita) est
l.	libertus (liberta)
n.	nepos
pr.	pronepos
p.v.a.	pius vixit annos
(q)v.a.	(qui, quae) vixit annos
s.t.t.l.	sit tibi terra levis

7) Συντομῆαι ἐν βιβλίοις

c.	caput
cf	confer ἢ conferatur
i.e	id est
l.	loco ἢ lege
h. l	hoc loco ἢ hac lege
l.c	loco citato
l.s.	loco sigilli

ms, mss manuscriptus, manuscripti

pag. m. pagina mea

p.s.	postscriptum
scil	scilicet
sq. sqq	sequens, sequentes
v.	versus
vid.	vide ἢ videatur.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Ῥωμαϊκὰ νομίσματα, μέτρα καὶ σταθμὰ

Ταῦτα εἶναι:

- 1) α') as, assis ἄρσ. (ἄσσάριον)=10 λεπτά
- β') sestertius (sestertium) (σηστέριος)=25 λεπτά
- γ') denarius (δηνάριον)=1 δραχμή

ΣΗΜ. Τὸ sestertius δηλοῦται συντόμως διὰ τοῦ HS π.χ. HSX=decem sestertii (10 σηστέριοι), HSM mille sestertii (1000 σηστέριοι), HSṼ quinque milia sestertium ἢ quinque sestertia (5000 σηστέριοι), HSḌ quingenta milia sestertium ἢ quingenta sestertia (500000 σηστέριοι), HSIXI decies centena milia sestertium ἢ decies sestertium (1000000 σηστέριοι).

- 2) α') pes pedis (ποδὲς) 0 3 τοῦ μέτρου
- β') passus-us (διπλοῦν βήμα) 1,50 μέτρον (1000 passus = 1500 μέτρα ἢ 1 Ῥωμαϊκὸν μίλλιον, 5000 passuum=7500 μέτρα ἢ 1 γεωγραφικὸν μίλλιον)
- γ') jugerum (πλέθρον) 2,5 στρέμματα
- δ') modius (μόδιος) περίπου 22 ὀκάδες
- 3) libra ἢ pondo (λίτρα) $\frac{1}{3}$ τοῦ χιλιogramμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

Α'. Προσφδία

§ 281. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ ὥς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ὁ μετρικὸς ῥυθμὸς ἔχουσιν τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, ἀνάγκη γὰρ γνωρίζωμεν τίνες συλλαβαὶ εἶναι μακრაὶ καὶ τίνες βραχεῖαι.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Κανόνες γενικοί περί τούτου ἀφορῶντες εἰς πάσας τὰς λέξεις δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ κάτωθι ὅμως κανόνες διευκολύνουσιν ἡμᾶς ὅπωςδὴποτε εἰς τοῦτο.

1) Περὶ μακρῶν, βραχειῶν καὶ διχρόνων συλλαβῶν πρὸς § 11.

2) Τὰ ἐκ διφθόγγων προσερχόμενα φωνήεντα *aequus iniquus*, τὰ ἐκ συναιρέσεως *cogo* (*co-ago*), *tibicen* (*tibi-i-cen*) καὶ τὰ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως *sido* (*sisdo*), *telum* (*tex-lum*) εἶναι πάντοτε μακρά.

3) Φωνήεν πρὸ φωνήεντος, μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ *h* ὡς συμφώνου, εἶναι βραχὺ (*vocalis ante vocalem corripitur*) *bestia*, *cius*, *velho*.

Ἐξαιροῦνται

α') ἡ κατάληξις *ai* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως *terrai* καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς *aius* κυρίων ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως *Gai*

β') ἡ κατάληξις *ei* τῆς ἐνικῆς γενικῆς καὶ κλητικῆς τῶν εἰς *eius* κυρίων ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως *Pompēi* καὶ τῆς ἐνικῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τῆς ε' κλίσεως ὅταν πρὸ αὐτῆς ὑπάρχῃ φωνήεν: *diēi*

γ') αἱ γενικαὶ εἰς *ius*, τὰς ὁποίας ὅμως καὶ συστέλλουσιν οἱ ποιηταὶ πλὴν τοῦ *aius*, οἷον *totius*, *illius*

δ') τὸ *fio* πλὴν τῶν τύπων *fiēri* καὶ *fiērem*

ε') αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις αἱ ἔχουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μακρὸν φωνήεν ἢ διφθογγὸν *aēr* (ἀήρ), *Agēsilaus*, *Mēdēa*, *Darius*

§ 282. Ποσότης τῶν καταλήξεων.

1) Ἡ κατάληξις *a* εἶναι μακρά *laudā*, *trigintā*, *anteā*

Ἐξαιροῦνται

α') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ *mensā*, *nomina*

β') τὸ *ita* καὶ *quā*.

2) Ἡ κατάληξις *i* εἶναι μακρά *dominī*, *marī*, *amarī*.

Ἐξαιροῦνται τὸ *nisi*, *quasi* καὶ διφοροῦνται τὰ *mihī*, *tibi*, *sibi*, *ibi*, *ubi*, πάντοτε ὅμως *ibidem*, *ibique*, *ubique*

3) Ἡ κατάληξις *o* εἶναι μακρά *dominō*, *legiō*, *amō*

Ἐξαιροῦνται τὰ *egō*, *duō*, *octō*, *ambō*, *citō*, *subito*, *quandō*, *illucō*, *modō* καὶ ἐνίοτε τὸ α' πρόσωπον τῶν ῥημάτων *amō*, *amabō* καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως *sermō*, *legiō*

4) Ἡ κατάληξις *u* εἶναι πάντοτε μακρά *manū*, *cornū*, *jussū*

5) Ἡ κατάληξις ε εἶναι βραχεῖα dominē, marē, amarē
Ἐξαιροῦνται

α') ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ε' κλίσεως rē, diē

β') τὰ ἐξ ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως παραγόμενα ἐπιρρήματα
longē, pulchrē, πλὴν τῶν benē, malē

γ') ἡ προστακτικὴ τῆς β' συζυγίας monē, habē.

6) Πᾶσα τελικὴ συλλαβὴ δισυλλάβου ἢ πολυσυλλάβου λέξεως
λήγουσα εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ s εἶναι βραχεῖα : mensām,
puēr, arbōr, calcār, animāl, semēn, legīt.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπιρρήματα istic, istuc, istac,
istoc, illic, illoc, illuc, illac.

7) Ἡ κατάληξις as εἶναι μακρὰ aetās, mensās, amās πλὴν
τοῦ anās, anātis (ἢ νῆσσα).

8) Ἡ κατάληξις es εἶναι μακρὰ vulpēs, diēs, amēs, audiēs
Ἐξαιροῦνται

α') τὸ β' πρόσωπον τοῦ sum ēs

β') ἡ πρόθεσις penēs

γ') ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τῶν εἰς es γεν. ētis, Itis,
Idis ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως segēs segētis, milēs militis,
obsēs obsīdis, ἀλλὰ τὰ εἰς ies iētis ἔχουσιν τὸ es μακρὸν abiēs,
ariēs, pariēs.

9) Ἡ κατάληξις os εἶναι μακρὰ dominōs, custōs.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐπίθετα compōs compōtis, impōs impōtis

10) Ἡ κατάληξις is εἶναι βραχεῖα civīs, patrīs, amaverīs
Ἐξαιροῦνται

α') αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ mensīs, donīs,
civīs αἰτ., omnīs αἰτ.

β') τὸ θ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος τῆς δ'
συζυγίας audīs, venīs καὶ οἱ τύποι sīs, possīs, vīs, mavīs, ve-
līs, nolīs, malīs

γ') ἡ ὀνομαστικὴ τῶν εἰς is Itis ἐθνικῶν ὀνομάτων Quirīs,
Sammīs

11) Ἡ κατάληξις us εἶναι βραχεῖα dominūs, manūs

Ἐξαιροῦνται

α') ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν εἰς us ūtis καὶ ūdis ὀνομάτων
τῆς γ' κλίσεως virtūs, palūs

β') ἡ ἐνικὴ γενικὴ καὶ ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ
καὶ κλητικὴ τῆς δ' κλίσεως manūs.

12) Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς φωνήεν γενικῶς εἶναι μακραί ā, dē, ē, nē, prō, mē, tē, sē

Ἐξαιροῦνται αἱ ἐγκλιτικαὶ cē (hic cē), nē (egonē), quē (populusquē), tē (tutē), psē (ipsē), ptē (suaptē), vē (quidvē)

13) Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς ἀπλοῦν σύμφωνον ἔχουσι τὸ φωνήεν μακρὸν μὲν ἂν εἶναι οὐσιαστικά sōl, sāl, vēr, jūs, ōs (oris), mōs, pēs (ἀλλὰ cōr, fēl, mēl, vīr καὶ ōs (γεν. ossis) καὶ τὰ ἐπίθετα pār, plūs· βραχὺ δὲ ἂν εἶναι ἐνικαὶ ὀνομαστικά καὶ ἀντωνυμιῶν ἢ ἀκλιτα īs, īd, quīd, quōt, tōt, ād, āb, ōb, ēt, pēr, (ἀλλὰ τὰ ἐπιρρήματα hīc, hōc, hūc, crās, nōn, cūr, sic, quīn, sīn, ēn).

14) Αἱ ἐλληνικαὶ καταλήξεις διατηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὴν ποσότητα αὐτῶν Aenēā, epitomē, Delōs, Didūs, Paridī (ἀλλὰ rhetōr (ῥήτωρ), Hectōr (Ἑκτωρ).

§ 283. Ποσότης παραγῶγων καὶ συνθέτων.

1) Τὰ παράγωγα διατηροῦσι συνήθως τὴν προσφδίαν τῶν πρωτοτύπων lux, lūcis, lūceo· τινὰ ὅμως μεταβάλλουσιν αὐτὴν rex, rēgis rēgo;—dux, dūcis dūco.

2) Αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις, ὅταν μὲν συντεθῶσι μετὰ λέξεως ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένης, κανονικῶς τηροῦσι τὴν μακρὰν ποσότητα dēmitto, edūco (μόνον ἢ prō πολλάκις συστέλλεται ἐν συνθέσει καὶ μάλιστα ἂν ἀκολουθῇ f prōnepos, prōfugus)· ὅταν ὅμως συντεθῶσι μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἢ h, κανονικῶς βραχύνονται dēambulo, prōhibeo.

3) Τῶν ἀχωρίστων μορίων τὰ μὲν dī, sē καὶ vē εἶναι μακρά, dīmitto, sēpōno, vēsanus, τὸ δὲ re ἢ red βραχὺ rēmitto, rēdeo.

Β'. Μετρικὴ

§ 284. Ἐν τῇ λατινικῇ ποιήσῃ ἥτις ἠκολούθησε τὰ αὐτὰ μέτρα τῆς ἐλληνικῆς παρατηροῦμεν γενικῶς τὰ ἑξῆς :

1) Βάσις τοῦ μέτρου καὶ παρὰ Λατίνοις εἶναι ὁ ποῦς. Ἐκαστος ποῦς σύγκαιται ἐκ μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν· καὶ ἡ μὲν μακρὰ συλλαβὴ φέρει τὸν ῥυθμικὸν τόνον καὶ λέγεται θέσις τοῦ ποδός, ἡ δὲ βραχεῖα στερεῖται τοῦ ῥυθμικοῦ τόνου καὶ λέγεται ἄσις.

- 2) Οἱ κυριώτεροι τῶν ποδῶν εἶναι
 ὁ δάκτυλος (dactylus) —uu
 ὁ ἀνάπαιστος (anapaestus) uu—
 ὁ τροχαῖος —u
 ὁ ἱαμβος (iambus) u—
 ὁ ἰωνικός ἀπὸ μείζονος (ionicus a maiore) ——uu
 ὁ ἰωνικός ἀπ' ἐλάσσονος (ionicus a minore) uu—

3) Μία μακρὰ συλλαβὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο βραχείας· ὥστε ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς δύνανται νὰ τεθῶσι δύο βραχεῖαι καὶ μία μακρὰ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ δύο βραχείας. Ὅθεν ἀντὶ τοῦ τροχαίου —u καὶ τοῦ ἱαμβοῦ u— δύναται νὰ τεθῇ ὁ τρίβραχυς uuu καὶ ἀντὶ τοῦ δακτύλου —uu καὶ τοῦ ἀναπαιστού uu— ὁ σπονδαῖος (spondeus) ——

4) Ἐκαστος στίχος σύγκειται ἐκ ποδῶν, ἐκ δὲ τοῦ εἶδους αὐτῶν ὁ στίχος λέγεται δακτυλικός, ἀναπαιστικός, τροχαϊκός, ἱαμβικός κλπ.

5) Δύο τροχαῖοι, δύο ἱαμβοὶ καὶ δύο ἀνάπαιστοι, ἤτοι μία τροχαϊκὴ, ἱαμβικὴ καὶ ἀναπαιστικὴ διποδία ἀποτελεῖ ἐν μέτρον, τοῦναντίον εἰς μόνος δάκτυλος ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸν μέτρον, δι' ὃ λέγομεν ὅτι οἱ μὲν τροχαῖοι, ἱαμβικοὶ καὶ ἀναπαιστικοὶ στίχοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, οἱ δὲ δακτυλικοὶ κατὰ πόδα. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων ἐκάστου στίχου ὁ στίχος καλεῖται μονόμετρος, δίμετρος, τρίμετρος, τετράμετρος, πεντάμετρος καὶ ἑξάμετρος.

6) Ὁ τελευταῖος ποὺς ἐκάστου στίχου καλεῖται κατάληξις, κατὰ δὲ ταύτην οἱ στίχοι εἶναι ἢ ἀκατάληκτοι ἢ καταληκτικοί. Καὶ ἀκατάληκτοι μὲν εἶναι ὅσοι ἔχουσιν ὁλόκληρον τὸν τελευταῖον πόδα· μόνον ἢ τελευταία συλλαβὴ δύναται νὰ εἶναι ἀντὶ μακρᾶς βραχεΐα καὶ τἀνάπαλιν, διότι ἢ τελευταία συλλαβὴ παντὸς στίχου δύναται νὰ εἶναι δίχρονος (syllaba anceps). Καταληκτικοὶ δὲ λέγονται ὅσοι δὲν ἔχουσι πλήρη τὸν τελευταῖον πόδα· λέγονται δὲ καταληκτικοὶ μὲν εἰς δισύλλαβον, ἐὰν ὁ τελευταῖος ποὺς ἔχῃ δύο μόνον συλλαβάς, ἐν ᾧ ὁ πλήρης ποὺς ἔχει πλείονας τῶν δύο, καταληκτικοὶ δὲ εἰς συλλαβὴν, ἐὰν ὁ τελευταῖος ποὺς ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν.

7) Τομὴ (caesūra) λέγεται ἡ διακοπὴ τῆς φωνῆς ἢ γινομένη ἐν τέλει λέξεως καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ μετρικοῦ ποδός. Ἐκαστος στίχος ἔχει μίαν τοῦλάχιστον κυρίαν τομὴν.

8) Ὅταν λέξις τις λήγῃ εἰς φωνήεν ἢ τὸ σύμφωνον m, ἢ δὲ ἐπομένῃ λέξει ἀρχῇ ἀπὸ φωνήεντος ἢ h, τότε πρὸς ἀποφυγὴν

της χασμωδίας (hiatus) ἐν τῇ μετρήσει τοῦ στίχου τὸ τελικὸν φωνήεν ἢ τὸ σύμφωνον μὴ μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντος ἀποσιωπᾶται: mollitqu (e) animos, suprem (um) audire laborem. Ἡ ἀποσιώπησις αὕτη καλεῖται: elisio (ἐκθλιψίς).

ΣΗΜ. Δὲν γίνεται ἡ ἐκθλιψίς ἂν ἡ προηγουμένη λέξις εἴναι μονοσύλλαβον ἐπιφώνημα ἢ ἂν μεταξὺ τῶν δύο λέξεων μεσολαβῇ στίξις ἢ ἡ κυρία τομὴ τοῦ στίχου. Ὅταν δὲ μετὰ τὴν εἰς φωνήεν ἢ εἰς μὴ λήγουσαν λέξιν ἀκολουθῇ τὸ es ἢ est, τότε μένει τὸ φωνήεν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἀποσιωπᾶται τὸ e τοῦ es ἢ est: quæsitā (e) st, utendū (e)st.

9) Βραχεῖα συλλαβὴ καίμενη ἐν τῇ θέσει τοῦ ποδὸς δύναται νὰ ληφθῇ ὡς μακρὰ (διαστολή, diastole): ἄλλοτε μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνεται ὡς βραχεῖα (συστολή, systole).

10) Δύο συλλαβαὶ πολλάκις συνιζάνονται καὶ συνεκφωνοῦνται ὡς μία aurea=aura (synaeresis ἢ synizēsis), ἄλλοτε δὲ γίνεται συγκοπὴ τοῦ φωνήεντος, puertia (pueritia), calfacio (calefacio).

11) Τὰ φωνήεντα ι καὶ υ πολλάκις συμφωνοποιοῦνται χάριν τοῦ μέτρου, abiete (abiete), genva (genua): τὸν ἀντίον δὲ τὸ ν πολλάκις φωνηεντοποιεῖται (diaeresis ἢ dialysis: siluæ (silvae), dissoluo (dissolvo).

12) Τμήσις καλεῖται ὁ χωρισμὸς τῶν συνθετικῶν μερῶν τῆς συνθέτου λέξεως διὰ παραμπτώσεως ἐτέρας λέξεως. Quo me cumque rapit tempestas

§ 285. δακτυλικὸς ἐξάμετρος.

Ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος (versus hexameter dactylicus) εἶναι στίχος ἀκατάληκτος ἀποτελούμενος ἀπὸ ἑξ. ποδῶν, ὧν ὁ τελευταῖος εἶναι πάντοτε σπονδαῖος ἢ τροχαῖος. Ἐκαστος τῶν τεσσάρων πρώτων δακτύλων δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ σπονδαίου, τὸν ἀντίον ὁ πέμπτος σπανίως ἀντικαθίσταται ὑπὸ σπονδαίου, ὅτε ὁ στίχος καλεῖται σπονδαϊζών ἢ σπονδαϊακὸς (spondiacus). Ὅθεν ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος δύναται νὰ λάβῃ τὸ ἑξῆς σχῆμα

—υ— / —υ— / —υ— / —υ— / —υ— / —υ

Κυρία τομὴ εἶναι ἡ πενθημιμερής (penthemimeres) ἢ, ἂν αὕτη δὲν εἴναι δυνατὴ, ἡ ἑφθημιμερής (hepthemimeres), ὅτε συνήθως ὑποστηρίζεται ὑπὸ μιᾶς τριημιμεροῦς (trithemimeres). Ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον τομὴ εἶναι σπανία, σπανιωτέρα δὲ ἡ βουκολικὴ διαίρεσις.

Εἰς δακτυλικὸν εἰζόμετρον ἔχει ποιήται ὁ Βαργίλιος τὴν Αἰ-
νειάδα καὶ ὁ Ὀδίδιος τὰς μεταμορφώσεις.

§ 286. Πλὴν τῶν καθάρων δακτυλικῶν, τροχαϊκῶν, λαμβδικῶν
καὶ ἀναπαιστικῶν στίχων ὑπάρχουσι καὶ στίχοι ἀποτελούμενοι
ἀναμιξ ἔκ δακτυλικῶν καὶ τροχαϊκῶν ποδῶν, καλούμενοι λογα-
οιδικοί.

Οἱ λογαοιδικοί δύνανται γὰ εἶναι καταληκτικοὶ ἢ ἀκατάληκτοι.
Ἐνίοτε προηγείται τοῦ κυρίου μέτρου ἐν τοῖς λογαοιδικοῖς στί-
χοις μία μονοσύλλαβος ἢ δισύλλαβος ἀνάκρουσις.

Οἱ συνηθέστεροι λογαοιδικοί στίχοι εἰναι:

1) ὁ ἀδώνειος $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ διποδία
μετὰ δακτύλου ἐν τῷ πρώτῳ ποδί.

2) Ὁ φερεκράτειος, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ τριποδία κατὰ
τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου πρώτος $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$ ἢ δευτέρος $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$
καλούμενος. Ἀμφότεροι οἱ τύποι ἀπκνῶσι καὶ καταληκτικοὶ
 $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$ καὶ $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$

3) ὁ γλυκῶνειος, καταληκτικὴ λογαοιδικὴ τετραποδία κατὰ
τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου δευτέρος $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$ ἢ τρίτος
 $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$ καλούμενος

4) ὁ ἐννεασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$, τροχαϊκὴ
ἀκατάληκτος τετραποδία μετ' ἀνακρούσεως.

5) ὁ δεκασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$, ἀκατάληκτος
λογαοιδικὴ τετραποδία

6) ὁ ἐνδεκασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$, κατα-
ληκτικὴ λογαοιδικὴ πενταποδία μετ' ἀνακρούσεως

7) ὁ ἐνδεκασύλλαβος σαπφικὸς (ἐλάσσων) $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$,
ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ πενταποδία

8) ὁ σαπφικὸς μείζων $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$

9) ὁ ἀσκληπιάδειος ἐλάσσων $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$, ἀκα-
τάληκτος λογαοιδικὴ πενταποδία. Οὗτος σύγκειται ἐξ ἐνὸς φερε-
κρατείου δευτέρου καὶ ἐνὸς φερεκρατείου πρώτου.

10) ὁ ἀσκληπιάδειος μείζων $\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\bar{\text{u}}$

11) ὁ ἀρχιλόχιος $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$

12) ὁ ἀριστοφάνειος $\text{—}\bar{\text{u}}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}/\text{—}\bar{\text{u}}$.

§ 287. Ἡ σύνδεσις πλειόνων ὁμοίων ἢ ἀνομοίων στίχων κα-
λεῖται σύστημα ἢ στροφή. Ὁ Ὀράτιος ἔχει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τὰς κά-
τωθι στροφάς.

1) α' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	ἐλάσ.
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»

ῥῥα: I 1, III 30, IV 8

2) β' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	ἐλάσ.
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»
$\tau - / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	γλυκῶνεις	

ῥῥα: I 6, 15, 24, 33, II 12, III 10, 16, IV 5, 12

3) γ' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	ἐλάσ.
$\tau - / \tau \nu \tau / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	»	»
$\tau - / \tau \nu \tau -$	φερεικράτειος	
$\tau - / \tau \nu \tau \nu / \underline{\nu}$	γλυκῶνεις	

ῥῥα: I 5, 14, 21, 23 III 7, 13 IV 13

4) δ' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau - \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	γλυκῶνεις	
$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	ἐλάσ.
$\tau - \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	γλυκῶνεις	
$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	ἐλάσ.

ῥῥα: I 3, 13, 19, 36, III 9, 15, 19, 24, 25, 28, IV 1, 3

5) ε' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	ἀσκληπ.	μεῖζ.
$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	»	»
$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	»	»
$\tau - \tau \nu \tau \tau \nu \tau \tau \nu \tau \nu \underline{\nu}$	»	»

ῥῥα: I 11, 18, IV 10

6) σαπφικῇ

$\tau \nu \tau - \tau \nu \tau \nu \tau \bar{\nu}$	σαπφικός	ἐλάσ.
$\tau \nu \tau - \tau \nu \tau \nu \tau \bar{\nu}$	»	»
$\tau \nu \tau - \tau \nu \tau \nu \tau \bar{\nu}$	»	»
$\tau \nu \tau \nu$	ἀδῶνεις	

φδαι I 2, 10, 12, 20, 22, 25, 30, 32, 38 II 2, 4, 6, 8, 10, 16, III 8, 11, 14, 18, 20, 22, 27 IV 2, 6, 11 και carmen saeculare

7) σαπφικήν μείζονα

$\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	ἀριστοφάνειος
$\pm$ υ $\pm$ — $\pm$ υυ $\pm$ $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	σαπφ. μείζ.
$\pm$ υυ $\pm$ υ — υ	ἀριστοφάνειος
$\pm$ υ $\pm$ — $\pm$ υυ $\pm$ $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	σαπφ. μείζ.

φδῆ I 8

8) ἀλκαϊκήν

υ $\pm$ υ $\pm$ — $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	ἐνδεκασύλλ. ἀλκαϊκός
υ $\pm$ υ $\pm$ — $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	» »
υ $\pm$ υ $\pm$ — $\pm$ υ $\pm$ υ	ἐννεασύλλ. »
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ	δεκασύλλ. »

φδαι I 9, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 37, II 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, III 1, 2, 3, 4, 5, 6, 17, 21, 23, 26, 29 IV 4, 9, 14, 15

9) α' ἀρχιλοχίαν

$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	ἑξάμ. δακτυλ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	δακτυλ. τετραμ. καταληκτ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	ἑξάμ. δακτυλ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	δακτυλ. τετρ. καταλ.

φδαι I 7, 28

10) β' ἀρχιλοχίαν

$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	ἑξάμ. δακτυλ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	δακτυλ. δίμετρ. ὑπερκατ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	ἑξάμ. δακτυλ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ	δακτυλ. δίμετρ. ὑπερκατ.

φδῆ IV 7

11) γ' ἀρχιλοχίαν

$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ —	ἀρχιλόχ.
— $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ $\pm$	τριμ. ιαμβ. καταλ.
$\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υυ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ —	ἀρχιλόχ.
— $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ υ $\pm$ $\pm$	τριμ. ιαμβ. καταλ.

φδῆ I 4

12) Ἰππωνακτεῖαν

$\underline{\text{υ}} \text{ υ}^{\text{ε}} \text{ υ}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}$	$\underline{\text{υ}}$	δίμετρ. τροχαῖν. καταλ.
$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	τριμ. ἰαμβ. καταλ.
$\underline{\text{υ}} \text{ υ}^{\text{ε}} \text{ υ}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}$	$\underline{\text{υ}}$	δίμετρ. τροχαῖν. καταλ.
$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	$\text{υ}^{\text{ε}} \text{ υ}^{\text{ε}}$	τριμ. ἰαμβ. καταλ.

ᾠδὴ II 18.

13) Ἰωνικὴν

$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$
$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$	$\text{υυ} \text{—}^{\text{ε}}$				

δεκάμετρος Ἰωνικός ἀπ' ἐλάσσονος τετράκις ἐπαναλαμβανόμενος

ᾠδὴ III 12.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀθῆναι τῇ 12/8/32

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς | 44268
- ἀποφάσεως | 15195

Ὑπουργικὴ ἀπόφασις καὶ ἐγκρίσις
περὶ ἐγκρίσεως διδασκτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν
τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ κλπ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπό-
φασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδασκτικῶν βιβλίων τῆς Μέ-
σης ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 436 πρακτι-
κὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν,
ὅπως ἐγκριθῇ ὡς διδασκτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν
γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Λατινικὴ Γραμματικὴ**» βιβλίον
τοῦ I. Ζουράρι διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ
ἔτους 1932—33 ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ὁ συγγραφεὺς συμμορφωθῇ κατὰ
τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς
ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργός
Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἄρθρον 9 τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουλίου 1929 Προεδρ. Διατάγματος.

Τὰ διδασκτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς
τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 ο/ο τῆς ἐπὶ τῇ
βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμερον τιμῆς
πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν,
ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξωφύλλου ἐκτυπῶνται
τὸ παρὸν ἄρθρον.

3065
EP

514
1605

ΧΕΝΤΙΟΝΤΗΝ ΑΡΗ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

